

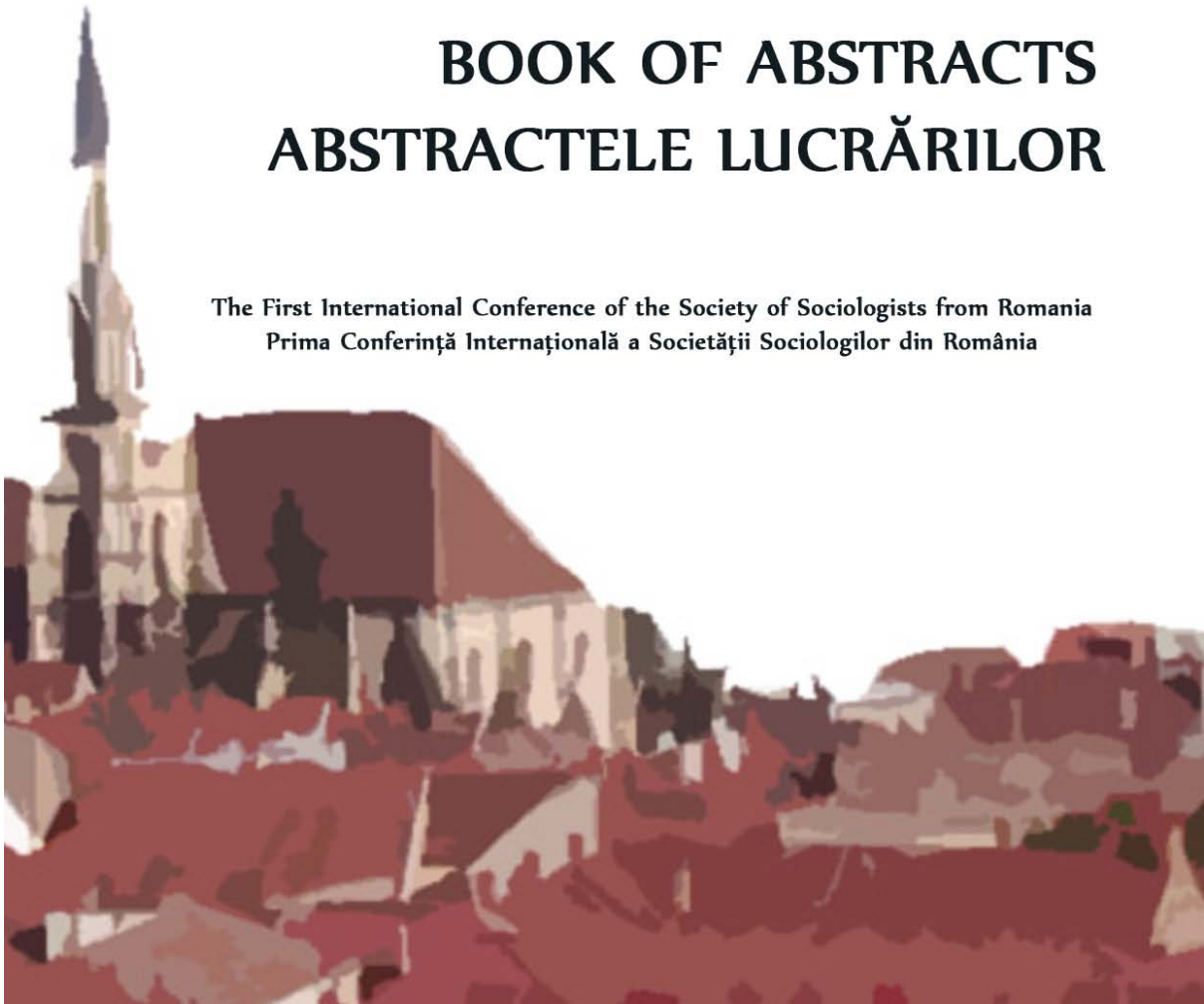
Societatea Sociologilor din România – SSR

Facultatea de Sociologie și Asistență Socială
Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca

**REMAKING THE SOCIAL. NEW RISKS AND SOLIDARITIES
RECONSTRUIND SOCIALUL. RISCURI ȘI SOLIDARITĂȚI NOI**
2-4 Decembrie 2010, Cluj-Napoca

BOOK OF ABSTRACTS ABSTRACTELE LUCRĂRILOR

The First International Conference of the Society of Sociologists from Romania
Prima Conferință Internațională a Societății Sociologilor din România

REMAKING THE SOCIAL. NEW RISKS AND SOLIDARITIES
RECONSTRUIND SOCIALUL. RISCURI ȘI SOLIDARITĂȚI NOI

The First International Conference of the Society of Sociologists from Romania

Prima Conferință Internațională a Societății Sociologilor din România

2-4 Decembrie 2010, Cluj-Napoca

BOOK OF ABSTRACTS – ABSTRACTELE LUCRĂRILOR

Conference web-page:
<http://cluj2010.wordpress.com>

Remaking the Social. New Risks and Solidarities – Reconstruind socialul. Riscuri și solidarități noi

**The First International Conference of the Society of Sociologists from Romania
Prima Conferință Internațională a Societății Sociologilor din România**

**Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca
2-4 Decembrie 2010, Cluj-Napoca**

The conference aims to bring together scholars from various research areas within the larger scope of sociology, who share an interest in the changes of the Romanian social context. The event is hosted by the Faculty of Sociology and Social Work of the Babeș-Bolyai University Cluj-Napoca.

Conferința oferă spațiu de întâlnire și discuție cercetătorilor cu diverse specializări din cadrul mai larg al sociologiei, preocupați de schimbările contextului social din România. Evenimentul este găzduit de Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca.

Organizers - Organizatori:

Societatea Sociologilor din România – the Society of Sociologists from Romania (SSR)
<http://www.societateasociologilor.ro/> Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca

Conference Board – Comitetul Conferinței:

Dan Chiribucă (Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca)
Nicu Gavriluță (Facultatea de Filosofie și Științe Social-Politice, Universitatea Al. I. Cuza Iași)
Marian Preda (Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București)
Traian Rotariu (Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca)
Cosima Rughiniș (Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea din București)
Cristina Raț (Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca)

Contact: cluj.sociology@gmail.com

Contact persons - Secretariatul conferinței:

Bianca Fizeșan, Adela Fofiu, Mihaela Moga, and Crina Matei (Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca)

Registration - Înscriere:

Ileana Bădănaș and Eugen Glăvan (SSR, București)

Support staff - Suport organizatoric:

Dan Jecan, Cristian Pop, Ionela Răcățiu and Ioana Susan (doctoral students, Babeș-Bolyai University) and the **CLUSTER** organization of sociology students

Design: Iolanda Ilea (student, Babeș-Bolyai University)

Conference venues:

December 2, Thursday – "Aula Magna", main building of the Babeș-Bolyai University, str. M. Kogălniceanu No.1. The parallel sessions on Thursday afternoon take place in the main building of the university.

December 3, Friday – the parallel sessions take place in the two buildings of the Faculty of Sociology and Social Work. **Building 1:** B-dul 21 Decembrie 1989, No. 128-129 (entrance from the street Anghel Saligny);

Building 2: Str. Plugariilor No. 34. **The two buildings are located at 15 min. walking distance.**

December 4, Saturday – all sessions take place in Building 1.

CONFERENCE WEB PAGE: <http://cluj2010.wordpress.com>

Correspondence address/ Adresa pentru corespondență:

Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai
B-dul 21 Decembrie 1989 Nr. 128-129, Cluj-Napoca, 400604, Tel/Fax: 0040-264-424674

PRE-CONFERENCE WORKSHOP: Wednesday, December 1 - Young Researchers' Methodological Workshop (in Romanian):

PLACE: Sociology Department Building 2, Plugarilor street 34, room 7, 2nd floor

<http://socasis.ubbcluj.ro/metodologie/>

Coordinator: Norbert Petrovici, PhD., Universitatea Babeş-Bolyai

CONFERENCE PROGRAM

Thursday, December 2				
14.00-15.00	Registration – 1 st floor, UBB main building			
15.00-15.30	Welcome words from prof. dr. Andrei Marga, the Rector of the Babeş-Bolyai University and the organizers – AULA MAGNA, 1st Floor, UBB main building			
15.30-17.00	Plenary session – AULA MAGNA <i>Invited quest speaker:</i> Prof. dr. Kazimierz Slomczynski, Ohio State University and Polish Academy of Sciences: <i>Diversity, Inequality, and Polarization in Central and Eastern Europe</i> Prof. dr. Marian Preda, Universitatea din Bucureşti: <i>Provocări ale sociologiilor emergente. Mobilitate, spațiu-timp, corp, emoții</i> Conf. dr. Dan Chiribucă, Universitatea Babeş-Bolyai Cluj-Napoca: <i>Reconstruind socialul. Provocările sociologiei între riscuri și responsabilități.</i>			
17.00-17.30	Coffee Break			
17.30-19.30	Inequalities, Old and New: Romania in Cross-National Perspective (Joshua Kjerulf Dubrow, Irina Tomescu-Dubrow, and Kazimierz Slomczynski) – UBB Main Building, Sala 10, 1 st Floor	Organizațiile, factori cheie în procesul de reconstrucție a stabilității sociale în perioadele de criză (Marian Preda, Mihaela Vlăsceanu, Marian-Gabriel Hâncean) – UBB Main Building, Sala Vasile Bogrea, 1 st floor	Sociologia comunicării, cunoașterii și tehnologiei informației (Vasile Dâncu) – sediul IRES, str. Cometei nr. 1, et. III	
20.00	Reception			
FRIDAY, December 3				
BUILDING 1, B-dul 21 Decembrie 1989 Nr. 128				
	Room 217	Room 211	Amfiteatru, 4 th Floor	Room 214
9.00-11.00	Social Values 2008. Longitudinal and Comparative Perspectives (Mălina Voicu Bogdan Voicu)	Sociologia tineretului: cultura și identitatea tinerilor – Sociology of Youth: The Culture and Identity of Young People (Valer Veres și Sebastian Năstuță) – S.1	Organizațiile, factori cheie în procesul de reconstrucție a stabilității sociale în perioadele de criză (Marian Preda, Mihaela Vlăsceanu, Marian-Gabriel Hâncean)- S.2	The last wave migrants in European Union and their social worlds (Dumitru Sandu; discussant: Gabriel Bădescu) – S.1
	BUILDING 2, Plugarilor Nr. 34			
	Room 7	Room 13	Room 8	Room 14
	Direcții și teme noi în cercetarea istoriei sociologiei și istoriei sociale (Zoltan Rostas) – S. 2	Schimbări în regimul minorităților (István Horváth și László Fosztó)	Critical Approaches to the Memories of Socialism (Don Kalb and Florin Poenaru; discussant: Petra Rethmann) – S1	Media and Redefinition of Space (Yuliya Biedash, European Humanities University – Vilnius, Lithuania)
11.00-11.30	Coffee break			

11.30-13.30	BUILDING 1, B-dul 21 Decembrie 1989 Nr. 128			
	Room 217	Room 211	Amfiteatru, 4th Floor	Room 214
	Social Psychological Phenomena and Processes in Postsocialist Countries (Petru Iluț and Bogdana Humă) – S. 1	Sociologia tineretului: cultura și identitatea tinerilor – Sociology of Youth: The Culture and Identity of Young People (Valér Veres și Sebastian Năstuță) - S.2	Organizațiile, factori cheie în procesul de reconstrucție a stabilității sociale în perioadele de criză (Marian Preda, Mihaela Vlăsceanu, Marian-Gabriel Hâncean)- S.3	The last wave migrants in European Union and their social worlds (Dumitru Sandu; discussant: Monica Șerban) – S.2
	BUILDING 2, Plugarilor Nr. 34			
	Room 7	Room 13	Room 8	Room 14
	Direcții și teme noi în cercetarea istoriei sociologiei și istoriei sociale (Zoltan Rostas) – S. 3	Forme de incluziune socială: relațiile romilor cu populația majoritară (Istvan Horvath și Laszlo Fosztó)	Critical Approaches to the Memories of Socialism (Don Kalb and Florin Poenaru; discussant: Petra Rethmann) – S2	Researching the urban through ethnography (Dan Rabinowitz, Norbert Petrovici, Florin Faje)
	Lunch break			
	BUILDING 1, B-dul 21 Decembrie 1989 Nr. 128			
15.00-17.00	Room 217	Room 211	Amfiteatru, 4th Floor	Room 214
	Social Psychological Phenomena and Processes in Postsocialist Countries (Petru Iluț and Bogdana Humă) – S. 2	Family connected demographic behaviours in contemporary Europe (Mihaela Hărăguș) – S.1	Eleven years after Bologna: reform or crisis escalation? (Adrian Hatos and Bogdan Voicu) – S1	Economic Actors and Attitudes in the Making (Gyorgy Lengyel and Zsombor Csata) – S1
	BUILDING 2, Plugarilor Nr. 34			
	Room 7	Room 13	Room 8	Room 14
	Direcții și teme noi în cercetarea istoriei sociologiei și istoriei sociale (Zoltan Rostas) – S. 4	Environmental values and environmental change (Laura Nistor and Filip Alexandrescu)	Faces and Phases of the State: Ethnographies from the Global South (Jakob Rigi and Raluca Perneș)	Spatializing capitalism (Dan Rabinowitz, Norbert Petrovici, Florin Faje)
	Coffee break			
	BUILDING 1, B-dul 21 Decembrie 1989 Nr. 128			
17.30-19.00	Room 217	Room 211	Amfiteatru, 4th Floor	Room 214
	Social Psychological Phenomena and Processes in Postsocialist Countries (Petru Iluț și Bogdana Humă) – S. 3	Family connected demographic behaviours in contemporary Europe (Mihaela Hărăguș) S.2	Eleven years after Bologna: reform or crisis escalation? (Adrian Hatos and Bogdan Voicu) – S2	Economic Actors and Attitudes in the Making (Gyorgy Lengyel and Zsombor Csata) – S2
	BUILDING 2, Plugarilor Nr. 34			
	Room 7	Room 13	Room 8	Room 14
	(Re)construirea socialului prin prisma documentelor personale (Ozana Cucu-Oancea)	Environmental values and environmental change (Laura Nistor and Filip Alexandrescu)	Living Citizenship: Immigration, Transnational Ties, and States in the Enlarged Europe (Irina Culic and Remus Anghel)	The transformations of contemporary urban spaces (Norbert Petrovici, Florin Faje)
19.30	Book launches: Don Kalb (CEU Budapest), Zoltan Rostas (Univ. din București) and Lazăr Vlăsceanu (Univ. din București)			
20.00				
21.30				
	Conference dinner at Fabrica de Pensule Jazz Concert at Fabrica de Pensule			

SATURDAY, December 4 – Faculty of Sociology and Social Work, Building 1, B-dul 21 Decembrie 1989 Nr. 128			
	Room 217	Room 211	Room 212
9.00-11.00	Education: new and old challenges to democracy and social cohesion (Adrian Hatos)	Schimbări în reprezentarea și practica muncii în România după 1989 (Gabriel Troc)	From Workers' States to the humble state of the workers: 'Learning Democracy' through Subalternization in Eastern Europe (Don Kalb, Alina Cucu and Florin Faje)
	Room 214	Room 306	Amfiteatru, 4th Floor
	Social Surveys and Opinion Polls (Cătălin Stoica)	Re-Localization of the Global. The Post-Nation-State Society (Silviu Totelecan și Alenka Verbole)	OPEN SESSION
11.00-11.30	Coffee Break		
11.30-13.30	Plenary of the Society of Sociologists from Romania – Amfiteatru, 4th floor		
13.30-14.00	The Closing of the Conference		

FOR THE MEMBERS OF THE SOCIETY OF SOCIOLOGISTS FROM ROMANIA (SSR) – PENTRU MEMBRII SOCIETĂȚII SOCIOLOGILOR DIN ROMÂNIA (SSR)

The meetings of the SSR working groups will take place on Friday and Saturday in BUILDING 1 (str. 21 Decembrie 1989, No. 128). The timing and exact location will be announced on due time by the coordinators of the working groups.

Întâlnirile secțiilor tematice din cadrul SSR vor avea loc în cursul zilelor de Vineri și Sâmbătă, în Clădirea 1 (str. 21 Decembrie 1989, Nr. 128). Ora și locațiile precise vor fi anunțate în timp util de coordonatorii secțiilor tematice din cadrul SSR.

THEMATIC SESSIONS:

- S. 1. Critical approaches to the memories of socialism (Don Kalb and Florin Poenaru)
- S. 2. Direcții și teme noi în cercetarea istoriei sociologiei și istoriei sociale (Zoltan Rostas)
- S. 3. Economic actors and attitudes in the making (György Lengyel and Zsombor Csata)
- S. 4. Education: old and new challenges to democracy and social cohesion (Adrian Hatos) *and* Eleven years after Bologna: reform or crisis escalation? (Adrian Hatos and Bogdan Voicu)
- S. 5. Environmental values and environmental change. Building green citizenship in Central and Eastern Europe (Laura Nistor and Filip Alexandrescu)
- S. 6. Faces and phases of the state. Ethnographies from the Global South (Raluca Perneș and Jakob Rigi)
- S. 7. Family connected demographic behaviours in contemporary Europe (Mihaela Hărăguș)
- S. 8. Social Psychological Phenomena and Processes in Post-Socialist Countries (Petru Iluț, Bogdana Humă)
- S. 9. Schimbări în regimul minorităților. Forme de incluziune socială: relațiile romilor cu populația majoritară (István Horváth and Laszló Fosztó)
- S. 10. From workers' states to the humble state of the workers: 'Learning Democracy' through sub-alternization in Eastern Europe (Don Kalb, Alina Cucu and Florin Faje)
- S. 11. Living citizenship: immigration, transnational ties, and states in the enlarged Europe (Remus Anghel and Irina Culic)
- S. 12. Inequalities, old and new: Romania in cross-national perspective (Joshua Dubrow, Irina-Tomescu Dubrow and Kazimierz Slomczynski)
- S. 13. Media and the redefinition of space (Yuliya Biedash)
- S. 14. Organizations, key-factors in the process of reconstructing social stability in periods of crisis (Marian Preda, Mihaela Vlăsceanu and Marian-Gabriel Hâncean)
- S. 15. (Re)construirea socialului prin prisma documentelor personale (Ozana Cucu-Oancea)
- S. 16. Re-localization of the Global. The Post-Nation-State society (Silviu Totelecan and Alenka Verbole)
- S. 17. Researching current capitalist urban spaces (Dan Rabinowitz and Florin Faje) and Spatializing capitalism: the transformations of contemporary urban spaces (Dan Rabinowitz and Norbert Petrovici).
- S. 18. Schimbări în reprezentarea și practica muncii în România după 1989 (Gabriel Troc)
- S. 19. Social surveys and opinion polls (Cătălin Stoica)
- S. 20. Social Values 2008. Longitudinal and Comparative Perspectives (Mălina Voicu and Bogdan Voicu)
- S. 21. Sociology of youth. The culture and identity of young people (Valér Veres and Sebastian Năstuță)
- S. 22. The last wave migrants in the European Union and their social worlds (Dumitru Sandu)
- S. 23. Sociologia comunicării, cunoașterii și tehnologiei informației (Vasile Dâncu)
- S. 24. Open session

Session 1

Critical Approaches to the Memories of Socialism

Don Kalb - Central European University, Budapest

Florin Poenaru - Central European University, Budapest

Discussant: Petra Rethmann - MacMaster University, Hamilton

SESSION OUTLINE. “Those were the times”: memory outside the anti-communist factory After two decades since the fall of the Berlin Wall anti-communism remains central and continues to hold a powerful grip on interpreting and representing the communist past. Explicitly linked with a project of “democratization” and “westernization” the anti-communist discourse crafted a version of the past in which the memories of the victims, together with a yet under-researched over-reliance on Secret Services archives, have been highlighted as the proper historical evidence for the history and memory of communism: on one hand the victims, on the other the perpetrators, on one hand “us”, on the other “them” – all from the perspective of the “dissident” elites and in the name of the dispossessed proprietors. This perspective largely reminiscent of the Cold War rhetoric articulated during the “transition” years with an unflinching adherence to capitalism in its neoliberal variant, as the proper way of dealing with the communist legacy, and with a conservative understanding of social peace and justice. Thus, the “dissident” anti-communist elites were called upon to supervise the transformation of the country in keeping with their memory and interpretation of the communist past.

But this top-down and dichotomous version of the past seems at best one-sided, since it obliterates the memories of the popular classes falling in between the lines of the ideal-type categories of “dissidents” and “perpetrators”, and even less so of “victims”. Thus, the popular memory of communism as an ample urbanization and modernization process which enabled upward mobility for large societal segments, particularly for the poor exploited peasants, has been generally sidelined. Similarly, the large transformations entailed by free access to state-subsidized education which gave a voice to a large mass of previously illiterate people have remained equally under-represented in mainstream historiography and memory studies of communism. Further, workers’ anti-communist protests and overt opposition to the system, and their memories of them, have also been under researched due to a high emphasis on intellectual dissidence. These, and other similar examples that can be imagined, call for a re-examination of the communist history, and the memory of it, by bringing forth those other voices and other pasts that were silenced in the mainstream anti-communist narrative.

Thus, we welcome papers that critically engage with such broad issues in a theoretical and historically informed way. Topics could include, but are not limited to: the link between memory, history writing and anti-communism within the broader political and economic projects of post-socialism; the relationship between class positions and forms of remembering the past; the institutional and ideological mechanisms used for the writing of history and codification of memories; alternative projects, institutions and groups of history writing; the role and political purposes of commemorations and memorizations; the role of the archives and of the oral-histories in constructing different narratives of the past; the uses and abuses of nostalgia; the role of post-communist nationalism in constructing and interpreting the communist past; the global networks of anti-communism; etc. The session aims at a regional and comparative focus, while retaining a high interest in the link between global forces and their local play-out.

SESSION 1: Adrian-Octavian Dohotaru

Academia Română

Utopia and Socialism in Romanian Historiography

Abstract. The dominant historical praxis in post-communist Romania is the elaboration of a judicial trend of history concerning the communist past in detriment to the development of a more explanatory history. The causal chain of argument in Romanian historiography is that utopian thought, usually critical of capitalism, presupposes necessarily a violent revolution that leads to a totalitarian regime. In consequence, all trends of thinking and ideologies that position themselves critically to the profit motives of capitalism in its (neo)liberal and (neo)conservatory acception are labelled as undemocratic, utopian and impossible to realise. The paper presents a wider definition of utopias, seen not strictly as a literary genre, but as an interpretative scheme of reality resembling the weberian “ideal-types”, mental constructs described by the sociologist Maw Weber to be similar with utopias. The paper traces two main influences for Romanian intellectuals concerning the link between socialism and utopia: Karl Popper (with his famous opposition of gradual engineering, liberal and reformist, vs. utopian engineering, radical and totalitarian in consequences) and Jean-Jaques Wunenburger with his *histoire de l’imaginaire* which sees utopian thought as a castrating, unidimensional form of rationalism that distorts the tension between real and ideal. The judicial paradigm of history is illustrated by the vast majority of Romanian intellectuals as Vladimir Tismăneanu, H.-R. Patapievici, Gabriel Liiceanu, Sorin Antohi, Lucian Boia, Corneliu Barborică, Bogdan Crețu etc. Mainly, their conception is an equalisation of utopian thought with the socialist practice of Bolshevik regimes in the states from Eastern Europe. In judicial history utopian thought is regarded negatively as a pathological exacerbation of order against individual freedom of action, as being hypocritical because of utopian aggressivnes in transposing the ideal society and in its modalities of dislocating the future. Also, the meaning of utopia becomes its practice (necessarily catastrophic), eliminating the strain between theory and practice, between interpretative scheme and reality. Judicial history accuses that “every utopia is a distopia” (Sorin Antohi), eliminating that vast number of differences between various utopias. In contrast with the communist revolution from October 1917, Tismăneanu describes the Revolutions of 1989 as “non-utopian”, “non-ideological” and “non-manipulative”, a judgment that presupposes the internalization, the naturalisation of liberalism and capitalism as ultimate realities. In contrast with an authoritarian history, highly judgemental, dominant in Romanian intellectual discourse, the paper presents an explanatory and perspectivist history of the connection between socialism and utopia and broadens the horizon of utopian thought by linking it with other ideologies including liberalism and conservatorism, in Karl Mannheim’s manner of explaining utopian thought as potentially transgressive ideas of a given social order.

SESSION 1: Simona Adam

Universitatea de Vest, Timișoara

Educational Strategies in Romanian Families during Communism. An Oral History Approach

Abstract. Profound changes of the Romanian society determined by communism have left a mark upon all the aspects of social life, including family life. The paternalist state developed an institutional system which was meant to socialise the young generations and to control the life of the citizens. The intervention of the state in the children’s education through their parents was also used. This research relies on the qualitative analysis of life-story interviews within the archive of the Cultural Anthropology and Oral History Group, belonging to the Third Europe Foundation, Timișoara. The archive contains about four hundred life-story interviews, as well as semi-structured interviews taken with people belonging to various generations, social classes and ethnic groups. The analysis of the interviews reveals multiple strategies of intergenerational transmission and different patterns of family education. There are great differences in the way in which different generations were socialised. The memory of communism is strongly influenced by the age of the interviewee, as well as the impact of communist ideology on the identity construction. The interviews with people born in the 50s emphasize a duplicitous attitude adopted by families in the process of transmitting values to their children. Entering the educational system exacerbated the discrepancy between the family values and those promoted by school, as well as the life projects of the members of these generations. For the generation of the 70s, the memory of communism is built upon the memories of childhood and adolescence, influencing the way in which this generation relates itself to the past. The life of those born in the 70s started under the communist regime, but their secondary education and their professional life unfold under the new regime. The change of the political regime in 1989 occurred when the subjects of the third generation were in the middle of their schooling years. The influence was manifested though in choosing the profession or the university specialisation, in the case of the subjects who

---

opted for the specialisations that were not available before 1989. The narratives of the interviewees also reveal the mechanisms in which particular values and attitudes were transmitted and interiorised. Religious education, gender roles and regional self-identification are also analysed.

SESSION 1: Alina Silian

Central European University, Budapest

Roma through the Lenses of the Romanian Secret Police Archive

Abstract. As the conveners of this panel contend a large part of the Romanian Secret Police Archives entrusted to a National Council, CNSAS, emerge as one of the favourite sites of research for the recent history. I also approached it full of hope, with more than thirty names on a list, together with dates of births, parents' names, and addresses. They were all Roma involved in an upheaval in a Transylvanian town back in 1987. Of all, one file only: several reports literally copied information from one to another about a fellow under surveillance for having a relative in Germany who occasionally had sent him packages with food and clothes. Yet four other volumes made for my disappointment. Entitled 'Gypsies: Connections', 'Gypsies: Facts and Events' and 'Gypsies: Documentary Materials', they were presented to me as 'The Gypsy Problem' file, but proved to be part of a 15 volume file which deals mainly with religious cults. CNSAS is an institutional setting with a particular historiographic and moral agenda, and an important engine in the assemblage which has been policing the criteria for the 'proper' versions of the communist past. The Roma have been one of the categories of people whose claims to ethnic justice have been delegitimized by reference to a hegemonic narrative of communism. They were presented as the direct beneficiaries of the communist regime and obedient collaborators in its day-by-day working, even the favourite children of the Communist Party. In this paper I would like to problematize the use of Secret Police Archives as source of evidence for the history of the Romanian communist regime by looking at the 'Roma case'. I claim that a balanced look at both presences and absences in the archives, as well as an ethnographic approach of the archives as a 'field of force' (Stoler 2009), may help retrieve the ways socialist state institutions conceptualized, dealt with and further shaped the 'gypsy issues'. The use of the Securitate archives may offer the openings into the paradox of the visibility & invisibility of the Roma in communist Romania. It's well known that for some of the Romanians, who expressed an endemic fear against 'getting conquered by gypsies', Roma were an exasperating presence. Yet, at the same time Roma are completely absent from the Communist Party archives. Following Stoler (2009) I will call this paradox "achieved ignorance" and try to show some of the mechanisms through which the communist institutions produced and cultivated this ignorance about Roma.

SESSION 1: Irina Tomescu-Dubrow

Polish Academy of Sciences

Changing Memories of the Past: Structural and Contextual Determinants of Retrospective Assessment of Socialism

Abstract. In Central and Eastern Europe, two observations call for specific analyses of public opinion of the communist past. First, even journalistic accounts show that people remember the historical experience of communism differently. We can add to this observation the second one: within two decades after 1989, people repeatedly change their view about socialism. One of the main achievements of sociological research is to explain attitudes and attitude change through variables describing the position of individuals in the social structure. In Eastern Europe, structural variables are found to strongly affect how people react to social and political transformations (Rose, Mischler and Haerpfer 1998; Slomczynski and Marquart-Pyatt, Eds. 2007). My paper follows this line of research to expand the analyses I performed for Poland 1988-2003. In "Structural Determinants and Retrospective Assessment of Socialism" (2007 in Slomczynski and Marquart-Pyatt) I used the Polish panel survey, POLPAN, to show that people's view of the past, and changes thereof, depend on their social position before and after 1989. Currently, I am extending the scope of my research along three dimensions: first, I am adding new information, from the 2008 wave of POLPAN; second, I am including the relation between contextual determinants – individuals' political biographies – and subjective assessment of socialism; third, I complement the quantitative part of my analyses with interviews conducted in Poland and Romania. I conceptualize evaluations of the past in terms of the degree of positive/negative assessment of the socialist system. This specific reference point is essential for my study since "socialist system" represents an abandoned regime. Thus, change in opinion about socialism is not caused by the change in its object; it might be caused only by the change in the subject – a person and his or her conditions. For this project I employ two types of data. The

core of the analyses are performed on the Polish panel survey, POLPAN, conducted on a national random sample of adult Poles (21 years and older) in 1988, 1993, 1998, 2003, and 2008. POLPAN aims to observe the social structure and its change during the post-communist transformation in Poland. Unfortunately, for Romania no appropriate data on long-term opinion change in evaluation of socialism are available. In-depth interviews constitute the second source of information. Interviews in Poland and in Romania with persons who have experienced both the communist and the post-communist regimes bring valuable insights into how/why individuals change their subjective representation of the past. Preliminary findings using panel regression support the rational action perspective that assessment of socialism is based on individual interests that are well grounded in peoples' position in the social structure. In Poland, 'winners' of the transition such as managers and experts who prior to 1989 used to appraise socialism more positively than any other groups, denounce the past as they recognize and are able to take advantage of the opportunities that post-communism opened. 'Losers' of the transition, especially manual workers and farmers, who used to be most outspoken against the socialist rule while it was in power, become first in evaluating the past positively, as they bear an unequal share of the "transition costs." Individuals' political experiences with Solidarity and the Communist Party also shape memories of socialism.

SESSION 1: Volodymyr Ishchenko

National University of Kyiv-Mohyla Academy

Fighting fences vs fighting monuments: politics of memory and grassroots movements in Ukraine

Abstract. An active state-supported nationalist and anti-Communist politics of memory became a mark of the last years of Viktor Yushchenko's period as the president of Ukraine. Particularly it emphasized Holodomor [the Great Famine of 1932-33 in the USSR] as a genocide of Ukrainian nation by the Communist party and the Soviet state, and glorified Organization of Ukrainian Nationalists, who collaborated with Nazis in the beginning of WWII, together with soldiers of Ukrainian Insurgent Army, responsible for ethnic cleansing of Poles in Western Ukraine in 1943, for their subsequent resistance against Soviet forces. Presidential politics of memory intensified when Yushchenko was trying to save his electoral stronghold in Western Ukrainian (Galician) regions while losing trust of the majority of citizens. However, anti-Communism in Ukraine is not limited only to electoral "big politics" but in a complex way influences non-institutionalized politics of grassroots mobilizations and movements. Basing on protest event analysis and ethnographic data I am exploring in the paper two contrasting examples of grassroots mobilizations in their relations with state-driven anti-Communism which are mediated via two different mechanisms of certification and disintegration. The first type is vandalism and symbolical attacks against Soviet monuments. I am analyzing their dynamics before and after presidential elections of 2010 (when Viktor Yanukovich replaced Viktor Yushchenko) and how Yushchenko's decrees in line with his politics of memory provided reference points for legitimacy claims by rightist street radicals. However, even grassroots protests raising social issues of the present instead of memories of the past are not free from politics of memory destructive impacts. In post-Soviet context of low mobilization potential of protest initiatives success of grassroots campaigns may be significantly dependent on cooperation between different initiatives and organizations. Dynamics of Save Old Kyiv initiative demonstrates destructive effects of politics of memory on grassroots movements. Save Old Kyiv has been leading several successful campaigns against illegal construction projects privatizing urban public spaces. Appearing in 2007 it was initially being based on coalition of leftist groups with liberal activists attempting to pursue social, "non-ideological" activism against parties and "politicos" manipulations including speculations on historical issues dividing Western and Eastern Ukraine. However, inability to develop overarching diagnostic analysis and strategic view of combating illegal constructions problem made Save Old Kyiv leftist-rightist coalition highly vulnerable to disintegrating effects of politics of memory while it was intensifying till the end of Yushchenko's presidential period.

SESSION 1: Natalia Buier

Central European University, Budapest

Narratives on the Romanian Communist Dictatorship

Abstract. This work puts forward an analysis of the Presidential Commission for the Analysis of the Romanian Communist Dictatorship. Relying on a broadened understanding of the field of historical production, I try to identify and explain the mentions and silences which constitute a historical narrative and the relationship in which this stands to an act of official nomination. I argue that the imposition of schemes of classifying the past functions so as to reproduce and legitimize existing relations, while disconnecting the past from the possibility of

---

plural structurations. A particular view on the past sanctioned in the official narrative takes the appearance of a singular one, and as such functions to naturalize a contingent social relationship and its reflection in a form of remembering as a necessary one.

SESSION 1: Zoltan Dujisin

Central European University, Budapest

Towards a collective memory of socialism? Grounding the discursive production of Hungarian and Czech Anti-Communism

Abstract. By framing key and contentious political issues according to attitudes towards the socialist past Right-wing elites and associated intelligentsias in the region have found a competitive political dimension that endows them with crucial political and moral capital. A completely new form of anti-communism emerges in the post-communist context, one defined by de-legitimizing tendencies against competing democratic alternatives that for a variety of reasons the right successfully reconstructs as compromised by links to the previous authoritarian regime. This strategy is context specific and results in different outcomes. A specific constellation of conditions has allowed for the interpretative frames of the Czech right to attain a quasi-monopolization of the public sphere in what amounts to the imposition of a 'regime of truth'. In contrast in Hungary a similar strategy has failed to produce an equally monopolistic and coherent anti-communist discourse, resulting instead in a social and political atmosphere of 'contested memory'. I argue that the conditions that explain this difference are historical, socio-institutional and transnational. Not only should we identify the historical 'raw materials' deployed by actors who accumulate or appropriate crucial anti-communist symbolic capital, but we should also engage in a historical institutionalist analysis of the regimes in question and the constraints and incentives they placed on interactions between cadres, intellectuals and technocrats under communism. These interactions and the persistence of certain social cleavages explain the specific nature of the post-communist alliance between intellectuals and a new managerial class with access to domestic and foreign capital. The specificity and strength of anti-communist discourse would depend not only on the interest of this capital-endowed alliance in promoting or quelling anti-communism, but also on intellectuals' more direct access to transnational social, cultural and economic capital.

Session 2

Direcții și teme noi în cercetarea istoriei sociologiei și istoriei sociale

Zoltan Rostas- Universitatea din București

SESSION OUTLINE. În ultimii 15-20 de ani, mutațiile în cercetarea trecutului sociologiei sunt semnificative, aspecte ce nu au fost abordate la noi suficient de pregnant. În alte părți s-a ajuns la interogarea chiar a subiectului acestui demers. Răspunsul fertil la aceste întrebări a fost lărgirea sferei cercetării de la obișnuitele filiații teoretice la influențe ale contextelor culturale și sociale ale muncii sociologilor de altădată. (Ceea ce nu înseamnă neglijarea analizei semantice și logice a conceptelor științelor sociale și istorice.)

Această sesiune ar include, în mod firesc, teme de istorie socială modernă, prin simplul fapt că acest demers implică metode sociologice și antropologice în cercetarea faptului istoric. Întrucât istoria socială a involuat de la rezultatele scolii gustiene și fiindcă nici Facultatea de Sociologie, nici în cea de Istorie nu s-a impus prin cultivarea istoriei sociale moderne (mă refer la Universitate din București), sesiunea va trage un semnal de alarma asupra unui dublu pericol: cum va fi sociologul, fără cunoștințe de istorie (și socială) și cât de înzestrat va fi istoricul fără instrumente ale sociologiei și antropologiei?

SESSION 2: Florentina Tone

Universitatea din București

„Cultura sănătății” – un concept gustian în context social interbelic

Abstract. Lucrarea își propune să abordeze o temă majoră, nevalorificată din punct de vedere științific: evoluția problematicii sănătății în cadrul Școlii gustiene. Numeroase lucrări despre Școala Sociologică de la București au văzut lumina tiparului pe parcursul timpului, avându-i drept autori pe colaboratorii

---

profesorului dar și pe istoricii sociologiei, însă niciuna nu a abordat, nici în profunzime, nici la nivel de suprafață, această fâșie: dimensiunile „culturii sănătății” la Dimitrie Gusti. Pentru că, atunci când vorbim de sănătate în raport cu Școala Sociologică de la București, vorbim despre două coordonate, despre două perioade mari în care sănătatea a fost abordată în mod diferit: perioada 1925-1931, perioada campaniilor monografice, unde problema sănătății s-a redus la cercetarea „cadrelor biologice” al satelor în care se lucra, și perioada 1934-1939, când echipele studențești regale au plecat în mediul rural cu scopul declarat de a contribui la ridicarea culturală a satelor românești, acționând în patru direcții: sănătate, muncă, minte, suflet. În această a doua etapă acțiunea a primat în fața cercetării. Căci scopul suprem nu mai era devenirea și desăvârșirea monografiei sociologice, ci modernizarea satului românesc, pornind de la o cercetare prealabilă a problemelor și a necesităților locale. În primul caz, vorbim, deci, de cercetarea sănătății satului în interes științific, cu foarte puține intervenții de medicină socială, în cel de-al doilea, de o acțiune propriu-zisă de însănătoșire a satului, cu tot ce a presupus ea: măsuri terapeutice, anchete sanitare, în vederea elaborării unor strategii, măsuri de ordin edilitar (studenții și tehnicienii care făceau parte din echipele de acțiune culturală au asanat fântâni, au construit closete, platforme de gunoi și cimitire de animale, au curățat curțile sătenilor), lecții de gospodărie prin care țărăncile au fost învățate să-și hrănească sănătos familia, ședințe de puericultură, ore de educație fizică. Adăugăm printre inițiative și pe cele de pedagogie sanitară, prin intermediul teatrului sanitar. În cadrul acestei comunicări vom pune mare accent pe analiza metodelor de combatere a mortalității infantile, care a fost una dintre direcțiile în care s-a acționat în cadrul campaniilor de acțiune culturală din perioada 1934-1939. Aceasta pentru că, în anii de referință, mortalitatea copiilor în mediul rural atingea cote alarmante. Întrucât conceptul de cultură a sănătății implică și cercetare, și acțiune socială, vom aborda fenomenul în contextul politic, economic, social al anilor 1930.

SESSION 2: Ágota Szentannai

Universitatea din București

Universitate din București – între concepție gustiană și realitate interbelică

Abstract. Reformele de sorginte europeană a universității de astăzi sunt aplicate în instituții care mai păstrează amintirea sau măcar reflexele unor schimbări care au avut loc cu decenii în urmă. Câmpul universitar din perioada dintre cele două războaie mondiale a reprezentat terenul nu numai simbolic dar și deosebit de real al unor lupte ideologice în care concepțiile despre organizarea muncii științifice puteau să aibă un rol circumstanțial sau de fond, dar care până la urmă au fost hotărâtoare pentru soarta și evoluția de mai târziu a instituționalizării disciplinelor socio-umane în România. Analiza concepțiilor și rolului unor personalități active în viața universității ne deslușesc identitatea academică a intelectualilor implicați în viața acestor instituții, iar prin asta se relevă lumea socială a unui câmp care a purtat particularitățile vremii. Analiza instituțiilor superioare din trecut cu mijloacele și conceptele de analiză ale sociologiei educației de astăzi poate oferi continuitatea în înțelegerea mecanismelor de funcționare și a moștenirii acestor instituții. Nevoia de a privi categoriile și conceptele analitice în contextul lor istoric, de a le aplica și la trecut, în măsura în care ele sunt relevante, este una de a le înțelege și fără valorile normative în care contextul prezentului le îmbracă. În același timp, scoaterea acestor concepte din contextul lor social ar însemna să devină irelevante. De aceea abordarea noastră este una social-istorică prin faptul că vom încerca să înțelegem începuturile unor procese care de schimbări instituționale și disciplinare, legislative și în practica zilnică a intelectualului preocupat de societate.

Analiza universității de astăzi nu poate ocoli rolul statului în formarea acestor instituții, cu atât mai puțin este posibil acest lucru dacă analizăm universitățile din România după primul război mondial, când ele aveau un rol hotărâtor și foarte activ în procesul de construirea a națiunii. Creșterea substanțială a acestor instituții din acea perioadă se datorează în primul rând unei cereri mari de profesioniști și funcționari în noua Românie. Vom încerca o înțelegere a nivelului de instituționalizare a practicilor academice prin analiza rolului agentului care încearcă să aducă schimbare în viața universitară. Pentru acesta activitatea lui Dimitrie Gusti poate reprezenta un studiu de caz relevant, prin concepțiile lui clare, conștiente și prin influența lui asupra sociologiei românești și asupra vieții științifice din perioada interbelică. Analiza identităților academice individuale și cele ale disciplinelor, formarea culturii disciplinare sociologice care au devenit sursa identităților academice individuale vor fi posibile prin înțelegerea concepțiilor de organizare a muncii științifice din cadrul universității și din jurul ei, așa cum le-a gândit profesorul Gusti. Influențele modelelor de sisteme universitare continentale (cel Humboldtian sau cel napoleonic) asupra universităților din România interbelică, practicile de promovare în mediul academic, finanțarea educației și cercetării, viața studențească, accesul populației rurale la învățământul superior, relațiile dintre profesori și studenți, organizarea muncii științifice, filiațiile intelectuale și de rudenie dintre profesorii universitari, respectiv impactul acestora asupra universității ca organizație, sunt temele care vor fi abordate pentru a înțelege atât

structurile cât și procesele și acțiunile întreprinse în universitățile din România interbelică.

SESSION 2: Bogdan Bucur
Universitatea din București

Manifestări politico-administrative în cercetarea monografică interbelică. Încercare de sistematizare

Abstract. În cadrul acestei prezentări ne propunem să revelăm, într-o manieră sintetică, realitatea socială politico-administrativă, specifică societății și statului român interbelic, așa cum a fost aceasta studiată, prin prisma metodologiei monografice gustiene, de către Școala Sociologică de la București. Trebuie precizat, dintru început, că o astfel de abordare sectorială a reglementărilor, practicilor și manifestărilor politico-administrative interbelice reprezintă o noutate pentru cercetarea sociologică românească (care se revendică de la Școala Gusti). Mai întâi, pentru faptul că monografia gustiană, pentru a fi „completă” presupunea cercetarea „unitară” a 4 cadre (cosmologic, biologic, istoric și psihic) și a 4 manifestări (economice, spirituale, morale și juridice, politico-administrative). Un deziderat care, exceptând opera singulară și monumentală a lui Henri H. Stahl, „Nerej, un village d’une region archaïque” (3 volume, publicate la 1939), nu a fost niciodată atins. Mai apoi, studiul vieții politico-administrative în România interbelică a fost, probabil, „aspectul cel mai neplăcut al vieții locale, care știrbea aura de legendă” a tuturor localităților și zonelor rurale cercetate monografic. Este motivul pentru care, spre exemplu, un astfel de capitol esențial pentru metodologia gustistă de cercetare sociologică lipsește din monografia Nerejului (publicată la 1939 în întâmpinarea Congresului Internațional de Sociologie care ar fi trebuit să se desfășoare în acel an la București). Un capitol care ar fi putut fi „greu de suportat pentru cine iubește tradițiile cele mai nobile ale regiunilor românești”, în condițiile politice ale epocii marcată de patronajului regal exercitat asupra Fundației Culturale Regale „Principele Carol” (care asigura finanțarea pentru cele mai multe dintre campaniile monografice derulate în anii ‘30 ai secolului XX). Printre direcțiile de cercetare socială pe care intenționăm să le investigăm în cadrul acestui articol amintim permanentul conflict legislativ și administrativ existent, pe de o parte, între „dreptul administrativ viu” (structurile sau formele tradiționale de organizare și administrare locală, cum sunt ceata de sat, de vale sau de regiune din Țara Vrancei sau tatăl de vecinătate și vătășia de ceată din Drăguș) și „dreptul administrativ scris” (organizarea modernă a statului român), iar pe de altă parte, între administrația țaristă (din Basarabia) și austro-ungară (din Transilvania) de până la primul război mondial și administrația interbelică românească. Un alt subiect de interes a fost reprezentat de organizarea și funcționarea deficitară a structurilor politico-administrative locale și centrale ale statului român modern, fiind avute în vedere abuzurile și nepotismul administrației publice locale, violența în timpul campaniilor electorale (fenomenul „bătăușilor de meserie”) sau fenomenul primarilor „voiajori” (schimbarea apartenenței politice în funcție de culoarea politică a guvernului de la București, în vederea menținerii la putere pe plan local). Diverse proiecte de reformă administrativă au încercat să corecteze aceste neajunsuri, însă de-a lungul perioadei studiate, supra-birocratizarea aparatului de stat sau salarizarea deficitară a funcționarilor publici au rămas elemente constante ale vieții politico-administrative românești.

SESSION 2: Alin Ciupală
Universitatea din București

Un posibil bilanț. Cercetările din domeniul istoriei sociale în România (1990-2010)

Abstract. Lucrarea își propune să analizeze realizările și inadverdențele istoriografiei românești din domeniul istoriei sociale în perioada ultimelor două decenii urmărind câteva direcții legate de: preocupările privitoare la aspectele teoretice, importanța și specificitatea surselor primare, raporturile dintre lucrările monografice și studiile de caz, rolul centrelor academice (universitare și de cercetare), legăturile și rupturile dintre știința istorică și alte științe sociale și umaniste, precum sociologie, demografie, antropologie.

SESSION 2: Andrei Negru
Institutul de Istorie George Barițiu, Cluj-Napoca

Sociografia, „știință” alternativă sau complementară sociologiei? (Cazul sociologiei românești interbelice)

Abstract. Afirmată și recunoscută ca una dintre paradigmele cercetării sociale occidentale ale începutului de secol XX, în special datorită contribuțiilor sociologului olandez S.R. Steinmetz, sociografia și-a găsit repede „adepti” și în Europa de Est. Semnificativă din acest punct de vedere este activitatea Societății maghiare de sociologie condusă de Ászó Oszkar, atât prin realizările sale propriu-zise cât și, mai ales, pentru influența sa asupra cercetării sociale românești, a celei transilvănene în special. Această influență a fost evidentă în cazul unor absolvenți ai universității budapestane, care, ulterior, au pus bazele unei cercetări de factură sociografică la Cluj. Un rol important din această perspectivă l-au avut Ion Clopoșel și Petru Suci, ambii cu realizări

---

semnificative pe terenul cercetării și al publicisticii sociale, care au militat pentru instituționalizarea cercetării sociografice transilvănene, efortul lor concretizându-se în Institutul de Studii Societatea de mâine și apoi în „Mișcarea social-economică” – asociația publiciștilor și intelectualilor cu interes permanent față de probleme social-economice. Această tentativă, reușită parțial, de instituționalizare a cercetării sociografice, *desistematizare a anchetelor* (elaborarea unui plan de lucru al cercetătorilor sociali, fixarea unor direcții tematice, concentrarea sprijinului material oferit de susținătorii acestui demers de cercetare) a fost influențată însă și de mișcarea monografică desfășurată în cadrul Seminarului de sociologie al Universității din București inițiată și condusă de Dimitrie Gusti. De altfel, modul de organizare a celor două „institute”, statutele, scopul și obiectivele lor, ca și mijloacele de transpunere în realitate a acestora au urmat îndeaproape modelul oferit de Institutul Social Român, cadru instituțional al cercetării monografice. Cercetarea sociografică proiectată a se desfășura în acest cadru, nu-și propunea să se substituie cercetării de factură monografică. „Teoreticianul” acesteia, Ion Clopoțel, publicist de mare anvergură al României interbelice, n-a intenționat să facă din sociografie o disciplină autonomă, ci a considerat-o ca o „știință” complementară sociologiei sau, mai bine zis, ca un preambul al sociologiei, ca o primă și necesară etapă a cunoașterii sociologice, etapa de recoltare a materialului faptic pe baza căruia să fie elaborate sintezele teoretice și legile dezvoltării sociale. Totuși, cel puțin în ceea ce-l privește, I. Clopoțel a depășit sensul clasic al sociografiei, cel al unei imagini statice a realității sociale, încercând să surprindă dinamica acesteia, în special a celei rurale, de care a fost puternic atașat. Cercetările sale conferă un sens nou modelului sociografic, respectiv acela de identificare, analiză și soluționare a problemelor sociale.

SESSION 2: Lucian Năstăsă

Institutul de Istorie George Barițiu, Cluj-Napoca

Elitele universitare. Repere pentru construcția și deconstrucția reputațiilor intelectuale în spațiul românesc

Abstract. În mod firesc, problema fundamentală care se pune în cazul oricărei opțiuni profesionale este motivația profundă, stimulii și rațiunea ce au acționat asupra individului pentru a traversa toate procesele formative și conjuncturale care să ducă la împlinirea unui anume deziderat. În cazul nostru, cu alte cuvinte, s-ar pune întrebarea: pentru ce să fii profesor universitar? Pe cât de simplă pare interogația, ea comportă răspunsuri complexe și cât mai nuanțate, întrucât din ele rezultă pe de o parte o definiție a poziției profesiei în câmpurile social, cultural și politic, iar pe de alta specificitățile pe care le-a cunoscut aceasta în societatea românească în intervalul de care ne ocupăm. Rudimentar sintetizând, dorința de a fi profesor universitar este maniera optimă și cea mai eficientă de a intra definitiv în lumea recunoscută a specialiștilor, a profesioniștilor de la vârf, a celor care dețin pârghiile esențiale în gestionarea culturii, științei și tehnicii, sau – generic vorbind – a mediului intelectual. Așadar, mai general, profesorul universitar este în primul rând un intelectual, definit el însuși ca o categorie socio-profesională, ce cunoaște un cursus care presupune procese de formare, de legitimare, strategii ale carierei, competiții, ierarhii etc. Numai că nu toți universitarii din România au ocupat pozițiile instituționale pe temeiul acestor procese enunțate mai sus. Cu alte cuvinte, dincolo de acțiunea principiului meritocratic au existat și alte pârghii în selecția și promovarea corpului universitar. Studiul de față abordează tocmai acțiunea acestor atuuri non-meritocratice, care au contribuit poate în mod fundamental la crearea « reputațiilor » intelectuale.

SESSION 2: Petronel Zahariuc

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Contribuții privitoare la istoria țăranimii din Moldova în secolul al XVIII-lea

Abstract. În primele decenii de după cel de-al doilea război mondial, cercetarea istoriei țăranimii a constiuit un subiect predilect, atât pentru istoriografia românească, cât și pentru sociologia românească. Metodologic, cercetarea a avut în centru unul dintre conceptele ideologice fundamentale ale ideologiei marxiste – lupta de clasă, ducând uneori la denaturarea demonstrațiilor și a concluziilor. Totuși, cercetarea istorică a unei asemenea teme a lărgit foarte mult baza documentară cunoscută, printr-o investigație laborioasă în arhive, în urma căreia au rezultat volumele de documente privitoare la relațiile agrare din Moldova și Țara Românească în secolul al XVIII-lea. Cercetarea istorică a acestui subiect, chiar de pe poziții marxiste, a beneficiat de o bibliografie foarte bogată, adunată începând cu mijlocul secolului al XIX-le, cuprinzând titluri datorate unor nume mari ale istoriografiei românești. Considerăm că a venit vremea să fie judecate critic contribuțiile științifice din perioada comunistă privitoare la istoria țăranimii, o dată cu valorificarea unor interesante direcții de cercetare, care reies din documentele edite și inedite din secolul al XVIII-lea, dar au fost lăsate în umbră de istoricii acelei perioade.

SESSION 2: Smaranda Vultur

Universitatea de Vest, Timișoara

Povestirea de viață orală ca formă de mărturie e un subiect de istorie socială?

Abstract. Orice individ care își povestește viața se întoarce spre trecutul personal pentru a-l reevalua din perspectiva prezentului, făcând din evenimentele, întâmplările pe care le-a traversat o istorie coerentă și semnificativă dintr-un punct sau altul de vedere. Semnificațiile atribuite de un subiect istoriei personale au rol fondator pentru : 1. o anume imagine de sine proiectată de subiect spre spațiul public de la care cere o anume recunoștere și în care încearcă să valideze această imagine; 2. o anume versiune a trecutului care îl « situează » pe cel care narează în raport cu poziția de pe care vorbește și rolul pe care și-l asumă; 3. o anume imagine asupra a ceea ce e viața, ce ar trebui să fie, despre cum a fost ea pentru subiect 4. o anume imagine despre ce este o autobiografie într-un moment sau altul și ce așteptări participă la nararea ei într-un anume moment și loc. Toate cele patru operații mai sus amintite fac obiectul unei negocieri între subiect și sine însuși și între subiect și ascultătorii lui reali sau potențiali. Această din urmă punere în relație face ca autobiografia orală ca formă prin care trecutul este reconstruit de discursul unui subiect să se înscrie într-un orizont de sensuri, reprezentări și valori cu funcție modelatoare și prescriptivă, pe care subiectul o interiorizează mai mult sau mai puțin conștient și care funcționează ca un « cadru de memorie ». Acest cadru joacă, așa cum arată Halbwachs, un rol de intermediere între memoria individuală și cea colectivă și constituie în același timp un cadru de comunicare, facilitând nașterea unei memorii împărtășite și a unui posibil consens. Definirea în termenii de mai sus a unei povestiri autobiografice orale arată că mizele ei sunt multiple și că ele îl angajează pe subiectul povestitor într-un travaliu intens de reconstruire identitară și memorială ce implică luări de poziție, pledoarii, argumentări, adică o *retorică* menită să susțină și să facă eficient discursul povestitor. Suntem așadar în interiorul unei procesualități ce evocă în mod revelator cum se definește o societate și care sunt mecanismele puse în mișcare de ea pentru a se autoreproduce. Desigur subiectul care își narează viața poate adopta atitudini mai mult sau mai puțin creatoare în raport cu cadrele impuse, dar, oricare ar fi gradul de conformare sau provocare, analiza pe care el o face propriului trecut ne spune ceva despre decalajele între orizontul în care viața s-a derulat și cel în care ea e povestită. Autobiografia orală pune în discuție chiar acest decalaj. Ca genuri proxime, semnificative prin diferențele care instituie specificități, voi lua în discuție discursul de opinie (*doxa*) și biografia atribuită unui subiect din exterior (de pildă în dosarele de securitate). Aceste comparații ne indică grade diferite de fixare și stereotipizare a semnificațiilor care corespund unor grade diferite de inovare în producerea socială a sensurilor. Pornind de la exemple extrase din propriile cercetări de teren din anii 1991 – 2010 sau din Arhiva de istorie orală A Fundației a Treia Europă voi lua în discuție, în perspectiva teoretică mai sus schițată, cele patru dimensiuni fondatoare ale unei povestiri de viață pentru a arăta în ce măsură ele sunt sau pot deveni și subiecte de istorie socială.

SESSION 2: Theodora-Eliza Văcărescu

Central European University, Budapesta

Femei în cercetarea sociologică și intervenția socială din România interbelică: 1927-1948

Abstract. În a doua jumătate a anilor '20 și în anii '30 ai secolului trecut s-au desfășurat mai multe campanii de monografie sociologică în câteva sate de pe teritoriul „României Mari”. Aceste campanii monografice au adunat zeci de studenți/te și cercetători/oare care au investigat viața rurală folosind un sistem teoretic integrat și metode și instrumente de cercetare interdisciplinare. În a doua jumătate a anilor '30, a apărut un alt tip de demers îndreptat spre zona rurală: „echipele studențești”, a căror muncă în satele din România era mai curând orientată spre intervenție socială, decât spre cercetare sociologică. În 1938 a fost promulgată Legea Serviciului Social, care prevedea obligativitatea muncii culturale la sate drept condiție pentru obținerea diplomei de absolvire pentru toți/toate absolvenții/tele de studii superioare din România, indiferent de profilul urmat. Ca urmare a acestei legi, au fost organizate zeci de școli de comandanți și comandante ale Serviciului Social. Toate aceste activități s-au desfășurat în cadrul a diverse organizații de cercetare sociologică, reformă și intervenție sociale înființate sau conduse de profesorul Dimitrie Gusti și sunt cunoscute sub denumirea generală de „școala sociologică de la București”. Și la toate aceste activități au colaborat foarte multe femei. Participarea masivă și activă a femeilor la o activitate intelectuală și de cercetare colectivă de o asemenea anvergură este cel puțin neobișnuită pentru anii '20 și '30 în Europa și în lume și, până acum, nu a fost remarcată și, cu atât mai puțin, investigată. Cum și de ce au luat parte atât de multe femei la campaniile monografice gustiene, la „echipele studențești” de intervenție socială și la pregătirile în vederea implementării

---

legii serviciului social? Ce combinație de factori sociali, politici și personali a dus la această configurație de gen a diverselor organizații fondate și coordonate de D. Gusti? Cum a contribuit, afectat și modelat participarea femeilor activitățile acestor organizații? Ce domenii predilecte de cercetare sociologică și „acțiune culturală” au abordat cercetătoarele și „activistele culturale” (*au fost îndrumate spre vs. și-au ales*) și ce urmări a avut componenta de gen în rezultatele muncilor lor? Cum a fost percepută participarea femeilor la aceste activități de către colegii lor de muncă și, pe cât este posibil de investigat în cazul „acțiunii culturale”, care au fost percepțiile și atitudinile publicului mai larg? Cum au fost influențate viețile și traiectoriile personale și profesionale ale acestor femei de implicarea lor în activitățile organizațiilor gustiene?

SESSION 2: Ionuț Butoi

Universitatea din București

Mircea Vulcănescu: o microistorie a interbelicului românesc

Abstract. Cercetarea conține un dublu demers: pe de o parte, abordarea dintr-o perspectivă specifică istoriei sociale (în speță, microistoriei) a unei personalități inedite a interbelicului românesc și membru important al Școlii Gustiene – Mircea Vulcănescu – și, pe de altă parte, problematizarea principalelor teorii istorice și sociologice moderniste care au căutat explicații pentru unele fenomene ale perioadei interbelice (recrudescența extremismului, alinierea unor importanți intelectuali la tentative totalitare de organizare a societății etc.). Prin focalizarea cercetării la nivel de individ urmărim să elucidăm nu atât concepțiile pe care Mircea Vulcănescu, în calitate de sociolog, economist, teolog, jurnalist le-a formulat ci, îndeosebi, contextul social în care acesta s-a format și față de care a reacționat, precum și semnificațiile locale, istorice și sociale ale evenimentelor în care a fost implicat. Mircea Vulcănescu este, pe rând, subiect și obiect al istoriei – subiect al ei, deoarece îl vom lua ca un “martor” și un mijloc de a ajunge la istoria interbelicului românesc, și un obiect al ei deoarece este, în același timp, parte a istoriei timpului său și “teren de cercetare”. Articolul va conține o parte analitică în care vor fi discutate principalele implicații și riscuri reprezentate de folosirea microistoriei pentru o istorie a interbelicului românesc. Microistoria este aleasă dintr-un dublu motiv: pentru metoda de analiză restrânsă la un nivel microscopic (individ, grup restrâns, eveniment deosebit) și pentru faptul că analiza de acest tip nu se reduce la o istorie a ineditului sau a excepționalului, ci peste pusă în relație cu principalele explicații istorice-sociologice de “scală mare” – structuri sociale, evoluții de durată lungă etc. Există în același timp un risc al microistoriei, reprezentat de tentația facilă de a concentra atenția cercetării asupra marginalilor și fenomenelor patologice ale socialului. Microistoria interbelicului românesc, văzută prin biografia contextualizată a lui Mircea Vulcănescu, se înscrie într-o problematizare voită a modelului standard de interpretare a istoriei recente românești: ca o societate înscrisă pe linia evoluției, a progresului, evoluție sincopată de derivatele extremiste interbelice și, în cele din urmă, de intrarea în lagărul sovietic. Acestui model i se alătură cel sociologic, în care factorul explicativ pentru lipsa progresului economic, a valorilor „civice” sau a capitalului social revine specificului răsăritean ortodox. Am identificat trei niveluri sau trei contexte semnificative pentru cercetare: contextul Școlii Gustiene, contextul funcționarului economic și contextul implicărilor sale teologice. Voi justifica concentrarea asupra acestor contexte pentru semnificațiile mai largi conținute și pentru potențialul explorativ implicit: concentrarea asupra școlii gustiene oferă mijlocul de a elucida locul și relațiile întreținute de Mircea Vulcănescu în cadrul mișcării prof. Dimitrie Gusti dar și a unei analize istorice amănunțite asupra unui clivaj definitoriu pentru societatea românească: oraș versus sat, clivaj văzut din perspectiva unui orașean care descoperă satul ca realitate socială. Economia lui Mircea Vulcănescu este marcată profund de experiența Școlii gustiene și este de analizat cum se întrepătrund experiențele sale de înalt funcționar cu cele de cercetător monografic. În fine, contextul teologic pune în valoare un alt clivaj determinant al epocii: între Biserica și modernitate, Biserica fiind prezentă aici nu prin structurile sale oficiale ci prin membrii săi de rând – fie personalități intelectuale ca Mircea Vulcănescu, fie săteni. Prin incursiunea microscopică în lumea sociologică, economică și teologică a interbelicului românesc vom căuta să descoperim acele semnificații istorice și sociologice relevante pentru perioada studiată și, altfel, uitate sau ignorate datorită unei abordări prea generaliste.

SESSION 2: Antonio Momoc

Universitatea din București

O istorie socială a grupărilor Școlii gustiene

Abstract. Într-o perioadă în care interogația metodologică atinge toate științele sociale, sociologul se apropie de istorie pentru a înțelege transformările socialului. La rândul său, istoria socială este pe punctul de a-și pune întrebări fundamentale în privința propriilor metode de cercetare. După etapa unui entuziasm al cercetărilor

---

cantitativiste, istoricii societății au înțeles avantajele care decurg dintr-o investigație fundamentată pe abordări calitative. Istoria socială a științei nu a eludat nici ea această nouă direcție. *Școala de Sociologie de la București* a fost privită recent și din perspectiva istoriei sociale, sau a ceea ce unii numesc noua istorie politică. Pentru că, la fel ca în toate grupările intelectuale est-europene, relațiile interpersonale directe au fost sensibil mai frecvente decât contactele birocratizate formale, procesele și relațiile din *Școala de la București* nu au putut fi detectate exclusiv din sursele scrise produse de membrii Școlii gustiene. Din acest considerent sunt extrem de utile rezultatele unor cercetări asupra Școlii Monografice precum cele efectuate (de către Zoltán Rostás) prin metoda istoriei orale, prin tehnicile convorbirii și al interviului nestructurat de istorie de viață. Dar, deși necesare, nici aceste rezultate nu sunt suficiente pentru înțelegerea cât mai exactă a ceea ce cauzat anumite decizii sau opțiuni politice ale membrilor Școlii și ale fondatorului ei. Apreciem ca binevenită o nouă înțelegere a prosopografiei, a culegerii de studii biografice pentru explicarea modului în care au funcționat grupurile formale și mai ales cele informale care au alcătuit *Școala de Sociologie de la București*. Pentru inventarierea orientărilor politice ale membrilor Școlii gustiene de-a lungul parcursului lor biografic, am apelat la metoda biografiei reprezentative. Unde se încadrau politic discipolii lui Gusti și cum își proiectau acești sociologi rolul statului național, cum imaginau ei modernizarea societății românești interbelice? Metoda de cercetare la care am apelat re-constituie biografia intelectual-politică a lui Gusti și a principalilor săi colaboratori, dar și a grupurilor mai mult sau mai puțin formale din care aceștia au făcut parte. *Biografia reprezentativă* urmărește istoria vieții unui individ, iar atenția cercetătorului se orientează nu spre ceea ce este unic, ci pe urmărirea contextelor sociale formative și a experiențelor împărtășite cu alții care au urmat trasee academice și politice asemănătoare. Nu se va analiza măsura în care fiecare detaliu biografic al sociologului s-a răsfrânt în opera sa. Studiile bazate pe biografia reprezentativă se concentrează pe contextele socio-culturale împărtășite de respectiva persoană cu cei ce au urmat o traiectorie politică sau intelectuală asemănătoare. Pentru a inventaria orientările și reorientările politice am identificat atitudinile gustiștilor așa cum au fost declarate atât în opera lor științifică și în documente sociale ca publicistica vremii, cât și în documente personale devenite publice: jurnale, corespondență, memorii, amintiri, convorbiri de istorie orală. Rezultatul cercetării indică grupări informale de sociologi care s-au coagulat în interiorul Școlii în funcție de modul cum s-au raportat ei înșiși la proiectul de modernizare propus de Școala lui Dimitrie Gusti. Prezentul studiu va insita pe noile direcții de cercetare în istoria socială și a rezultatelor ce au decurs din cercetarea Școlii gustiene pe baza acestor tehnici, dar nu marginalizează nici preocuparea pentru strategiile de comunicare politică și construcție de imagine la care au apelat sociologii încadrați în munca culturală de la Fundația Regală „Principele Carol”. Ce l-a animat pe Gusti și ce l-a motivat pe colaboratorii săi să se pună în slujba unui Monarh autoritar care poza într-un rege apropiat de poporul său, sunt întrebări la care prezenta cercetare va încerca să răspundă. Cum au contribuit sociologii angajați la Fundația „Principele Carol” la construcția imagologică a unei Monarhii sociale și de ce au legitimat ei un regim autoritar, sunt provocări la care instrumentele noii istorii politice se încumetă să răspundă.

SESSION 2: Călin Cotoi **Univesitatea din București**

The Emergence of Geopolitics in Interwar Romania. Sociology, Geography and Ethnic Minorities

Abstract. In post-1918 Romania the problem of national minorities fitted quite badly with the old historiographic (and geographic) discourse on the continuity, homogeneity, and organicity of the nation. The emergence of Geopolitics as a specific scientific but also pragmatic and state-centered discourse was one way of managing this “uneasiness”. Geopolitics emerged in connection with explicit political concerns: especially the problems of Transylvania and Bessarabia and the Hungarian and Ukrainian minorities. Plans and projects for population exchanges were designed and proposed in this scientific milieu. The Romanian self-styled geopoliticians (Anton Golopentia, Ion Conea, N. Al. Radulescu etc.) were the ones that created in their books, reviews, institutions and projects an explicit argument about social sciences as an arsenal of means capable of diagnosing social realities and the actual circumstances of the nation state in order to facilitate its survival among neighboring rival states and Great Powers. From the perspective of Romanian interwar geopoliticians, science had to be transformed in an instrument ready to be used in the incessant battle between the states, battle in which nothing was decided in advance. Minorities, geography, social forms of organization etc. were seen as forms of reality to be understood and integrated in a constant flux of information and action (transformation or preservation) for the good of the nation state. One of the most ambitious population exchange plan was nurtured by these “geopolitical circles” and applied, with Antonescu’s help (the ruler of Romania during the WWII), in Ukraine. The project (and its subsequent failure) gives the opportunity to investigate the radicalization and instrumentalization of Geopolitics during the war and the importance of

---

these specialists and technocrats (less publicly visible than the members of the so-called “New Generation” or the intellectuals affiliated with the “Iron Guard” Movement) in creating a radical state agenda.

SESSION 2: Călin Goina

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Status differentiations, and status criteria in a Transylvanian village from the 40's until today: a life-course survey of three successive generations.

Abstract. The study of social changes across time has been usually done with a focus on ‘big processes and large comparisons’ to recall the title of one of Charles Tilly’s books. I focus on a single settlement, Santana, Arad county, inhabited by three language-communities: Romanians, Swabians, and Roma. I intend to chart the individual life-trajectories of several families, following three successive generations of Transylvanian villagers and relate them to their life-stories. The central question I will address is how the social status distinctions, and social status criteria were re-configured in the community by the advent of state socialism, and after its demise. I start, from Weber’s understanding of status as the amount of honour bestowed upon an individual or a social group [1]” moving toward Crompton’s [2] (1983) elaboration on the three distinct dimensions of status: a. Conscious communities aware of their common belonging, or their shared prestige; b. Individuals who share a similar life-style, or social standing; c. Strata rising the same claims to material advantages or ‘life-chances’ which are non grounded on market locations. In order to re-trace the way people classified themselves and the others I adopt Bertaux’s [3] qualitative, inter-generational life-course analyses of social mobility. I stress the importance of following actual life-trajectories, and relate them to the accounts given by the actors themselves. Empirically, I survey the social history of an ethnically mix (Romanian, German and Gypsy) community from the West of Romania: Santana/Sanktanna from the 1940’s until today, focusing on the three successive generations: those born in the 20’s, their children, born in the 40’s and their grandchildren, born in the 60’s-70’s. The main advantage of my endeavour relays in the historical dimension of my approach. Both social surveys grounded on polls or census data, as well as the ethnographic analyses of a social stratification of a settlement are usually dominated by a ‘snap-shot’ approach that offers the analyst a single moment in the social history of the community. My focus on three successive generations, their life trajectories and the way people account for their trajectories in their life-stories allow me to add an essential processual dimension to my study. It is my conviction that only an approach that combines ethnographic fieldwork with historical analysis and with the study of life-trajectories and life accounts (as recollected and ‘selected’ by the subjects) can fruitfully bring about an accurate rendition of the social history of a rural settlement in the ‘social laboratory’ of Eastern and Central Europe of the second half of XXth century as it was experienced by my subjects, in order to reach a fuller understanding of *the way people rank themselves and classify the others*.

---

[1] Weber, Max. 1978. *Economy and Society*. Berkeley, University of California Press. p:305

[2] Crompton, Rosemary. 1993. *Class and Stratification: an introduction to current debates*. London: Polity Press. p: 146

[3] Bertaux, Daniel and Paul Thomson, (ed.) 1997. *Pathways to Social Class: A Qualitative Approach to Social Mobility*. Oxford, Clarendon Press.

SESSION 2: Gabriel Jderu

Universitatea din Bucureşti

Modernitate și mobilitate. O istorie socială a motocicletelor din România

Abstract. Există autori ca susțin că specificul societăților moderne este dat de faptul că socialitatea tinde să se constituie ca mobilitate (Urry, 2000/2001; Miller ed., 200; Sheller și Urry eds., 2004; Kellerman, 2006; Sheller și Urry eds., 2006, Peters, 2006). În această lucrare analizez utilizarea motocicletei în România din perspectiva sociogenetică (Elias, 1939/2005) și de istorie socială. Voi discuta cum apariția vehiculelor autonome a schimbat strada, cine erau automobiliștii, ce relații există între evoluția auto-mobilității și construcția socială a corpului, relația *automobilite-emoții* etc. Perioada acoperită este 1907 (când apare primul număr de revista specializată pînă în prezent. Voi evidenția factorii sociogenetici comuni pentru automobile și motociclete, dar mă voi centra pe factorii specifici sociogenezei auto-mobilității pe două roți, evidențiind etapele de transformare ale acestei practici sociale. Sursele folosite sînt reviste de epoca de automobilism, documente ale cluburilor automobiliste, fotografii, cărți de memorii, informații din almanahuri și ziare.

SESSION 2: Maria Mateoniu
Muzeul Țăranului Român, București

Viața de mănăstire în comunism. La întâlnirea dintre antropologie și microistorie

Abstract. Subiectul comunicării se referă la raportul interdisciplinar dintre antropologie și microistorie în lumina descrierii unei experiențe de teren. Este vorba de un studiu întreprins într-o mănăstire ortodoxă din România între 2000-2004, obiectul tezei mele de doctorat. Dacă la început mi-am propus studierea vieții comunitare din mănăstire, am ajuns la scurtă vreme la concluzia că ceea ce oferă sens comunității este trecutul său recent, experiența trăită sub comunism. Predilecția măicuțelor spre trecut, spre evenimentul istoric povestit m-a determinat să reflectez asupra relației dintre antropologia și microistorie. Deși inițial mi-am propus o analiză de antropologie a timpului prezent, realitatea de teren m-a orientat progresiv spre microistorie. Descrierea cercetării, a metodelor aplicate revelă dificultatea, până la urmă, de a distinge foarte net între cele două discipline. Este știut faptul că una dintre direcțiile dezvoltate de microistorie este cea a comunității de bază („community based”). Satul, orașul, districtul (mănăstire în cazul de față) devin subiecte de cercetare nu numai pentru antropolog dar și pentru istoric. Un astfel de demers impune istoricului aplicarea unor metode preluate cu precădere de la antropologie și sociologie: metode calitative în detrimentul celor cantitative, analiza la scară microscopică cu scopul evidențierii vieții cotidiene a micilor comunități și a indivizilor, interpretarea interacțiunilor sociale în chiar termenii acestor comunități, citirea și transmiterea simbolismului vieții cotidiene, de zi cu zi.

SESSION 2: Monica Vasile
Universitatea din București

A longue duree view of obște, and reading critically Henri H. Stahl

Abstract. Being inspired by the recreation of *obște* after the fall of communism, I pursued a reading of Henri H. Stahl in the empirical light of my own findings and also in the more theoretical light of other studies of the history of communal property in Europe. I am interested in rediscussing H. H. Stahl, my view being lightly critical. Without negating the value of his work, the main critical arguments that I would like to raise are that he attempts to fit a certain Marxist interpretation of social history and in doing so he sometimes overlooks empirical evidence that he himself gives throughout his writings; he plays with doubtful linear patterns of evolution and methodology based on analogy; in addition, he is absorbed by the particular case of Nereju, from which he builds a theory, without paying enough attention to take into consideration other examples of villages from Vrancea. I am also interested in the *longue durée* approach of *obște*, approach which would consist in analyzing continuity and change, people's memories about forest use and community-based institutions before communism. In the spirit of my own endeavour, I propose an alternative path for *obște*, from Henri Stahl's dissolution to a milder concept of change.

SESSION 2: Ozana Cucu-Oancea
Academia Română

Reutilizarea datelor calitative în științele socio-umane. Arhivare și analiză

Abstract. Lucrarea propusă are ca scop aducerea în discuție a uneia dintre problemele de mare actualitate în momentul de față pentru comunitatea cercetătorilor calitativiști din științele socio-umane, și anume, problema reutilizării datelor provenite din studiile calitative sau, cu alte cuvinte, problema analizei secundare a datelor calitative. Prezentarea va viza atât aspecte teoretico-metodologice, cât și aspecte ce țin de etica cercetării. După o scurtă trecere în revistă a considerentelor teoretice legate de evoluția istorică a cercetării calitative în științele socio-umane, va fi analizată în amănunt problema analizei secundare a datelor de factură calitativă. Astfel, vor fi prezentate și discutate, pe rând, avantajele și dezavantajele reutilizării datelor calitative, așa cum sunt ele percepute deopotrivă de către cercetătorii cantitativiști, cât și de către cei calitativiști; se va insista în mod deosebit asupra aspectelor legate de: - problema validității și fidelității analizei secundare (care este importanța contextului, dar și care este rolul reflexivității în construirea datelor calitative, în scopul reinterpretării semnificației și practicii calitative legate de refolosirea datelor?); -etica folosirii rezultatelor de primă mână (este îndreptățit un cercetător să se folosească în studiile sale de datele culese de către alt cercetător și din rațiuni mai mult sau mai puțin diferite, fără acordul expres al acestuia, dar și al subiecților participanți? Mai poate fi luat în considerare ca fiind valabil acordul dat de către subiect în privința utilizării datelor furnizate în contextul cercetării inițiale? Ce soluții sunt propuse pentru a rezolva problema confidențialității?); - arhivarea datelor calitative (interviuri semi-structurate și de profunzime, istorii orale și povestiri de viață, jurnale, memorii, scrisori ș.a.); înființarea și construirea arhivelor, regulamentele de

---

conservare și refolosire a datelor, utilizarea tehnicilor și procedurilor computerizate de arhivare. Tema de față prezintă un real interes pentru toți cei preocupați de cercetarea istoriei sociale (și de ce nu, și a istoriei sociologiei), pe de-o parte, prin faptul că aduce în discuție importanța conservării adecvate (în arhive speciale, personale sau publice, și cu ajutorul tehnicilor moderne) a datelor calitative (interviuri, istorii, memorii, jurnale etc.), în vederea valorificării sau revalorificării lor ulterioare de către istoria socială și a sociologiei, iar pe de altă parte, fiindcă atrage atenția asupra unei noi abordări a studiilor calitative, ce presupune împărtășirea datelor de teren în sânul comunității de cercetare, spre beneficiul tuturor dar, în primul rând, al științei.

SESSION 2: Șerban Văetiși

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

The Monographic Sociology from the Perspective of the Postmodern American Ethnography

Abstract. The paper attempts to reassess some theoretical and methodological assumptions formulated and practiced by the Romanian School of Sociology (particularly in the works of some of its main representants, Dimitrie Gusti and Henri H. Stahl) by utilizing some approaches suggested by the so called Postmodern Ethnography. The Romanian School of Sociology (also known as the Bucharest School of Sociology, or The School of Dimitrie Gusti) promoted the *monographic approach* which was both theoretical and descriptive. It assumed and followed a detailed research theory articulated together with a viewpoint on the local social history, social issues, and social needs, and a particular vision about the philosophical grounds and political aims of the social actions. This was, nevertheless, not just a theory about society or nation, but also a theory of culture. One of the basic idea of postmodern theory in ethnography, mostly developed in American universities but with significant influence on the discourse of the social sciences worldwide, was that of *describing culture as producing a critical theory of culture*, also expressed in various formulas, from 'thick description' (Clifford Geertz) to 'writing culture' (James Clifford and George Marcus). This "new ethnography" became interested in critical reevaluations of historical and traditional descriptions of culture, reasons why it was also labeled 'critical ethnography' (Jim Thomas) and even 'metaethnography' (George Noblit and Dwight Hare). We took this perspective in re-reading some ideas of the Monographic School, which we considered that could be reassessed in the view of this new scientific paradigm. Three major concepts in Gusti School's, which were also theorized in the postmodern ethnographic theory, will be addressed in our paper: (1) *interdisciplinarity* (and its relationship with an overarching discipline, sociology in the case of the monographic sociology, respectively, ethnography, in the case of postmodern ethnography); (2) *activism* (and the critical idea of challenging, and even transforming the social reality, and not only describing or interpreting it, as in Gusti's theory of *sociologia militans* and in Jim Thomas' – and others – view of *critical ethnography*); and (3) *criticism* (expressed especially by the voice of Henri H. Stahl in his critical reexamining of some Romanian canonical cultural texts and authors, and the *Writing Culture* group approach of deconstructing classical works in history, literature and anthropology). The paper will conclude on the contribution that the Monographic school can have in the current ethnography, sociology, cultural anthropology and cultural studies, as practiced today in Romania, having this reassessment from the perspective of a contemporary paradigm considered. Our paper is based on a Doctoral dissertation which addressed some of these aspects, defended at the Babes-Bolyai University in 2007.

SESSION 2: Alin-Iosif Croitoru

Universitatea din București

Elemente de stratificare socială în cercetările lui Anton Golopenția

Abstract. Cercetarea comunităților rurale se bucură de o importantă tradiție în sociologia românească. Perioada interbelică a înregistrat un maxim în acest sens prin amplul proiect de studiere și modelare a vieții rurale derulat de reprezentanții școlii Sociologice de la București. Consecvenți crezului că "sociologia este știința realității sociale" (Gusti, 1968), monografiștii au pus în centrul proiectului de reformă a societății cercetarea de teren, prin care sociologul ajunge să cerceteze în mod direct realitatea socială (Stahl, 1999) realizând astfel unul din primele exemple de utilizare a cercetării sociologice în proiecte de schimbare socială. Anton Golopenția a fost exponentul utilizării metodelor cantitative, militând pentru renunțarea la monografierea de sate izolate și propunând pentru aceasta folosirea metodelor statistice și gruparea informațiilor pe schema tipologiilor de localități. În acest sens, odată cu accederea lui Anton Golopenția și a lui Sabin Manuila în cadrul Institutului Central de Statistică, cercetarea monografică a căpătat noi valențe prin sistematizarea informațiilor culese și prin utilizarea în studii a datelor statistice oficiale. Am ales a evidenția în acest studiu elemente de stratificare socială în analizele la nivel național (ex. harta analfabetismului) și două

---

cerctări de tip monografic realizate de Anton Golopenția (Cornova și Plasa Dâmbovnic). Campania monografică din satul Cornova s-a desfășurat în perioada iulie – septembrie 1931 sub conducerea lui Dimitrie Gusti. Echipa de 55 de cercetători s-a deplasat în Basarabia de Nord pentru a monografia integral aceasta unitate socială. Viziunea pe care Anton Golopenția o adoptă față de Cornova este legată de schimbările datorate „ procesului de orășenizare ”. Atât în „ *Cornova – satul ultimei campanii monografice* ”, cât și în „ *Aspecte ale desfășurării procesului de orășenizare ale satului Cornova* ” se găsesc numeroase elemente de stratificare socială. Principala perspectivă asupra stratificării sociale în Cornova trebuie să aibă în centrul său diferențierea locuitorilor în : dvoreni, mazili și țărani. Plasa Dâmbovnic a fost cercetată în perioada iunie – octombrie 1939 de o echipa de monografiști sub conducerea lui Anton Golopenția și a lui Mihai Pop. Echipa de monografiști a conlucrat cu o serie de experți locali (funcționari administrativi, primari, ingineri agronomi, medici, învățători, preoți și alții). A fost aleasă plasa Dâmbovnic pentru a fi cercetată considerându-se că aceasta întrunea condițiile de reprezentativitate pentru așezările Câmpiei Muntene. Rezultatele cercetării au evidențiat prezența unor elemente de stratificare socială. Ca principale criterii ce stau la baza stratificării sociale amintim originea istorică sau apartenența la sate de moșneni sau de clăcași, nivelul proprietății de teren agricol (sunt mari proprietari, mici proprietari și oameni fără proprietăți agricole), alfabetizarea și ocupațiile oamenilor. La nivel național am considerat ca forme de stratificare socială cantitatea de teren agricol pe care o aveau în proprietate țărani, nivelul alfabetizării și ocuparea populației.

SESSION 2: Adela Șerban

Institutul de Istorie al Academiei Române

Sociologia românească postbelică în fața intervențiilor și presiunilor politico-ideologice

Abstract. Istoria sociologiei, pe lângă prețioasa sa utilitate ca demers de cercetare în sine, își are și o a doua utilitate esențială pentru corpul profesional al sociologilor, aceea de depozitar al memoriei sale, al tradiției, direcțiilor, conținuturilor, priorităților și finalităților fundamentale. Ca orice memorie scrisă, memoria unui corp intelectual este relativă și vulnerabilă în fața intervențiilor politice sau presiunilor cenzurii, ajungând de multe ori să poarte amprenta mutilărilor și agresiunilor simbolice care au afectat la un moment dat societatea. Intervenționismul brutal al regimului comunist a sabotat transferul firesc de memorie la nivel intergenerațional, inducând în timp un fenomen de *amnezie* a practicanților profesiei de sociolog cu privire la anumite valori, teme, dezbateri, autori, lucrări etc. Comunicarea de față a plecat de la următoarele întrebări: este sociologia românească de astăzi în continuare marcată de sechelele vechilor intervenții politico-ideologice? În ce măsură s-a reușit, la douăzeci de ani de la prăbușirea regimului comunist, recuperarea și repunerea în circulație a direcțiilor, lucrărilor și autorilor semnificativi pentru sociologia românească îndepărtați sau marginalizați de cenzură sau de represiune? Ce importanță acordă instituțiile universitare și de cercetare sociologică din România de astăzi unei istorii a sociologiei reparatorii și restauratoare în raport cu traumele trecutului? Comunicarea de față se oprește de asemenea și asupra unor aspecte de ordin metodologic. Raymond Williams atrăgea atenția în lucrarea sa *The Long Revolution* asupra faptului că tradiția grupurilor sociale are întotdeauna tendința de a corespunde sistemului contemporan de țeluri și valori și introducea o distincție importantă între *tradiția selectivă* și *tradiția trăită*. Cade de asemenea în sarcina istoricului sociologiei studierea acestor *tradiții selective*? Și care sunt exigențele metodologice ale demersului istoricului sociologiei, prins între mărturiile martorilor și reconstruirea ulterioară a realității făcută de contemporani, între restabilirea factualității istorice în lumina sensurilor sale inițiale și interpretarea faptelor în lumina valorilor și direcțiilor actualului zeitgeist? Acestea sunt doar câteva dintre întrebările de la care pleacă lucrarea de față.

SESSION 2: Zoltan Rostas

Universitatea din București

O sută de ani de sociologie. Dinamica aniversărilor și a autoevaluărilor unei comunități științifice

Abstract. În aprilie 1910 a avut loc la Universitatea din Iași prima prelegere a tânărului profesor de sociologie, Dimitrie Gusti. Această prelegere constituia un adevărat program de instituționalizare a științelor sociale moderne, în primul rând a sociologiei, un program de implementare a științei în structurile culturale, universitare și administrative ale țării. Acest plan, prin Institutul Social Român, prin Seminarul de sociologie al Universității din București, prin Fundația Culturală Regală „Principele Carol” și, mai ales, prin intelectualii formați în Școala monografiilor sociologice, a reușit să se impună în viața socială a României interbelice. În anii '60, sociologia se regăsea tot prin sociologi formați de Școala gustiană, iar ultimii 20 de ani de activitate

---

sociologică au fost dominați de cei care au învățat profesia și vocația de la elevii lui Dimitrie Gusti. Lucrarea de față, prin analiza contextelor aniversare și de autoevaluare, își propune să ofere explicații și ipoteze privind funcționarea memoriei ca parte a culturii organizaționale a breslei sociologiei

---

SESSION 2: Ștefan S. Gorovei

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

„Durata lungă”: rânduiala vieții de familie la începutul veacului XX

Abstract. Un document memorialistic inedit, aflat în posesia autorului, înfățișează anumite aspecte ale vieții unei familii dintr-un mic oraș moldovenesc la începutul veacului al XX-lea. Relatarea aparține unuia dintre nepoții aceluia care poate fi considerat *pater familias*. Născut în 1826 și mort în 1916, acesta din urmă a impus familiei sale o anumită rânduială în ceea ce privește sărbătorile importante din cursul anului (onomasticile, Paștile, Crăciunul etc.), adunând în casa lui, cu aceste prilejuri, nu numai pe toți descendenții săi (fii, fiice, nurori, gineri, nepoți, nepoate), dar și pe toate rudele din partea soției sale (frați și surori cu descendenții lor). Această rânduială reflectă concepția despre familie a personajului în cauză: pentru el nu exista decât ceea ce azi s-ar numi *familie extinsă*, cuprinzând pe toți aceia asupra cărora s-ar fi putut exercita autoritatea sa. Deși împrejurările vieții moderne îndepărtaseră deja pe unii dintre membrii acestei familii din târgul natal, norma impusă de bătrânul care era tată, socru, cumnat, bunic, unchi și străunchi a continuat să fie respectată cu strictețe până în preajma Primului Război Mondial. Este evident că în aceasta trebuie să se vadă o supraviețuire puternică a unei etape anterioare, corespunzând cel puțin veacului al XVIII-lea, deși, pe baza altor surse – fragmentare, e drept –, se poate bănuși că nu altfel va fi fost viața de familie încă și mai în vechime. Modul acesta de a concepe familia, relațiile de familie, viața de familie își trăgea esența din stăpânirea pământului, care dădea o anumită coeziune și impunea anumite solidarități. S-a creat, astfel, *un model* care, folosit de anumite pături ale societății din Moldova, s-a impus și a rămas în vigoare chiar și după dispariția condițiilor care l-au generat. Respectiva concepție despre familie – *astăzi cu totul pierdută* – s-a reflectat, multă vreme, în tipul de anunț mortuar (*faire-part*), cu înșirarea, uneori, a zeci de rude, precum și fotografiile uriașe, înfățișând câteva generații de descendenți și de colaterali ai unei familii.

SESSION 2: Maria Magdalena Székely

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Structuri și solidarități de familie în Moldova secolelor XVI–XVII

Abstract. Cercetările de istorie socială întreprinse în ultimele două decenii de istoricii români au avut darul să modifice substanțial viziunea asupra mecanismelor de funcționare a societății în veacurile trecute. Încetul cu încetul, relațiile dintre instituții (stat – Biserică, domnie – sfat domnesc) sau dintre clasele sociale (cel mai adesea văzute ca antagonice, în conformitate cu istoriografia marxistă, care le-a acordat o însemnătate excepțională) au făcut loc legăturilor personale dintre oameni, relațiilor și solidarităților de familie. Prin analiza izvoarelor, s-a putut releva felul în care conștiința apartenenței unui individ la o structură economică, socială sau spirituală clar definită impunea adoptarea unor atitudini menite să prezeve patrimoniul și să apere interesele neamului. Sintetizând concluziile formulate până în prezent, comunicarea de față va ilustra, cu exemple concrete, rolul structurilor și solidarităților de familie în ansamblul vieții sociale din Moldova secolelor al XVI-lea și al XVII-lea. Vor fi avute în vedere aspecte dintre cele mai diverse, de la strategiile matrimoniale la formele de moștenire a averii și a (pre)numelui, de la structurile de locuire urbană la transmiterea unor cunoștințe și meșteșuguri, de la dinastiile de dregători la grupurile de presiune îndreptate împotriva puterii, de la cultivarea conștiinței genealogice la solidaritatea în jurul unei ctitorii etc. Aceste realități și altele încă, despre care sursele noastre istorice oferă suficiente informații, deschid perspective utile pentru viitoare cercetări de socio-istorie, care ar putea fi puse și la noi sub semnul unei interogații formulate în Franța de promotorii acestui gen de abordări: „Histoire sociale, histoire globale?”. Se va vedea că *noua istorie socială*, în care istoria este înțeleasă ca sociologie istorică a trecutului, iar sociologia – ca istorie socială a prezentului, este și pentru spațiul românesc un domeniu bogat, a cărui explorare este departe de a fi încheiată. Din acest motiv, autoarei comunicării nu-i rămâne decât să subscrie la punctul de vedere al lui Christophe Charle: „În prezent, istoria socială este peste tot și nicăieri”.

SESSION 2: Judit Pál

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Istoria socială din Ungaria după al doilea război mondial

Abstract. Primele încercări de istorie socială din Ungaria pot fi datate în ultimele decenii ale secolului al XIX-

---

lea, iar în perioada interbelică putem vorbi de mai multe curente și chiar de conturarea unor școli. Marxismul dogmatic n-a favorizat, însă, dezvoltarea acestora, așa că după o perioadă de decădere abia din anii '70, și mai ales din anii '80 se constată o revigorare a disciplinei. Este interesant în acest sens, că dacă în România a avut un impact mai mare istoria mentalităților de sorgintă franceză, în Ungaria s-a încercat implementarea curentului german „historische Sozialwissenschaft”, ceea ce poate fi explicat și prin orientarea tradițională a celor două istoriografii. Una dintre disciplinele deschizătoare de drumuri a fost istoria orașelor, respectiv studiile privind burghezia și fenomenul de îmburghezire. Odată cu proliferarea și diversificarea studiilor, au apărut și încercările de instituționalizare: fondarea unor reviste, asociații, iar mai târziu chiar și a unor catedre universitare. În referat voi prezenta tendințele principale de dezvoltare din cadrul istoriei sociale din Ungaria până în prezent, precum și încercările de instituționalizare a disciplinei.

SESSION 2: Smaranda Vultur, Simona Adam
Universitatea de Vest, Timișoara

Valorificarea surselor memoriale locale și regionale în construirea istoriei sociale:
www.memoriabanatului.ro și www.memoriatimisoarei.ro

Abstract. Relația dintre memorie și istorie a constituit tema multor dezbateri și controverse. Proiectele pe care doresc să le descriu în lucrarea de față prezintă modul în care sursele memoriale de diverse tipuri pot contribui la completarea cunoașterii științifice și la îmbogățirea istoriei locale sau regionale. Metodele biografice explorează maniera în care indivizii constituie societatea și sunt constituiți de către aceasta, încurajându-ne constant să ne deplasăm atenția de la experiența unică, particulară a indivizilor, la regularitățile care ne permit identificarea modelelor schimbării sociale. În special în ceea ce privește istoria recentă, atât istoricii cât și sociologii pot beneficia de pe urma metodelor biografice în recaptarea evenimentelor și a semnificațiilor acestora. Site-urile www.memoriabanatului.ro și www.memoriatimisoarei.ro au fost create de echipe de cercetători din cadrul Universitatea de Vest din Timișoara în cadrul a două proiecte desfășurate sub coordonarea Smarandei Vultur. Este vorba de proiectul CNCSIS cu titlul „Practici memoriale în context intercultural. Studiu de caz: Banatul”, desfășurat în perioada 2006-2008, și proiectul „Timișoara din memorie”, desfășurat în anul 2009 în cadrul conceptului „Timișoara – Open Art City”, sub finanțarea Primăriei Municipiului Timișoara. Am pornit de la faptul că sistemele new media au cunoscut o dezvoltare impresionantă în ultimele decenii și că noile medii de comunicare atrag din ce în ce mai mulți adepți, din toate categoriile sociale și de toate vârstele. Cele două site-uri reprezintă o bază bibliografică și documentară pe tematica istoriei și memoriei regiunii Banatului și a localității Timișoara, fiind în același timp o resursă valoroasă pentru toți cei interesați de diverse aspecte ale socialului: viața familială, educația, relațiile interetnice, istoria regională etc. Site-urile pun la dispoziția unui public larg un material documentar foarte bogat. Ne-am propus în cadrul acestor proiecte corelarea on-line, prin intermediul unei baze de date complexe, a mai multor arhive existente în Timișoara: arhiva de folclor a Universității de Vest din Timișoara, Arhiva de Istorie Orală a Fundației „A Treia Europă” din Timișoara, arhive de familie, precum și inventarierea mai multor tipuri de surse memoriale: monografiile, surse literare, jurnale, corespondență etc. În cadrul lucrării va fi prezentat pe larg modul în care au fost concepute cele două site-uri, precum și modul în care poate fi utilizată și dezvoltată baza de date care reunește mai multe categorii de surse memoriale.

SESSION 2: Mihai Dinu Gheorghiu
Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Clasa medie din România văzută de istorici și de sociologi

Abstract. Clasa medie a avut parte de o atenție inegală și discontinuă din partea istoricilor și sociologilor din România. Acest lucru s-a datorat schimbărilor succesive ale cadrelor teoretice și ideologice din perspectiva cărora a fost și este abordată. În plus, o serie de concepte concurente (burghezie, elite, nomenclatură) au făcut dificilă realizarea unui consens asupra frontierelor și caracteristicilor unei asemenea categorii sociale. Cum se intersectează în acest punct istoria socială și sociologia istorică face obiectul acestei comunicări.

SESSION 2: Raluca Mușat
University College London

Sociologists and the transformation of the peasantry: the Bucharest School of Sociology's readings of social change from the late 1920s to the early 1930s

Abstract. This paper examines the debates over social change in the Romanian countryside as represented in

---

the writings of sociologists in the late 1920s and early 1930s. Founded in 1925 by Dimitrie Gusti, the Bucharest School of Sociology pioneered fieldwork expeditions as a means of producing knowledge about the rural population for governmental reform. The school brought together people with diverse backgrounds, objectives and political views offering them an opportunity to undertake field research in rural areas. After a period of intensive data collecting between 1925 and 1931, the scholars started to publish their findings both in academic journals and in the press. Despite their common background, conflicting readings of the countryside and its transformation emerged in this period of international crisis and socio-economic unrest. By integrating their voices in the fragmented and antagonistic media of the time, the sociologists used their field studies to support individual interpretations of what they saw and heard in the countryside, often taking opposing positions. Analyzing the published materials of the Bucharest School of Sociology, I identify the key categories through which change in the rural world was conceptualised. Following Bruce Mazlish's distinction between 'breakers' and the 'lamenters', I map opposing groups of texts – that mourned for the loss of tradition and the inevitability of change and those who supported it and tried to influence it – onto the wider debates of the time. Thus, by concentrating on this group of intellectuals, this paper sheds new light on the way social change in the countryside was conceptualised. Furthermore, it demonstrates how the 'new science' of sociology became implicated but also fundamentally altered the political debates around the future of the peasantry.

SESSION 2: Sînziana Preda

Universitatea de Vest, Timișoara

Teren și construcție în studiul insularității etnice

Abstract. Într-o apreciere retrospectivă a situației satelor cehești din Clisura Dunării (zona de rezidență a celei mai compacte populații aparținând etniei menționate), putem estima că o identitate duală, confesională și de origine, a reprezentat, până nu demult, șansa evoluției și prezervării alterității. Investigarea ei – concretizată într-un proiect de cercetare care valorifică memoria colectivă prin intermediul istoriei orale – a marcat, și sub aspect metodologic, o provocare pentru omul de știință, nevoit să-și abandoneze inhibițiile, pătrunzând într-un spațiu nu interzis, dar *altfel*, pe care l-a străbătut cu și fără recomandări, spre a descoperi cum este primit și privit. Dacă unii dintre cei intervievați au răspuns ca și exercițiu, alții au simțit însă dorința de a (se) povesti: ei constituie *povestea*, firul narativ al propriei deveniri se intersectează cu acela al evoluției comunitare și al mării istorii. Resuscitate dialogic, trecutul și prezentul sunt livrate sub forma narațiunilor, o memorie care se încheagă din experiențe individuale și/sau colective. Extrași din obișnuitul cotidianului, martorii au fost angrenați într-un efort al rememorării, nu lipsit de o anume incertitudine: ce ar fi mai bine, mai potrivit să destăinuie și ce nu se poate dezvălui nicicând unui străin. Cadrul creat de intenția de cercetare și acceptul implicării într-un asemenea proiect a permis derularea unui proces complex, de colectare de evenimente, fapte, întâmplări, urmată de analiza proiecțiilor asupra acestora și inclusiv a cadrului însuși. Felul în care cercetătorul a pătruns pe teritoriul unui grup etnic aparte, discursul prin care și-a argumentat prezența acolo sunt aspecte care explică particularitățile rezultatelor muncii sale. În unele sate, s-a bucurat de o primire călduroasă, datorată felului de a fi al oamenilor locului, dorinței și plăcerii lor de a se lăsa ascultați, a recomandărilor din partea preotului și învățătorilor, a unor aranjamente inițiale (stabilirea unei „tabere de bază”, prin sprijinul acordat de unii membri ai comunității), și, probabil, curiozității lor vis-à-vis pentru *celălt*. În altele, a „riscat” descinderea fără preparative, ceea ce uneori s-a soldat cu o anume reticență a prezumtivilor parteneri de conversație, pusă de noi pe seama caracterului „aspru” al așezărilor respective. Declinarea invitației de a (se) povesti se explică și prin credința că abordarea unor subiecte, de genul istoria satului, reclamă o anumită vârstă (senectutea) sau o competență specifică (meseria de învățător, preot), pe care potențialii martori nu le îndeplineau.

SESSION 2: Martin Ladislau Salamon

Universitatea din București

Relațiile româno-maghiare în sociologia interbelică

Abstract. Comunicarea face o analiză a relațiilor dintre școala de sociologie gustiană și grupurile de intelectuali maghiari din Transilvania având preocupări sociologice și sociografice, din perioada interbelică: acei tineri clujeni, cunoscători ai limbii române, având deja și cultură română, care l-au descoperit foarte ușor pe Dimitrie Gusti, mai ales că aveau aceleași aspirații și tendințe. Grupată în jurul revistei „Erdélyi Fialak” („Tinerii Ardeleni”), mișcarea studenților maghiari putea să-l recepteze pe Gusti, fiindcă era orientată ab ovo cu fața spre sate, și de la bun început a optat pentru o poziție nepartinică. Integrarea teoriei gustiste a monografiei în ideologia și practica tinerei generații de intelectuali maghiari din România s-a realizat sub influența covârșitoare a lui Dimitrie Gusti. Despre această influență a Profesorului au scris pagini remarcabile profesorii

---

clujeni Ernő Gáll și Sándor Balázs. Între adepții maghiari ai lui Gusti un loc cu totul special l-a ocupat József Venczel, care a receptat doctrina gustiană ca membru al grupului Tinerii Ardeleni, însă ulterior a format un nou grup, în jurul revistei „Hitel” (Credit), optând pentru o mai hotărâtă angajare a tineretului maghiar din România, atât în privința autocunoașterii minoritare, cât și în aceea a reformei conducerii și organizării acestei minorități. Într-un studiu mai amplu, publicat în anul 1935, Venczel scria: „Cercetarea socială, din care face parte și cercetarea rurală, nu și-a fixat nici până astăzi concepția privind menirea și metodologia sa de lucru. Printre orientările contradictorii, însă, se impune din ce în ce mai mult sistemul care își propune să sprijine cercetarea socială în intenția ei de a deveni din ce în ce mai mult o știință a realității. Acest sistem este sintetizat de Dimitrie Gusti, profesor de sociologie la Universitatea din București, în cadrul așa-numitei sociologii monografice”. În toate studiile ulterioare de politică culturală ale lui József Venczel este detectabilă influența lui Gusti. Iar cea mai elocventă dovadă a acestui atașament o constituie faptul că, după dictatul de la Viena din 1940, Venczel a organizat monografia unui sat după model gustian. Izbucnirea celui de-al doilea război mondial a pus capăt unei perioade de colaborare fructuoasă între sociologii gustieni și cei maghiari ardeleni. Totuși, a existat o prelungire a relațiilor dintre cele două organizații chiar și după dictatul de la Viena. Elanul școlii gustiene a fost întrerupt de izbucnirea războiului, și același lucru se poate spune și despre mișcarea sociografică a tinerilor maghiari din Transilvania. Monografia satului Unguraș, începută de studenți clujeni a fost modelat pe concepțiile gustiene, aplicate de către conducătorul echipei, József Venczel, însă – din cauza evenimentelor de război – acțiunea nu a mai depășit faza de colectare a datelor. După 23 August 1944, puterea nu a dat atenție propunerilor lui Gusti care a republicat și după război Legea Serviciului Social și care, în opinia sa, nu a fost infirmată în practică, ci doar interzisă sub presiunea extremei drepte. Mai mult, în 1948, odată cu Școala Sociologică de la București, a fost desființată însăși sociologia ca știință.

SESSION 2: Traian Vedinaș

Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca

Istorie socială în istorii literare recente

Abstract. Este benefic pentru spațiul cultural românesc să aibă difuzate aproape în același timp trei sinteze remarcabile de istorie literară: Istoria literaturii coterporane (2005) de Alex Ștefănescu; Istoria critică a literaturii române. Cinci secole de literatură (2008) de Nicolae Manolescu și Istoria literaturii române de azi pe mâine, I+II, (2009) de Marian Popa. Toate aceste istorii literare poartă pecetea unui stil original, iar o lectură a lor prin raportul dintre literar și social este necesară, întrucât fiecare din ele tratează diferit acest raport atât pentru anii '30 – când unii scriitori români sau situat ideologic, fie în extrema dreaptă, fie în extrema stângă – cât și pentru perioada 1948-1989 când raportul dintre social și literar a fost dirijat de ideologia partidului unic (comunist). Referințele din cele trei istorii literare, fiecare din ele depășind 1000 de pagini tipografice A5, sunt diferite în analiza raportului dintre social și literar, mai ales pentru anii 1948-1989. Avem pe de-o parte o prezentare veridică și documentată a fundalului politic și social în care au activat scriitorii în anii menționați (1948-1989) în istoriile lui Alex Ștefănescu și Marian Popa și o prezentare mai altfel a aceluiași fundal de către Nicolae Manolescu. Studiul nostru, în decontarea acestor diferențe în viziunea asupra istoriei sociale din cele trei „istorii”, pornește de la distincția pentru epoca amintită între literatura ideologizantă și literatura memorialistă din aceeași perioadă. Astfel, vom obține analiza comprehensivă a modului în care cei trei autori oferă câte o perspectivă analizabilă pe temeiul raportului dintre literar și social.

Session 3

Economic Actors and Attitudes in the Making

György Lengyel - Corvinus University, Budapest
Zsombor Csata - Babeș-Bolyai University, Cluj-Napoca

SESSION OUTLINE. Due to the recent economic crisis and the market regulation brought by the accession to the European Union economic actors of Central and Eastern European countries have to face new challenges. Their efforts to find new alternatives and solutions to reduce the risks of increasing uncertainty might lead to a gradual shift to new institutions, social relations and normative values.

The panel intends to cover a wide range of topics concerning actors and attitudes in a changing economic environment. Papers for example can touch upon some of the problems of the newly emerging economic

elites and business networks, small and medium entrepreneurs who combine social and economic resources in order to overcome the effects of uncertainty and insecurity, the role of foreign capital, the forms of competition and cooperation, the presence of a highly segmented and expanding service class, the transnational economic migrants exposed to the less predictable demands and developments of temporary labor markets, the unemployed and the survival techniques of those who are excluded from the labor market. The list is not exhaustive. We invite papers which are relevant to the understanding of economic actors' motives and behavior. Preference is given to empirical findings which can give insight into the perception of economic activities and into the forms of cooperation experienced during the transformation in Central and Eastern Europe. In an exploratory logic, behind the economic strategies of the actors there are changing attitudes and perceptions about the ways to succeed. Within this area of inquiry essential questions could be formulated among others about the willingness to start new businesses, the money handling and saving techniques, the migration potential of the population, the problem of contractual trust, and the prevalence of norm-breaching behavior.

Session 3, section 1

SESSION 3: Gergely Fazakas

Corvinus University, Budapest

Modeling the theoretical possibility of tax-arbitrage in the Hungarian stockmarket

Abstract. In the Hungarian capital market since 1996, corporate investors has clear tax benefits in dividend payment, as their dividends received from other companies are exempt from taxes, while the profit gain is deemed to be a part of the corporate income tax base, and thus subject to the payment of corporate income tax. Since 1998, the taxation conditions have been changed on several occasions. From 1996 to 2001, in the case of stock exchange shares – provided that their investments were held in capital accounts – private investors were exempt from the effects of the profit gain tax. Therefore, in this period private investors had clear benefits in the profit gain. It means that in the period of 1996–2001 the two groups of investors did not enjoy comparative, but absolute tax advantages in the two tax types. At times of dividend payment, institutional investors were to buy, while private investors should have sold. From 1990 to 2007, I have calculated for each year what percentage of the dividend – as the aggregate earning – could be realized by both actors owing to the tax arbitrage between the corporate and private investors. For the individual actors, the above-described profit gain equivalent of the dividend has been established, as well. It is shown that the objectives of the numberless tax reforms did not focus primarily on the elimination of arbitrage options. The theoretical chapter has proved on theoretical grounds that at the Hungarian stock markets investors with various tax rates have the theoretical option to implement active tax minimization strategies at time of dividend payments. In other words, it means that by trading shares around the days of dividend payment investors can minimize their tax burdens. In the light of our practical market experience, investors in fact act so in relation to some of the shares. In order to test this process, it has been examined whether at times of dividend payments there occurs any substantial rise in the turnover – and if yes, in our opinion it is a guarantee for arbitrage activities. In the light of the results, in the case of 14 from among the 17 tested companies there were years when at the times of dividend payments considerable rise in turnover could be observed. For almost 50% of the observed cases both before and after dividend payment turnover rose substantially – meaning that apart from the incremental trading, the fact of two-way trading could also be ascertained.

SESSION 3: Zoltán Szántó

Corvinus University, Budapest

Local Government Corruption in Hungary

Abstract. The presentation reports on the key findings of an ongoing empirical research program organized by the Corruption Research Centre of the Institute for Sociology and Social Policy at Corvinus University of Budapest. The general goal of the research is to make a contribution to the in-depth exploration, better understanding and explanation of different corruption transactions in Hungary. To reach this aim, we focused on studying actual corruption situations and mechanisms rather than investigating perceptions about corruption or

---

surveying opinions about corruption. We believe that both the interviews and media content analysis on corruption cases that were undertaken give us the possibility to identify typical corruption situations, typical players in corruption games and their typical types of motivation. During the research, our attention turned to the local government level as well. In this presentation we offer a detailed analysis in order to establish a general picture of the sophisticated structure and actual penetration of different local government corruption mechanisms. We do believe that a profound knowledge of actual corruption situation and mechanism types is an essential prerequisite for creating solid anti-corruption measures (e.g. changing regulations or the institutional environment) at a local level too.

SESSION 3: Călina Ana Buțiu, Lavinia Holunga

Universitatea 1 Decembrie 1918, Alba Iulia

Factors of Exclusion from the Labor Market in Rural Areas. Investigations in the Alba County

Abstract. The low rate of employment in the formal sector for the rural population is determined by several economical, social and political factors. The result is the exclusion from the labour market of an important segment of the population. Our investigation shows that the inefficiency of employment strategies in the rural areas seeks to be compensated through individual strategies of survival focused on the (semi)subsistence household with sensitive differences in the degree of community's connexion to the urban growth poles.

SESSION 3: Alexandra Szőke

Central European University, Budapest and Max Planck Institute for Social Anthropology, Halle

---

A Credit to the State? – Insecure Futures of Long-Term Unemployed in Hungarian Villages

Abstract. Intense and widespread unemployment in Hungary, in part a result of the restructuration processes after 1989, has hit rural areas especially hard. In many places the disappearance of industrial work opportunities in nearby towns and cities and the collapse of collectives, has been coupled with increasingly limited transport options, reduced in the name of efficiency thus exasperating the problem. The changing role and situation of agriculture has also made it considerably more difficult for people in rural areas to find a living from agricultural activities. In certain regions, such as Northern Hungary and the Northern Great Plain, the rate of unemployment can be as high as 11-14%, which is 4-6% higher than the national average. This does not reflect the more severe situation in certain smaller villages however, where in some cases a vast majority of the active population can be unemployed, living from seasonal agricultural labour and occasional public work but mostly from state administered social benefits. A case in point is Szatmárcseke, a village of 1600 inhabitants situated in the Northern Great Plain, where 90% of the active-aged local population is unemployed. In this paper, I would like to address the widespread public characterization of the long-term unemployed as those who spend conspicuously whilst living on benefits and credit, using data gathered from one year of fieldwork in Szatmárcseke. Judgmental policy and paternalistic social-work approaches often depict those living from aid as irresponsibly spending "good taxpayers' money" and informal credit on junk food, satellite television and cigarettes. To overcome this simplistic view, I explore the particular norms, symbolic meanings and ideas that are linked to certain types of money. The source of income is often linked to its spending – for instance revenue from small-scale cucumber farming is saved for the children's future education, whilst child benefit is spent almost immediately on food and nappies. Within this matrix, I would like to discuss informal credit in relation to alternative ways of obtaining social security when sources of income are insecure and subject to change. Conspicuous spending on non-essential items is linked to the temporary production of belonging in a consumption society, with insecurity relocated to a future with no envisioned possibility of crucial changes in circumstance. A similar phenomenon can be witnessed at the level of the local state, where the mayor has built up substantial debts in funding unusually large-scale public work programmes (state provided work to ease unemployment). This is in part a result of the decentralization of the state, with the responsibility of alleviating unemployment now that of local governments, albeit with a reduction in centrally allocated budget. Thus, on a more general level, I show how insecure futures produce short-termism in regards to spending and the need for immediate security.

SESSION 3: Anna Akutina

Catania University, Italy

Romania, connecting Europe and Asia: prospects of positive sustainability for future members

---

Abstract. The strategically positioned Romania has been playing a significant role connecting South East Europe and Central Asia in the Black Sea region. Its geopolitical and cultural integrity has been suffering historical wounds since early times. Modern Romanian society underlines the necessity to follow the sustainable development course in political, economical, cultural and environmental affairs. Romania, as a new European member, has inherited problematic issues associated with ex-URSS countries relations. The territorial uncertainty with Ukraine and Moldova does not provide any non-transparency in cooperation with both Europe and Russia. Romania demonstrates no more than 32% energy dependence. The storage in Romania of Russian gas, in case the successful realization of the South stream project proceeds, permits the country scheduling its market economical development and offers new opportunities in job, science and environmental research. Romania has inherited from the communist epoch some industrial plants and projects with strongly elicited environmental gravity, yet the ecological sanitation has been effectuated, new global initiatives require more efficient cooperation on governmental and non-governmental levels. On the other hand, it might be a questionably successful issue to demonstrate the loyalty to both initiatives in case Nabucco project will be realized and Turkey will become the EU member. The South Stream and Nabucco projects are not in competition though the integration of a new Black Sea region's country into the European Union depends on Romanian ability to act as a decision maker, whilst it might notify some problematic matters, e.g. new immigration flows from Asian, the presence of a new competitor in affairs and in production which will offer the goods at lower expenditure rates, the presence of the leader in the international tourism, new financial flows streamed to the newly entered European member. Consecutively, Romania shall establish mutual cooperation with Turkey, applying the developed integration strategies in economical, political, social, cultural issues and defence which will lead both countries to a completely new communicative intensity due to their similar yet asymmetrical interests. Romania and Turkey positive relationship imply proficient actors and actions on internal and external levels like international cooperation in energy, ecology and social sectors.

SESSION 3: Cristina Constantinescu

Universitatea din București

Securitatea economică a României

Abstract. Actualul context economic intențional se dovedește a fi o nouă probă a necesității dezbaterilor ce au în centrul lor tema securității economice și atestă încă o dată nevoia vădită a implementării unor măsuri concrete pentru atingerea unui grad cât mai înalt de siguranță în acest domeniu. De asemenea, statutul de țară membră a Uniunii Europene, a Organizației Tratatului Atlanticului de Nord precum și în alte organisme internaționale induce și subliniază importanța alinierii la standardul de viață promovat în Occident ceea ce face ca așteptările, nevoile și obiectivele populației să cunoască noi abordări. Principala chestiune asupra căreia ne vom apleca atenția privește problematica atitudinii pe care aparatul de stat prin reprezentanții săi o are prin raportare la subiectul securității economice și cum înțelege să abordeze, să trateze și să soluționeze dificultățile cu care ne confruntăm. Încercând să analizăm aceste aspecte vom construi totodată și o imagine a situației la nivel individual având în vedere faptul că orice măsură și orice acțiune a oamenilor de stat generează efecte dintre cele mai serioase asupra fiecărui om. Dată fiind amploarea acestui subiect ne vom opri atenția asupra acelor aspecte care ne stau la dispoziție și pe care le considerăm mai importante, neputând proceda în mod exhaustiv în problematici de acest tip.

Session 3, section 2

SESSION 3: Orsolya Gergely

Universitatea Sapientia

Female entrepreneurship culture in Szeklerland

Abstract. The macro social structural fluctuation after the change of regime in 1989 induced several social variations having the effect that the degradation of the state public sector became untenable. The secession from the state sectors, the evolution of private sectors started slowly and manifests itself as a slow process even nowadays. This paper presents some facts and results of a research made among Hungarian women from this region (Harghita and Covasna county, Romania). The empirical background is provided by a survey made among more than five hundred women entrepreneurs, and in the same time by interviews, as well. The research is part

---

of a long term (3 years) individual qualitative research program, within the confines of the WAC research institute from Miercurea Ciuc, Romania, and constitutes the empirical ground of the PhD thesis of the author. There were chosen women, who are started a business, which they are managing mainly alone. Briefly we can make some statements: (1) in the entrepreneurial society women are underrepresented owing to the low-level of entrepreneurial culture, respectively to the deeply embedded, culturally determined gender roles; (2) because of low employment opportunities, women become micro and small-sized entrepreneurs; (3) the non-forced female undertakers have high(er) educational level, grew up in an urban environment, have a municipal lifestyle, often their father and husband is also an undertaker; (4) female entrepreneurs appear and become “successful” just and exclusively in certain sub-branches; (5) female entrepreneurs mostly embark upon undertaking an area, that is mainly reconcilable with housekeeping and that provides more completely the role of being a mother, too; (6) women seem to become very successful if their business is unusual and/or very creative. Why is this problem important in a small town-rural area? In this area the men’s and women’s division of social roles, the place and role of women is still considered to respect the past several decades, the tradition is followed. In this context we can consider that it is appropriate to analyze how women can succeed in developing a significantly different role-structure. For people living in this rural region the setting up and running a business by a woman could be even perceived as a challenge. And nevertheless starting a business by women can be considered as a very positive economic phenomenon. Can be defined a “job-creator” strategy against unemployment and low family income, in the same time an innovative labor market response to the economic changes and low job opportunities, and it could have key role in local development and prosperity-growth of the small local communities.

SESSION 3: Zsombor Csata

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Ethnicity and economic cooperation in Transylvania

Abstract. The study is dealing with the role of ethnicity in economic transactions in a multicultural society in Central and Eastern Europe. Defined as a form of social capital, ethnic solidarity and cohesion can generate increased level of contractual trust among co-ethnics, lowering the transaction costs of economic interactions. Thus, under specific circumstances (conceptualized as opportunity structures), ethnicity can function as an additional resource giving competitive advantage to its members on the market. Based on quantitative data obtained from several national surveys, the analysis shows significant differences between Romanian, Hungarian and Roma population concerning their cooperative economic behaviour in and outside their ethnic boundaries. Questions modelling the consumer and real estate market transactions show that preference for co-ethnic partners is higher among Hungarians than among the majority Romanians and minority Roma. Surprisingly, the level of trust in people (generalized trust) and in political-administrative institutions of the state (institutional trust) is also the highest among the Hungarians. This should lead to a lower commitment and less “ethnocentrism” in economic transactions. This contradiction draws our attention to a necessity to re-evaluate the feasibility of the classical “structural embeddedness” approach in the explanation of the economic behaviour of certain ethnic minorities. We should place a greater emphasis on rational choice and morality-driven instrumental action models mostly used by socio-economists (eg. in recent studies on ethical consumption).

SESSION 3: Simona Niculae

Central European University, Budapest

Forests, logging and tourism: economic strategies of a community in Transylvania

Abstract. This paper aims to make a contribution at understanding the economic behavior of a group of people forced to cope with the significant changes the Romanian society went through during its recent history. Based on a study of a community in rural Transylvania, once dependent on extractive industries such as mining and forestry, nowadays thriving on illegal logging and rural tourism, the paper argues that the process of transformation from workers in state –owned enterprises to local entrepreneurs was not stimulated as much as expected by the state reforms meant to create markets and a capitalist behavior in local people, but more on a combination of local opportunities that people took advantage of in various manners adapted to the rapid changes of the society, on networks and previous experiences in the second economy. While the general perception is that the spectacular environment was to create a new path for development for the community through rural tourism, in reality, most of tourism activity is sustained by illegal logging. Playing the role of an

---

community in the middle of a pristine environment, building more and more on its historical link to the forests and leaving behind the mining past, the locals envisage a new economic opportunity in their relationship with the nature. Based on interviews and participant observations, the paper presents the economic strategies of this community, their interplay and the local and state level factors that had an impact on them.

SESSION 3: Boldizsár Meggyesi

Hungarian Academy of Sciences

Institutions and Networks in Rural Development. Two Case Studies from Hungary

Abstract. Temporary organization became more and more important also in Hungary in the last decade. To access new development sources flexibility and adaptive capacity of organization become more important, then it used to be previously. Following the changes of regional and territorial development local institutions changed also. Scholars and papers on development theories (Plough, 2004) argue that the importance of local resources raised in the last two decades, but parallel to it most of the financial capital of territorial and rural development stems from the EU. Although in theory these sources are equally accessible for entitled actors; special, local institutional settings are influencing the ability of institutions to access these sources. Revising recent literature on rural studies, on development policy, social capital (Woolcock, 2002) and rural governance (Murdoch, 2004) I present background variables which help to analyse the relevance of temporary institutions in rural and territorial development. The paper aims to present networks and connections of local communities and institutions of territorial development in two Hungarian micro-regions. Similarly to other European countries the role of the different development institutions changed in the last decades (Nemes, 2000; Csicsvari, 2005; Sjöblom, 2006; Murdoch, 2006; Marsden, 2006; Kovách-Kristóf, 2009), as a result of social, economic changes and EU accession. These policy-regulations were delegated to supra-national level on the one hand while on the other management and planning activity was delegated to local level. Traditionally most of the development policy regulations were made at national level. In the last two decades several factors resulted that state-centered government structures started to change (the differences among the countries can be huge). These changes were a result of different processes: regionalization of government in Europe influenced by EU integration processes (Keating, 1998; Dreier, 1994; Larsson et al, 1999). The dense structure of different coalitions and networks are also a result of the above described changes. Several writings analyze the results of these processes (Buller, 2000; Marsden, 2000; Pálné, 2004). The paper analyses the effect of development on the creation or destruction of social capital. The research is based on the theories of Woolcock, on the different forms of social capital: using this background, we discuss the forms of social capital and the factors, influencing its development, the advantages and disadvantages of the presence of different forms of social capital (Woolcock, 1998, 2001, Svendsen et al, 2008). Also an analysis of power relations between the locals and the local power-holders and between the local communities is presented. The paper will present a typology based on the analysis of vertical and horizontal relationship of actors and institutions working in regional development. Then a case-study based analysis of temporary organizations' role and effects of different types of social capital in regional development follows. The analyses is based on case-studies conducted in two Hungarian micro-regions.

SESSION 3: Blanka Bálint

Universitatea Sapientia

Examination of the causes of overeducation among graduate young adults in Transylvania

Abstract. The political transformation after 1989 resulted in important changes in the socio-economical structure of Romania. One of the major changes was the massive job loss, the drastic decline of the ratio of employed population together with a high unemployment. Parallel with those started a rapid growth in attendance at graduate studies and the expansion of higher education haven't stopped since. In these conditions it is an important research area analyzing the possibilities of employment for the graduate population. One of the important aspects of the problem is the so called job-matching, meaning the relationship between qualification and job description where the match depends on the qualification. (Galasi Péter [2004]: Túlképzés, alulképzés és bérhozam a magyar munkaerőpiacon, 1994-2002. Közgazdasági Szemle LI. évfolyam 2004. május pp. 449-471) One type of mismatch is overeducation when the employee has a higher degree than necessary for that specific job. In this paper I examine the question of overeducation among the graduate young adults in Transylvania. The high level of education ideally has a positive effect on the success on the job market. In Romania the more skilled workers have greater chances to compete with success than their less or none educated peers. Researches show

---

a growing demand for highly educated workers in Romania. Higher education means higher wages and better outlook for job search. Having higher education means better chance to get employed (Dostie, Benoit – Sahn, David E. [2006]: Labor Market Dynamics in Romania During a Period of Economic Liberalization. IZA Discussion Paper No. 2511 pp. 1-34) and has pay advantages and this is not influenced by the fact that the labour supply of graduate workers is growing. The return of the investment in higher education does not depend on the industry sector it is a widely spreading and growing tendency. (Andren, Daniela – Earle, John S. – Sapatoru, Dana [2004]: The Wage Effects of Schooling under Socialism and in Transition: Evidence from Romania, 1950-2000. In: Regional Labour Market Adjustments in the Accession Candidate Countries. Workpackage No. 4, WIFO, pp. 1 – 35). Even so the job outlook is better for the young adults with higher education some of them hold jobs which do not require a higher educational level. In my paper I will try to analyze the possible causes of this phenomenon.

Session 4

Education: new and old challenges to democracy and social cohesion

Adrian Hatos – Universitatea din Oradea

Eleven years after Bologna: reform or crisis escalation?

Adrian Hatos – Universitatea din Oradea

Bogdan Voicu – Institutul pentru Cercetarea Calității Vieții, București

OUTLINE FOR EDUCATION: NEW AND OLD CHALLENGES TO DEMOCRACY AND SOCIAL COHESION (Adrian Hatos). The technocratic discourse on education tends to overlook the axiological and ethical debates surrounding the formation of younger generations and to minimize the role of formal education in shaping the tomorrow's world besides the aim of generating a productive workforce. Themes like effectiveness and competitiveness may obscure the deep issues of social justice and value orientation that affect today's education, in Romania as well as elsewhere. Social cohesion, personal well being and democracy are as much outcomes of education as productivity and efficiency. Now, more than ever, social scientists have to address the topics of social stakes of education as well as the questions of equity, equality of opportunity and of values transmitted through schools.

This section welcomes articles devoted to several themes which are so important for the future landscape of citizenship and democracy: inequalities in access to education, aspects of moral and political socialization, content selection in education (sociology of curriculum), contextual vs. individual determinants of educational achievement, education and social attainment in the light of new avenues of stratification, risks in education. Both qualitative and quantitative materials are awaited as each methodological approach can provide valuable insights into the themes proposed by the session conveners. Papers that promote innovative approaches, be them new conceptual, theoretical perspectives or new investigative techniques, to old or new problems, will get a special attention during the selection of submitted articles. Interdisciplinary approaches, at theoretical as well as at the empirical level, are also welcomed. As policy discussions can benefit greatly from comparative analyzes, papers that put national realities into an international frame of reference will also get at special consideration.

OUTLINE FOR ELEVEN YEAS AFTER BOLOGNA: REFORM OR CRISIS ESCALATION (Adrian Hatos and Bogdan Voicu). European higher education area has been put in the last decades under heavy ideological, political and economical pressures. Consequently, continent-wide transformations like the Bologna process produced a wide range of changes whose scope remains largely unclear but succeeded in raising discontent and anxiety in and around the universities. Not surprisingly, the content and relevance of universities is nowhere in question as acute as in Europe. In fact, today, the field of European and global higher education seems to be dominated by tensions and contradictions in at least the same degree it was when Bourdieu has published his analyzes on the French university system but much more driven by a market-like logic than before. Academics and policy makers have different visions of university, higher education institutions are competing for recognition,

students and public or private resources in an escalating clash that is equaled only by the ones between generations of academics and the faculties themselves. The university finds itself in an identity crisis itself since its mission is stated in contradictory terms: research vs teaching, corporatist vs. entrepreneurial, vocational or academic, education vs service provision etc.

Ignorance of the social science tradition of reflection and research about higher education in its social context is part of the problem itself. Nevertheless, social scientists are nowadays displaying a perplexing low-profile when thinking and speaking of recent developments in higher education are concerned. Pervasive use of catch phrases like 'knowledge society', 'labor market relevance', 'quality assurance' or 'competence based education' cannot hide the tensions in the field and realities like massification combined with persistent inequalities of access, priority of degrees over knowledge and loss of legitimacy of universities. Moreover, sound theoretical perspectives on higher education with strong roots in sociological tradition, like the new institutionalism or the thesis of credential society appear systematically ignored in policy documents produced in the field. Therefore, our session aims to bring together sociologists and other social scientist from Romania and abroad to discuss the modern university in relation with it's social environment and to assess the recent trends in higher education policies.

National case studies and comparative analyzes are both welcome to help us understanding and assessing the latest changes in the European area of higher education. The conveners will provide special attention to papers containing empirical, interdisciplinary and theoretically and/or methodologically innovative approaches to the topics proposed. Depending on the number and quality of submitted materials we will propose the supplementation of panels or the organization of workshops focusing on one or more of the themes mentioned above.

Session 4, section 1. Opportunities

SESSION 4: Adrian Hatos

Universitatea din Oradea

When social reproduction melts into sheer segregation: multilevel comparison of the achievements of lower and upper secondary students in Romania

Abstract. Differentiation and segregation in educational settings are regarded by many scholars as critical contextual features for individuals' educational accomplishments. My article explores patterns and mechanisms of differentiation in Romanian schools by comparing the distribution and determinants of educational achievements between the lower secondary and the upper secondary. Using hierarchical linear regression of academic achievement recorded in two samples of secondary school students from NW Romania I show that levels of segregation are almost two times higher in the upper secondary (grades 10 to 12) than in the case of students in grade 7. Moreover, the selection processes that mark the passage between the two cycles makes the impact of reproductive mechanisms almost vanish and to increase, apparently, the impact of contextual variables on students' accomplishments. Policy implications of the results are discussed.

SESSION 4: Liliana Ionaş

Universitatea 1 Decembrie 1918, Alba Iulia

Status predictors. The contribution of family and school in the social attainment process

Abstract. This paper assesses, by regression analysis, the determinants of the social attainment, the explicative variables of the dependent variable status, obtained as a factorial score (the individual current status is measured on an interval scale). Regression and path analysis are, as Erikson and Goldthorpe indicate in *The Constant Flux. A Study of Class Mobility in Industrial Societies* (1993), appropriate for discovering the social mobility and social attainment determinants. The conceptual and theoretical frame is that of the social hierarchy. The data the paper is based upon are those from the Public Opinion Barometer of Soros Romanian Foundation for an Open Society (www.sfos.ro), referring to 1998-2005 period. The potential explicative variables are current occupation, educational attainment, father's occupation and education, mother's occupation and education, economic capital, area of residence, relational capital, gender, age, and leading position in organizations. We used the simplest model of regression, the linear regression. The father's educational attainment, the mother's educational attainment, the father's occupation, the mother's occupation seems to be irrelevant for the dependent variable status. Actually, there is no direct linear relation between these independent variables and

---

the dependent variable status. It means that these variables exercise an mediate influence over status. We reached at more conclusions. The status may be expressed as a combination of dimensions: educational attainment, occupation, relational capital, leading position in organizations, area of residence, earnings, age, wealth and gender. The most relevant predictors of the status are: educational attainment, occupation, and relational capital. Follow, in decreasing order of the proportion of the variance of the dependent variable explained, the leading position, the area of residence, the earnings, the age. The property and the gender have a low contribution to the explanation of the variance of the dependent variable status. Both school and family contribute to the status attainment process. The school has, in Romania, an immediate contribution, greater than that of the family, to the personal achievement. It is possible that the parents' educational and occupational attainment influence indirect, mediate, the status attainment process. The conclusions have to be considered with circumspection because the regression analysis was ran only for 933 cases from 30371 potential cases available in the data bases at the beginning of the analysis.

SESSION 4: Roxana Toader

Universitatea din București

Family backgrounds factors in level of education

Abstract. Education has traditionally been a means of enlightenment of the masses, the assimilation of national culture, cultural development. The importance of such a goal is as important as ever. From 1970 to emphasize the role of education in economic growth, and economists have shown that 30% of growth was due to education. Development of a society, social, cultural policies and environmental policies are all interrelated education. Education in Romania witnessed many changes over the past 20 years or better said many reforms. Virtually every political change had a different vision of reform in the educational environment and therefore focused on the new reform, hence a whole amalgam of changes in students, teachers and parents were unwilling actors. Following reforms in education, we realize that failures are higher than outputs, and victims of the chaotic system are present and future generations who must deal with labor, a labor market that is increasingly demanding. Nowadays education is more and more part of daily lives, level of education of the general public is prerequisites of personal and social development, and is sources of social and economic inequality. I use survey data from the Romanian "Science and the public – STISOC" 2009 project to investigate the association between several indicators of schooling, on one hand, backgrounds education of parents and scientific knowledge, on the other hand. I also investigate the interaction of education with other variables such as gender, age and locality type, highlighting the main lines of differentiation in the public acquaintance with science and information technology.

SESSION 4: Sorana Săveanu

Universitatea din Oradea

Cultural capital and academic success

Abstract. Sociological analyses regarding the relationship between family origin and children's educational attainment usually refer to the importance of parental economic, social and cultural capital (P. M. De Graaf 1986). Cultural capital hypothesis (Bourdieu & Passeron, 1977) reveals that the effect of family origin characteristics on educational outcome is also explained by the cultural resources held by parents, which are transmitted to children and have positive effect on the ability to assimilate the curriculum. Cultural capital generally refers to intellectual activities, interest in art and classical music, theatre and museum attendance. This paper examines the relationship between different aspects of parental and student's cultural capital, such as household resources, father's education, student's music taste and participation in cultural activities. Results show a strong relationship between father's education and school results sustaining the social reproduction theory. Also cultural resources are associated with student's music taste and involvement in cultural activities.

SESSION 4: Mădălina Nițoiu (Matei)

Academia de Studii Economice, București

Access to Education of Gypsy/Roma Children

Abstract. The expansion of the European Union increases the opportunities for people to move freely between

---

Member States, including temporary workers and nomadic communities like Gypsies. However, this raises many issues for static communities with their infrastructures and facilities concerning how best to cope with the needs of such nomadic communities who are often difficult to contact and whose movements may be difficult to predict. One issue concerns the schooling of Gypsy/Roma children. This paper has been to provide the diverse European management boards with an updated analysis of the situation of the schooling of Gypsy/Roma children. The paper has focused on developments in Spain, France and Italy. Generally, it has been observed that education systems studied are not capable of dealing with the schooling of the Gypsy/Roma children in a positive way. Indicators for this include the high percentage of absenteeism and dropping out of students who are also failing to gain school results. The way Gypsy/Roma children are educated across Europe is dependent upon political, socio-cultural, institutional and ideological factors

---

SESSION 4: Claudia Oşvat, Sorana Săveanu

Universitatea din Oradea

Educational attainment of children with neuro-motor disabilities from Bihor County

Abstract. Most studies that address the issue of education consider school as the main institutional ingredient for combating social exclusion of children. A special research interest aroused the education policies more generally viewed from the perspective of social inclusion policies undertaken by the European states. In this regard, since the beginning of drawing up the action plans to combat poverty and social exclusion, education played a key role and was listed among the dimensions of this phenomenon. Social exclusion is devastating for children due to the lack of access to quality health and education services. One response to this situation is promoting the idea of inclusive education, launched at UNESCO conference at Salamanca, which concluded that, in order to improve efficiency, world countries should review their education policies by developing schools that have the main goal to include all children in education. Compared with their peers, children with disabilities are more likely to become victims of social exclusion. One response to this threat is their education attainment, in the public school system or in special education system. This paper addresses some issues regarding school participation of children with neuro-motor disabilities from Bihor County. Most children with neuro-motor disabilities are indeed integrated in a special education form or in public schools with support structures, but this integration doesn't correspond to their actual need regarding formal instruction and in many cases the programs available don't offer equal access to interventions designed to help increase individual capacity to cope with everyday life challenges. Regarding the equal access to this kind of programs and their effectiveness we found evidence of differences between schools from rural and urban areas.

SESSION 4: Krisztina Bernáth, Universitatea Creştină Partium, Oradea

Sergiu Bălţătescu, Universitatea din Oradea

Marginality in social networks and feelings of exclusion in Romanian high school classrooms

Abstract. Adolescent positive relationships in school networks are important for school climate and stimulate good educational outcomes. Our study analyses peer relationships in 35 high school classes from urban localities in Bihor County, Romania. We were interested in the correlation between centrality measures in social networks and subjective feelings of exclusion, controlling for sex, age, and parental socioeconomic status. Variables such as social competence, popularity and self-esteem are also included in the model. Results would lead us to a better understanding of classroom social climate and cohesion.

SESSION 4: Maria Pescaru

Universitatea din Piteşti

Consecinţele migraţiei familiei contemporane asupra creşterii şi educării copiilor

Abstract. Diferitele procese asociate globalizării au accentuat mişcarea în spaţiul internaţional. Pentru migraţie sunt importante nu numai distanţa geografică şi distanţa tehnică (distanţa influenţată de mijloacele disponibile de transport şi comunicare) ci şi de distanţa socială. Întotdeauna natura proiectului de migraţiune este în relaţie cu situaţia de viaţă individual-familială, experienţa de migraţiune, valenţele contextului comunitar-regional şi capitalul disponibil. Fenomenul migraţiei a stârnit multe controverse nu numai în cercurile politice, ci şi în straturile societăţii, adică la nivel interpersonal, divizând fizic si emoţional prieteni, familii si comunităţi. Efectele

---

negative ale emigrării se observă și asupra familiilor care, de multe ori, se destramă, se micșorează rata natalității, se încurajează viața libertină reducând numărul căsătoriilor și creșterea vârstei de întemeiere a familiilor. Deplasarea unuia dintre membrii familiei pentru o perioadă în străinătate poate să ducă la modificări de roluri și funcții în familie: unul dintre membrii familiei rămași în țară preia funcția de cap de familie. Efortul membrilor familiei de a îndeplini sarcinile celui plecat este adesea resimțit negativ. Parțial, succesul școlar este influențat de resursele familiei copilului (financiare, educaționale, timp liber, atenție și ajutor acordat copilului pentru munca școlară, sprijin afectiv, supraveghere). Plecarea unui părinte sau a amândurora în străinătate pentru o perioadă mai lungă de timp poate determina apariția unor probleme în performanța școlară, în măsura în care funcțiile îndeplinite de părinți nu sunt preluate de altcineva. Este, însă, posibil ca efectele negative ale plecării unui părinte în străinătate să poată fi diminuate de efectele pozitive ale plecării cum ar fi: creșterea nivelului de trai, posibilitatea mai ridicată pentru copil de a călători în afara țării și contactul cu o altă cultură. Analizele cercetărilor realizate se vor axa pe studierea influenței factorilor care țin de caracteristicile familiei și ale copilului pentru a vedea dacă familia, fără un ajutor din afară, are posibilitatea de a gestiona situația și a propune soluții de sprijin. Grupul care este cel mai dezavantajat din punct de vedere al performanțelor școlare, de plecarea părinților în străinătate este grupul de copii cu ambii părinți plecați, această situație producând un efect negativ asupra educării copiilor mai mare decât statutul social scăzut sau structura destrămată a familiei.

Session 4, section 2. Values in education

SESSION 4: Tímea Ceglédi

University of Debrecen

Value Added By Secondary Education and Its Institutional Effects Carried To Higher Education

Abstract. The purpose of this presentation is to raise and clarify some questions about the gain or value added of secondary schools as well its effect on students' achievement in higher education in the changes of the Bologna process. First, the ways how students change, develop and grow during secondary education are described. The analysis focuses on the manifest and the latent factors that secondary education allows for their students. Manifest factors are such as discipline-specific knowledge, academic activities, academic programs, talent-care programs, career guidance, intramural competitions, free time activities, and cultural activities. Latent factors are student-teacher relations, influence of peer relationships on the social and cultural capital's growth or decisions regarding career, and so on. Second, we examine how this value added is glinted in students' academic achievement at two different levels of the Bologna degree system. This achievement is measured by notes, academic and social activities, and positive expectations regarding their own future. We reveal which factors play the most important role in improving students' human capital. Our main question covers the following issues: (1) what determines BA/BSc and MA/MSc student's achievement? (2) Is this the education system or the family? (3) How strong is the effect of the family on students at the two different levels? Our analysis is a part of the TERD research (Tertiary Education and Regional Development) of University Debrecen, lead by Professor Tamás Kozma. The main concern of the research is to investigate how the reformation of higher and tertiary education contributes to the transformation of a border-land region during the systemic changes. We examine school-leaver BA/BSc students and beginner MA/MSc students in the cross-border Partium region (Hungary, Romania, and the Ukraine). Our analyses are based on a questionnaire survey that was carried out among BA/BSc students in 2008 with a representative student headcount of 1361 per faculties and the same research was carried out among MA/MSc students in spring, 2010 with 601 students targeting the total population. The questionnaire includes information about the student's social background as well. We concluded that both education system and the social background play an important role on students' achievement, but the familiar effect is less significant at the MA/MSc level.

SESSION 4: Valeriu Frunzaru, Loredana Ivan, Nicoleta Corbu, Remus Pricopie

SNSPA, București

What High School Pupils Do After Graduation. Recommendations for Education and Employment Policies

Abstract. European policies regarding education and employment are mostly concerned with identifying possible sources of inequity in access to education (particularly higher education). Given that the European Union desires a knowledge based economy, increasing the percentage of people graduating high school and further pursuing a university degree is a key purpose of both employment and education strategies. Therefore we looked for

---

theoretical explanations (models) for reasons why people might get into the situation of dropping school during their studies and reasons for continuing their studies. Are the Romanian high school pupils ready to be prepared to be part of a knowledge-based economy? To what extent they consider education a key factor to success, and what are the factors predicting risk of dropping school and chances of enrolling in a university program? What are the general intentions of graduating high school pupils, in terms of continuing their studies or finding a job? To answer these research questions we conducted a sociological survey on a representative sample (N=2654) of high school pupils from Romania. The findings show that beyond the demographic variables (family income, parents' education, gender, rural/urban residence), the presence of materialistic values is a good predictors for dropping school (positive correlation) and intention to enroll in university (negative correlation). Finally we should underline the importance of gender variable that emerge from the analyses, which indicates a general trend toward the feminization of the higher education system. Projecting outcomes against the general background of European public policies, we make further suggestions about action to be taken at three different levels. First refers to developing social and economic policies that would help low income families to financially support their children's education. Second, since parents' education influences both grades and children chances to higher education, policies should encourage high educated people from both rural and urban areas to live and work in rural areas. Last but not least, we have identified a new area of investigation, concerning materialist values. We also make suggestions about further developments of this particular issue.

SESSION 4: Svetlana Akutina

Arzamas Pedagogical Higher Institution

Forming ethical moral values among teenagers in the dialogue "Family- School"

Abstract. Annotation: The pedagogical cooperation between school and family in forming moral ethical values among teenagers guarantees their responsible parenthood. The actual development of the society is subject to changes regarding the sphere of family relationship, and forming family moral ethical values. As family ethical moral values, we consider, traditional mental and moral orientations and statements referring to family, matrimonial family relationship, socially approved and divided by the majority of population, serving as the model, the ideal and identification the goal process of forming full family with more than one child, the possibility to give the continuous to the proper family; following the national traditions and customs in family living due to cultural values. The disturbed forming of moral ethical values among teenagers shall bring to negative after-effects in children and teenagers behaviour (e.g. prostitution, drug addicting, alcoholism, criminality, social passiveness, abandoning the family). Partly, such problems are due to the scarce cooperation between school and family in forming among the youth family moral ethical values as their background in personal activity and the one's self- realization. The cooperation between school and family in forming moral ethical principles is the subject-subject relation process in organizing and acting the mutual value-oriented and moral-ethically focused activity in educational institutions, based on constructive dialogue with families, enlarging the motivated comprehension of educational process subjects and it brings to quality changes in subjects cooperation. The successful forming family moral ethical values among teenagers is guaranteed by values concept, including values-aimed, consistent, criteria-valuated, technological, organizational managing, reflecting, resulting structural components. To form moral ethical values among teenagers the following conditions are necessary: Conditions aiming to form among teenagers ethical moral values (studying of families using the principles of traditional pedagogy); Conditions aiming to involve parents in educational process (mutual family projecting and programming and educational activities in classes, advanced pedagogical informing of parents); Conditions aiming to form family-hood capacities of educators via scientific practical laboratories' activities, acting as following: monitoring division, adapting school for educators, the school of class building development, the school of life professional self-development, the school for family development); Conditions, aiming effective strategical, tactical, operative, reflecting management via creating the unique Programme which includes seven blocks: "Moral roots", "Motherhood and fatherhood school", "Ethic of family relations", "Family traditions", "Moral background of parenthood", "Behaviour in extreme situations", "Tomorrow starts yesterday"; applying health preserving technologies and creating the unique educational space; creating methodological services for parents; Conditions, aiming to professional training of pedagogues to form moral ethical principles among teenagers; including young people in social voluntary and research activity to study moral ethical values problems. The efficient methods to form moral ethical values among students is the complex of traditional and innovative collective, group and individual forms, e.g. creativity reports, parents lecturing, experience exchange conferences, evening of asking and answering questions, disputes, on-line meetings, presentations of family council, family parties, Friday theatre, consulting centres, advanced training seminars; pedagogical portfolio,

---

family vernisage, parental lecturing, frank discussions, pedagogical consulting, individual addressing, mutual cooperation for problem solving, letters, family reading, family archives, family museum, Notebooks "TRUST". The orientation of family and school in process of forming moral ethical values among teenagers guaranties their successful readiness for family life and responsible parenthood.

SESSION 4: Mihaela Ciobanu (Grasu)

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Inclusive Education in Romania – between democracy and exclusion

Abstract. Inclusive education enroll in agreement with values of democratic society because it promotes equal educational opportunity for all, accepting differences, respect for diversity, human solidarity, struggle against exclusion and marginality, struggle against social inequality. This paper analyze the barriers which the current inclusive education policies involve on one system which previous focus on segregated special education. Today there is still a series of obstacles to adapting regular school services to the needs of the students: change of mentality, formation of attitudes, values, beliefs, appropriate behaviors. The paper will be used qualitative methods, namely a set of semi-structured interviews applied the relevant actors: classroom teachers, support teachers, speech-therapists, school counselors, school administrators, parents and pupils. An analysis of date collected indicated that barriers are: „destandardization” of teacher labor, focusing both on the quality of education and work individually with pupils (after an Individualized Education Plan), low sens of self-efficacy of teachers who work in the mainstream classroom, lacking the support of parents and social services, large classes, lack of resources, fear of behavioural problems of pupils, difficulties of collaboration between specialists, families experiencing high levels of frustration, lack of appropriate supports and services for pupils, social rejection. The major risk in the process of inclusion is that the pupils with special needs can turn to some excluded. This paper aims to identify practical ways which leading to better implementation of inclusion policies.

SESSION 4: Marta Butnaru

Universitatea din București

Educația pentru o viață sănătoasă – o nouă provocare pentru dascălii de astăzi

Abstract. În ultimii ani, realitatea din România, dar și din alte țări ale Uniunii Europene, ne determină să credem că educația pentru o viață sănătoasă trebuie reconsiderată, regândită. Eficiența unei abordări instituționale optimizate va fi analizată pornind de la abordarea capacității didactice de a răspunde unor noi provocări actuale: drogurile (și implicit produse de tip etnobotanic). În drumul lor spre o dezvoltare armonioasă, adolescenții se confruntă cu noi tentații care îi determină să nu aleagă cele mai bune soluții la problemele cu care se confruntă. Perioada adolescenței este o parte specială, dificilă din viața fiecăruia, de aceea educația pentru o viață sănătoasă este o componetă foarte importantă în noile provocări ale sistemului democratic. Astfel, pornind de la starea actuală de fapt și trecând în revistă teorii sociologice referitoare la consumul și dependența de droguri, voi determina structura optimă sau abordări optime de educație pentru o viață sănătoasă fără droguri în mediul școlar. Propun o cercetare în mediul școlar adresată specialiștilor care pot interveni în domeniul educației pentru o viață sănătoasă încă de la cele mai mici vârste, începând de la ciclul primar, gimnazial, liceal, continuând cu cel universitar. În domeniul educației pentru o viață sănătoasă – antidrog, abordarea ar trebui să fie unitară, integrată și să aibă continuitate.

SESSION 4: Maria Alexandrescu

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Familia și școala în procesul de schimbare social

Abstract. In această lucrare voi analiza raporturile dintre educația din familie și educația din școală atât sub aspectul formal al raporturilor cu părinții cât și sub aspectul conținutului acestor raporturi: de continuitate, complementaritate, rezistență, opozitie și conflictuale. O bună educație familială și școlară reflectă reproducerea particularităților normale ale dezvoltării societății, însă ambele traversează o perioadă de criză, deosebindu-se radical prin posibilitățile și specificul de a reacționa la intervențiile sociale. Raportul familiilor cu școala este variat astfel: o mică parte a familiilor cu studii superioare merge până la fețișizarea științei de carte și a diplomei în timp ce categoriile defavorizate au atitudini și conduite contradictorii. Raporturile dintre instituții vor fi analizate prin

---

metode calitative (observație, interviu), adică se va avea în vedere: schimbările cu care se confruntă instituțiile în educație, resursele folosite în perioada tradițională comparativ cu cea modernă.

Session 4, sect. 3: Eleven Years after Bologna: Reform or Crisis Escalation? General Trends

SESSION 4: Dan Jecan

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Is more education better? Educational expansion and its consequences in Europe

Abstract. It was previously thought that the returns to education, including the impact on the reduction of poverty were highest at primary levels. This belief provided a strong case for expanding investment in primary rather than higher levels of education. However, new evidence seems more mixed. While some studies continue to show higher returns for primary education, there is now also much evidence that investment in education at secondary or even tertiary levels may bring even higher returns in some countries. This could indicate that returns to education vary with factors such as the level of development, the supply of educated workers, and shifts in the demand for such workers in the development process. Although it is known that the demand for more educated labour rises as a country develops, this increase in demand for highly skilled workers requires educational output to adjust accordingly, raising the relative returns to higher levels of education. However, there are examples of countries where the rapid expansion of education has resulted in lowering education quality, suggesting that countries face a trade-off between quantity and quality in the short to medium term. In such cases, the impact of education on poverty reduction may be small, and a lot of effort must go into protecting and enhancing the quality of education. Based on national longitudinal data, the paper analyzes the changes through which the educational systems of most of the European countries have gone through within the last decade. As the evidence shows, the most common change of most systems is expansion, primarily at the higher levels. With the help of structural indicators, such as the level of the national investments in education and training, the student-teacher ratio and others, we shall try to assess the impact of this change on the quality of education. The paper then turns to analyzing these transformations in relation to the ones that took place on the labour market and how they might have influenced the evolution of poverty and social inequalities. The main objective is to discover similar or different patterns between countries and provide possible explanations for them. Ultimately, the paper will try to describe what configurations of socio-economical conditions and types of education validate the affirmation that “more education is better”.

SESSION 4: Teodora Capotă

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Academic Rankings. The Competition for Recognition

Abstract. In the last years, higher education in Romania is facing profound changes especially due to the Bologna process reforms. The link between social expectations, public resources for higher education and the uncertain economical environment underlines current and emerging issues of higher education institutions such as the alteration of academic degrees value. Moreover, changes both within and outside the higher education institutions are threatening the nature and makeup of higher education – its students, faculty, curriculum, and functions. Nevertheless, academics are trying to offer a strong educational background by setting standards in order to encourage continuous improvement in the management of the quality of higher education. A common sense synonym for a valuable diploma is the prestige of universities. One of the tools that measure the activity of the institutions is the rank; it provides strong indicators of impact and prestige of universities, summarizes their global performance, ensures information for candidate students and scholars, and reflects the commitment to the dissemination of scientific knowledge. Although the quality of higher education institutions is rigorously operationalized, in some cases the relevance of rankings is debatable. The objectives of each ranking might be slightly different – whilst a global ranking seeks to identify world class universities, contributing to the global progress of science, society and scholarship, a regional ranking should adapt to the realities of the region in question. However, interest in rankings amongst Romanian higher education institutions becomes increasingly visible. Therefore, it can be strongly argued that at the academic level there is a real competition for recognition. In this paper I want, first, to explore in somewhat general terms what we mean by “academic rankings”, what their major dimensions may be; second, to contrast the Romanian rankings with its counterparts in international

---

rankings; and third, to put into discussion the Babeş-Bolyai University positioning in international and Romanian rankings along with the involvement of employers in the assessment of higher education institutions. Finally, I will try to identify some of the structures and mechanisms through which the Babeş-Bolyai University does in fact take initiatives in order to assure quality and competitiveness by deploying development strategies, performance standards, indicators and criteria.

SESSION 4: Robert D. Reisz

Universitatea de Vest, Timișoara; Institut für Hochschulforschung an der Martin Luther Universität, Halle Wittenberg

---

Private higher education. The perspective of organizational ecology

Abstract. The goal of this paper is to direct a fresh look towards the issue of private higher education using the methodology of organizational ecology as it was developed by Michael Hannan and John Freeman. After short methodological considerations, we will discuss the modeling of higher education as an ecological community. The empirical data used compares private and public higher education in Chile, Germany, Romania and the United States. The main issue of the research is the formation of organizational diversity. We will deal with this by analyzing the resource dependence of organizations in the population and comparing resource dependence in the private and the public sectors. The main result of the modeling is that public higher education in Chile, Germany and the US as well as private higher education in the US are largely independent from economical fluctuations. On the other hand private higher education in Chile, Germany and Romania as well as public higher education in Romania are depending on economical trends. The second part of the paper deals with organizational mortality from an ecological perspective and analysis the relationship between niche width and the pace of change of the environment. Hannan had named these granularity and variability and has found that they influence the survival of specialist vs. generalist organizations. We will apply these concepts to our data and find that either the model does not work, or the common diagnoses of low granularity and high variability of the higher education environment do not hold. The paper ends with short conclusions and another possible interpretation of results from the new institutionalist perspective.

SESSION 4: Réka Plugor

University of Leicester

Planned and happenstance higher education policies: the case of the United Kingdom and Romania

Abstract. The complexity and non-static nature of higher education systems provides for a variety of research topics worthwhile to engage in, and one of these is to do research on the relationship between higher education and the world of work. Aiming to contribute to filling this gap, the paper looks at the main higher education policies and the way these refer to student experiences and their transition towards working life in two European countries: Romania and the United Kingdom. However, changes in higher education cannot be understood without taking the particular national contexts into account, as a consequence, the policies and legislative framework will be discussed in view of the national socio-economic and cultural structures in which they are embedded and also in view of the main changes in the European higher education area. The paper begins by positioning the research in the literature, defining the theoretical framework and describing the methods of analysis. After a brief summary of the main structural and organizational differences in the higher education systems of the two countries, the analysis concentrates on the existing policies and strategies that target the relationship between higher education and the world of work.

Session 4, section 4: Eleven Years after Bologna: Reform or Crisis Escalation? Bologna Process and Its Effects

SESSION 4: Réka Geambașu, Ágnes Pakot

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Zita Kiss

Fundația pentru cercetare socială Max Weber

Júlia Szabó

Bologna Process From Below. Reshaping the Meanings of Higher Education in Students' Perceptions

Abstract: In summer 2010 the first generation of master students who have been studying both at BA and MA-level within the Bologna system graduates. In the context of the much contested transformations of the higher education a summing-up of first experiences and at least some preliminary conclusions are due.

The encompassing restructuring of the three levels of higher education called Bologna process has affected the entire European continent. Besides reshaping the several levels of graduation in order for each level to provide the students with specific and well-defined competencies, its major aim was to standardize higher education throughout Europe. According to policy makers the process was set out to improve competitive education in Europe and to provide students with a higher level of possibilities when entering the labour market, and possibly competing with United States graduates. In other words, Bologna process was supposed to enhance the efficiency and quality of higher education through defining specific sets of objectives at every level of education and through a better focused educational content. The present paper addresses the issue of students' experiences related to the new structure of higher education. The analysis is based on a sociological research conducted by three student/university organisations from Cluj[1]. In the period April-May 2010 seven focus groups were conducted in Cluj among first and second year MA-students. Within a growing stream of policy analyses and assessments, as well as anecdotal or journalistic evaluations, the authors of the present paper argue that the experiences, perceptions of those who are primarily affected by the reorganisation process are crucial to understanding of the 'actually existing' Bologna process. Put in a different way, the *demand* for the higher education process needs to be grasped and analysed in order to be able to efficiently meet students' needs. The main focus of the article is that of understanding the *meanings* attached by students to higher education as a whole, and specifically to MA-programmes. According to the Bologna concepts BA and MA levels should be clearly differentiated in terms of developing distinct competencies: more general and pragmatic ones in the first three years and more specialised and scientific during the latter two. According to our findings students perceive a powerful 'devaluation' of the BA-level, while they don't see MA-studies in terms of a more focused specialisation, but moreover in terms of a form of *lifelong education*. The paper argues that faculty themselves have had hard time adjusting to the new structure of education, and that the most valued goals – student mobility, higher level of expertise, competitive knowledge etc. – are the ones that are not being attained. This research renders itself a primary, descriptive investigation that permits the formulation of several hypotheses to be tested in forthcoming empirical studies. Among these, a fundamental hypothesis is the one according to which a large part of the failures of the Bologna system is due to automatic adaptation of new rules without taking the characteristics of particular social and economic contexts into account.

SESSION 4: Geta Nepotu

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Current perspectives of structural funds in higher education

Abstract. We stand at a time when higher education in Europe has gone through many transformations influenced by increasing the number of students in a relatively short time, decreases of public funding in conjunction with insufficient private funding, national and international changes, increased emphasis on innovation and research focused on knowledge and also, there was a high competition between higher education institutions. Recently, the impact of the Bologna Process on curricular reform, quality assurance and mobility has become one of the key factors that trigger change. European Union urged Member States to accelerate the pace of modernization of the universities in order to increase their contribution to the agenda set by the Treaty of Lisbon regarding growth, prosperity and social cohesion. The aim of the Bologna process is to create a European Higher Education Area. To address these changes and bring an extra quality to European higher education it has become: achieving a qualitative comparison which has to pass the internationally test, improving management and accountability, increase funding and also to diversify funding sources. Central role in coordinating higher education in Europe belonged to mostly public authorities, except last years when there was a gradual transition from state control in detail the external advice from different stakeholders. Within higher education institutions, governance structures were removed from the traditional model of academic self to new models of self management. The general trend in Europe is now national influences academic self-governance and external control, influence of new demands on higher education and the persistence of national traditions.

SESSION 4: Szilvia Barta

University of Debrecen

The Comparison of Students' Academic Value-Systems at The Two Different Levels of Bologna Career

Abstract. Academic socializational gaps were perceived between academic disciplines before but due to the restructuring higher education, it is becoming difficult to transmit traditional academic values and behaviour-patterns. Entering higher education is usually considered as the most beneficial investment to human capital, although the effectiveness of higher education in communicating professional values and norms is rarely discussed. By assuming that students' attitude towards study work is an excellent forecaster of attitudes towards their future professions we examine school-leaver BA/BSc students and beginner MA/MSc students in the Partium region (Hungary, Romania, and the Ukraine) with respect to their admitted academic ethical patterns and compare them as the actors of higher education studying at two different levels of the Bologna degree system. The Impact of Tertiary Education on Regional Development (TERD) research has been conducted by the CHERD-H research centre at the University of Debrecen 2007-2010. The goal of TERD was to discover and analyze the impact of tertiary education on the regional development during the years of transition in the relevant post-socialist areas of Central-Europe, which include the trans-border region of Hungary, Romania and the Ukraine, often called Partium. Our analyses are based on a questionnaire survey that was carried out among BA/BSc students in 2008 with a 1361 student headcount representative per faculties and the same research was carried out among MA/MSc students in spring, 2010 with a 601 student headcount including the whole population. CHERD-H and its researchers have always been concentrating on the social dimensions of regions and regional communities. With the expansion of higher education after the 1989/90 years of transition in post-socialist countries, our focus was deeply turned towards the trans-border region searching for the different varieties of cultural and educational cooperation that crossed state boundaries. Our main concern is to investigate how the reformation of higher and tertiary education contributes to the transformation of a border-land region during the systemic changes. Socialist countries experienced the political transition equipped with the deficit of social capital and the complete loss of trust in public affairs. Besides, trans-border areas are similar in several respects; their weaknesses have been cumulating for decades. We identify diverse student types whose social background is also examined. We conclude that morally positive student behavior-patterns are prevalent but attitudes that are less supportive with respect to personal and professional development are also existent to an unanticipated extent. During our presentation, the changed status and morality of higher educational students are addressed from various viewpoints. The steps taken to conform to the Bologna process are not covered, instead, higher educational restructuring and diversification is analyzed from social perspectives by concentrating on the changed functions and characters of the actors of higher education. By having researched these actors before, it became apparent that the transition concerns the status of students heavily and it also results in uncertain social effects.

SESSION 4: Marian Vasile

Institutul pentru Cercetarea Calității Vieții, București

Employability of sociology graduates from University of Bucharest. Would Bologna generations be different?

SESSION 4: Liliana Luminița Todorescu

Universitatea Politehnica, Timișoara

Procesul Bologna și implicațiile sale asupra mobilităților din învățământul universitar tehnic

Abstract. Studiul de față se înscrie pe linia cercetărilor actuale desfășurate la nivel european și național privind monitorizarea, analiza și evaluarea Procesului Bologna în instituțiile de învățământ superior și face parte dintr-o cercetare mai amplă, care urmărește analiza modului de implementare a Procesului Bologna în învățământul universitar tehnic din România, în perioada 2005-2008. În acest studiu ne-am axat pe analiza modului de implementare în învățământul universitar tehnic din România a unui singur obiectiv al Procesului Bologna și anume: Mobilitatea studenților și a cadrelor didactice. Cercetarea a fost realizată în cadrul a 28 de universități tehnice sau care au în componența lor facultăți cu profil tehnic, din sistemul de învățământ superior românesc. Pentru realizarea cercetării am construit, după metoda chestionarului, un instrument propriu de cercetare –grilă de autoevaluare a universității, privind implementarea Procesului Bologna în instituție. Instrumentul de cercetare

---

acoperă, într-o perspectivă globală, toate solicitările europene referitor la implementarea obiectivului Mobilitatea studenților și a cadrelor didactice, în instituțiile de învățământ superior, din perspectiva Procesului Bologna. Grila de autoevaluare a fost aplicată prorectorilor responsabili cu procesul de învățământ din cadrul universităților tehnice sau care au în structura lor facultăți cu profil tehnic, cuprinse în sistemul de învățământ superior românesc, deoarece în sarcina acestora intră și implementarea Procesului Bologna în universitate. Dimensiunile studiate pe linia implementării obiectivului Mobilitatea studenților și a cadrelor didactice, în instituțiile de învățământ superior românesc au vizat: promovarea mobilității în universitate, factorii necesari pentru accesarea mobilităților, actele pentru recunoașterea integrală a perioadelor de studii petrecute de studenți în străinătate, mobilitatea orizontală și verticală, gradul de deschidere al universității. Pentru fiecare dintre aceste dimensiuni am identificat variabilele necesare a fi studiate, iar ulterior pentru aceste variabile am formulat descriptorii minimali și de referință. În urma aplicării grilei de autoevaluare în cadrul universităților tehnice, am constatat că obiectivul Procesului Bologna referitor la Mobilitatea studenților și a cadrelor didactice a fost implementat (cel puțin la nivelul cerințelor minimale ale acestuia), în 92,6% dintre universitățile cuprinse în studiu. Acest fapt indică realizarea de către învățământul superior tehnic românesc, a unor pași semnificativi, pe una dintre principalele linii de acțiune ale Procesului Bologna și anume, pe linia mobilităților. În pofida procentului foarte ridicat al universităților care au reușit să implementeze obiectivul Procesului Bologna referitor la Mobilitatea studenților și a cadrelor didactice, cel puțin la nivelul cerințelor minimale ale acestuia, există totuși un procent de 7,4% al universităților cuprinse în studiu, care nu au implementat obiectivul în cauză, ceea ce indică existența unor dificultăți pe linia implementării acestuia. Mai puțin de jumătate dintre universitățile investigate (44,3%) au îndeplinit descriptorii de referință ai obiectivului referitor la Mobilitatea studenților și a cadrelor didactice, ceea ce ne indică o reușită relativ scăzută a universităților cuprinse în studiu, pe direcția accederii la o formă îmbunătățită de desfășurare a activităților implicate de acest obiectiv. Considerăm că o mai bună informare a universităților tehnice românești, referitor la ceea ce înseamnă și ce presupune problema Mobilității studenților și a cadrelor didactice ar duce la o mai bună cunoaștere și implementare a acesteia la nivel instituțional.

Session 5

Environmental values and environmental change. Building green citizenship in East-Central Europe

Laura Nistor – Universitatea Sapientia, Cluj-Napoca

Filip Alexandrescu – University of Toronto

SESSION OUTLINE. Explanations rooted in the postmaterialism thesis, respectively in the affluence hypothesis assess that until economical surviving is more important than the quality of the life, environmental values, attitudes, and practices have little chance to develop. In the case of the East-Central European region the above assumption is further accentuated by the legacy of the communist past. During the communist regime environmental protection was a superficial concern of the institutions, civil society was underdeveloped and citizens had little opportunity to know about or mobilize for environmental protection.

Right before the regime change some seeds of environmental mobilization speared throughout the region and in the first years of the transitions process environmental NGOs quickly emerged and proliferated. The green euphoria however has soon vaporised and now the region appears as an environmental laggard compared to the West, especially when we are looking for patterns concerning environmental behaviours.

This session aims to bring together contributions in the area of environmental values, attitudes and behaviors and those concerned with the dynamic interactions between social life and ecosystems at various scales, ranging from the local to the global.

We are particularly interested in contributions which are grounded in empirical research no matter qualitative or quantitative and investigate the actual manifestations, respectively longitudinal evolution of environmental values, attitudes, and behaviours of the general public (either in singular localities and countries of the region

or throughout the post-communist Europe), respectively the attitude – behaviour rupture respectively congruency. We also encourage papers dealing with case-studies of environmental initiatives (e.g. ecological modernization and standardization, public-private partnerships, projects initiated by NGOs, grassroots' struggles, etc.) and with the assessment of the social reception and role of such initiatives in building green citizenship.

Studies asking pertinent questions about the role and contribution of sociology in approaching environmental issues in the region are also welcome.

Session 5, section 1.

SESSION 5: Bálint Balázs

Szent Istvan University, Budapest

Environmental Knowledge and Values in Alternative Food Networks in Hungary

Abstract. Contemporary alternative agro-food networks (AAFNs) are frequently described by analysts, researchers and rural development professionals as fragile and ambiguous retail venues representing a wide variety of agro-food products and services. Considered as a new deal of agriculture and society they present sustainable, face-to-face, spatially proximate relations between farmers and consumers. However, in the food movement discourse AAFNs usually build on the critique of the mainstream and a new alternative vision. They normally gain meaning and value as a counter-hegemonic point of resistance against the universal logic of capitalism and a way out of the crisis of conventional agriculture. This paper will explore and compare agro-food initiatives from Hungary ranging from an open air market in downtown Budapest, through an urban buying group to a complex rural development hub in their ambition and potential to represent meaningful alternative solution in the food system. Various alternative strategies of these initiatives for value creation will be interpreted in the light of the literature on AAFN-s as well as how the notion of alternative is understood and rejected on the basis of mainstream aspirations but still encapsulate socio-political visions, values in the production, procession, commerce and consumption. The paper will look also at how different policies and regulatory frameworks on the national level shape AAFN-s' development. While successfully retains as much funds as possible for the country, the national-level application of the CAP basically marginalises environmental concerns, alternative agriculture and regional development strategies. Rather than accommodate smallholder agriculture, hygiene regulations aim to ensure a maximum level of food safety, whereas trading laws impose a requirement to provide invoices for any sale. On the background of the Hungarian food culture characteristics the analysis will extend to various stakeholders' perspectives, representative statements on alternative production processes linked to quality, territorial origins and ecological advantages of food. The initiatives are led by change agents who are typically not farmers with entrepreneurs but urban intellectuals for whom the economic viability is as important as the cultural values beyond the economic viability. The underlying political, cultural processes and historical trajectories of each initiative are analysed with special regard on producers' marketing modes, consumption practices and consumer involvement, power relationships and modes of interactions between these groups. Emerging new knowledge combinations expand not only to fruitful interactions of local-lay with expert and scientific knowledge but also to the integration of knowledge on production, management/commerce. As a result the traditional local knowledge will go beyond the expert but this transformation can lead to revitalised and commodified knowledge as well. The preliminary results based on qualitative interview data analysis point to this contradictory characteristics of AAFNs in contemporary Hungary enhancing self-organisation, democratization, autonomy, and at the same time shaping new inequalities, creating spaces for commodification of agricultural knowledge. The research data come from an FP7 project "Facilitating Alternative Agro-food Networks: Stakeholder Perspectives on Research Needs".

SESSION 5: Ioana Florea

Universitatea din București

Teenage Perspectives on Urban Environments. Case studies from contemporary Bucharest

Abstract. As most of the world's people now live in cities (since 2007), the quality of the urban environments is a key element for the future social development. The urban environment is a product of social actions,

---

administrative decisions, everyday practices and interactions, but, in the same time, it conditions the social actions, decisions, practices, interactions – in a cause-effect circle. The proposed article explores the way this circle functions, for the young dwellers of contemporary Bucharest. The subjects of the study were/are the children and teenagers (pupils from the 4th to the 12d grade), as they are the most intensive users of the urban natural environments, thus the most involved in the cause-effect circle mentioned above; in addition, they are the future builders of the contemporary cities and societies and valuable growth resources. Studying their relationship with the urban environment is a necessary step for any development strategies. Under this belief, the research followed several lines of investigation: the sound ecology and the practices teenagers employ in relationship with the city's sounds; the awareness and attitudes towards pollution and nature; the needs and resources identified by children and young people, for the out-door public spaces. The article illustrates the case studies of pupils from 2 schools and 2 high-schools in Bucharest. The data about the topics mentioned above were collected through action-research, while taking part in several social projects, with more than 100 children and teenagers from Bucharest. The role of the researcher was doubled by the position of collaborator youth-worker in these projects. Thus, the research had, from the beginning, a reformative aim – in the tradition of the “ethnomethodology” current of social psychology and Dimitrie Gusti’s School of Sociology (both implementing action-research methodologies). The reformative aim would be to offer the urban dwellers a deeper insight of their environment and of their own relationship with it, but also to offer the research subjects the possibility to re-evaluate their own daily practices towards the urban environment, in order to improve or change them with a better alternative. Considering all these elements, the study and present article have an interdisciplinary approach, at the crossroad between social anthropology, social psychology, participative urbanism, social policy and community development studies.

SESSION 5: Tetyana Diyeva

National University of Kyiv-Mohyla Academy

Alternative communities as a way to environmental change: the case of Ukraine

Abstract. This paper is devoted to what might be described as a new social movement in Ukraine, Russia and Belarus – a movement of patrimonial settlements. This movement is inspired on the texts by a Russian writer Vladimir Megre and pleading for a return to ‘mother earth’ for an unalienated life in small scale egalitarian communities. Its main idea was to create a horizontal network of self-governed agrarian communities. To some extent the idea of patrimonial settlements is similar to communal socialism – a socialist stream that existed in Russian Empire in XIX century. In my paper I will try to put the phenomenon of patrimonial settlements within a wider context. Using results of my field research in eight different communities in Ukraine I will make a comparison of patrimonial settlements with other examples of alternative communities such as ecovillages. I will show that the former being a unique phenomenon have quite much in common with the latter. One of the key uniting factors is concentration on the ecological sustainability. In other words, these alternative communities are a sort of social form is considered to be able to provide a social organization which will enable ecological sustainability as one of the results. The followers of the both believe that contemporary ecological crisis is significantly caused by wrong way of human life, or more precise, by wrong organization of societies that exhausts planate resources and destroy conditions for harmonic coexistence of human and nature. The followers of the both consider that the possibility of reaching the harmony is very arguable within existing social order and mainstream of social forms; therefore, something fundamentally new is necessary. Having similar goals and quite similar vision of what have to be done to reach these goals the two phenomena differ as regards of how it should be done. Even though there is a Global Network of Ecovillages, each ecovillage is a separate, independent community with its own system of believes, and social structure. While patrimonial settlements have a common root of origin – ideas stated in a series of books by Russian writer. This commonality provides them with the same ‘skeleton’ which more or less repeated in each individual case.

SESSION 5: Anthony John de la Porte

Cleanup & Greenup, Inc., Oswego, New York

Establishing “Environmental Stewards” in East-Central Europe

Abstract. East-Central Europe is in dire need for programs that will encourage and build interest in the environmental problems of their communities. Lack of prior concerns and/or interest has created a void. Creating ongoing interest in protecting the environment involves targeting several parts of our social structure.

Educational avenues should be directed at citizens, industry and government. All of these entities must be involved to maintain continuity. Establishing “target projects” at several social levels is a must. Youth involvement can be developed through sponsorship by industry and government. During the past ten (10) years Cleanup & Greenup programs were established at 23 elementary schools, 4 secondary schools as well as adoption of projects at various Universities, wherein students conducted recycling, native plant growth, and maintained clean and litter free campuses. Other programs involved Community Revitalization by providing maintenance needs, e.g. road and yard cleanups, neighborhood cleanups by each partner in a given area. Cleanup & Greenup communities are created to work hand in hand which result in not only positive environmental impacts but also economic ones. In recent visits to communities in Russia, Ukraine, Finland, and Latvia to ascertain environmental psychological concerns, it was found that implementing good environmental stewardship would result in creating interest of industrial investors from Europe and the Americas. Furthermore, the sociological impact on the citizenry would be obvious through the benefits arising from the various segments of the community working together with “on hands” projects.

SESSION 5: Filip Alexandrescu

University of Toronto; Institutul pentru Cercetarea Calității Vieții, București

---

Social facts and environmental facts: a reconsideration of Durkheim’s legacy in American sociology

Abstract. This article aims to answer the following question: has Durkheim’s methodological principle that social facts should only be explained with reference to other social facts actually prevented American sociologists from engaging with the natural environment, as Catton and Dunlap claimed more than three decades ago? By analyzing articles published between 1895 (the year the Rules of the Sociological Method were published) and 1980 (the emergence of environmental sociology) in the American Journal of Sociology, Social Forces, and the American Sociological Review, the article examines the possible influence of Durkheim’s methodology on discussions of the environment in the mainstream of American sociology. Rather than a simple relationship of exclusion of the kind posited by Dunlap and Catton (1978), according to which those who have accepted Durkheim’s methodology have ignored the natural environment, the present essay draws a more complex picture. Throughout the years, there have been diverse articulations of environmental ideas with the Durkheimian rule, a fact which shows that sociological inquiry is not solely guided by methodological principles but by a variety of theoretical and ideological commitments pursued by sociologists with regard to the relationship between environment and society.

Session 5, section 2.

SESSION 5: Françoise Bartiaux, Véronique Gosselain

Université Catholique de Louvain, Belgium

Liga Ozolina, Evita Gară

Ekodoma, Latvia

Dobrina Vassileva, Grozdanka Stamova

Black Sea Regional Energy Centre, Bulgaria

Energy-saving renovation works in private dwellings and environmental knowledge: a comparison between Bulgaria & Latvia

Abstract. Do dwellers in Bulgaria and Latvia have energy saving practices in their dwelling and what are the justifications thereof? Do they make any relation with climate change and their environment knowledge? Data are drawn from a qualitative survey (about 20 in-depth interviews in both countries) on dwellers’ renovation works and their motivations. This comparison is part of a larger EU-funded project on energy performance labels in several EU countries. Depending on data collection issues, the comparison may be extended to Czech Republic as well.

SESSION 5: Rozália Klára Bakó

Universitatea Sapientia, Cluj-Napoca

Greening Information Technologies – an Emerging Policy Research Agenda

Abstract. Romanian governmental actors do not address information and communication technologies (ICTs) and environmental sustainability as connected issues (Bakó 2010: 4). Meanwhile, the impact of ICTs on the environment has become a current topic discussed at international and European Union (EU) fora, as a response to growing concern about climate change (MacLean and St. Arnaud 2008; Forge et al. 2009). We propose a case study on the Romanian ICT policy from the perspective of environmental sustainability, based on two country reports commissioned by the Association for Progressive Communications: Greening IT (Bakó, Péter and Sólyom 2009) and Global Information Society Watch (Bakó 2010). National policy environment assessment, including a scan of climate change policy, waste management policy and ICT policy, will be followed by mapping key stakeholders of a future green ICT agenda. Romania has made significant steps ahead since the fall of the Communist regime in terms of aligning to European and international policy-making practices. Accession to the European Union in 2007 imposed strict standards and tight regulations in all areas, including environmental protection and ICTs. There is an elaborate climate change legislation, strategy and a detailed implementation plan in place in Romania, which is still lagging behind EU standards in terms of implementation. Climate change policy documents do not mention ICTs as tools of mitigation or adaptation, but mention information technology as the base of risk management through information systems. Waste management has also been regulated and publicised in Romania, but ICT-related e-waste – such as computers, printers or mobile phones – have attracted little public attention as compared to large household appliances, research has shown (DaedalusMillwardBrown 2009). Exploring good practices emerging from the public-private partnerships concerning ICTs and the environment in Romania is intended to be the added value of the proposed paper.

SESSION 5: Alexandru Iorga

Universitatea din București

Ce este apa? Un alt studiu despre Delta Dunării. (What is ‘water’? An alternative study of Danube Delta)

Abstract. Invariabil, transformările petrecute după 1989 în România, procesele în lucru, modificările socio-economice, cu alte cuvinte întreg contextul post-decembrist, au afectat ruralul în întregul său. Elemente precum: încercarea de retragere a statului către statutul de administrator-mediator, încercarea de consolidare a sectorului privat, legile privind (re)împroprietăririle, adoptarea de politici și exemple de bune practici din spațiul european și așa mai departe, în vederea aplicării lor ruralului românesc, au reprezentat și reprezintă motoare ale dezvoltării prin schimbare, sau cel puțin așa se doresc. Acest întreg proces al dezvoltării nu are, însă, întotdeauna rezultatele vizate de la bun început. Schimbarea care s-a produs și se produce conduce întotdeauna la dezvoltare? Inevitabil, programele-legi se reconfigurează pe parcursul aplicării lor, existând întotdeauna elemente care sunt pe potriva directivelor “legale”, dezvoltând “altfel” de mecanisme la nivel local. Cu toate că literatura despre accesul la resurse naturale, în România, este una relativ bogată, una dintre cele mai importante resurse rămâne aproape necunoscută: apa. Dacă în perioada comunistă Delta Dunării a reprezentat cea mai importantă sursă de pescuit, de terenuri de vânătoare, de colectare stuf și pentru creerea unor noi suprafețe arabile (poldere), deopotrivă pentru stat și localnici, în zilele noastre situația s-a schimbat prin prisma mai multor factori-mecanisme: declararea zonei ca fiind una protejată, procesul de privatizare și concesionarea pământului și a apelor/ pescăriilor. Cea mai mare problemă, atât pentru Rezervația Biosferei Delta Dunării, cât și pentru localnici, pare a fi braconajul, coroborat cu fenomenul corupției. Încă de la înființarea Administrației Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD) în anul 1990, aceasta a reprezentat un subiect care a fost alăturat controverselor și intereselor politice, legislative și ecologice. Situația actuală este total schimbată, părând că localnicii au din ce în ce mai puțin acces la aceste resurse. Cauzele sunt multiple, iar actorii locali deseori depășiți ori de birocrăție, ori limitați prin accesul la informație. În timp ce scopul ARBDD este de a dezvolta strategii sustenabile pentru conservarea ecosistemelor deltaice, Consiliul Județean este orientat strict financiar. Aceștia din urmă se folosesc de dreptul de proprietate asupra polderelor și a terenurilor (în condițiile în care populația din sate întregi nu deține acte de proprietate asupra pământului, nici măcar pământul pe care au casele construite), în general, și asupra vechilor pescării/ cherhanale pentru a-și consolida statutul financiar și în cadrul rețelelor de putere [locale sau naționale]. Este binecunoscut cazul comunei Murighiol, a cărei suprafață administrată odinioară (teren, păduri deltaice și luciuri de apă) a fost încadrată în suprafața rezervației protejate, în timp ce vatra satului, implicit populația, nu au fost incluse, astfel nemaibeneficiind nici de resursele comunale, nici de statutul de localitate aflată în rezervație. Nu puține sunt cazurile în care politicile dezvoltate de Consiliul Județean intră în conflict cu cele dezvoltate de ARBDD. Ce se petrece la nivel local și care sunt strategiile și mecanismele locale de construcție a securității sociale sau de evitare/ înlăturare a insecurității sociale reprezintă, alături de încercarea de înțelegere a ceea ce este apa, un subiect puțin cercetat și scopul acestei lucrări.

SESSION 5: Viorica Alina Pop

Universitatea Creștină Dimitrie Cantemir, București

Building up environmental concern: media coverage of the “Roșia Montană case” for over a decade

Abstract. The history of environmental concern is relatively recent in Romania, dating only after the fall of the communist regime in 1989. It was during the communist period (about 40 years) when the country attended industrialization and the gigantic industrialization plans were implemented not only without any opposition but also with enthusiasm. Environmental concern became little by little a theme on the public agenda, introduced by different NGO's (national or international), political parties, public institutions (national or foreign), and the media. It is regarding natural disasters that this theme becomes more salient. Environmental concern was further employed as a reason, among others, for closing down polluting (and economically inefficient) industrial plants. Environmental concern is also addressed in the discourses warning about the importance of prevention of ecological disasters which are supposed to happen if particular industrial plans were going to be put in practice. It is in this latter case that environmental conflicts arise, not too many in Romania, anyway. By far, Romania's most publicized environmental conflict is that related to the Roșia Montană mining project. This study is part of a larger research project intended to study the conflict in the Roșia Montană issue from a social-psychological perspective, inspired by the social representations theory (S. Moscovici: 1961). Our main assumptions are, first, that each part in the conflict constructs and transmits a different set of social representations and, moreover, is trying to impose his own representational set and to change others incompatible representations; and, second, that the struggle between polemical representations around the Roșia Montană issue outlines the question of environmental concern and, implicitly, new social representations which contribute to the shaping and articulation of political ecology in Romania. We are interested here to see how social representations around the Roșia Montană issue are constructed and transmitted by the media. Articles on this topic published by three journals (two of them daily, one weekly) during a decade will be content analysed by the aid of the software T-Lab, a tool for automatic text analysis. Preliminary results show interesting variations in the number of articles dedicated to the question over the years and in the focal topic addressed. A discussion about the role of the media in raising the environmental question for this particular issue will be held.

SESSION 5: Laura Nistor

Universitatea Sapientia, Cluj-Napoca

The case of East-Central European environmental citizenship in terms of willingness to pay for pollution prevention

Abstract. Explanations rooted in the postmaterialism thesis, respectively in the affluence hypothesis assess that until economical surviving is more pressing than the quality of the life, environmental attitudes have little chance to develop. In East-Central Europe another reason is the communist past: environmental protection was a superficial concern of the institutions, civil society was undeveloped and citizens had little opportunity to know about or mobilize for environmental protection. Such assumptions are the most pervasive in the case of Romania where the authoritarian regime was particularly hard-line and the country still shows one of the most traditional value configurations in the region, while in other countries, for instance in Poland or Hungary environmental civil organizations developed before the regime change and thus environmental citizenship emerged earlier. However what happened decades after the regime change? The paper investigates the case of willingness to pay for pollution prevention in the East-Central European, formerly communist countries based on the data of the European/World Values Survey 2005 and 2008. The analysis investigates both the evolution of the willingness to pay in terms of frequencies along time and space (between countries), as well as the explanatory value of some social-demographical and axiological variables. Moreover some macro-level variables are also tried as explanatory variables, for instance the role of the environmental mobilization (number of environmental NGOs), GDP, etc. A special focus is directed towards the role of other environmental attitude variables in explaining willingness to pay for pollution prevention. With the help of multiple linear regression analysis several models are presented for each East-Central-European country and thus their citizens' environmental belief system is sketched.

Session 6

Faces and Phases of the State: Ethnographies from the Global South

Jakob Rigi – Central European University, Budapest
Raluca Perneş – University College London

SESSION OUTLINE. Since Abrams' noted the 'difficulties of studying the state' (1988), a growing number of studies attempted to bring the state into the focus of the social sciences. At the same time, there has been an increased urgency to understand processes of state formation and functioning beyond the horizons of the western world, where the notion of the nation state has been crafted over the last two centuries. This new orientation has been seen as significant not only for the academic research, but also because "individuals and institutions and social movements need a reasonable picture of meta-change that they can use to orient themselves, which requires empirical investigation and conceptual hard work" (Beck 2004).

This panel brings together a number of ethnographies from the Global South: a construction that designates the post-colonial space where democratization has been carried out in a top-down manner. We discuss various spatial incarnations and historical trajectories of states that do not live up to the definition with which western governments and international organizations have been operating. The papers present different - and often contrasting - narratives of the state as subjective experience of power 'tracing its effects on territories, populations, and bodies' (Aretxaga 2003).

Our aim is to start a conversation about new visions and versions of the nation states outside the 'self-colonializing' discourses of 'dysfunctional' states brought up during the Eastern European transitions. Bringing to relevance cases and contexts that usually escape the social analysis conducted in and about the region, we hope to offer fresh perspectives for comparative studies.

SESSION 6: Ştefan Cibian

Central European University, Budapest

Beyond Statehood: Revealing Profound Inconsistencies between Western Approaches to Statehood and Sub-Saharan Africa Realities

Abstract. The increasing literature on various forms of state failure reveals a surprising reality which refuses to obey the canons of western societal organization. A myriad of authors and streams of literature address, with varying degrees of persuasion, the way many of the Sub-Saharan African states do not function. On a conceptual level, the paper claims that the centrality of western understandings of statehood renders all other forms of governance irrelevant and furthermore obscures our capacity to conceptualize and run analysis beyond the theoretical boundaries of western statehood. Focusing on the European Development Fund as an empirical case study and based on field work conducted in several West and East African countries as well as in Brussels, this paper will make two further claims. First it will assert that failed states literature is on a wrong path in its struggles to portray what these states are not rather than what they are. The proposed alternative is to take distance from the concept of 'state' in analyzing most of the Sub-Saharan African contexts. Second, while bringing evidence from Burundi, Kenya, Rwanda, Uganda, Somalia, Mali and Senegal the paper will show and substantiate the incapacity of the western conceptualizations of statehood to account for the meanings institutional and relational realities acquire on the ground.

SESSION 6: Elisabeth Schober

Central European University, Budapest

The Post-Garrison State. South Korea's 'Minjung' Movement and US Influence on the Korean Peninsula

Abstract. This paper aims to explore the intricate and ongoing ideological battles taking place in South Korea, a country that has not only been torn apart from its Northern half of the peninsula 60 years ago, but that has since

---

then experienced further grave divisions along ideological fissures inside the country just as well. While North Korea, “the most astounding garrison state in the world” (B. Cumings), has come under much scrutiny due to its militarist-authoritarian leadership recently, South Korea and its complicated history of institutional violence and popular dissent has received much less attention. With militarist understandings of nationalism as the home-grown answer to a crisis of the nation that had been emasculated by Japanese imperialism (1910-1945), post-World-War South Korea was ruled by several dictatorships that warranted the name of “garrison state” to be raised for the country with almost equal justification. In the meantime, however, a top-down nation building project funded by the United States has borne unexpected fruits: During the time of the dictatorships (1953-1987) that rested their power both on the constant threat from the North and the at least tacit political and open military support from Washington, a vivid democratic movement emerged as well that not only targeted home-grown autocratic rulers but also critically explored the US involvement in the country’s affairs. In such a context, the permanent United States Armed Forces presence in South Korea – currently, about 35,000 US soldiers are still stationed there – has since the transition from military dictatorship to democracy in the 1990s started to function as a signifier of violence and division to younger generations of South Korean citizens, who increasingly imagine US soldiers as unrestrained transgressors infringing on their country’s sovereignty. The gaze onto the superpower and its quasi-colonial military, economic and social entanglements with the peninsula’s recent history therefore up to this day represents one of the most dominant counter-narratives of the Left that feeds a bottom-up democratic (‘minjung’) movement that is deeply imbued with and fuelled by nationalist sentiments. With a conservative and Anti-North government voted into power in 2007 that brought a definite end to the Sunshine policy of reconciliation of the prior presidents Kim Dae-jung and Roh Moo-hyun, the old fault lines have now erupted inside the South with new force. Vast Anti-governmental and Anti-American protests that broke out over the putatively unbalanced beef trade agreement between South Korea and the US and that continued throughout much of 2008 bear witness to this, as does the much heated debate over the suicide of former president Roh Moo-hyun – who had sought to distance his country from the long-time Ally America during his rule, and who eventually killed himself in the midst of bribery allegations brought up against him by his successor and opponent Lee Myung-bak in May 2009. Investigating these and other examples, I wish to give an insight into South Korea’s continuous struggle between state forces embedded in deferent relations with the US and oppositional forces that often understand their fight as an anti-imperial one.

SESSION 6: Mariya Ivancheva

Central European University, Budapest

The Revolution can not be institutionalized: radical intellectuals, university reform, and state power in the Bolivarian Republic of Venezuela

Abstract. The present paper theorizes the role of radical intellectuals in the institutionalization of revolutionary movements. It is based on the extensive field research on the reform of higher education, with principal field-site its vanguard institution – the Bolivarian University of Venezuela. I illustrate the difficulties that activist-intellectuals involved in the Bolivarian process encounter in their attempt to establish permanent direction in the higher education reforms and sustainable institutions of higher education. The challenges faced on the ground go in two directions. Firstly, the fear of routinization of charisma and spontaneity legitimates the perpetual re-articulation of the revolutionary process and its policies in opposition to the eternal omnipotent enemy of capitalist, rather than as a proposition within a resource-rich centralized nation state. Yet, in this process radical intellectuals stemming from student movements and the formed critical opposition under the Venezuelan “exceptional democracy”, are on a cross-road. Struggling to present an imminent critique without being subversive to the revolution, they can either become state functionaries of the new revolutionary government with little or no impact, or retreat to the politically marginal role of critical opposition. Secondly, in this light, the difficulty of the revolutionary government to create enduring revolutionary institutions should not be taken as an indication of failure. Instead, it could be seen as a symptom of the change of the role of the nation state in the era of neoliberal globalization. Discussing the split in the system of higher education in Venezuela I show the way in which the Venezuelan state has obtained only a limited impact on the national field of higher education. This case speaks of the shrinking importance of the state in countries where massive privatization of the public sector has turned the state into merely one more provider of public services. Vis-a-vis this difficult legacy the socialist state apparatus also faces with a dilemma. State officials have to balance between two contradictory projects of governance in the new socialist state. They have to put effort into centralizing and nationalizing formerly privatized industries and services, while grappling to achieve their gradual decentralization and communal ownership.

SESSION 6: Luisa Steur**Central European University, Budapest**

“The Kerala path” to socialism: Following the trail

Abstract. When in 1957 for the first time in history a Communist government was democratically elected to power in the South-west Indian state of Kerala, it was embraced by many as evidence that “socialism” and “democracy” were not incompatible but could “peacefully co-exist”. Half a century later, a wave of new social movements focused on what has come to be called “identity politics” (swathwa rashtriyam) exposes the compromises that were involved in the “Kerala path” and how these compromises are currently disintegrating under the pressures of neoliberal restructuring. My paper focuses on describing the trajectory that lead subaltern (dalit and adivasi) activists to become increasingly critical of the state and that shifted the emphasis of political mobilization from claims to integration and emancipation to a search for liberation and autonomy.

SESSION 6: Raluca Pernes**University College London**

A Discreet Presence Does Not Make an Absence: State and Land Management in Ghana

Abstract. There are numerous debates devoted to discussing the state in Africa and, thankfully, the many levels on which these states work different from the “western” ones. Meanwhile, an equally wide literature disputes the issues of tenure security and land management in the same part of the world, paying close attention to processes at work in locations where legal pluralism assign a key role to the traditional leaders. My intention in this paper is to look into ethnographic data from a peri-urban location in Southern Ghana to bring the two issues together. I maintain that discussing land allocation and tenure security is productive only while keeping an eye on the ambiguous and ever-adjusting position of the state. In the case of Ghana, the decision to legally delegate land issues to the traditional authorities is complemented by a declared commitment on the part of the state to improve transparency in land management and increase tenure security. However, far from laying a claim to monopoly on legitimacy in these problems, the state allows international agents to intervene and cooperate directly with local, non-state agents to accomplish its own stated objectives. The position of the Ghanaian state on land issues has been assessed in previous literature through analyses of its laws, regulations and recommendations. My purpose is to go one step forward and look into how these are functioning. Consequently, changes in state position will be looked at, historically, as reactions that are influenced by, among others, international pressure, actual local practices, and the state’s agenda of constructing itself as an entity similar to its western counterparts, rather than being a continuation of previous policies. Finally, I will let go of the notion of state as a monolithic entity and take the examples of specific institutions and individuals involved in land management to get a glimpse of the unavoidable interweavement of state and extra-state qualities of the relevant agents.

SESSION 6: Maria Cristina Aboboaie**Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași**

Transnational terrorism and his implications to nation states institutions from the Global South

Abstract. The threat of transnational terrorism that gets closer and closer to the state borders of the Global South opens debate on their ability to confront this new threat and on their necessity of reconfiguration to cope with this scourge. Known for their relatively recent transition to the democratic systems, the East European states are fragile democracies. In this regard, according to the 2008 Democracy Index, the countries of Eastern Europe had a level of freedom of expression, political pluralism and civil liberties almost equal to that of Western European countries, but encountered problems regarding the political culture, the political participation, political instability, and especially corruption at all levels of government. Moreover, the economic and financial crisis took them by surprise and will further affect them by weakening them and increasing social mistrust. On the other hand, that of safety and security, the results published by the Global Peace Index for 2010 suggest that the world is becoming more uncertain. For example, Romania’s peace index has declined in recent years, our country descending in the ranking of 149 countries considered, from the 24th place in 2008 – to 45 in 2010, registering an alarming increase in the potential terrorist attacks. In this respect, we develop the idea that the democratic

---

political systems can be vulnerable to terrorism and can serve very well as a host or transit, not necessarily as the target for various activities of the “food chain” of terrorism. The East European states may attract terrorism because of their foreign policy promoted, or provide opportunities and an enabling environment in which terrorist networks can operate more easily. Therefore, we think that terrorism is a major risk to nation states, as a consequence of globalization that helped to the extension of opportunities. Are the fragile states of the Global South, as it is today, capable of facing this threat? The poor economic and democratic performance, as well as the security threats in the region, may affect the state itself. Many of the threats thrive in weak states, such as organized crime and terrorism, the security of States being seriously threatened as these threats are considered minor. In addition, the relationship between the region’s political structures and various forms of threat has been understudied so far. Nevertheless, we don’t deny the shy efforts of the region to combat radicalization and the Islamist recruitment, the terrorist financing, the cyberterrorism, to secure the borders and transportation, to strengthen legislation, etc. Unfortunately, the international community has underfunded this region by now, which suffered from lack of capacity to finance and attract funding. But even where the states are making efforts to strengthen vulnerabilities, the fundamentalist networks are one step ahead. Therefore we ask: Is it enough or the nation-states need to reconfigure for minimizing and confronting new threats? During our dissertation we will present our arguments for the need of reconfiguration of the nation states that are confronting with challenges posed by globalization and the solutions they have for preventing the new risks.

SESSION 6: Eugenia Udangiu, Diana Răduț-Seliște

Universitatea din Craiova

Comparative perspective on community development methods used in rural areas by the priests from Romania and Norway

Abstract. The EU was always interested in a coherent policy of rural areas development, since in rural areas of the 27 Member States, which are covering approximately 90% of the EU territory, live almost half of its population. Seen as an essential policy tool in accessing resources, developing social capital, increasing employment and the quality life of the people, this policy aims, among other strategic objectives, to facilitate the establishing of work networks at local, national and European level, through which can be implemented more easily the various financing programs offered by the EU but especially the exchange of ideas, dissemination of good practice, information and practical methods of intervention in the rural communities of the member countries. The need to know other community development practices, to work together in order to find common solutions to problems and challenges facing rural communities, has become very actually for more and more key actors in these communities. Many rural communities are unaware of the significance of the local development concept, or don’t have a unity concept of it, they don’t have a coherent strategy for local development, or if there is one, it is merely a bureaucracy that is neither assumed nor known by the community members. We could talk about a real positive change in the life of a community, about an increased institutional capacity, positive practices, and positive social interventions, only when its members, and especially key community actors, are actively participating and engaged in community development process. And when these actors participate in various experience exchange programmes and international workshops or visits with representatives of similar institutions in other EU countries, we could come to the situation of designing and implementing coherent community development plans, based on the transfer of experience from the partner countries and aimed at developing positive social programs and interventions. According to some recent studies, the most credible institution in Romania is the Church, which places its workers, the priests, in the centre of population’s expectances regarding the concrete measures of intervention to support the community, since in the rural communities the priest is one of the reference persons for the community members. This perception is found also in Norway where, historically, there has been a very close relationship between Church of Norway and building a prosperous and developed society. Here also, the priest plays a central role in community development, although in the context of arising new challenges, it is necessary for the Church to rediscover new ways that priests can serve their communities in this “new time”. The paper aims to present, in comparative perspective, the perception of priests in the rural communities of southern Norway and southern Romania, on the concept of community development, the historical, political, economic and social context where this process is taking place and the methods used by priests from the target group in developing the communities in which they serve.

Session 7

Family connected demographic behaviours in contemporary Europe

Mihaela Hărăguș - Centrul de Studiere a Populației, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

SESSION OUTLINE. During the last decades, profound changes have been observed in family connected demographic behaviours:

- Fertility has decreased and all European countries experience below replacement fertility, although there are important differences in fertility levels across the continent.

Surveys have revealed the gap which exists between the desired number of children (above 2) and the actual number (around 1.5, as a European average). It seems that there are obstacles that discourage people to achieve the desired family size, such as late access to employment, job instability, expensive housing and lack of incentives (family benefits, parental leave, child care, equal pay). Developing of efficient family policies has become a constant preoccupation of governs, since many European societies are confronting with population aging, as a result of long term below replacement fertility.

- Previously dominant social institutions such as marriage are becoming increasingly unstable. Divorce rates have raised and family forms have diversified. Cohabitation – as a prelude to marriage, as an alternative to single or an alternative to marriage, with or without children – is more spread and in some countries it has become indistinguishable from marriage. Living apart together has become very popular in some countries. Divorce and separation do not favour childbearing and previous studies have shown that cohabiting couples have fewer children than married couples.

- The lives of young adults have changed as a result of the prolonged education, the transformation of social norms, the changes in the patterns of leaving parental home and partnership formation, the new character of risk and uncertainty. On this background one speaks about the destandardization of the life-course: the standard order of the life-course events has been abandoned. The classical succession: finishing education – labour force entry – leaving parental home (usually in connection with marriage) – childbearing, is reordered, by an increasing share of the population. Moreover, new phases are added, such as living single or with people of the same age, premarital cohabitation or cohabitation replacing marriage, childbearing and childbirth before or outside marriage, events that can appear before finishing education or before labour market entry. These manifestations are more spread in western and northern European countries, but they are increasingly visible in Romania, too.

- The traditional division of paid and unpaid work between partners has been called more and more into question. Women invest more in their education and career and want their partners to involve more in domestic work and in childcare. Transition to parenthood has strongly different implications for men and women, both in paid work and in domestic sphere.

In connection with all these changes in family life, we welcome papers that address possible factors that maintain the discrepancy between fertility intentions and outcome, possible policy actions, the diversification of family forms and how this affects childbearing behaviour, the changes in the life-course of young adults, the connection between gender issues, women education and employment and family formation and childbearing.

Session 7, section 1. Fertility

SESSION 7: Traian Rotariu

Universitatea Babeș-Bolyai și Centrul de Studiere a Populației, Cluj-Napoca

---

Câteva considerații asupra fenomenului nașterilor extramaritale în România, comparativ cu alte populații europene

---

SESSION 7: Mihaela Hărăguș

Universitatea Babeș-Bolyai și Centrul de Studiere a Populației, Cluj-Napoca

---

Câteva caracteristici ale comportamentului reproductiv extramarital în România. O abordare din perspectiva

cursului vietii (Characteristics of nonmarital childbearing in Romania. A life course approach)

Abstract. After the fall of the socialist regime in Romania in 1989, rapid demographic changes accompanied the general socio-economic transitions. The increase of extramarital births, from 15.2% in 1992 (when first officially recorded) to a maximum of 29.4% in 2004 opened a series of discussions about the reproductive behaviour of Romanian women, the main issue debated being the spread of alternative living arrangements and whether extramarital conception and extramarital births are planned behaviours. Analysis made by Romanian demographers suggest different interpretations, arguing, on the one hand, that in our country, childbirth outside marriage is not a matter of going beyond the institution of marriage (by replacing it with cohabitation or not), but of a pre-modern behaviour of persons living at the margins of the socially regulated area, and, on the other hand, that reproductive behaviour of Romanian women follow the path of the western countries and that cohabitation and extramarital births are forms of post-modern behaviour that are developing in our country, too. The rich data of Generations and Gender Survey conducted in Romania in 2005 allow a deeper insight on the issue of extramarital childbearing. I approach the topic from the life course perspective and using the technique of event history analysis I study the influence of different time constant and time-varying covariates on premarital conception risk, with the aim of a better understanding of this behaviour.

SESSION 7: Réka Geambasu

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Patriarchy between and beyond the walls of the household gender inequalities on the Transylvanian labour market

Abstract. Paid work has been always considered by Marxist theorists along with feminists as the most efficient means for women's liberation under the limitations and dependency imposed by the patriarchal family. It is, however, difficult to judge, whether it was the ideological goal of women's emancipation, or moreover, the economic restructuring, industrialisation, and its intensive demand for labour that redefined women's roles as paid workers. Whichever the main reason was, the politics of emancipation cannot be rendered successful: by 1990, the same patterns of inequality characterised both the socialist and capitalist labour market. But it was not only public patriarchy that did not seem to be erased by formal equalitarian policy, but as a form of resistance against the state, gender norms and values turned even more traditional and patriarchal. After 1990, many analysts have considered women one of the most vulnerable social groups, in terms of economic and social status. Seen a reserve army of labour, in the context on de-industrialisation, economic restructuring and crises, women would have been primarily threatened by unemployment and high levels of economic inactivity. The several forms of gender inequalities on the labour market – occupation and unemployment rates, economic inactivity in its various forms and lengths, occupational segregation and the gender pay gap – have been central to sociological gender analysis in post-socialist societies. Even so, the prognosis formulated at the beginning of the 1990s, according to which women would be placed among the losers of economic restructuring, was seldom tested by Romanian or Transylvanian studies. The paper aims to answer two sets of questions: first, to describe and understand in “hard” sociological terms the relative status of women and men on the Transylvanian labour market with occasional comparisons with the Hungarian society, and secondly, to embed the status-quo of gender inequalities in the system of social values and beliefs concerning gender roles. In other words, the article examines the extent to which social norms and values support or not the inequalities existing on the labour market. The paper describes the labour market position of Hungarian women and men aged 21–44 from Transylvania, within the context of gender role values and norms, based on the survey „Turning points of our lives – Transylvania”, conducted in 2006. In the first part of the present article the description of the female labour force is followed by the reconsideration of the ‘high female unemployment rates’-thesis. Through a linear regression model the article tries to analyse gender pay gap using socio-demographic and professional status variables. The second part of the article sets out to interpret the traditional value systems that characterize the majority of those questioned. The traditional gender role definitions equally adopted for the private and the public spheres, correspond to the labour market realities met by both women and men in Transylvania.

SESSION 7: Dumitrescu Ana-Maria

Universitatea din Piteşti și Universitatea din București

Maternitatea timpurie între cultură și modernitate

Abstract. Se spune că mai presus decât instinctul sexual, ce asigură conservarea speciei, există instinctul parental

---

ce contribuie la menținerea speciei. Ideea că o femeie este "împlinită", prin copiii ei, că realizarea ei în lume se desăvârșește prin intermediul copiilor, că ea este demnă de onoare ca stâlp al casei și familiei – toate acestea principii se pare că aparțin de trecut. Legătura dintre sex și procreare a început să fie delimitată. And with that, the idea that motherhood could be at the centre of a woman's being — that being a mother was an honourable and even glorious condition — began "passing out of the culture." Și cu toate asta, ideea că maternitatea este în centrul vieții unei femei (pentru o mamă fiind o onoare și chiar o stare de glorie) începe să-și piardă credibilitatea datorită secularizării lumii în care trăim. Problema maternității timpurii a fost până acum câțiva ani întâlnită mai ales în cadrul unor minorități etnice fiind acceptată ca făcând parte din cultura și tradiția aceluși grup etnic. În prezent fenomenul ia amploare an de an și în populația majoritară iar nimeni nu știe care sunt exact cauzele; lipsa de educație, maturizarea prea timpurie sau viața mult mai activă din toate punctele de vedere. Cercetările privind maternitatea arată că tinerele mame, în special adolescentele se confruntă cu dezavantaje socio-economice considerabile mai târziu în viață, inclusiv un nivel de școlarizare scăzut și șansa redusă de a intra pe piața muncii. Iar toate acestea duc la creșterea probabilității ca „noua familie” să trăiască în sărăcie. Mai mult decât atât tinerele mame sunt de multe ori părinți singuri ceea ce creează dificultăți evidente de întreținere, creștere și îngrijire a copilului. Familiile lor fie că le-au abandonat sau tinerele au părăsit familia de origine, sau familiile din care provin se află deja în pragul sărăciei. Se întâmplă de cele mai multe ori ca acești copii să nu fie recunoscuți de către tații lor și atunci posibilitatea ca ei să crească într-o familie monoparentală este destul de ridicată. Și aici apar o serie de probleme dintre care imaturitatea mamei, neasumarea responsabilităților care decurg din „meseria de părinte”, incapacitatea de face față situației noi create și lipsa suportului afectiv. Toate acestea duc la carențe semnificative în creșterea și educarea copilului care vor avea repercusiuni și în viața de adult a copilului. O altă problemă stringentă cu care ne confruntăm astăzi este cea legată de avort. Numărul minorelor care apelează la această soluție este îngrijorător de mare iar mai grav este faptul că o parte dintre ele apelează de mai multe ori la aceste intervenții chirurgicale neluând în calcul consecințele care nu poate fi decât tragice: scăderea fertilității și apariția unor boli la vârste fragede. Din păcate marea majoritate a părinților nu cunosc aceste lucruri deoarece minorele se adresează și discută direct cu personalul specializat. În acest sens ar trebui să existe o mai bună colaborare între instituții dar și o comunicare mai eficientă atât la nivel părinte-copil, doctor-copil, dar și părinte-doctor pentru a preveni sau ameliora fenomenul avortului și nașterea de copii la vârste timpurii.

SESSION 7: Magdalena Vicovan, Dana Paula Brăiescu

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Natalitate și solidaritate socială

Abstract. Cunoașterea completă a situației reale a familiei, pe de o parte și înțelegerea mai profundă a vocației sale în lume, pe de altă parte, se impun astăzi ca două condiții primordiale datorită nevoii de fidelitate și discernământ întru credință în fața a tot ceea ce reprezintă uman și nu numai. Integrată puternic în societatea globală, familia este condiționată de schimbările economice, sociale, culturale, politice ale vremii, dar la rândul ei influențează dinamismul social. Schimbările petrecute în modelele familiale și în relațiile dintre membrii ei nu pot să nu influențeze mersul întregii societăți. Dacă familia nu s-ar dezvolta, societatea nu ar mai putea exista sau ceea ce ar exista nu s-ar numi societate. Se observă și se poate exprima, printr-o demonstrație pertinentă, o interdependență continuă între societate și familie, între familie și societate. Dacă dorim binele societății, vom începe prin a dori binele familiei, iar dacă vom lupta pentru binele familiei, vom obține o societate prosperă. Prezenta lucrare dorește să fie purtătoarea vocii copiilor care se nasc în România în cadrul familiilor aflate în dificultate și nepregătite pentru primirea lor. Conduita actuală față de venirea pe lume a unui copil, nu trebuie să fie influențată de prejudecăți privind originea părinților, preconcepții privind familia largită sau privind comunitatea proximală. Nașterea unui copil trebuie să fie o bucurie, trebuie să învățăm să trăim această bucurie și să le asigurăm copiilor o bună evoluție și dezvoltare. Practica socială și cercetările în domeniul psihologiei dezvoltării umane, privind construcția copilăriei, sunt în dezacord atât timp cât femeile nu identifică solidaritate umană în construirea și asumarea maternității. Asistăm la sanctificarea teoretică a familiei și la declinul ei practic într-o societate a riscului. Se impun schimbări privind voința instituțională și socială de a aplica reglementările legislative existente, de a dezvolta solidaritatea socială ca fiind un sentiment de comuniune, de ajutor reciproc (compasiune, sprijin moral, ajutor material, cooperare) între grupuri de oameni sau indivizi, în jurul noii vieți, cel puțin după modelul solidarității tradiționale din ritualul îmbisericii copilului nou primit în rândul comunității creștine. Protecția maternității, responsabilitatea morală în învățătura creștină privind « nașterea pruncilor » și solidaritatea socială potențate de sentimentul de mediu familiar sunt orietările obligatorii ce trebuie să imprimăm societății pentru salvarea ei. Investiția pe care o facem în ființa umană chiar de la naștere ei reprezintă vectorul

---

important ce demonstrează dezvoltarea umanului.

SESSION 7: Réka Geambasu

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Eszter Kelemen

University of Szent István, Gödöllő

Boldizsár Megyesi

Hungarian Academy of Sciences

Zsófia Somogyi

Bay Zoltán Foundation for Applied Research

The Role of Ambient Intelligence in the Home-Based and Institutional Care of the Elderly

Abstract. The present paper draws scientists' attention towards the most important social aspects of Ubiquitous Computing. The first part of the paper presents the most relevant results of social research into privacy and ethical issues of UC and ICT use for independent living with a special focus on the Hungarian situation. The second part of the presentation is based on three case-studies. Although in the last decade several researchers have seen UC as a threat to personal privacy, others analysed the role of the "trade-off" in accepting these solutions. The protection of privacy is important in modern societies because it is a source of power, it is a utility, the source of human dignity and can be also a form of control. Identity theft, information inequality, information cross-contamination and the protection of moral autonomy make these questions highly important. According to the studies conducted so far, there are several factors that enhance end-users' trust and their willingness to accept the restriction of their privacy and also to give up the partial control of their personal data: people's self-perception as ill and vulnerable, the perceived risks of being alone, as well as the wish to become mobile, are all crucial in this "trade-off" of privacy for security. The case studies conducted among end-users of social-care services, social home patients and individuals do not fully enforce the above hypothesis. In Hungary, the institutions are financed by local governments, but use the services of different private companies. The most important result of the case studies is that end-users are less aware of privacy issues than scientists and NGOs would assume. The perceived risks of the illness and that of the loneliness are the bases of trade-offs.

Session 7, section 2. Other family connected demographic behaviours

SESSION 7: Vasile Gheţău

Universitatea din Bucureşti

Două faţete demografice ale pensionarilor din România: prognoză 2010-2030 şi speranţă de viaţă.

SESSION 7: Erzsébet Földházi

Demographic Research Institute, Budapest

Divorce in Hungary and among Hungarian people living in Transylvania

Abstract. The aim of this research was to compare the partnership stability – particularly the first marriage – between Hungary and Hungarian people living in Transylvania. The data come from two surveys: first, the second wave of Hungarian panel survey titled „Turning Points of the Life Course” carried out in 2004/2005; second, the same questionnaire was applied in Transylvania in 2006. After reviewing some specialities of partnerships I studied several important factors playing role in dissolution of the first marriage, for example family background, the number of common children and religiosity. The last part of this presentation deals with the main characteristics of divorced people. In Hungary the proportion of never married man and women are much higher than those in Transylvania, and the situation is very similar concerning to the proportion of divorced people. The average age of the first marriage is 23 years for both population. The cohabitation is much more prevalent in Hungary than in Transylvania. There are essential differences between the proportion of dissolved marriages in two sample: it was 18% in Hungary and 7% in Transylvania. The risk of divorce was analysed by event history

---

analysis. In Hungary and also in Transylvania the risk of divorce is affected by the number of common children and the religiosity: marriages without child(ren) and where the couple is not religious are more often broken up, than those having one or more children and/or being religious. The negative effect of parental divorce, marriage in very young ages and cohabitation before the marriage was found in Hungary only, and the calendar period-effect was experienced in Transylvania only. In Transylvania the Hungarian-Romanian marriages were much less stable than marriages in other ethnic composition. The legal status of the three-quarter of people dissolved their first marriage was divorced at the time of interviewing in Hungary, and half of them in Transylvania. A considerable proportion of people whom legal status is divorced live in cohabitation. 20% of divorced people live together their parent(s) in Hungary, and respectively 40% in Transylvania. The participation in labour market is higher among divorced people, and they live in bigger cities more often. Thus, comparing the 20-44 years old people living in Hungary and Hungarian-speaking people living in Transylvania, it can be concluded that people living in Transylvania are more conservative concerning to partnership attitudes and dissolution of marriages as well: they break their first marriage in smaller proportion and their common children play greater role in stability of marriage than those living in Hungary. All these conclusions are related to the fact that most of the people living in Transylvania are religious while this is true for a much smaller proportion of people living in Hungary.

SESSION 7: Cornelia Mureşan, Mihaela Hărăguş

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Cum să înțelegem schimbările actuale ale fertilității în România

Abstract. In the last decades, most European countries have experienced similar trends of fertility, namely the drop of fertility rates and the postponement of births. These changes were more rapid in the former socialist countries, favoured by the fall of the pro-birth political regimes. Romania, which was confronted with coercitive family policy, had rapidly experienced the changes that have characterized the whole Europe at the beginning of the 1990s. Thus, in 2010 Romania is among the European countries with the lowest levels of fertility. In our work we address the decline of births number and of couple's fertility, the postponement of childbearing, changes of fertility according with the birth order, the decline of desired family size, and also the fail in having the desired number of children. We also address the factors that are behind these changes, and we group them in two categories: proximate determinants (diversification of family forms, access to and the use of contraceptive means and abortion) and determinant factors (economic determinants, evolution of mentalities towards childbearing and reproduction, the role of school and education, the work-family balance and gender issues, the effects of social and family policies).

SESSION 7: Cristina Oaneş

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj- Napoca

Comportamentul contraceptiv în România: dovezi din Ancheta Generații și Gen

Abstract. Lucrarea de față își propune analiza comportamentului contraceptiv în scopul identificării specificului practicilor planificării familiale în țara noastră, pornind de la datele Anchetei Generații și Gen, aplicată în România în anul 2005. Presupunem că variațiile în ceea ce privește prevalența contracepției și în alegerea între diferite metode de contracepție sunt determinate atât de caracteristici socio-demografice ale respondenților, cât și de factori de la nivel macro-social, cum ar fi legislația, politicile în domeniul populației, sistemul public de sănătate etc. Ne așteptăm ca femeile mai tinere și mai bine educate să folosească în mai mare măsură metodele moderne de contracepție; de asemenea, a fi căsătorită și a avea domiciliul în mediul urban sunt alți factori care cresc probabilitatea de a folosi pilula contraceptivă sau steriletul. Cum diferențele în folosirea contracepției pot fi parțial explicate și prin prisma unor factori macro-sociali, ne propunem să luăm în considerare în analiza noastră aspecte privind suportul statului pentru planificarea familială, specificul asigurărilor de sănătate, educația sexuală, cultura și tradițiile etc.

SESSION 7: Emilia-Maria Sorescu

Universitatea din Craiova

The family of the future – no marriage, no children, no elderly?

Abstract. A series of economic, political, cultural, religious factors influence demographic behaviors, and they are

---

also influenced by them. At their intersection there are persons, families and communities, whose lives are shaped by these realities. Marriage has lost its importance; the number of couples who choose to live without a legal agreement is growing, as well as the age at first marriage and the age of parents at the birth of their first child. The moment of the first child deliver is more and more delayed and it is often too late to have a child. The parent's options are limited to having one or two children, and it is often used the idea of having no child. The elders no longer have place besides their children's families, with their children instead, sometimes living in other cities, counties or countries than their children, being involved geographic mobility, labor migration abroad, specific urban housing type small, but and specific valuable options. In these circumstances, on the one hand will increase the number of adults they will face with raising their children of school age and at the same time with the need of caring their old parents, and on the other hand, the pressure of the social services will be higher. In Romania, the rate of elderly in rural areas is much higher than in urban areas, our country joining in the global trend of demographic aging. There are Romanian villages in which the population aged 60 and over exceeds 50%. Thus a large proportion of older people are deprived of support both from their children and from the social services, which are totally missing. We want to answer the questions such as: How will the future family be like, if these trends persist? In what way the lives of children, adults and elders will change? How we will be able to deal with the new demographic landscape? What are the consequences upon the quality of life? Which causes keep these trends, despite the negative consequences? What measures would be more appropriate? This study makes an analysis of key statistical indicators that illustrate demographic trends mentioned in Romania and emphasizes their impact on attitudes towards the children and the elderly. At the same time, summarizes a series of policy measures initiated in changing the demographic behaviors and analyzing the impact they had. In the end there are analyzed some successful approaches that could change the current demographic trends.

Session 8

Social Psychological Phenomena and Processes in Post-Socialist Countries

Petru Iluț - Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj
Bogdana Huma - Universitatea din București

SESSION OUTLINE. This session addresses a broader range of subjects, reuniting presentations and debates resulted from theoretical and empirical research on classical as well as recent social psychological subjects such as: social representations, values, attitudes, Intra- and intergroup relations, prosocial and antisocial behavior, social cognition and emotion, changes of the self during postmodernism, consequently, discussions will revolve around the overlaps and similarities between social psychology and sociology, highlighting their social and epistemic costs and benefits. Nevertheless, the discussions will be focused on psychosocial changes based on empirical data stemming not only from post-socialist countries, but also from other societies, since one of the most productive approaches to social psychological phenomena is the comparative approach.

SESSION 8: Viviana Anghel

SNSPA, București

Morală și ordine politico-instituțională în România post-socialistă

Abstract. Încercarea de a integra morala în structurile instituționale pare o preocupare bună în sine. Frecvent, oamenii se întreabă care sunt valorile dintr-o societate instituționalizată sau ce valori ar trebui promovate la acest nivel. Adesea, fiecare dintre noi luăm parte la discuții despre ce tip de morală și valori ar trebui să includem sau să promovăm în societatea românească postcomunistă, mai cu seamă în contextul unei „crize morale a sistemului politic” (Zamfir: 2004). Discuția este importantă deoarece instituțiile stau la baza oricărei societăți: acestea au rol de influențare și control social pentru comportamentele individuale, impun modele specifice și persistente de organizare și desfășurare a interacțiunilor dintre indivizi și grupuri sociale, fiind orientate spre satisfacerea unor nevoi, valori și interese cu importanță esențială pentru menținerea societății. În cazul de față, instituțiile politice au un rol major în consolidarea și stabilitatea ordinii democratice, contribuind la internalizarea calculului de tip democratic în viața socială. Astfel, întrebarea de la care pornește prezentul demers este aceasta: Există și putem justifica o conexiune între morală și ordinea politico-instituțională democratică? Dacă da, care este natura acestei legături și cum se ajunge la operaționalizare? Pentru a trata această problematică, lucrarea va analiza semnificația și condițiile instituționalizării în lumina

teoriilor contractualiste. Construind un cadru de analiză, completat de principiul individualismului normativ, voi examina efectele instituțiilor politice atât în plan social, cât și la nivelul actorilor sociali individuali.

SESSION 8: Virgil Brumaru Universitatea din București

Practica bacșișului. Strategie sau mărinimie?

Abstract. Lucrarea își propune să atingă câteva puncte importante în ceea ce privește practica bacșișului în baruri și restaurante prin trei abordări. Prima este calitativă dintr-o perspectivă interacționistă. Voi încerca să trec dincolo de ideea de normă a socială a bacșișului și să înțeleg problema din interior din perspectiva chelnerilor. A doua abordare folosește o perspectivă etică și atinge problema argumentelor aduse în favoarea sau în defavoarea practicii bacșișului în restaurante. Nu în ultimul rând, voi desfășura o analiză cantitativă pentru a ilustra raportarea la norma bacșișului. Întrebările la care voi încerca să răspund sunt: Care sunt cele mai bune strategii de obținere a bacșișului? Cine sunt cei care nu lasă bacșiș și în ce situații se întâmplă acest lucru? Cum se manifestă obiceiul bacșișului în rândul chelnerilor? Care sunt argumentele cele mai importante pro și anti bacșiș? Care sunt predictorii semnificativi ai mărimii bacșișului? În ce măsură este urmată norma bacșișului în rândul tinerilor? Pentru a atinge aceste întrebări am realizat o serie de interviuri cu chelneri, încercând să acopăr principalele tipuri de localuri, pentru a asigura varietatea răspunsurilor. Apoi am intervievat câteva persoane cu vederi pro și anti bacșiș, incluzând studenți și angajați pentru a lua în calcul variabila venitului. Nu în ultimul rând am realizat un chestionar online autocompletat care a avut scopul evidențierii aspectelor normative ale bacșișului de la restaurant. Din acest demers de cercetare putem trage concluzia că „lumea ospătăriei” are reguli proprii în care fiecare trebuie să-și joace rolul foarte bine pentru a fi răsplătit. Strategia cea mai importantă a chelnerului este aceea de a nu spune „nu” în orice situație s-ar afla. Perspectiva etică ne oferă paradoxul privind asumarea salariilor mici de către chelneri cu riscul asumat al variabilității bacșișului. În cele din urmă, cercetarea cantitativă concluzionează că clienții cei mai fideli sunt cei mai darnici plătitori de bacșiș și că bacșișurile cele mai mari depind în mare măsură de stimuli emoționali precum starea de bună dispoziție provocată de evenimente speciale sau amabilitatea chelnerului.

SESSION 8: Septimiu Chelcea

Universitatea din București

Piramida fricilor sociale. Fricile sociale în România: o schiță psihosociologică

Abstract. Criza economico-financiară resimțită pe plan mondial, dublată în unele țări, precum România, de o criză politică, poate fi analizată în perspectivă psihosociologică pornind de la fricile sociale pe care le generează. Este tocmai ce își propune acest studiu. Pentru a pune în evidență particularitățile friicii sociale în perioada de criză din România de azi, am crezut de cuviință să compar fricile sociale din comunism cu cele de după evenimentele din *decembrie 1989*, care au condus la schimbarea radicală a sistemului economic și politic: înlocuirea economiei centralizate cu economia de piață și înlăturarea partidului unic prin sistemul multipartidismului. În acest sens, după delimitările conceptuale (fobie, anxietate, angoasă, frică) și analiza conceptului de „frică socială”, prezint „piramida fricilor sociale” trăite de diferitele categorii socio-demografice și profesionale în trecut și în prezent.

SESSION 8: Alexandru Chivu SNSPA, București

Conspiracy myth and socio-political structuring in post-communist Romania

Abstract. The restrictive policy promoted during communist regimes led to the rise of a certain social and political mythology of conspiracy, directly linked, in numerous ways, to the basic presuppositions of communism itself. The 1989 revolutions and shift to democracy, although meaning a shift in the policies regarding foreign relations and citizens freedom of movement, did not bring along the extinction of that respective conspiracy speech. The new social and political space rather challenged that specific pattern of speech to adapt and gain new shapes and themes. The rationale behind conspiracy mentality is both psychological as well as sociological. Under this second dimension, one can identify the need of consonance that is experienced not only by individuals, but communities as well. The negative aspects in a society – such as poverty, economic and social crisis, unemployment, immorality etc. are – in a conspiracy perspective – the outcome of external events, individuals, groups, and not that of internal disfunctionalities (locus of control related perspective). Although conspiracy myth is a quasi-permanent presence in the political imaginary, its

means of manifestation are extremely diverse, and in direct link to the democratic institutional experience of a society. In such systems where political and social institutions are durable, conspiracy will only be successful at the periphery of the society, in extremisms of all sorts. At the same time, in such systems where there is a persistent institutional instability, conspiracy myth will be homogenously distributed among the speeches of various political actors. Subsequently, citizens will be open to such speeches, and will be structured more or less according to these dimensions promoting conspiracy myth. The main objective of the hereby paper is to provide a new way of looking into the psycho-sociological structuring of the Romanians and Romanian political space, by approaching the theme of conspiracy myth in its political speech manifestations from both sociological and political communication point of view. The paper aims to answer questions such as that of an existing relationship between the choice for a specific political actor and the propensity of electorate for conspiracy themes. More specifically it suggests an approach of enquiring into the way people structure around a political figure, through their vote intention, looking at the same time at the speech promoted by that specific political actor. The scope is, thus, a descriptive and explanatory one, by starting from the framing of concepts such as myth, political myth, conspiracy myth as approached by authors such as Murray Edelman, George Schwarzenberg, Raoul Girardet, Roland Barthes, Chantal Delsol, Vladimir Tismaneanu etc., seeking an interdisciplinary and mixed approach (qualitative and quantitative). Then, the paper aims to go further into identifying certain explanatory dimensions, such as generalized mistrust, mysticism, negative relationship with "the outer group", with "the other", and the outside control locus. These suggested dimensions will subsequently be measured by specific items, such as questions in the public opinion surveys (Public Opinion Barometer), but the dimensions will also be looked for in the political speeches of presidential candidates

Key words: myth, political myth, conspiracy

SESSION 8: Iulia Cornigeanu

Universitatea din București

Structuri și rețele sociale în mediul literar românesc. O analiză sociologică.

Abstract. Cercetarea socială a cunoscut în România o evoluție sinuoasă, cu o dezvoltare mai accentuată după 1989. Ramificațiile sociologiei românești s-au diversificat fie în funcție de necesitățile societății, fie sub influența tendinței de a se sincroniza cu sociologiile practicate în alte state. Astfel, putem vorbi despre o sociologie a dezvoltării, a muncii, a familiei, a calității vieții și lista poate continua. Nu de puține ori perspectiva sociologică a avut importante contribuții în elaborarea de politici sau planuri de acțiune prin evidențierea unui nou mod de abordare a aspectelor respective. Cercetarea pe care o expun se încadrează în aceeași tendință interdisciplinară, mai concret se poate constitui într-un model de aport al sociologiei într-un domeniu nu foarte vizat până acum în România, și anume mediul literar autohton. Studiul structurii și rețelelor sociale din mediul literar vine în completarea demersurilor istoricilor literari precum și a sociologiei culturii și va aduce, atât pentru scriitori, cât și pentru cititori, un material capabil să faciliteze restabilirea legăturilor slăbite dintre cele două entități. Ideea generală de la care pornesc este aceea că existența, profilul și activitățile scriitorilor, în special ale celor tineri, dar și tentativele de promovare a acestora au un ecou stins în rândul publicului larg. O cunoaștere mai aprofundată a „generației 2000” din perspectivă sociologică are drept scop readucerea tinerei generații de scriitori în opinia publică, precum și în mediul instituționalizat. Practic, putem spune că delimitarea și clarificarea unui spațiu cognitiv comun pentru tânăra generație de scriitori și cititori este un obiectiv relevant și important atât pentru societate în ansamblu, cât mai ales pentru cultura literară românească postdecembristă. Principalul scop al acestei lucrări este de a realiza o analiză sociologică a mediului literar românesc contemporan capabilă să aducă în atenția părților interesate o imagine detaliată a structurilor și rețelelor sociale manifeste în acest grup social. Stadiul cunoașterii în domeniu este limitat la componenta istorico-literară. Abordarea socială a scriitorilor, asemenea demersurilor etnometodologice de cunoaștere a comunităților (de exemplu, dar nu numai), poate da seama de o serie de elemente de altfel ascunse abordărilor pur istorice sau literare. Elemente precum stratificarea, socializarea sau dezvoltarea rețelelor în cadrul grupurilor literare, acceptarea, validarea sau restricționarea accesului în astfel de grupuri, riturile de trecere sau chiar stereotipurile asociate scriitorilor se dezvoltă sociologului și ajută la o înțelegere mult mai bogată a fenomenului de producție și consum literar, comparativ cu abordarea exclusivist literară sau istorică.

SESSION 8: Corina Costin

Universitatea din București

FRICA SOCIALĂ ÎN ROMÂNIA POST-SOCIALISTĂ. O hartă a fricilor sociale în instituțiile publice

Abstract. România socialistă era, fără îndoială, guvernată de frica socială, la cei mai înalți parametri ai săi. Întreținută permanent de mașina propagandistică a comunismului, frica își puna amprenta asupra fiecărui amănunt al vieții, îngrădind majoritatea libertăților fundamentale ale românilor. Douăzeci de ani după căderea regimului comunist, analizând la prima vedere realitățile cotidiene din țara noastră, remarcăm că frica socială nu a dispărut; ea există încă și vizează toate aspectele vieții sociale – salarii, locuri de muncă, locuințe etc.. Ceea ce se schimbă față de perioada socialistă sunt: obiectul, cauzele și efectele fricii. Astăzi, cauza predominantă este criza financiară mondială, care aruncă o umbră de instabilitate din economia românească. În acest context, se remarcă mai bine decât oricând existența unor sentimente de frică în toate organizațiile – private sau de stat – puse pe seama schimbărilor bruște care pot avea loc din cauza contextului financiar instabil. Obiectul cercetării îl constituie studiul fricii în cadrul instituțiilor publice din România anul 2010. Începând de la cuantificarea măsurii în care frica socială este întâlnită în organizație (fără a se limita la cea cauzată de contextul financiar internațional), ca și al modului în care aceasta este instaurată, propagată, întreținută, exprimată și gestionată, cercetarea se concentrează în mod deosebit asupra rolului pe care sentimentul de frică îl are în interiorul unei organizații, efectele acestei emoții, riscurile cauzate de extreme – absența fricii sau prezența unui sentiment similar groazei. Prima finalitate a cercetării constă în identificarea situațiilor din viața cotidiană a instituțiilor publice în care apare frica intraorganizațională. Sunt surprinși atât factorii necontrolați care provoacă sentimentul de frică, precum și situațiile controlate în care frica este indusă în mod intenționat. Situațiile în care consecințele fricii sunt pozitive, creând un climat civilizat și normat sunt doar expuse ca concluzii. În schimb, sunt accentuate situațiile în care se încearcă manipularea comportamentului unui individ prin inducerea fricii, iar acțiunile devin nocive acestuia. În urma unei cercetări în mediul instituțiilor publice, metoda folosită fiind ancheta pe bază de chestionar, au fost identificate momentele în care indivizii resimt frica, factorii care o cauzează, precum și modul în care aceasta este exprimată. A fost urmărită, în primă fază, identificarea situațiilor care provoacă frică în rândul persoanelor care activează în instituțiile publice (stilul de management, repercusiunile politicilor economico-sociale naționale / europene, schimbarea conducerii, a cotidianului de muncă, a sarcinilor fiecăruia, modificarea legislației, privatizarea/achiziția/fuziunea cu o altă organizație etc.). În a doua etapă s-a pus accent pe tentativele de manipulare / inducere forțată și voită a fricii de către grupurile manageriale, cu scopul obținerii unor avantaje proprii sau instituționale. Finalitatea cercetării constă în evaluarea funcțiilor și disfuncțiilor fricii sociale în instituțiile publice din România, precum și în analiza măsurii în care fricile perioadei comuniste s-au conservat ori s-au perimat în cadrul unui sistem aflat în permanență sub controlul statului.

SESSION 8: Constatin Ovidiu Craiu

Universitatea din București

Organizarea memoriei sociale la români după evenimentele din decembrie 1989

Abstract. Fenomenul memoriei sociale stârnește astăzi polemici, pune în opoziție școli metodologice, generează o serie de poziții teoretice ireconciliabile. Dovada că termenul de „memorie socială” „și-a trăit” prima vârstă sunt numeroasele cercetări care vizează fenomenul, studii care fie au dus la noi teorii ale memoriei sociale (teoria structurării memoriei în funcție de cultură și de interese este una dintre teoriile consacrate de la care se pleacă în dezvoltarea subiectului), fie le-au confirmat pe cele existente până atunci. Lucrarea de față își propune ca obiectiv să evalueze factorii care au dus la reorganizarea memoriei sociale a românilor după evenimentele din 1989. Consider că memoria socială poate fi structurată sub influența unor factori ce acționează unitar. Ca urmare, voi analiza legătura dintre factorul politic (agenți decizionali care pot influența unele conținuturi ale memoriei colective) și cel social (opinia publică a grupului care suferă transformări majore în ceea ce privește conținuturile memoriei). Am pornit demersul de investigare de la observația că anumite conținuturi ale memoriei sociale se resemnifică prin influența directă a grupului social, structura de putere având rolul de a pune în practică „dorința” comunității. Necesitatea conlucrării unitare între comunitate și factorul de decizie în vederea realizării unei noi construcții mnezice este imperativă. În acest sens, voi analiza și efectele acțiunilor neunitare ale acestor factori asupra memoriei sociale, știut fiind că nu întotdeauna factorul de decizie și factorul social (comunitatea) au aceleași atitudini față de anumite conținuturi mnezice. Se remarcă anumite *pattern*-uri în ceea ce privește organizarea memoriei sociale în raport cu acești doi factori, analizate fiind intenționalitatea (ceea ce ambele părți doresc) și finalitatea (cum se „întipărește” un anumit conținut în memoria colectivă). Diferențele între decizia factorului politic de a impune un anumit conținut al memoriei și opiniile / atitudinile publice față de acel conținut sunt produse de cele mai multe ori, de interese diferite, ceea ce generează conflicte. În prezenta lucrare voi evalua și rolul conflictelor de interese în structurarea memoriei sociale.

SESSION 8: Adela Fofiu

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Unity in diversity and the counter-values of the Romanian cyberhate

Abstract. Cyberhate relates to expressions of hate (bullying, insulting, discriminatory language) on the Internet against people caused by their skin colour, their supposed race, origin, gender, sexual orientation, religious or philosophical beliefs, disability, illness, age, ethnicity. It may also include anti-Semitic or revisionist speech.

Web sites like Nationalistii Autonomi Timisoara (Timisoara Autonomous Nationalists) or Noua Dreapta (The New Right) are internationally monitored as genuine hate sites from the Romanian cyberspace. Romanian on-line hate, a phenomenon that occurred in the post-socialist Romania – while the Internet has been consumed in Romania four-five years after December 1989 – keeps my attention because of the social and political background that aims at regulating and sustaining non-discrimination and the management of diversity. This means that while being a part of the European Union, Romania, and the Romanian Internet, should subscribe to the European motto “United in diversity”. Still, Romanian hate sites deny to individuals or groups of people equality of treatment which they may wish – as Allport once defined discrimination. The present study aims at exploring the nationality, religion, and family values as they are expressed on the two Romanian hate sites mentioned above: Nationalistii Autonomi Timisoara (Timisoara Autonomous Nationalists) and Noua Dreapta (The New Right). I use a comparative approach while constantly relating these values to the symbolic *In varietate concordia* and aim at explaining the occurrence of intolerant speech based on the social identity theory.

SESSION 8: Ioan Hosu

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Sărăcie și demnitate umană în România

Abstract. Societatea românească a cunoscut în ultimii douăzeci de ani mai multe perioade de criză (generate de tranziția spre un sistem democratic, tranziția spre economia de piață, transformări/reformări instituționale etc.) motiv pentru care am putut asista la procese fenomene care au contribuit la accelerarea dezintegrării sociale. Aceste fenomene s-au resimțit în spațiul cotidian, pentru ca mai apoi să se regăsească în cercetările din spațiul socio-uman. În anii 90 au fost consemnate două valuri de sărăcie (1991-1993 și 1997-1999), iar în această perioadă România trebuie să facă față unui nou val de sărăcie. Cauzele sărăciei sunt de natură economică, socială și/sau etice; efectele sărăciei se resimt în plan educațional și mai apoi cultural. Formele de manifestare sunt pasivitatea și participarea tot mai redusă la viața comunității, lipsa de încredere, o slabă stimă de sine etc. Acest cerc vicios generat de sărăcie reconfigurează modul în care ne definim, modul în care acționăm, modul în care ne raportăm la ceilalți, pentru ca în final să găsim un individ sau comunități umane fără inițiativă și fără soluții la problemele cu care se confruntă. În plan societal, multe categorii sociale nu mai pot depăși starea de sărăcie, iar spațiul economic se dovedește a fi incapabil de a genera, de unul singur, soluții pentru a depăși aceste situații problematice. Sărăcia reprezintă o amenințare la demnitatea umană. Sărăcia individuală duce la dizolvarea legăturilor profesionale, familiale și sociale, așadar la excludere socială. Legătura dintre sărăcie și demnitate umană evidențiază interrelaționarea între factorii de mediu și factorii individuali, între modul în care se manifestă dezvoltarea individului și cadrul social mai larg. Abordarea acestei relații, sărăcie-demnitatea umană, din perspective sociologice, psihologice, juridice, religioase, subliniază importanța tematicii în contexte societale, grupale sau individuale. Demersul de față este unul sociopsihologic și are la bază cercetări realizate în ultimii doi ani, cercetări prin care ne propunem prezentarea relației sărăcie-demnitate umană din perspective dintre cele mai diverse: etnice, regionale, religioase etc.

SESSION 8: Bogdana Humă

UEFISCSU, București

Gender Differences in Impression Formation

Abstract. This study aims to highlight the differences between men and women regarding impression formation. It is based on secondary analysis of the data gathered in two previous experiments with similar conditions. However, the hypotheses formulated within this study have not been tested before. The current analysis was conducted on 86 participants, 47 males and 39 females. Their ages ranged between 15 and 32, as they were either high school or university students engaged in a master's program. Their task consisted of watching a 14 seconds long video of a female confederate reading a neutral text and then evaluating her using a semantic differential with four dimensions: sociability, ethics, power and activity. Based on previous studies, it was hypothesized that men and women will form different first impressions of the actor employed in the

---

movie. More precisely, the majority of the studies undertaken in this area compare men and women's accuracy scores of facial expressions decoding, yielding mostly significant differences, with women achieving higher accuracy. A small percentage has addressed other aspects of social perception like: personality traits or socio-demographic characteristics, yielding similar results. However, the current experiment failed to reveal any differences between men's and women's evaluations. Accuracy assessments were disregarded in this study, since establishing unequivocal criteria for personality traits evaluation is yet to be achieved. The results are consistent with a small percentage of the studies conducted on gender differences in social perception and allow multiple interpretations.

SESSION 8: Iluț Petru

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Uz și abuz de "contraintuitiv" în științele sociale

Abstract. În prezentare se analizează raportul conceptual dintre discipline și științe socioumane, cu referire la relația specială filosofie-psihosociologie-sociopsihologie. Sociopsihologia, ca și câmp științific ce captează cel mai bine raportul micro-mezzo-macrosocial și vizează cel mai îndeaproape viața cotidiană, se confruntă din plin cu întrebarea ce plus de cunoaștere aduce ea față de gândirea cotidiană (simțul comun). Întrebare ce este valabilă cu intensități diferite pentru disciplinele socioumane în general. În tentația firească de a căuta contraintuitivul (nontrivialul), nu de puține ori cercetători din domeniul socioumanului lansează explicații, întreprinderi, și chiar concepte și teorii care să contrazică simțul comun, adică abuzează de contraintuitiv. În același timp, dorința de afirmare prin descoperiri produce inovații terminologice mai mult decât idei autentice. În acest sens, se discută expresia „echivalențe enunțiale” formulată de subsemnatul, precum și operarea ei, cu riscurile epistemice asociate, în problematica suprapunerilor și interferențelor actuale din studiile socioumane.

SESSION 8: Ionela Răcățău

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Modern communication trends: a comparison between patterns of group interaction and communication

Abstract. Nowadays the issue of mass media influence and its effects on group interaction is long debated not necessarily in what concerns the truthfulness of its discourse, but in what regards the nature of the influence and the size of these effects. When talking about mass media, modern communication and social groups, one finds himself at the confluence between the fields of media technology, communication and social entities. The way people refer to the social and the virtual spaces may have an impact over the groups' cohesion, interaction and communication. This research moves from the social interaction aspects to the virtual ones, once with the development of modern means of communication. In this respect, the paper tries to shed light on how the use of new media instances, mainly the internet, affects the ways in which people physically and verbally interact, both in the social and in the virtual spheres. It emphasizes group compliance and interaction, as well as the communication differences which specially appear at the contact with some kind of personal information concerning other members of the group, but also with some commercials watched during the discussions.

SESSION 8: Mihai Stelian Rusu

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Mnemonic Revolutions Structure

Abstract The presentation proposes an evolutionary model of collective memory built on the concept of mnemonic revolution, through which it tries to go beyond the apparently mutual exclusive theories existing in sociological literature, by integrating them into a comprehensive conceptualization. The first part of the work begins with the presentation of competing theories of collective memory developed over time. The second step presents the theoretical formula resulting from the adoption of a broader time frame (*longue durée*) and from the introduction of the conceptual pair made of the concepts of mnemonic revolution and mnemonic reform. Mnemonic revolution is defined as a major break occurred in the structure of collective memory, which succeeds to a socio-political revolution, whereby the entire representation of the past is abandoned and the social labour of constructing a new retrospective vision of the past is initiated. Mnemonic reform includes the adjustable changes and the superficial cosmeticizings through which the general image of the past that is incorporated into the collective memory is slightly calibrated depending on the evolution of the social system. The final part presents in a synthetic manner the way in which we tried the empirical validation of the notions developed in order to capture the dynamics of collective memory.

SESSION 8: Kósa István, Zsigmond Csilla-Dalma, Lázár Ede
Universitatea Sapientia, Miercurea-Ciuc

Efectul persuasiv al unei publicități social-umanitare cu trimiteri la avantajele acesteia pe termen lung pentru întreaga societate

Abstract. Cercetarea noastră se bazează pe un experiment de laborator cu câte un grup de control, atât în rândul studenților români, cât și maghiari. Aceasta a avut ca scop măsurarea eficacității a două anunțuri publicitare persuasive cu caracter social – cu trimiteri la avantajele pe termen lung pentru societate – asupra atitudinii filantropice, dar și asupra comportamentului. Privind definirea atitudinii, am preluat modelul tripartit (Rotariu – Iluț, 2006; Iluț, 2009), având în vedere totodată și modul în care atitudinile denotă negativitate, respectiv pozitivitate în memorie (Delamater, 2006). În privința termenului de comportament altruist, acceptăm termenul de *altruism pur*, utilizat de Batson și Shaw (1991), în corespondență cu conceptul de *altruism participativ* al lui Serge Moscovici (1994), potrivit căruia „sinele și celălalt nu sunt cu adevărat distincte” (Chelcea, S., 2002). În ceea ce privește diferența dintre comportamentul de ajutorare (*helping behavior*) și cel altruist, avem în vedere, nu rezultatele, ci motivația intrinsecă. (Bordens și Horowitz, 2008). Considerăm că în cadrul experimentului am reușit să construim o situație potrivită pentru măsurarea altruismului pur, în care participanții trebuiau să „doneze” într-o situație imaginară anonimă, fără a putea spera la compensații externe sau interne. După trecerea în revistă a rezultatelor din literatura de specialitate, am tras concluzia că nu s-au efectuat cercetări despre eficacitatea mesajelor persuasive care afirmă explicit beneficiile donării pentru generațiile viitoare. Atenția cercetătorilor în domeniu s-a orientat mai ales spre mesaje de tip „help-self/selfish”, care ne invită la donare făcând trimiteri la interese proprii și la avantaje personale. Completând parțial mesajele *asemănătoare*, folosite de Brunel și Nelson (2003), am creat pentru grupul de experiment pliantul unei fundații imaginare (*Fundația Ajută Copiii Nevoiași!*). Acesta era ceva atipic, mai puțin cunoscut, în lumea reclamelor sociale, iar argumentarea cu privire la efectele benefice ale donării/binefacerii asupra *întregii societăți*, presupunea o perioadă mai lungă de timp. Conform ipotezei de lucru, subiecții din grupul de experiment vor considera în mod semnificativ mai persuasiv anunțul lor, decât subiecții din grupul de control. Am presupus o corelație pozitivă între empatie și reacția subiecților din grupul de experiment la anunțul citit. Concordanța dintre atitudine și comportament am operaționalizat-o prin raportarea numărului de participanți – invitați, imediat după experiment – la numărul de participanți – invitați la adunarea generală de constituire a *Fundației Ajută Copiii Nevoiași!*, fundație având ca scop fundamental ajutorarea copiilor talentați, dar nevoiași.

SESSION 8: István Kósa, Zoltán Ambrus, Csilla Zsigmond:
Universitatea Sapientia, Miercurea-Ciuc

Efectul comparării sociale asupra preferinței știrilor online

Abstract. Cadrul teoretic al cercetării l-a constituit teoria integrativă a comparării sociale a lui Wills (1981) privind comparea socială în jos (*downward social comparison*), respectiv a lui Lockwood (2002) cu privire la compararea în jos în situația în care subiectul consideră că probabilitatea de-a ajunge într-o situație similară este foarte mică. Cercetarea cuprinde patru situații experimentale în care subiecților li s-au prezentat știri online referitoare la persoane aflate într-o situație socială foarte bună, respectiv foarte rea. Ambele categorii au fost formulate în prima situație experimentală în formă negativă, în a doua situație în forma pozitivă, iar în situația a treia și a patra știrile negative și pozitive s-au alternat. Știrile prezentau stări ale unor grupuri și colectivități și nu ale unor indivizi. Ipotezele cercetării: subiecții preferă semnificativ mai mult știrile referitoare la persoane aflate într-o situație socială mult mai rea ca a lor, datorită comparării sociale în jos, care are ca efect creșterea stimei de sine; subiecții preferă știrile referitoare la persoane aflate în situație mult mai rea și atunci când acestea au un conținut pozitiv; cu cât nivelul stimei de sine este mai scăzut, cu atât subiectul preferă știrile referitoare la persoane aflate în situații mult mai rele, datorită proceselor de compensare. Subiecții cercetării au fost studenți de la mai multe specializări, N=141.

SESSION 8: Mikołaj Pawlak

Graduate School for Social Research, Warsaw

The term „integration” as a tool of legitimization

Abstract. In Poland there are several categories of immigrants: refugees (mostly from Chechnya), labour migrants from Ukraine and Vietnam, and others. Organizations dealing with (eg. Departments for Foreigners of Local Governments which issue work and residence permits), assisting (non-governmental organizations) or

supervising the integration of immigrants (eg. local welfare offices) together constitute an organizational field. Organizational field is defined in new institutionalism as an intermediate level between society and organizations – on that level socially constructed practices and expectations are disseminated and reproduced. The actions of actors must be legitimized according to the regulations, norms and cognitive mechanisms binding in the given organizational field. Legitimization is a process of acquiring legitimacy which can be understood as a generalized perception or assumption that the actions of an entity are desirable, proper or appropriate within some socially constructed system (eg. organizational field) of norms, values, beliefs and definitions. Recently „integration” became an legitimate aim of policies introduced toward immigrants in most of the countries coping with that issue. In Europe it is officially sanctioned by the European Commission. Quite often the term „integration” is an politically correct etiquette for actions which actually should be named „assimilation”. According to numerous researches taken in Poland, actors carrying out „integration” of refugees define the term in many different ways and often consider it to denote different actions. This is not only because the concept of „integration” is open, but also because organizations and their officials use the term strikingly contrary to its academic definitions. The discussed strategies of legitimizations are also influenced by scientific and expert work dealing with the issue of „integration” which are reflexively included to the conditions of action. In consequence the conditions of action are reshaped and reorganized. In Poland – a EU member since 2004 – the impact of European regulations on the emerged organizational field is of high importance. In practice the actions of many organizations are influenced by the requirements of the European funds like European Refugee Fund and European Fund for the Integration of Third-Country Nationals. It is an example of classical isomorphic pressure on organizations benefiting from the funds. In the paper, using the concepts embedded in the new institutional paradigm, I analyze the usages of the term „integration” to legitimize actions taken by the actors in the organizational field emerged around the issue of the immigration in Poland. Empirical materials are of three kinds. (1) documents produced by the organizations (eg. action plans, applications for funds, instructions for clients and beneficiaries); (2) the discussion of experts (eg. policy papers, research reports, conference presentations) influencing the conditions of actions in the field; and (3) in-depth interviews with employees of organizations dealing with or assisting the immigrants in Poland

---

SESSION 8: Oana Pinte

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

The relation between perceived homogeneity of social network and partisan attitudes strength

Abstract. The current research examines the relationship between social network attitudinal composition perceived and party attitudes strength, in order to find new informations about the influence which emotions generate by political discussions in social networks could exert on attitudes susceptibility to persuasion. Prior research demonstrates that individuals who are included in attitudinal heterogeneous social networks present different levels of objective and subjective knowledge, compare to individuals embedded in attitudinal homogeneous social networks (Levitan, 2009). Even if there are also some research that supports the relation between disagreement of social network’s members, the level of negative emotions experienced and the political interest reduction of those members (Parsons, 2010), these studies provide few information about mechanism through which individuals who are integrated in heterogeneous social networks manifest lower level of subjective knowledge and higher level of attitudes susceptibility to persuasion than individuals embedded in homogeneous social networks. Current study comprise a social survey, which will be initiate in order to identified the perception of participants involved in this study about homogeneity of their social networks where they discuss political subjects, the emotions which are related with these discussions and their objective and subjective political knowledge. These social survey will be succeed by an experimental study in order to test the strength of party attitudes express by participants involved in current research, after their exposure to persuasive counterattitudinal messages. After these investigations, the waiting result consist in underlining the relation between subjective political knowledge, the valence of affects related with political discussions in social networks and the perception of party attitudes homogeneity in this social contexts. More exactly, it’s anticipates that after disagreement amplifying, the members of these social networks will express an increasing level of negative emotions and the subjective underestimation of their own political expertise. Furthermore it’s estimate that will be point out the fact that the relation between social network homogeneity perceived and the attitudes strength to persuasion is mediate by affects valence. The results, obtained after the experiment application, will be discuss considering the possibility of extension their applicability to other attitudes types or other informational sources, as Mass Media.

SESSION 8: Zoltán Salánki
Academia Română, Cluj-Napoca

Schimbări psihosociale în sfera relaționării preferențiale

Abstract. Cercetarea relaționării intime, prin prisma extensiei sociale dar și a particularităților sale, se bazează pe o presupusă evoluție stadială și liniară. În această viziune etapele relaționării intime urmează o ordine firească a continuității: întâlnire – dezvăluire de sine – încredere – dezvăluire accentuată – intimitate sexuală – interdependență – iubire – atașament și în final fericire conjugală. Acest model deși subliniază un aspect major al relaționării intime și anume cel referitor la continuitate sau stabilitate nu este în totalitate fidel realității. În accepțiunea clasică cuplul conjugal, familia prin caracteristicile și funcțiile sale contribuie la asigurarea stabilității sociale. Continuitatea constituie baza formulării unor predicții care în contextul diversificării modelelor de trai în comun, a creșterii divorțialității, a modificării atitudinilor și reprezentărilor despre familie își pierd din relevanță. Pentru interpretarea acestor realități psihologia socială a propus modele centrate de regulă în jurul conceptului de atașament și echitatea investiției emoționale iar sociologia modele centrate pe integrarea socială și statusuri economice. Însă acestea nu au fost suficiente pentru a explica de ce două persoane care la un moment dat au fost într-o strânsă prietenie după o perioadă de timp ajung să nu se mai înțeleagă sau pentru a explica creșterea probabilității de divorț de la 10% la 50%. Explicații plauzibile ale realităților prezente pot fi formulate asociind aceste tendințe schimbărilor referitoare la instituțiile economice. Trecerea de la societatea industrială la cea informațională a determinat și schimbări la nivelul relaționării umane. Din moment ce nu există alte stimulente sau recompense mai eficiente decât cele economice, căsătoria înțeleasă în sensul tradițional nu mai beneficiază de un suport instituțional. Analizând modelele interpretative și explicative propuse dar și o serie de date factuale ce surprind evoluțiile acestor comportamente în Europa occidentală pe de o parte și țările fostului bloc comunist pe de altă parte, lucrarea de față pune în discuție o serie de aspecte sensibile precum: schimbări ale normelor și reprezentărilor privitoare la instituția familiei, privitoare la cuplul conjugal și relaționarea preferențială; oportunitatea utilizării în cercetare și analiză a unor concepte teoretice și indicatori sociali care în contextul actual reflectă numai parțial fenomenele abordate; carențe explicative ale unor abordări comparative datorate diferențelor de semnificație.

SESSION 8: Claudiu Ștefani
Universitatea 1 Decembrie 1918, Alba-Iulia

Alcohol drugs and crime: A study of juveniles in detention

Abstract. The primary focus of the paper is to investigate the relationship between criminal careers and alcohol and drug use of juveniles while considering other risk factors including family alcohol use, childhood exposure to the violence and the mental health. The data presented in the article are based on the interviewer-administrated questionnaires with juveniles in detention centres in Romania. Although not a national census, the profile of the juveniles interviewed for this study was similar to the Romanian juvenile detainee population recorded in 2003 census. The results show that the juveniles reported committing a variety of offences at a very high frequency. At the same time the majority reported persistent alcohol use and multiple drug use. Concerning the link between alcohol and drug use and the crime, sixty per cent of youth reported that they were under the influence of substances at the time of committing the offence leading to their detention. Thus 44 % of juveniles reported that the time of the offence were intoxicated with alcohol, 10 % drugs and 14 % both. Regarding the main reason for committing the offence that led to their current detention, seventy per cent youth credited their offence to being intoxicated. Other responses related to needing or wanting money (18 %) and peer influence (10 %). The most common scenario was that the violent offenders were drunk and high when the crime was perpetrated. The findings presented in this study provide clear evidence of a strong relationship between juveniles abuse of substances and offending behaviour.

SESSION 8: Ioana Suci
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Economic crisis and stress at work – new challenges in family concord

Abstract. Pressure and stress at work, during this economic crisis period, led to the amplification of individual emotional exhaustion level. Unfortunately, stress at work is frequently brought in personal/family space, having negative effects upon the relationship, the quality and time spent with children. Sometimes, the consequences are dramatic: divorces, domestic violence, emotional and behavioural children disorders. Working mothers or single-parent families are most likely to be exposed to noxious effects of stress at work. This study intends to identify the level of stress at work in the context of today's economy and which are its

---

consequences upon family equilibrium by comparison in traditional families and in single-parent families. In the first part we'll identify the intensity of stress at work among different categories of individuals: married/not married, with/without children. The instrument for measuring this evaluation of stress at work is *Maslach Burnout Inventory*. The questionnaire contains 25 items and it is structured on 3 dimensions: emotional exhaustion (9 items), depersonalization (6 items), personal achievements reduction (10 items). The answers use a 5 steps Likert scale, as follows: 1-strongly disagree, 2-disagree, 3-not agree not disagree, 4-agree, 5-strongly agree. The second part of the study consists of a qualitative approach. Based on some semi-structured interviews we'll analyze the implications of stress at work and economic crisis upon traditional and single-parent families climate. A first element of analysis would be the relationship between partners (in case of traditional families), the relationship with children, with other relatives (extended family), with work colleagues and with friends. Another aspect to be analyzed is the effects of economic crisis and stress at work upon individual's family concord.

SESSION 8: Maria Szekely

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

The employers' altruism for the people with disabilities that are searching for a job

Abstract. The current paper tries to analyse the altruism as being the pro-social behaviour needed by the employers in order to surpass the biases and stereotypes in the process of employment of people with disabilities. The current researchment starts with the arguments like: statistical data that mark out a very high percent of people with disabilities which don't have a job, the necessity of imposing a legislation to protect this social category, the need of frequent changes of this legislation and not last, the literature of this domain. After the participative observation, consisting in 24 interviews I took between October 2007 and June 2008, I have formulated the objectives of this researchment consisting in the identification of the factors, perceptions, experiences that may influence an altruist decision adoption for employing people with disabilities. I have used the qualitative researchment method, the focus group technique, on two groups of private employers of 7 members each (a group formed by employers which are not forced by law to employ people with disabilities, and the other one by employers which are forced to do it). The results mark out that the employers that had early experiences of a higher quality with people with disabilities in an informal environment are much more opened to find out news about what they can work than the other employers, and they admit if they don't know enough information about them in the present moment. All the interviewed also judged that the employment of people with disabilities might involve a high cost compared to the estimated benefits, even though for many times the underrated expectations by the employers are not justified. The employers which are forced by law to employ people with disabilities were more concerned about the reaction of the other employees and business partners in the eventuality of employing a person with any kind of disability. Absolutely all the participants to the focus group declared that only a less severe handicap could increase their confidence. As a conclusion, the employer exerts his right to choose his collaborators using any resorts, and in addition, the competition might eliminate the chances of the underrated to have access to a work place. The stereotypes and biases continuous emphasis that influence the preselections also sways the employers decisions.

SESSION 8: Ana-Mirela Ştefan

Universitatea din Bucureşti

"A fi sau a nu fi voluntar"

Abstract. Voluntariatul este un fenomen social întâlnit în plan internațional, însă ca orice alt fenomen el trebuie abordat specific fiecărei culturi. Voluntariatul ca formă a comportamentului pro-social intră în aria de studiu a psihologiei sociale, iar așa cum spunea Constantin-Rădulescu Motru în lucrarea *Psihologia poporului român* (1999, 14): „datele statistice și experimentale pe care se fundează psihologia socială a unui popor, nu pot fi utilizate la psihologia socială a altui popor, fiindcă spiritualitatea fiecărui popor e de sine stătătoare și această spiritualitate trebuie întâi înțeleasă, pentru a putea în urmă interpreta datele pe care le dau statistica și experiența”. Fenomenul voluntariatului a constituit subiectul de cercetare al mai multor studii, însă toate cercetările notabile, realizate în România, în domeniul acesta, au fost cercetări cantitative. Eu doresc o abordare calitativă a acestui tip de comportament. Îmi propun să pătrund în profunzimea lucrurilor pentru a putea releva și aspecte mai puțin cunoscute ale acestui fenomen, care în general scapă anchetelor bazate pe chestionar. Rezultatele cercetărilor de până acum au arătat că voluntariatul reprezintă un fenomen extrem de dinamic, astfel încât periodic înregistrează modificări demne de a fi semnalate. Cercetarea de față este în

---

desfășurare, iar în cadrul ei îmi propun să ating următoarele obiective: 1) descrierea fenomenului voluntariatului în România; 2) realizarea tipologiei voluntarului român; 3) evidențierea teoriilor comportamentului prosocial relevante în cazul voluntarilor români; 4) identificarea motivațiilor de a renunța la activitatea de voluntariat. Studiul de față are ca univers de cercetare persoanele care au sau au avut statut de voluntar în cadrul unei instituții de profil din România și de asemenea persoanele care se ocupă de recrutarea și coordonarea voluntarilor. Concret, în studiul meu mă axează pe trei asociații importante din România: „Mai Mult Verde”, „Salvati Copiii România” și „Asociația Română Anti-SIDA”. Alegerea acestora a fost motivată de faptul că ele sunt reprezentative în domeniul lor de activitate. Cercetarea este una exploratorie folosind ca metode observația participativă și interviul nestructurat. Având ca punct de plecare literatura de specialitate în domeniul temei alese, folosind datele din cercetările realizate anterior în România pe această temă și analizând datele obținute din observațiile și interviurile deja realizate, pot fi relevate o serie de aspecte inedite ale fenomenului voluntariatului în România.

SESSION 8: Cristina Tîrhaș

Universitatea Avram Iancu, Cluj-Napoca

Intergenerational relations through informal social capital perspective

Abstract. Given the importance of intergenerational assistance, it is not surprising that many sociologists have attempted to explain why individuals do or do not make intergenerational transfers of resources. Some of these theories and models explain bi-directional exchanges and some focus primarily on exchanges from older to younger kin or from younger to older family members. Among these explanatory models (a norm of family obligation, altruism based on kinship, altruism based on aging and generational placement, a norm of reciprocity, intergenerational transfers as a moral duty, emotional attachments explanation, and a function of intergenerational solidarity), the ambivalence model argues that intergenerational relationships are characterized by both positive and negative sentiments and motivations to help or withhold aid. We summarized also the bounding social capital assumptions on our theoretical frame for research hypothesis, following the issue of informal social capital in family. Patterns of kin support, especially exchanges between parents and their adult children, have been described in many western studies. Despite this extensive research, the nature of kin support and its determinants remain elusive. In part, this is because much of the research has focused on patterns of discrete types of support (money, child care, emotional support) and has ignored the linkages between different domains. In our study, the nature of giving and receiving support between generations in Transylvanian rural and urban families is examined in light of these issues, on a temporal comparative perspective (2003-2008). We engage in four group of issue the problem of intergenerational exchange. We had apply factorial analysis and latent class model by a two representative sample of respondents age 20 and older (to adult parents and their parents - called grandparents), from Transylvanian urban and rural areas, data collected at a five years distance. Systematic differences in intergenerational giving and receiving have been observed by age, gender, family structure, socioeconomic status and proximity to kin. We find, accordingly to other western study that routine inter-vivos transfer behavior in investigated areas is more consistent with the exchange model than the altruistic model. Otherwise, we find some particularities in our research. The entire structure of the article are focused on the generational solidarity in family as a component of informal social capital.

SESSION 8: Vanea Mădălin Octavian

Universitatea din București

The affective/cognitive report in the attitude and subjective reaction at the extension and generalization of the electronic communication at institutional and personal level

Abstract. The object of the current research is the identification of the report between the cognitive and affective elements of the individual reactions' patterns at the change that appears in communication's way with the administrative-financial authorities' structures and in the personal life starting with society's computerization. The main question of the research concerned the (rational or affective) dimension that is the first when talking about the humans' reaction at the increase of the impersonal virtual communication's importance compared with the traditional communication between the humans, in the social life (with state's bodies) and also in personal life. The main supposition of the research made reference to the existence of some differences of the reaction at this change according to the purpose and the practices of the electronic communication and the individual variables as the genre and the dispositional characteristics. In the research

---

there are included 100 participants, from Bucharest, aged between 23 and 55 years, M (mean) = 32,70 S.D. (standard deviation)= 8,28, from different occupational fields. To gather all the data there were used three selfevaluation scales a: 1) ways of virtual communication and intensity of using them (elaborated by the author); 2) the attitudes (reactions) at the extension/generalization of the electronic communication at institutional and personal level (elaborated by the author); 3) ways of cognitive-emotional regulation (Garnefski). Correlational analysis of the data marked out a strong positive correlation between the cognitive and affective dimension of the reaction at the electronic communication's usage in the personal life and a moderate one between the cognitive dimension of the reaction at the electronic communication with the institutions and the affective dimension of the electronic communication in the personal life. The analysis of the one -factor version highlighted different scores for both dimensions (cognitive and affective) of the reaction at the personal electronic communication and also different scores for the cognitive dimension of the reaction at the institutional communication according to the number of activated electronic communication practices mostly (F[2, 98] with values between 7.74 and 9.35, with significance between $p < .001$, and $p < .03$). The multivariate analysis (MANOVA) of the reaction's dimensions' scores at the electronic communication (institutional and personal) regard the number of electronic communication practices that are used mostly and with the strategies of affective-cognitive regulation (positive reevaluation of the events and the perspective thinking of the event). Mainly, the results show that a) there are mostly reactions at the change in the personal communication compared with the change in the institutional communication and mostly cognitive dimension of the reaction compared with the affective reaction and that b) there is a difference of the importance between the cognitive and the affective in the reaction at the extension of the electronic way of communication compared with the dominant ways of communication and the particular strategies of cognitive-affective regulation. The result of the research could be utilised to identify and prevent the obstacles and the difficulties in the internet communication, at individual and group level.

SESSION 8: Liviu Zanfirescu

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Social representations of the body and human trafficking

Abstract. Human trafficking has acquired, during the latest years, the dimensions and particularities of a transnational social phenomenon. Social vulnerability is nevertheless the main cause in human trafficking. Education level, poverty, naivety, the desperate need of finding a job, gullibility and the spirit of adventure are considered to be risk factors of the post-modernity. Human traffickers constantly take advantage of the changes within the occidental world social structure, of the uncertainty and instability of the post modernist age and will not hesitate in turning people into slaves and obtain huge income from their activities. A certain perspective on the human body, an attitude and mentality that are based on commercial grounds, contemporary hedonism and hyper-consumption prove to be conditions that favours a deep process of desacralization and transformation of the human body into a simple merchandise. These risks oblige us intervene with all the available educational means in order to improve the behavioural reconstruction methods that will help the modern man regain true human identity, morality and dignity.

SESSION 8: Iwona Zielińska

Polish Academy of Sciences, Warsaw

Moral panic as a clash of moral values. The case of gays and lesbians in Poland

Abstract. The growth and changes of society always implies the transformation of morals and norms. If the changes are slow, gradual and spread over years if not generations, then the transforming norm is being absorbed smoothly and quietly by a society in an almost invisible way, accepted as a part of natural course of life, so to say. If, however, the changes of morals are too sudden and too intense the breakdown of an old normative system might be too difficult for a society to accept. Hence, in such moments, various means of social control are set in motion which aim primarily at protecting and maintaining the old social order. This situation leads very often to a phenomenon called moral panic. Traditionally moral panics are regarded as a breakdown of a social order caused by some kind of deviant behaviour imposed by so called "folk devils" (Cohen 1972), whom might be a drug addict, criminalist or even a radical feminist. Yet, in this presentation I propose to look at moral panics as situations which appear as a result of a clash of an old and new norms and values. This is because the old normative system proves to be ineffective in a new situation, usually after some significant social or political transformations. In effect we can observe a division of the society where one group (minority) tries to exercise a new norm or rule and the other (majority) opposes to this, regarding the

---

proposed changes as a threat to the stabilized system. This very situation was present in Poland in 2004-2006 when a moral panic around gays and lesbians took place. The sudden visibility of the sexual minorities in the public sphere in form of marches and parades organized by the gay & lesbian movement caused a sudden alarm among traditionally catholic Polish society. The long non-spoken subject of "other" sexualities had suddenly resurfaced the public discourse proving that the existing norms are no longer credible, and rushing the politicians, the authorities and the audience to tackle the new situation. In the presentation I will focus on the language, arguments and actions used on both sides of the conflict in order to remain or change the social attitudes towards gays and lesbians. Finally, I will try to asses the influence of each side on the shape of the current normative order.

Session 9

Schimbări în regimul minorităților

Forme de incluziune socială: relațiile romilor cu populația majoritară

István Horváth - Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca and ISPMN
László Fosztó – Institutul pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN)

OUTLINE FOR SCHIMBĂRI ÎN REGIMUL MINORITĂȚILOR. Existența minorităților naționale pot fi descrise prin trei domenii (1) instituțiile și structurile sociale prin care se poate defini locul unui grup minoritar în societatea mai largă (2) prin valorile, atitudinile și (3) practicile cotidiene care ghidează interacțiunile dintre membri unei minorități și majoritari. Totalitatea acestor structuri, valori și atitudini pot fi definite ca regimul minorităților. Transformările sociale recente produc schimbări în multe domenii ale existenței minoritare. Panelul propus va găzdui prezentări bazate pe studii de caz sau analize cu caracter sintetic despre aceste teme. Câteva întrebări la care căutăm răspuns:

- Cum pot fi clasificate și analizate politicile de stat anterioare (ex. din perioada interbelică, și/sau a statului socialist)?
  - Care este dinamica și care sunt factori care influențează evoluția demografică a minorităților din România?
  - Ce factori determină acceptarea sau refuzul exprimat față de diferitele grupuri minoritare?
  - Există particularități în migrația minorităților?
  - Există schimbări în atitudini față de minorități în perioada postsocialistă?
  - Cum funcționează structurile organizațiilor minorităților naționale?
  - Care este relația statului cu organizațiile minorităților?
  - Cum sunt reprezentate minoritățile în sfera publică din România?
  - Cum funcționează politicile culturale adresate minorităților?
  - Cum sunt implementate politicile lingvistice față de minoritățile naționale în prezent?
-

OUTLINE FOR FORME DE INCLUZIUNE SOCIALĂ: RELAȚIILE ROMILOR CU POPULAȚIA MAJORITARĂ.

Excluziunea grupurilor marginale pot fi surprinse în domeniile economic și social. Pe de o parte excluziunea economică rezultă prin poziție marginală pe piața forței de muncă, acces limitat la resurse, și condiții precare de locuire. Excluziunea socială poate fi descrisă prin diverse forme de discriminare, stigmatizare și menținerea distanței sociale față de un grup. Situația romilor din România au fost cel mai des descrisă prin aceste dimensiuni. Panelul nostru însă propune explorarea formelor existente de incluziune socială. Pe de o parte anchetele sociale relevă unele caracteristici care indică forme existente de incluziune socială (ex. participarea în economia informală) pe de altă parte studiile de comunitate făcute în rândul comunităților unde trăiesc romi și alte grupuri au relevat existența unor practici cotidiene și relații sociale prin care romii interacționează în forme diverse cu majoritarii. Invităm prezentări bazate pe studii de caz, situații locale, practici pozitive etc. prin care relațiile sociale produc incluziunea grupurilor de romi din România.

Câteva exemple de relații sociale care pot avea potențial inclusiv: relații de rudenii, familie extinsă, *neamuri* relații economice informale, rețele sociale (etnice, trans-etnice, religioase, migratorii etc), relații de îndatorare, credit și/sau camătă, schimburi, relații de reciprocitate și încredere, relațiile rituale, procese de revitalizare rituală, relații tip patron-client, comunități religioase, proiecte de dezvoltare comunitare

SESSION 9: Apateanu Dan

Universitatea din Oradea

Factorii incluziunii sociale ai minorității roma în România

ABSTRACT: Balsa, Barreto și Caeiro (1999) realizează un meta-studiu în care clasifică abordarea dinamică a *excluziunii* în următoarele trei categorii: *istorică, structural/instituțională și socio-antropologică*. Prima abordare identifică drept cauze *contextele diferite – social, economic, politic* - în care se poate afla individul, a doua, *trăsăturile structurale ale populației sau ale sistemului social*, iar cea de a treia, *evenimentele importante din viața individului*. În cadrul primului model, cauzele sărăciei și excluziunii nu se găsesc îndeosebi în acțiunile individului, ci aceasta este explicată prin inabilitatea acestuia de a -și îmbunătăți *situația socio-economică* în care s-a născut; excluziunea este rezultatul unui proces structural definit prin *contexte economice, sociale și politice* (de exemplu, *migrării*, dezvoltare urbană, piața muncii, politici de asistență socială, sistemul educațional), iar sărăcia este văzută ca un proces reproductiv. Cei mai importanți doi factori în reproducerea excluziunii sunt nivelul economic și calificările parentale. În cadrul celei de a doua paradigme, este pus accentul pe *caracteristicile socio-demografice ale indivizilor* în explicarea dinamicii excluziunii. Astfel, trăsături precum vârsta, sexul, educația, pregătirea profesională, etc., sunt considerate a fi factori explicativi. De asemeni, riscul de excluziune este influențat de *sistemul instituțional*, cum ar fi de exemplu sistemul educațional, piața muncii, politicile de protecție socială. În fine, cea de a treia perspectivă, cea *socioantropologică*, încearcă să relaționeze cauzele sărăciei și excluziunii prin abordarea la *nivel individual*, prin prisma diferitelor *evenimente importante din viața individului*. Dependența de droguri, alcoolismul, șomajul de lungă durată, delinvența sunt identificate atât ca și cauze, dar și ca efecte ale excluziunii sociale. În prezenta lucrare, voi prezenta o clasificare a literaturii de specialitate existentă, asemănătoare celei menționate anterior; astfel, prima categorie este reprezentată de **factorii sociali**, însemnând diferitele situații economice, sociale, politice, la nivelul societății, în care se afla individul, cuprinzând studii la nivel macro; cea de a doua categorie este reprezentată de **factorii individuali**, însemnând trăsăturile individuale evenimentele particulare din viața individului, incluzând studii la nivel micro, ce analizează procese la nivel individual. Utilizând bazele de date privind situația minorității rome, voi prezenta factorii cauzali ai incluziunii sociale a romilor din România.

SESSION 9: Șerban Olah

Universitatea din Oradea

Gavril Flora

Universitatea Creștină Partium Oradea

Levente Szekedi

Debrecen University

Zoltan Dio

At Work Kft, Budapest

Istvan Gergely

At Work Kft, Budapest

Facilitating the occupational integration of Roma within the Bihor – Hajdu-Bihar Euro-region

ABSTRACT: This paper presents the outcome of an euro-regional comparative research conducted in 2010 in two neighbouring border areas: Bihor (Romania) and Hajdu-Bihar (Hungary), financed by a grant awarded by the European Regional Development Fund.

Both in Romania and Hungary, the former regime developed assimilation policies which encouraged the employment of Roma. After 1990 however, the situation of Roma became even worse, as a consequence of to the economic and social transition. The low educational level of Roma, together with the persisting discrimination against them and a series of cultural and social factors deriving from the traditional way of life of Roma communities made them to encounter huge difficulties in the labour market. This situation is constantly generating extreme poverty and social exclusion. The current economic crisis is further diminishing the employment opportunities available to the poorly educated and unskilled population groups, among them

---

the Roma. The problems concerning the reduced employment rate of the Roma appear in a quite similar manner at the both sides of Hungarian-Romanian border. Due to this similarity, and also as the result of the emergence of a common labour market in the border region, coordinated strategies and ways of action are required in order to work out suitable solutions for improving the employment opportunities of Roma. Our research is aimed at developing solutions for improving the employment opportunities available to Roma at the level of the whole euro-region. The first part of the paper includes a theoretical overview of the most important research results concerning the Roma population in Romania and Hungary, while in the second part we proceed to the analysis of our own empirical research data. Methodologically, our research is combining several methods such as: psychological testing, sociological survey and focus groups. The cognitive and motivational characteristics, occupational competencies and abilities have been assessed with the help of Vienna Test System. Data concerning socio-occupational characteristics of Roma communities have been collected by means of a questionnaire based survey of active aged Roma population from Oradea and neighbouring rural localities in Romania and Hungary (Oșorhei, Ineu de Criș, Biharkeresztes, Told). In addition, we conducted 5 focus groups: two with occupational experts, two with potential employers and one with Roma leaders from the euro-region. The paper concludes with recommendations for social measures aimed at the members of the target group.

SESSION 9: Smeu George

Universitatea de Vest, Timișoara

Forme de incluziune sociala axate pe modelul participativ al persoanelor de etnie roma din judetul Mehedinti.

ABSTRACT: Prezenta cercetare prezinta 4 comunitati de romi din judetul Mehedinti, in care doi facilitatori comunitari ai Asociei Filantropia Severin (organizatie nonguvernamentala neroma – monitor pe judetul Mehedinti in implementarea politicilor publice pentru persoanele de etnie roma, selectat in implementarea proiectului „Împuternicirea comunităților de romi în influențarea și monitorizarea agendelor locale în România, finantat de Banca Mondiala & Ambasada Japoniei) le-a sustinut in procesul de auto-organizare, in sensul de a deveni parteneri reali ai administratiilor publice locale prin participarea directa a reprezentantilor locali in procesul de planificare locala. Principalele tipuri de activitati : colectarea si prelucrarea de date calitative si cantitative, diseminarea materialelor realizate în urma monitorizării și evaluării (rapoarte, studii de caz, exemple de bună practică, etc).

SESSION 9: Andreea Udrea

University College London

Justice, Equality, and Culture after Hungarian Status Law: A Liberal Evaluation of the Impact of Hungary's Kin-State Policies on Romania's Obligations towards Its Cultural Minorities

ABSTRACT: Following the implementation of Hungarian Status Law [2001, 2003], Hungary assumed three obligations towards the members of its kin-minority groups, the highest number of which are citizens of Romania: a. a duty of recognition as esteem in relation to their cultural identity, b. a duty to equal access to one's own culture as a mainstream culture, and c. an obligation of distributing resources to them. Hungary's obligations towards a category of Romanian citizens appear to be inconsistent with the principle of equality in respect to both the allocation of responsibility and standard of care: a. a different state than the Romanian one carries a duty to accommodate a category of Romanian citizens within the bounds of the Romanian state, and b. another state supplements the rights and resources of a group of Romanian citizens. This paper explores the necessity for defining a novel normative response to the accommodation of cultural minority groups in Romania after Hungarian Status Law. First, I argue that differential treatment rather than equal treatment is a legitimate response of the Romanian state to the accommodation of its cultural minority groups. Second, I show that such an approach is consistent with liberal egalitarianism. The paper is divided into three parts. The first part outlines the obligations assumed by Romania in relation to its cultural minorities in general, and to ethnic Hungarians in particular, and those of Hungary towards its kin-minority groups. The second part questions if there is a necessity to redefine Romania's obligations towards its citizens as members of cultural groups. Contextual analysis shows that there is such a need which arises in relation to two consequences of the implementation of Hungarian Status Law: a. the transfer of rights and resources across borders created *inequalities between cultural minority groups*, and b. being dependent upon individual choice, Hungarian Status Law created *inequalities within the Hungarian minority*, namely between those who received the rights and resources granted by the Hungarian state and those who did not. I argue that liberal egalitarian

---

justice requires that such inequalities ought to be corrected. The third part questions what the response of the Romanian state should be to fulfil its commitment to equality. The two types of inequalities suggest both a group-differentiated and an individual-differentiated solution. On the one hand, arguments from liberal theory are employed to reject an individual-differentiated approach. On the other, I defend a group-differentiated approach as a legitimate response of the Romanian state vis-à-vis its cultural minorities. Moreover, I argue that a group-differentiated solution may correct the inequalities between groups as well as those within the Hungarian minority.

SESSION 9: Marina Lucian

Universitatea 1 Decembrie 1918, Alba Iulia

Rroma Projects in Romania- between inefficiency and the need of a change of paradigm

ABSTRACT: The Projects with Romma beneficiaries have three outstanding features which are not very encouraging for the absorption of massive funding for the rroma community: (i) they are not numerous in comparison with the needs of the marginalised community which is often exposed to biases, (ii) they show an extremely low use of organisational skills of actors interested in the development of the rroma community and are mainly projects with a low rate of participation of beneficiaries. Although in Romania there is a strategy for any intervention in the rroma community (from 2001) we will show that the lack of success in implementing these projects is partly due to an unilateral and functionalist approach which governs over this outlook and especially in applying this strategy. We will show a case of a rroma neighbourhood in Alba Iulia where we have carried out research activities as well as a design of a local plan of action that the phenomenological approach of „identifying the social worlds” of poverty can bring additional gains to the design of Projects intended for the romma.

SESSION 9: Rarița Mihail

Universitatea Dunărea de Jos, Galați

Reflecții privind constituirea identității rome

ABSTRACT: Trecutul rromilor din țara noastră a fost și este o preocupare constantă pentru istorici și, mai recent, pentru sociologi. Trăind îndelung la marginea societății, disprețuiți și oprimați, rromii au ajuns să aibă o psihologie specifică, de minoritari vagabonzi, respinsă adesea de populația majoritară, care le cere tot mai insistent conformarea cu ansamblul. Constituirea și recunoașterea identității rromilor ar putea reprezenta o direcție pe care să se plaseze recuperarea cât mai deplină a istoriei acestora. Istoria comunităților de rromi nu a fost raportată întotdeauna la transformările din societate, construcția și structurile identității și raza acțiunii sociale nu au fost aduse în discuție, iar diferențierea socială a grupurilor de rromi rămâne cel mai adesea insuficient lămurită. Lucrarea de față propune o examinare a condițiilor interne și externe ale construcției diverselor forme de auto-identificare și identitate, atingând probleme foarte actuale legate de etnicitate, structură socială, integrare și segregare. Pentru că națiunea este din ce în ce mai mult identificată cu etnia, un asemenea demers riscă să piardă din vedere alte coordonate cu ajutorul cărora înșiși indivizii și grupurile se definesc și că auto-identificarea indivizilor și a grupurilor este compusă întotdeauna din mai multe categorii care se suprapun reciproc: apartenența regională, socială, confesională, câteodată generațională, având tot atâta influență ca și naționalul. Evident, etnicitatea și apartenența națională rămân categorii extrem de eficace. Dar este necesară o extindere conceptuală întrucât științele sociale de astăzi înțeleg categoria etnică ca mobilizatoare în anumite conflicte și confruntări, deci în calitate de „capital cultural”, care însă nu este utilizat în mod automat în stabilirea identității. Întrucât este dificil de găsit un răspuns la problema structurilor de comportament individual sau colectiv sau a proceselor care se dezvoltă între asimilare, integrare și marginalitate, propunem o lărgire a eșantionului de surse pentru a face posibilă examinarea acestor probleme. Dacă mărturiile orale oferă date prețioase despre maniera în care autoreprezentarea indivizilor și a grupurilor s-a dezvoltat sau mobilizat, deci măsura în care confruntarea cu celălalt decidea identitatea și atribuirea la un colectiv, reconstituirea biografiilor individuale și colective oferă posibilitatea de a cerceta punctele comune și diferențele (inclusiv dintre sexe) în parcursul rromilor. Analiza altor documente sociale (recensăminte, acte juridice, documente ale organizațiilor și instituțiilor rome, documente ale comisariatelor de poliție) facilitează interogarea asupra reprezentărilor rromilor în raport cu populația majoritară, mai ales în legătură cu vecinătatea directă, ca și asupra identității, structurilor de comportament în mediul social și asupra interacțiunilor dintre așteptările mediului și marjele de manevră a acestor persoane. Cu rezerva că rezultatele unui asemenea demers pot fi relevante în funcție de perioada și locul luat în considerare, credem că vor fi utile în contextul discursului contemporan asupra etnicității și identității rome. În plus, vor ajuta nu numai la

---

înțelegerea complexității identității individuale și colective, relativitatea sa istorică și culturală, ci vor afirma convingerea că „etnicizarea” identității, remarcată în realitatea actuală, este departe de a fi în întregime naturală și va fi poate reversibilă.

SESSION 9: Juraj Buzalka

Comenius University, Bratislava

Nation and Religion in Central and Eastern Europe

Abstract. In this paper I analyze the dependency between nationalism and religion in the societies whose common basis of political mobilization consists of rural social structures, agrarian imaginary and narratives, and traditional religion. Relying on the analyses of ethnographic case studies and anthropological analyses of national and religious rituals from south-east Poland and taking into account recent market transformations after socialism, I demonstrate the dependence of national mobilisation on the institutional religion and the significant dependence of religion on the resources offered by nationalism. Due to the fact that religious and nationalist identifications and mobilizations represent parallel rather than sequential processes in the course of social transformations in Central and Eastern Europe, it is necessary to modify the conventional secularisation theory on the privatization of religion in modern condition as well as the conventional view on nationalism as the only ‘god of modernity’.

SESSION 9: István Horváth

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Hyphenated identities. The Romanian Roma and the dominant logic of ethnic classification. Theoretical discussion and empirical analysis

Abstract. Within the societies with a considerable volume of Roma population is not uncommon that a considerable gap between the official census figures and the estimates on the volume of this population exists. The differences between reality and statistics are often explained by the unwillingness of Roma to acknowledge their *authentic* affiliation due to a series of reasons. Most often the stigma associated with such affiliation is evoked. In this intervention we are proposing a different approach: a focus on the logics of ethnic classification, as implicitly encoded in the census practices. The census organized in the era of the nation states implicitly assumes a homology of the identities that are registered. Meaning that though in terms of contents there are major differences between the ethnic identities registered by census, in terms of evolution, structuration and functioning of these identities a similarity exists. Among others disjunctivity is considered one of the major features of these identity structures, namely the fact that when subjects make an option for a given ethnic affiliation, they implicitly reject other affiliations, because *they cannot have two cultural souls*. Nevertheless since the work of Edmund Leach the literature on ethnicity speaks about additive logics of ethnic classification, hyphenated, situational, contextual or multiple identities. Briefly alternative logics of assuming cultural belonging. Nevertheless assuming ethnic affiliation in such logic is one thing, revealing it in census is something different, since the majority of census questions on ethnicity are tailored to register one-dimensional identities. Based on the pitfalls of the classificatory logic of the censuses, several large scale survey (carried out on general population or Roma samples) offered the possibility of assuming multiple identification. Some results of such undertakings will be presented and commented in the paper.

SESSION 9: Sorin Gog

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Religious and Secular Meanings of Death among the Lipovenians from Romania

Abstract. My research project is focused on the way the new post-socialist cosmology is restructuring religion and how it is shaping the religious mentalities of contemporary Romania. I am investigating this by analyzing the ways the different local politics of ethnic and cultural identities shape the perspectives on after-life and burial practices. My research aims at analyzing the symbolic architecture of the discourse that surrounds and penetrates the dead body and of the way the cemetery is transformed into a micro-world that reflects the religious, ethnic and cultural struggles of the new post-socialist world. The fieldwork of this research is the multi-ethnic and multi-religious village of Sarichioi, situated in the south-eastern part of Romania. Old-Orthodox Lipovenians (divided into two antagonistic religious communities, *popovtsi* and *besopopovtsi*) and their eternal rivals, Orthodox Romanians, have to co-habit the village and share the local resources with the post-socialist emerged community of Lipovenian Adventists. What seems even harder to do is share the after-life and cemetery space, where the borderlines between these four communities become even stronger. The

---

forsaking of the ancestors religion by the Adventists was unconceivable by the other three religious-ethnic communities. A strong symbolic violence that was aimed at the Adventist community followed in Sarichioi: local church councils that excommunicated the “heretics”, plans to move them out of the village, the forbiddance of making new proselytes, ritual cleansing of objects touched by the Adventists, etc. This culminated with the problem of the burial of the first dead Adventist believers. The three ethnic-religious communities were strongly opposing to having Adventists buried next to their own believers because they feared that this would spiritually pollute the dead ancestors. This led to a strong segmentation of the cemetery space and the revitalization of the different narratives that surrounded the dead body and its fate in the after-world. In this community each of the dead bodies has a certain conceivable place within the graveyard. Each dead body falls under a specific burial practice (according to a religious categorizing of death) and has attached to it a specific mythology of after-life that is correlated with distinct social practices among the living. Only the Adventists do not have any place in this symbolic universe. For them, according to the majority, there is no chance left in the after-life; they are buried somewhere outside the cemetery, in a place that can be hardly conceptualized. Dying as an Adventist, and since then a few of them died, is conceived by the villagers as one of the worst ways of dying that leads to the burial in one of the most “impure” grounds. The symbolic representations of dying and the specific types of mortuary space and practices attached to it became one of the dominant instruments of controlling and safeguarding ethnic and cultural identities. The instrumentalization of the symbolic architecture of after-life that penetrates the dead body and the fragmentation of the cemetery space that accompanied this process mirrors the important transformations of the Romanian social system and the struggle to enact the different post-socialist politics of ethnic and cultural identities.

SESSION 9: Stefánia Toma

ISPMN, Cluj-Napoca

Causes, Consequences and the “Last Drop”: Ethnic Conflicts in Romania

Abstract. In Romania there have been two waves of ethnic conflicts between Roma and the local majority population since 1990 involving 75 events that reached the national or international mass media. This study tries to identify social patterns and explanatory mechanisms for these conflicts. The author shows that we should see ethnic conflicts as processes with demographic, social-economic, legislative/institutional, symbolic-attitude and conflict-management traditions shaping their development. Many authors have argued that the issue of segregation leads to the development of a local “critical mass” of conflictual situations which in turn result in the formation of a “conflictual cloud”. This conflictual cloud contributes to the intensification of conflict. Finally, one of a number of factors or events serve as the “last drop”, tipping the tension into an open conflict. This paper argues that issues of perception – how conflicts are interpreted and represented by local actors above all – play a fundamental role in the evolution of these situations. The idea of the last drop is itself a matter of perception – it is not the cause of a conflict but itself part of the representation of the conflict. The paper uses two main sources of data. First, a survey targeted at social workers in 1,900 rural communities which aimed to discover how the institutional relationship between the local authorities and the Roma. Second, fieldwork in two rural communities demonstrates that while conflicts may arise out of marginalization, the development of the conflicts varies radically.

SESSION 9: Gyula Kozák

ISPMN, Cluj-Napoca

Labor market, employment policies and attitudes to work and workplace among Romanian Roma

Abstract. Although the key terms in the title are supposed to be interrelated it seems that at least regarding Roma they are not. The paper is based on two types of data and analysis: a statistical analysis of data gathered during a sociological survey made in the summer of 2009 in four Romanian cities (Cluj, Iasi, Timisoara and Bucharest) on the one hand and a text analysis of the Romanian employment policies elaborated with the intent to integrate Roma in the labor market on the other hand. The paper presents the access of Roma in the labor market and sketches a frame within which the joint effects of labor market structure, employment policies and Roma people’s attitude can be described and interpreted. The main line of the presentation follows the inconsistencies of employment policies and in general Roma policies from the perspective of Roma values and labor market opportunities. The text analysis of employment policies suggests a series of shortcomings for example, policies for Roma are not fully consistent with actual labor market opportunities in general and more to the point with the chances of Roma to occupy certain positions in this market; moreover,

---

the control over the implementation of employment policies is hampered by the evaluation grid designed by policy makers. The statistical analysis of survey data replicates the condition of Roma in the labor market as it has been described in many previous studies and includes data on the attitudes of Roma regarding work and workplace. The data suggests that Roma expectations regarding work and workplace are in line with what we might term as the majority expectations. Therefore exoticizing the relation between Roma and work (e.g. policies for reviving traditional crafts) is probably not the most suitable way to integrate Roma in the labor market.

Session 10

From Workers' States to the humble state of the workers: 'Learning Democracy' through Sub-alternization in Eastern Europe

Don Kalb- Central European University, Budapest
Alina Cucu – Central European University, Budapest
Florin Faje – Central European University, Budapest

SESSION OUTLINE. The studies of socioeconomic transformations in Eastern and Central Europe could not fail to note the massive displacement of the working classes from socialism to post-socialism. That these accounts were geared primarily in political, economic or cultural terms makes little difference, the outcome is usually described in terms of "marginalization", "impoverishment" or "destitution". The relatively decent and secure position that workers had under state-socialism crumbled soon after the regime's demise. The space of the factory, the icon for the strength of the socialist working classes, was as quickly losing its material and symbolic significance as it was getting rusty, only to be replaced by a fearful political discourse unable to locate the newly uneducated and unemployed in the emerging capitalist order. The surprising political irrelevance of labor and the workers' inability to 'learn democracy' is taken here as a process of sub-alternization of the working-class which failed to be properly explored over the last years.

The present session invites for a critical debate among historically minded sociologists and anthropologists on the trajectory of these economic, political and cultural processes. The complex processes of working-class formation and disintegration raise key questions on the historically changing relations between class and the state, thus providing ideal starting points for any critical inquiry in the establishment and emergence of political and economic regimes. We welcome papers on any topic dealing with the relationship between the state and the working-class and its transformations in socialism and post-socialism. Our suggestions are: factory communities, power relations at the shop floor level; mass culture, ideology, and nationalism; class, ethnicity, migration and the right to the city; processes of subjectivation and identity formation. The sheer variation of these relations in postwar East-Central Europe makes the regional focus all the more welcome, however without sidelining the impact of global forces or that of local events.

SESSION 10: Adam Mrozowicki
University of Wroclaw

Reka Geambasu
Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj- Napoca

Triin Roosalu
Tallinn University

Civilising capitalism in Eastern Europe? Labour activism and trade union strategies in the automotive sector in Poland, Estonia and Romania

Abstract. Research on trade unionism in Central and Eastern Europe (CEE) in the 1990s suggested that the consequences of radical market reforms and the cultural legacy of post-socialist unionism would durably impede the constitution of trade unions as the strong social actors in the region. However, this thesis has been challenged by studies carried out at the beginning of the new century. They documented the traces of union revitalisation both in the public sector, and in private multinational companies. Research on multinational companies in the automotive sector offered convincing evidence for breaking the weakness of trade unions by

---

innovative actions at the plant level, including the strategies of membership acquisition or the development of cross-border union cooperation. However, other researchers argued that automotive firms in the region would not witness trade union renewal due to the range of macrostructural and organisational factors, the latter being represented by new management techniques and the individualisation of labour relations. This paper scrutinises both hypotheses by comparing trade unions' situation and strategies in the automotive sector in Poland, Estonia and Romania. Empirical research, which began in spring 2010, is based on mixed techniques, including expert interviews at the "branch" union federations, company-level case studies in manufacturing plants and automotive suppliers companies, as well as biographical interviews with company-level union activists. The paper will present the key findings of this ongoing study by offering an overview of union revitalisation strategies adopted national union federations (membership acquisition, social movement unionism, internal organisational changes, political activism, international union cooperation), as well as company-level strategies undertaken by trade unions in 6 multinational companies (3 car producers and 5 car parts suppliers in car textiles and metal component sector). Empirical analysis aims at answering the question of how the existing institutional and macrostructural conditions, the properties of work organisations and the strategic choices of union activists and leaders influence (and, possibly, are influenced by) the situation of trade unions in the companies and the sector studied. Overall, tentative results of the research confirm the existence of a potential of union renewal at the bottom levels of union structures, which in connection with more proactive strategies of union federations might indicate a process of 'overcoming' the post-socialist weakness of organised labour.

SESSION 10: Murg Ana-Maria

Central European University, Budapest

Agency and Identity: Redefining the collective of women workers from Argos, Cluj-Napoca in post-socialism

Abstract. The nature of post-socialist change is, even now, almost two decades after the collapse of socialism in Central and Eastern Europe, highly contested. Recent scholarly literature emphasis that, responding to the new regime of accumulation by combined strategies of innovation and reversion, actors who pursue their daily routines and practices may provoke unexpected influence over the larger structures of personal, cultural and political meaning. Looking at the evolution of the work practices of the women collective from Argos, a textile factory from Cluj-Napoca, Romania, and tracing a time line starting from socialism to post-socialism, I focus on the recent restructuring of the labour process on a background of uncertainties caused by the change of ownership of the factory in 2004 and the current financial crisis. The alterations caused to the immediate work collective resulted in loss of its integrative power, but at the same time lead to a redefinition of women's identity along the lines of young, hardworking and flexible versus old, lazy and rigid, regardless of the age factor. Assuming and acting more and more according to these divisions, the identities of the workers stretched to a distinction between socialism and capitalism. Aligning with the official policy of the factory promoting efficiency and flexibility, the "young" women started changing their practices and slowly asserting claims, culminating with a general strike of the workers in 2008, when they did not receive their salaries for a few months. I argue that, looking closely at the discourse and practice of the women workers, how they position themselves in a concrete context and produce meaning, we can see how agency emerges from these practices. However, the almost inexistent coverage of the strike in the media, the partial fulfilment of the promises from the part of the leadership and repetition of non payment of their salaries points towards an accentuated process of sub-alternization of the workers.

SESSION 10: Eszter Zsófia Tóth

ELTE BTK Budapest

My Work, My Family, My Car": Women's Memories of Work, Consumerism, and Leisure before and after 1989

Abstract. This paper sets out to describe the cultural identity forms adopted by a semi-skilled woman worker. A lot of work has been done on the problem of worker identity. However, most of them are centred on one or two aspects of people's identities – their race, gender, sexuality, class and so on. The concept of socially constructed identities enables us to better understand the life histories of ordinary people who lived under socialism in Hungary. Personal identity can be considered to be a social representation, an organising principle of individual positioning in a field of symbolic relationships between individuals and groups.

My paper will discuss questions regarding women worker's consumer identity forms after system changing. In constructing my argument, my most important sources were my qualitative oral history interviews, which

---

were carried out with skilled workers and semi-skilled woman workers. My aim is to recall and recount the life-story narratives of workers. My aim is to show the variety of consumer identities adopted by these people in telling their life stories. In my paper I will analyse stories connected to women workers identity questions. One of them: how could buy a woman worker Trabant? What are the symbolic meanings of this car in the life story narratives? It should be pointed out, that these men and women speak lot about consumption. These women rarely depict themselves as "working women". These women's narratives offered a sense of having belonged to more than one group in their life (consumers, workers, neighbourhood communities). Major differences in the narration of these women have appeared in many ways. Understanding how working people came to be storytellers in the interview situations is only the first step toward a better understanding how and why they structured their life accounts the way they did, and how they understood, and ultimately structured their lives.

SESSION 10: Eszter Bartha

Eötvös Loránd University, Budapest

Mark Pittaway - Tribute to the memory of a most inspiring scholar, suddenly passed away in October 2010.

The Open University Milton Keynes

Lonely fighters?: The "working class" and the change of regimes in Eastern Germany and Hungary

Abstract. One of the most important criticisms of transitology, which still dominates mainstream elite discourse in Hungary, concerns its apparent negligence of social history. It is not accidental that social anthropologists were the first to "re-discover" society in postsocialist Eastern Europe and indeed, critical scholars argued that anthropology can provide the necessary means to correct the deficiencies of transitology. In our joint paper an attempt will be made to see how it is possible to combine historical research with oral history methods. The grand legitimating narrative of the Communist parties took it for granted that there was a revolutionary working class in Eastern Europe, which was led to victory by the Communists. It should be interpreted in this context that when Hungarian sociologists first challenged the validity of the "two-class one strata" orthodoxy (the working class, the peasantry and the intelligentsia) in the 1960s, it was indeed an innovation, which required both political and academic courage. The eventual and rapid collapse of Communist regimes across the region in 1989 discredited the "legitimizing" narratives of official working-class histories; the events of the year disproved notions of a simple equivalence between class position and class consciousness characterized of dominant trends in Marxist thought. Contrary to the expectations of many Eastern and Western European leftist, political programs based on the philosophies of democratic socialism and workers' self-management received very little support from Eastern European working classes after they were liberated from the bureaucratic tutelage of their ruling Communist parties. Nor was the Eastern European political and intellectual climate favorable for revisiting working-class histories after the change of regimes: all forms of class theory were regarded as utterly discredited and the "working class" was often uncritically associated with the state socialist past, as intellectual elites invested in futures based on "embourgeoisement", which downplayed the social and political roles of industrial workers.

It can be indeed argued that the new élites in Eastern Europe developed a legitimating narrative, which was a simple reversal of the discredited Communist ideology, denying the existence of class under state socialism. Mark Pittaway has conducted an illuminating research into the social history of different groups of workers, the results of which will be presented to refute any *a priori* statement about the character and political thinking of socialist workers. Eszter Bartha seeks to take this research question further into the postsocialist period. She has conducted life-history interviews with East German and Hungarian workers, and her main research question is to explore how the political and social attitudes of workers changed over the past two decades, and what, indeed, democracy means without the welfare state that many believed capitalism would give to them.

Session 11

Living Citizenship: Immigration, Transnational Ties, and States in the Enlarged Europe

Irina Culic- Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Remus Anghel- Institutul pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN)

SESSION OUTLINE. Migration and belonging are mutually constitutive processes rescaling across national borders in an increasingly globalized world. This session discusses research investigating the continuous shift in immigration and citizenship policies, and the way migrants react to them through their practices. The two waves of European Union Enlargement in 2004 and 2007 represent turning points in how citizenship is experienced by East European migrants at home and abroad. Based on rich empirical cases, the studies in this session illuminate the strategies of both states and immigrants in enacting multiple citizenships, while critically approaching concepts developed to understand the complex reality of the new social spaces and practices thus produced.

SESSION 11: Magdalena Lesinska
University of Warsaw

National Citizenship as the Mechanism of Political Inclusion in contemporary Europe.

Abstract. The concept as well as the politics of citizenship today is a source of disagreement and confusion among political theorists. Massive migration presents an increasingly complex set of challenges to the issue of belonging to the political community and the citizenship as a main mechanism of inclusion within its boundaries. My main question, which I intend to elaborate in the paper is following: does national citizenship still remain significant and valid mechanism of political inclusion in contemporary Europe? I argue that there is an important reorientation of the role of nation state in the process of the aliens' (long-term foreign residents) inclusion, as well as the national citizenship as its main channel. The paper will consist of four main parts. The first part starts with defining the basic terms used here, such as citizenship and political inclusion. The meaning of both of these key concepts and their mutual relations are transforming currently. Next I would like to discuss recent changes in citizenship policies and political inclusion processes at the level of nation state. I raise the question whether the status of citizen is a *conditio sine qua non* for being an active participant in communal life in the host polity. This doubt is especially interesting in European context. In the third part I will discuss new analytical-theoretical conceptions of citizenship, with a particular emphasis on postnational model as an ideal-explanatory construct correspond to the ongoing processes in some modern countries. In the last part I will attempt to look at transnationalism, and qualitative changes of European migrants' population, asking the question for whom applying for citizenship of the host country is still vital issue and – in the context of described transformation processes - what would be the future of such inclusion mechanism as naturalization in the EU countries. My hypothesis is that under present circumstances citizenship and especially naturalization of the long term residents is at the stage of important conversion. A few key factors contribute to the fact that citizenship consequently loses the status of main and only mechanism of inclusion of the others into polity and to serious reorientation of its normative meaning. On the one hand there are fundamental changes in legal and political systems (symbolized by enfranchisement of migrants and citizenship of the EU), on the other hand, there is a phenomenon of growing population of transmigrants who – contrary to more traditional type of settled one – are living in transnational space “here” and “there” never certain where and for how long to put down the roots. Qualitative research survey conducted by Centre for Migration Research on Ukrainian and Vietnamese immigrants living in Poland supports this thesis. The results show that for most of the examined respondents representing both nationalities (regardless the time of residence in Poland) naturalization does not represent an important issue and application for Polish citizenship is not considered in many cases. The most common argument used against naturalization by long term residents is that in practice it would not change their status and scope of rights they have already possessed.

SESSION 11: Neda Deneva
Central European University

Practicing Citizenship: Bulgarian Muslim Labour Migrants and the State/s

Abstract. With this paper I aim to address the issue of everyday relations and imaginings of the state/s of Bulgarian Muslim migrants in Spain. More specifically, I look at their simultaneous normative and institutional incorporation in two polities and how this affects their enactment of citizenship. Living transnational lives, migrants have to deal on a daily basis on one hand with various state created and imposed categories (member of a cultural minority, citizen, migrant, regular/irregular worker, unemployed etc). On the other hand, they also stumble upon different institutions, norms, and have to handle numerous crisis situations. Based on extended ethnographic fieldwork in a Bulgarian Muslim migrants' community both in Bulgaria and in Spain, I look at the ways migrants experience and negotiate this embeddedness on the margins of two states through their everyday practices and interactions with the state. As a culturally and economically marginalized minority population Bulgarian Muslims have developed a specific relationship with the Bulgarian state, which was translated and complemented through yet another ambiguous (semi-marginal) position they have taken up in Spain as migrant, EU-citizens and Muslims at the same time. Taking this as a starting point I embark on a more specific discussion of the realms of work and social security. I examine the welfare provisions and the everyday interactions with institutions that migrants and their extended families at home experience. My main argument is that there is a space for negotiation and improvisation in the way migrants exercise their rights of citizens (or not quite). Ultimately, the type of contracts and welfare provisions which Bulgarian Muslim migrants receive in Spain open up spaces for acquiring a type of social citizenship which they have always lacked at home. In this sense, the everyday state, through which categories are worked into practices, offers a kind of social citizenship in practice. This is enhanced, however, by personal mechanisms of complementing institutional solutions. It is in this play of state/institutional imposed framework and the creativeness of the individuals that I see a potential development of a concept of everyday citizenship.

SESSION 11: Irina Ciornei
Autonomous University Barcelona

EU citizenship, political incorporation and transnational ties. A case-study of the Romanian migrants in Spain

Abstract. The Romanian migrants in western Europe are a paradigmatic case for what Bauböck (2003) calls transnational citizens, i.e, individuals who have overlapped memberships, rights and practices in several political communities. Starting from this theoretical observation, an empirical question is straightforward: "If overlapped memberships and clusters of rights generate overlapped citizenship practices in distinct political communities, what is the shape and form of these? How do they interact at the level of agency and political institutions?" In this sense, the central topics the paper refer to the processes of political incorporation of the Romanian migrants in the residence context, their transnational political practices and responses to homeland politics and the nexus between these phenomena. Related to the processes of political incorporation in the localities of residence we will provide data about the electoral participation of Romanian residents at the Spanish local elections in 2007, describe the organizational life of this community in various localities and the strategies through which the group notables try to tap into the power resources. We consider that an important variable in the processes of political incorporation is the local opportunity structure and the perceptions and discourses of the main stakeholders. In this sense, we will seek to understand how the local institutional environment and the Spanish political parties responded to migrants' strategies to enter the political system and make use of their political rights. The analysis of the transnational political ties is centred around the electoral and non-electoral participation of Romanians in the politics of their country of origin and the emigrant agenda the associations and organizations propose. We consider that an important factor shaping transnational political involvement is homeland political opportunity structure towards emigrant communities. We will describe and understand how the country of origin government and other key actors, as the political parties, approach the Romanians abroad in relation to homeland politics. Related to the nexus between the processes of local political incorporation and transnational political practices we start from the hypothesis that these two are not totally independent phenomena. On the contrary, the political ties between the Romanians and their country of origin spill over into a series of resources that migrants can use in both ways. For example, we will try to see the role of the Diaspora representatives in the Romanian parliament in lobbying immigration-related issues in the context of residence, or the role of the Romanian government in building the Romanian identity abroad and empowering certain actors. The role of the Orthodox priests in the processes of local incorporation as legitimate interlocutors against the Spanish authorities is one of these examples. At another level we can witness the creation of external offices of Romanian parties and translocal

---

party agreements between the Romanian and Spanish ones, facilitated by the membership in the EU parliament and oriented towards mutual support in the politics of both countries. The intensification of ties and networks between the parties of both countries has also determined the involvement of Spanish politicians in Romanian politics, as for example the support offered by the president of Madrid Community, Esperanza Aguirre in president Basescu's campaign abroad.

SESSION 11: Ionela Vlase

Universitatea din București

Return Migration from Italy to Romania: Context, Motivation, Challenges

Abstract. Romanian migration to Italy witnessed a series of structural changes in the past twenty years. Romanians were first irregular migrants in search for informal jobs, and became legal migrants in 1998 and 2002 when they legalized their status due to the Italian regularization campaigns (issued by the Turco-Napolitano and Bossi-Fini laws). Global economic and political contexts as well as different individual socio-economic characteristics featured migrants' experiences differently. A recent pattern is the return to Romania. Romanians aimed at a temporary migration with the aim of return. In the past three to four years return becomes more visible in some migrants communities. The research aims at shedding light on the determinants of return migration in both origin and destination countries. Different levels of economic, cultural, and social capital can issue different patterns of reintegration of the returnees in respect to the transferability of skills learnt abroad, quantity and quality of the stock of social capital in migrants' origin countries, and economic opportunities. Men and women alike had different labor experiences; unequal labor market participation can perpetuate in Romania when migrants are coming back.

Session 12

Inequalities, Old and New: Romania in Cross-National Perspective

Joshua Kjerulf Dubrow- Polish Academy of Sciences

Irina Tomescu-Dubrow- Polish Academy of Sciences

Kazimierz M. Slomczynski- Ohio State University

SESSION OUTLINE. The purpose of this session is to discuss current research on changes in inequality, with Romania in cross-national perspective. Across space and time, social, economic and political processes shape and reshape social structures and the inequalities they carry. These processes make and remake social structures whose constant features are social change and asymmetrical relationships. Dynamic social structure begs the question: how are inequalities simultaneously enduring and changing? We argue that even during radical social transformation – such as in Romania – key features of social life have stratifying effects. At the same time, dynamic mechanisms of social inequality, such as labor markets, social conflicts and political power struggles especially, are potent explanations for how inequalities are both old and new, made and remade.

This session, to be conducted in English, seeks empirical papers focusing on mechanisms that, based on research both in Romania and cross-nationally, best explain “who gets what and why.” Such classic topics as social class and social stratification position – measured by education, occupation – can be supplemented by topics including income mobility and career attainment. Of special interest are analyses of previously underemphasized inequalities, like those related to power resources and social capital, as well as dynamic analyses of social inequality.

The session highlights Romania's place within a cross-national context. While each country has unique features, cross-national comparisons – if approached with care – reveal similarities between countries, and bring into stark relief their differences. While Romania's recent history has obvious parallels to their post-communist neighbors, various post-communist countries are not the only possible points of comparison. Western Europe can also be an interesting contrast. We encourage papers that reflect creativity in cross-

national theory and methods. Quantitative analyses of cross-national data, such as the *World Values Survey* (WVS) and the *European Social Survey* (ESS) are especially encouraged.

SESSION 12: Kazimierz M. Slomczynski
The Ohio State University

Irina Tomescu-Dubrow
Polish Academy of Sciences

The Matthew Effect and Social Class Inequality: Romania in the European Context

Abstract. We analyze the *Matthew effect*, which is expressed in the well-known colloquialism “the rich get richer and the poor get poorer.” In a popular interpretation, increasing social inequality is manifested by the accumulation of advantages provided by wealth and by the amassing of disadvantages associated with poverty. Although wealth and poverty can be characterized in various ways, in illustrating the scope of social inequalities in Romania we focus on household income. However, we note that a considerable distance between the socially defined “top” and “bottom” is also reflected in the psychological sphere, opinions on the newly built capitalism (pro-market *versus* state-paternalism attitudes). We formulate the central question of the paper as follows: Is the *Matthew effect* reflected in the increasing distance between opposite social classes? To answer this question we study recent transformation in Romania, assuming that the *Matthew effect* is particularly strong during the advanced systemic transformation. There are two conditions supporting our assumption: (a) structural (realization of the economic model favors the privileged rather than marginalized classes), and (b) psychosocial (people from opposite social classes have different adaptation abilities to radical social change). We claim that condition (a) occurs independently of condition (b) which means that structural factors explain the occurrence of the *Matthew effect* simultaneously with individual factors such as adaptation abilities. In consequence, we formulate a hypothesis, according to which the *Matthew effect manifests itself in the polarization of opposite social classes even if the adaptive abilities of people belonging to different classes are controlled*. Since in our analysis social class is an independent variable, it is important to consider an appropriate theoretical framework of class analysis. In his fundamental study, Ossowski (1957) argues that social classes are frequently defined by complex criteria that blur their location in the social structure. We argue that social classes should be treated as a *nominal* rather than an *ordinal* variable. In our opinion, there are two conditions that can be thought of as both necessary and sufficient for a reasonable claim that social classes matter. They can be formulated in terms of two conditions: (a) The distribution of statistical averages and mean values : social classes differ considerably with the average values of essential characteristics of social position forming a hierarchy (a partial ordering); (b) The distribution of variance: the differentiation of essential characteristics of social position is substantially larger between classes than is their differentiation within classes. We apply three types of class schema: EGP (Erikson, Goldthorpe and Portocarero 1979), WRT (Wright 1985), and ESP (Esping Andersen 1993) to the European Social Survey data (for specific class codes, see Leiulsrud, Bison, and Jensberg 2005). The paper shows the extent to which Romania is similar and different from other European countries with respect to social-class based inequality.

SESSION 12: Joshua Kjerulf Dubrow
Polish Academy of Sciences

Nicolina Dumitras
Graduate School for Social Research, Warsaw

Romanian Women’s Enduring Political Inequality in Comparative Perspective

Abstract. Political inequality is the extent to which groups within society differ in influence over government decisions. Decades of research have clearly shown that position in the social structure impacts individual- and group-level political influence. In Romania, as in other post-communist countries, gender is a major division point in the social structure: women generally occupy a disadvantaged social position (e.g. socioeconomic status) and are politically unequal in comparison with men. Research on women’s political inequality is largely focused on the West, leaving post-communist Europe out of the picture. Moreover, the few comparative studies of women’s political inequality that include former Soviet bloc countries often do not cover Romania. Drawing on data from a variety of sources, this paper explores the extent and determinants of Romanian women’s enduring political inequality by way of cross-national comparison. I will compare Romania with Poland, as both are large European countries that share a communist past, adopted democratic ideology, and undertook political reforms to approximate Western Europe. Their key historical differences – including their

---

unique brands of socialism, the form and magnitude of social transformation after the socialist era ended, and the status of women in both countries before and after 1989 – highlight particularities of the Romanian context. In this paper, political inequality is largely conceptualized as political voice and is measured and analyzed in two ways: representation in parliament and political participation. First, I use data from the Inter-Parliamentary Union to examine Romanian and Polish women's severe and enduring parliamentary under-representation from 1980 to 2010. To explain why women continue to be under-represented, I will supplement these data with interviews of Romanian and Polish parliamentarians from the post-communist era. Second, the European Social Survey 2008 is used to examine Romanian and Polish women's political participation and its major determinants. Main research questions are: In what forms of political participation are women most active? What demographic and attitudinal factors – focusing on ethnic minority status, class position, and interest in politics – are the most important determinants of women's political activity? Taken together, analyses in this paper will provide a comprehensive understanding of the extent to which women's political inequality endures in Romania, the reasons for its endurance, and avenues for future research.

SESSION 12: Georgescu Păun Laura
Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca

Researching Gender Equality in Politics at the Local Level

Abstract. This research is informed by the observation that the dominant discourse on gender equality in politics in Central and Eastern Europe is focused on the quantitative representation of women in political bodies. The feminist discourse that supports both the attenuation of differences between women and men as well as the transformation of unequal gender relations by tackling discrimination in the private sphere is isolated and marginal with no impact on gender policies. In Romania the situation is similar, although the transition times with its radical change in social relations opened up the space for the contestation of all social relations. The goal of this endeavour is to bring the feminist discourse on gender equality to the fore of the local politics' practices. My attention was captured by one of these institutional actors with influence in shaping the goals of gender equality politics, namely the political parties.

SESSION 12: Tőkés Gyöngyvér
Universitatea Sapientia, Cluj-Napoca

Digital inequalities among the adolescents in Romania: socio-economic dimensions of internet usage

Abstract. The importance of technology as a dimension of social change has been noted in many studies in social sciences. The influence of ICT to different aspects of everyday life is obvious, even so its nature is yet unclear. Access to and use of the new ICT brings potential economic, socio-cultural and political benefits. But in the same time, it may be the source of new inequalities, and supply social disadvantages. The digital inequality has many aspects. The internet era has at least three periods. In the first stage we talk about the inequality of access, and we enhance the differences between those who have access to the internet and those who have not. In the second stage we outline the variations of use, namely what people are doing on-line. In the third stage we examine the inequality in digital skill, precisely what users are able to do, when they go on-line. In the present paper we examine the inequalities of the adolescents in Romania associated with the use of internet. We look at the degree of overlap of digital inequality with existing divides along socio-economic dimensions. We follow that the internet as a new and rapidly diffusing communication technology reduce certain aspects of social inequality or does reinforce them. We have studied the question of digital inequality on the bases of an empirical survey, which we conducted between 845 15-18 years old pupils from Mureș County in December 2007. We question the relationship between the pattern of access and usage of the internet and existing patterns of socio-economic inequalities in the target group. Our analyses indicate that Internet access is divided along geographical region, class, education, age and gender lines, and that these socioeconomic indicators remain important predictors of internet usage. The pattern of social inequality associated with internet access and usage is still strong, and we have found that systematic differences in access and use of ICT correlate with the structured social inequality.

Session 13

Media and Redefinition of Space

Yuliya Biedash - European Humanities University, Vilnius

SESSION OUTLINE. Transformations took place due to the development of mass media brought modern practices of containerization of social and spatial relationships (in the form of national state) and corresponding legitimating mechanisms into challenge. This let some intellectuals to diagnose actual state of affairs as “the end of space” (J. Baudrillard), “no sense of place” (J. Meyrowitz), „time-space compression” (D. Harvey) etc. These statements sound paradoxical, because they were made in the situation, when the problem of space became one of the noticeable research trends in the humanities and social sciences, what made M. Foucault to label our epoch as “the era of space”. This allows us to claim that transformations of space experience connected with the development of technique and mass media led not to the devaluation but to the diversification of spatial relationships and to the necessity of redefinition of space.

That is why one of the distinguishing features of contemporary (postmetaphysical) thinking can be called an attention to the spatial aspect of human being which obtained the status of “spatial turn” in the past decade. Now a matter of considerable interest is not just the question “What is space?” but triadic relation - “society-action-space” (B. Werlen). This shifting – from space as a research object (space as such) to the social significance of spatial dimension – is first of all bound up with *performativistic (action-oriented) concepts* that consider space as a dynamic scheme materializing in the everyday “repertoire” of human actions.

The session is dedicated to the analysis of relation between social dynamic connected with the mediatization of everyday life and transformations of space interpretations as well as to the explication of heuristic potential of action-oriented concepts of space for the contemporary sociology and social theory.

SESSION 13: Andrei Costina

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Virtual space – beyond “the end of space”

Abstract. The focus on space as a relativistic phenomenon has generated numerous theories attempting to define the characteristics of space as vectors generated by human actions. The transcendence of human personality and/or consciousness into the digital realm creates new paradigms of the virtual space that go beyond the end of the tangible (as volatile as it is) describing new forms of perception and existence that are less defined by action and more by social structure. The aim of this paper is to take a peek into virtual spaces determined by digital communities where action is no longer action per se, but transforms into concept and thought, and the environment is created solely from the interaction between the individuals. Delving into the intricacies of virtual interactions from the simplest forms that require a lot of imagination to the most complex ones that are totally immersive and provide a form of alternative reality, one may find that digital space is not only vectorial, but also polydimensional with the number of dimensions directly related to the complexity of the social structure and the quantity and quality (typology and intensity) of the interactions within the social network. The research of digital communities that basically generate their own spaces cannot be done with regular methods, consecrated in sociology and anthropology. Except for the most basic ones such as observation, direct and participative, the others fail to provide sufficient output in order to obtain relevant results. A new methodology is due and this paper will attempt to pioneer some combined research methods that could achieve a sufficient degree of relativity and continuous updating as to produce output data that is usable in virtual space and community research. Basically, data mining needs to be correlated continuously with the dynamics of social structure and participative observation in order to achieve a sufficient set of information. In this respect, virtual space powered by digital media becomes less performativistic, but reflecting social structure in a fractalic manner that is morphing continuously, transposing into existence, as virtual as it may be, that which Manuel Castells called a few years ago a “space of flux” built on hardware and human machine-mediated networks.

SESSION 13: Orsolya Gergely
Universitatea Sapientia, Cluj-Napoca

The Virtual Me. A New Way and Practice of Identity-Construction and Language Use

Abstract. The virtual spaces have, as well as the physical spaces: an architecture. To this new kind of “architecture” has been connected a new kind of behavior too, named “cyborg”, which has two main very positive and brand new peculiarity: anonymity and a strong “real life” character, even if everything happens in the virtuality. In this paper I will examine one social networking site’s population in a smaller town (Miercurea Ciuc). The paper is based on a sociological research (2009): there were chosen 1327 iWiW-accounts by sampling, and so there was created a database with all the visible data from each account. Using this database we can draw a picture about this town’s iWiW-users: along what kind of socio-demographic parameters can be describe this population, what do they present about themselves, how many connection do they have, how many information do they share, in which way and what do they say about themselves. Beside the database there was used the content analysis, too. In two main category: **(1.) photographs** that they share (along four aspects: *character(s)* (presented on the picture), *place*, *subtitle* (are there any or none, metaphoric or simple one, in which language, are there used any emoticons) and *design* (are “natural” or “edited” ones), and the **(2.) given answers** for the open questions of the profile page (*length* (are there short (one or few words) or long phrases), *language* (Hungarian or other), *spelling* (correct, incorrect, use of emoticons), *originality* (one word or quotation), *style* (sober ore funny, likely or unlikely valid).

A new kind of identity can be observed: a new practice of self-presentation by using IT, *sending* a complex message about myself for others, friends or strangers. This message can be “created”, “recreated” or “changed”, “modulated”. It is in a very strong correlation with *real* identity, it is not something totally different, but it has a strong “cyborg” character: almost everything is possible. We can say that it is more optimistic and more adaptable: it can present even the identity which we would really like to acquire.

SESSION 13: Peter A. Safronov
Moscow State Lomonosov University

Escape without moving: language of estate billboards in Moscow

Abstract. Do we still can talk about contemporary city as something sustainable in space? May be it is more plausible to describe the space of modern city as an effect of “nomadic” (in terms of Deleuze and Guattari) reconfiguration of life experience. This experience is based on our behaviour as consumers. We are living in the city by means of consuming its space. The way of that space-consuming becomes the matter of social organization. In case of low classes it seems that the space consumes them itself. On the contrary if you are rich, you are much more flexible in arrangement of space-consuming. You can even live in the city without taking this fact into consideration at all. Or at least that is the promise of estate billboards in Moscow: you can escape from the city without moving at all. The language of this billboards is based on the schift in definition of space: the space of advertisement don’t produce any distance at all. You can live far away from the center of the city and still be very close to it. The city goes with you – if you can pay for it.

SESSION 13: Tatiana Litvin
St.-Petersburg State University

Social Imaginary and Creativity of Action: Space as a project

Abstract. In my paper I consider space in a dynamic scheme of formation of contemporary subjectivity. The contemporary individual uses the different ways of understanding and interaction in everyday life. The dynamic of social transformation is connected with development of media-technologies and led to new form of social experience and self-reflexion. I analyze some aspects of individual perception in context of action-oriented theories of subject. So I compare the ideas of Ch.Taylor, H.Joas and A.Schutz to demonstrate the spatial relationships in the acting mind. The space is not only one of metaphors of sphere of individual solutions but also phenomenal form of action. Space as a project explain dynamics and imaginarieness of the process of realization in the creative construction of individual reflexion. In the concept of “social imaginary” Charles Taylor considers the public sphere as one of her forms. The public sphere as a “common space” demonstrate a metatopical character and is realized as a space of communicative actions (J.Habermas). The social imaginary is not a set of ideas and finished ways but the set of social practices, of forms of action and institutionalization. The modern thinking is founded on social imaginary as on the form of practical expressed notions. In this sense, an individual action is based on a constitutive forms of anticipation and expectation in the process of realization. Hans Joas considers the creativity as characteristic of all types of social action. In The

---

Creativity of Action he analyzes a rational model in the theory of action and criticizes the conception of rationality as main conception for understanding of the empirical benefit of action. A primary sociality and a specific corporeality are reflected in a non-teleological interpretation of the intentionality of action. The characteristics of acting subjectivity including the idea of autonomy of subject are important in this context for a reconstruction of the rational model. An alternative of teleological approach consist in the interpretation of perception and understanding as one phase of action for change an intention and a goal. The goal-setting is not realized before the action but it's made in the process of self-reflexion connecting with the specific creativity of corporeality. In other words, the phenomenology of acting subject is added by Hans Joas to traditional rational model. So Alfred Schutz considered a dynamic of self-reflexion and projecting in his phenomenological sociology. In The Phenomenology of the Social World he proposed the temporal structure of the projecting to explain the dialectic of projecting and imagination. A dynamical relation between construction and imagination creates the reflexion of goal and sense in the space of realization of action. Thus I consider the metaphor of space as space of realization of action-oriented reflexion. The creativity and imaginativeness are characteristic of practical mind in the dynamic of constitution of the contemporary subjectivity.

SESSION 13: Claudiu Lukaci

SNSPA, București

Mass Media and Social Change: Socio-Political Aspects of Instituting the Departments for Media Relations and Spokesperson

Abstract. The form in which Government and society are connected through media is provocative, especially from mass media power of influence's perspective. Often we assume that media create opinions, attitudes, behaviors. Consequently, these judgements had become common knowledge, but understanding their influence requires more than a mundane perspective. That is why the sociological analysis must incorporate extended contributions on the topic. Thus, the presentation will be focused on the relationship between media and politics, analyzing the way through which media have an essential role for modern democracies. Furthermore, the consequences derived from the evolution of mass communication means will be shown. Initially, media were part of the social progress and afterwards it create a link between communication and manipulation. The astonishing advancement of mass media has given the opportunity to control both functions: informative and public communication. Easy to observe the tendency to substitute classical approach of civic participation for a new one, powered by media tools. Media ensure the right of citizens to be represented and also stand for their specific rights. Latter, the administrative branch admits the transformation and opens a channel of communication with media, recongnizing its influence. Thus, a major change in the modern democratic societies needs to be analyzed: the emergence of specialized institutional framework dedicated to media. Governments relate to press by setting up departments and bureaus for media relations and spokesperson. A new context has evolved in which there is a need for adjustments and reevaluation of media' social role and statute. This clarification depends on the way Government and society are related to media. Is the Press the fourth power (authority among those invested by constitutional law)? The question comprises multiple levels of debate but, if we consider media's influence comparable to a constitutional power then, it is expected for it to act in institutional frames. A new challenge arise: how is suitable for media to relate to the other spheres of institutionalized social life? From this perspective we should engage in observing the profesional practices of journalists, their connections with other entities (public, marketers, politicians), their social mission, their role in controversial issues. In conclusion, the structures, the behaviors and the interactions identified in media environment appears to be unique in comparison to other social spaces. These findings need further clarifications included in the presentation.

SESSION 13: Radu-Mihai Meza

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Virtual Space in the Online Networked Society and Popular Media Culture

Abstract. Space has always been related to communication between social entities. People have described space with respect to artificially created conventions of what time is and what distance is. Thus, space has always been relative to social conventions, but perceptible by use of our senses. Modern technology that allowed instant (light-speed) communication shifted space outside our sensorial perception making it virtual. The telegraph and telephone have allowed for instant, real-time one-to-one communication which contracted space between specific individuals. Virtual space was a line, unidimensional. Mass-communication media like

---

the radio or television have allowed for instant real-time one-to-many communication which redefined spaces as uniform markets for cultural consumption. Virtual space was transformed into a bidimensional surface, a plane described by multiple individuals consuming the same cultural products, sharing meaning and values. The Internet and the World Wide Web have allowed for instant, real-time many-to-many communication which gradually cancels space as a sensorial perception and transforms it into a culturally moulded wireframe of social interaction. Virtual space is becoming tridimensional, a diverse intersection of culturally uniform surfaces (previously defined by mass-media culture) that constantly interact on different levels. This paper aims to describe how the social dynamics of digital networked communication within online social networking systems defines space with respect to dominant popular media culture references. These new coordinates make abstraction of the physical, of the perceptible and build a space of shared concepts which allow for communication between individuals and communities. Even with the prerequisite of common language, real communication is scarcely possible in the absence of shared cultural background, shared values, shared references. The author's approach to the sociology of interaction in virtual spaces is focused on how communication in social media relies on shared understanding created by the consumption of similar cultural products. That is to say tridimensional virtual spaces defined by contemporary social networking systems are determined by popular media culture. The goal of this paper to present an exploratory study of interaction and connectivity between people in social networking systems by analysing and structuring cultural media references actors use to convey meaning. One of the key aspects of our approach is using formal concept analysis (FCA) to provide a hierarchical conceptual clustering of cultural references used by a social network sample and observe how these relate to network structure and dynamics.

SESSION 13: Bianca Fizeşan

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

(Re)Construction of virtual identity in virtual space -Second Life

Abstract: Almost all research papers that describe the relation between internet and social life are focusing on the features of the internet that lead to consolidation or attenuation of human relationship. The most pessimist results are showing that the internet is a substitute of other traditional social form, which leads to the decline of communication between family members, or community members. On the other hand, numerous studies have shown that members of virtual communities maintain effective relationships in real communities. A less studied theme, but very important one, is the description of how people are constructing their virtual identity when they are presenting themselves on the computer screen. A study like this will help to understand the structure and the relation between members of virtual community, also the implication of virtual space on the real identity. The biggest change modernity has brought was a redefinition of relationship between time and space. For the first time people are no longer constrained by these two variables to interact with one another. Taking in consideration all this observation, this study is concerning about the description of the process in which people are reconstructing their identity in Second Life community. I chose this community because it has over twelve million members from almost all over the world and over two thousands Romanian users. The description of this process begins with the perception of the members on the virtual space and on the virtual identity. Data collection was carried out using observation and interview. This study reveals the significance of the avatar in the process of construction of virtual identity. The concern for the presence of another in virtual practices indicate the importance of interaction. Thus, by combining text with gestures, virtual interactions become more complex, reaching to borrow more features from face to face interaction.

SESSION 13: Angelica Helena Flintoacă Marinescu

Universitatea din Bucureşti

Legibility and Hierachy of the Sources in the Televisual Information

Abstract. Our research represents a quantitative and qualitative analysis of the news in the main television news reports (the most important information synthesis broadcasting for a day, covering the "prime-time" period) broadcasted by five Romanian television channels: TVR1, PRO TV, Antena 1, Antena 3, Realitatea TV, on a period of ten days. Starting from the theory of the media communication contract developed by Patrick Charaudeau and using a research grid (Ioan Drăgan), we were able to establish a hierarchy of the sources employed by each television under analysis. The manner of presenting and using the sources represents a testimony regarding the editorial policy and the relationship the journalists maintain with each cathegory of possible sources. In the frame of the "media communication contract", the transmitting authority (the television channel) fulfills the double role of information provider and producer of the consumer need for this

---

information, but also of legitimating-accepting, even in an implicit manner, of some *shared norms* of the communication acts between transmitter and receiver. The receiving authority, in return, must show interest or pleasure in consuming this kind of information. The media authority, when making the news, must employ sources, situation which rises the problem of the access to the sources – hence the problem of a manipulation between the media and the sources (on one side, the pressure exercised by the representatives of the state and citizen power, on the other hand, the pressure the media themselves employ to obtain information). From the point of view of the receiver, who seeks to know the origin of information, in order to be able to identify the sources the media must ensure the legibility of the sources (information regarding each source, for an easy identification). The way of nominating the sources shows the distance from the value of truth of the information. According to the satisfying or not of the identification constrictions, the transmitter authority creates and maintains its credibility. As a result of our research, we noticed, for instance, that the television channel Realitatea TV relies its information broadcasting *on official identified sources*, like the national channel TVR 1, while the PRO TV television chooses mostly non-institutional sources. From correlating the sources with the experience domains, there is an obvious orientation towards political topics of the Realitatea TV channel, while PRO TV is defined as a television channel which favors information from the social sphere. The politics finds only a fourth place in the editorial choice of this television channel (PRO TV). Also, PRO TV is the television that employs the most diversified unconventional sources, thus enhancing its tendency to be a television channel that “goes out on the street” and “speaks” in an informal manner about the average citizen. There is a surprising enough dominant orientation of the national television channel TVR 1 towards topics from the political sphere, and not towards citizen democracy topics.

SESSION 13: Popovici Irina Elena și Chidovat Andra-Elena
Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

New Media: blogs and social networking sites

Abstract: This essay aims to underline an important topic: the transfer of the most important socializing activities from the real world to the virtual space which allows, nowadays, the immediate connection with the most recent findings in various professional fields, taking also into account the advantages and disadvantages of this opportunity. From all kinds of new media, blogs and social networking sites are the most broadcast, characterized by diversity and being marked by the so-called “citizen journalism” phenomenon, as mass-usage. These new communication tools benefit by a large area of expression and a high range of accessibility, across the world, for producers and consumers likewise. The explosive development of the online socializing platforms captured also the mass-media and analytical mediums’ attention at an unexpected level, which started to point out the advantages and disadvantages of these communication facilities, taking into account characteristics such as: the level of change of information (and type of information exchanged), privacy and the right to free expression, online risks and appropriate or inadequate behaviours. Online social media became one of the most frequent online activities, its success resulting from its main attributes, as it offers new and various resorts of communication and interactivity using the technological instruments, such as mobile phone and personal computer.

Session 14

Organizațiile, factori cheie în procesul de reconstrucție a stabilității sociale în perioadele de criză

Marian Preda - Universitatea din București

Mihaela Vlăsceanu- Universitatea din București

Marian Gabriel Hâncean- Universitatea din București

SESSION OUTLINE. The research theme of the section, *Organizations, key factors in the process of reconstructing social stability during periods of crisis*, aims at producing relevant answers to a fundamental question: *Which is the role of organizations during the periods of crisis undergone by different societies?*

In other words, this call should be treated as an invitation to a scientific debate or discussion, submitted to those both Romanians and nonRomanian researchers, whose research interests can be placed in the larger

area of organizational studies. Under the given context, we strongly sustain all types of scientific contributions, regardless of the type of the approach or methodological frameworks. The selection criterion for the scientific contributions is defined in terms of originality or novelty. Furthermore, by this call, we intend to identify the new theoretical and methodological trends, approaches and orientations in the specific field of sociology of organizations, both in Romania and in other countries. And, also, the different perspectives of Romanian and foreign researchers considering the impact of organizations on various social segments, during periods of crisis. The objectives of the research theme that we submit are of a complex nature and tackle different theoretical and methodological issues and approaches:

- The organizational strategies for adapting to external environments, defined as turbulent and hostile;
- Organizations as exporting sources of social stability / instability in different environments highly driven by social risks;
- The impact of human resources on organizational performance, under the circumstances of a high level of cultural differentiation;
- Organizational survival by intra and interorganizational networks;
- Organizational redesigning as an effect of the external environmental pressures.
- Using different mechanisms for human resource motivation, under resource scarcity circumstances.

SESSION 14: BAKÓ Rozália Klára

Universitatea Sapientia, Cluj-Napoca

Organizational Discourses and Leadership: Presentational versus Operational Rhetoric

Abstract. Organizational discourse analysis gives us clues to identity and status building processes from an interpretive perspective (Bakó 2010: 7). By using observation, interview, content analysis of leaders' statements, complemented with organizational document analysis, we attempt to assess the differences between "presentational rhetoric" and "operational rhetoric" of an organization (Van Maanen and Schein 1979: 21). Applying Schaffers' methodology on "ordinary language interviews" (2006: 150), we propose to analyze the way key organizational actors conceptualise their status and identity. By "discourse" we mean "language as meaningful social action, a key instrument of participation in social roles" (Fox and Fox 2004: 15). Our hypothesis is that leaders' efforts to hide organizational problems in times of crisis can be depicted from the way they use language and the way they conceptualise their own power through organizational artifacts. The more difficulties they are confronted with, the deeper the gap between presentational rhetoric – or verbal window-dressing –, and the operational rhetoric (or language use in daily organizational context). Strategies of coping with crisis situation encompass a wide range of actions, from "productive" to "defensive routines" (Argyris 2004). Analyzing status symbol- and language use is a clue to understand these mechanisms. Physical symbols enact organizational relationships in a complex manner, which might give "translation problems", according to Pratt and Rafaeli (2001: 24). Today's organizations use more and more instrumental and portable status symbols, and they attempt to blur status differences in order to empower organizational actors. At the same time, accidental signaling, or strategically ambiguous signaling are elements which make hard to decode the meanings conveyed by organizational artifacts. However, individual actors can take action in order to overcome status symbol translation problems, by symbol *intensification*, symbol *redundancy*, symbol *reduction* and symbol *transformation* (2001: 31). Symbol intensification refers to a more conspicuous use of artifacts, whereas symbol redundancy is meant to reiterate the use of artifacts, by buying more cell phones for instance. Symbol reduction means eliminating those artifacts which blur the status message one plans to convey (e.g. avoiding to wear a T-shirt that everyone wears at the company). Symbol transformation refers to the process of reshaping the message conveyed by a given organizational artifact, for instance by reinterpreting keywords used in the organization, in a way that makes it more straightforward to stakeholders. Research is carried out in visible business organizations from Covasna County, Romania, selected through snowball sampling.

SESSION 14: Bogdan Bondor-Negraru

SNSPA, București

Definiții și interpretări ale culturii organizaționale

Abstract. Aceasta lucrare exploreaza cultura organizațională în general, analizand din perspective diferite unele definiții și implicații ale acesteia. Lucrarea isi propune sa furnizeze o perspectiva teoretica asupra principalelor idei si concepte utilizate pentru intelegerea culturii organizationale, precum si acele definitii si

---

abordari semnificative formulate de cei care au cercetat acest domeniu. Concept viu disputat si încarcat de multiple semnificatii, cultura organizationala are meritul de a aduce în atentie managementului companiilor, atat din domeniul public cat si din cel privat, importanta factorului uman în organizatii. Lansata pe la începutul anilor 1980 în Statele Unite, notiunea de cultura organizationala a cunoscut o expansiune rapida, astazi constituind nucleul teoretic al unei noi scoli în stiinta managementului: scoala managementului cultural.

Exista diferite abordari in literatura de specialitate a notiunii de cultura organizationala. De exemplu, Schein (1985) o defineste ca fiind un set de "asumptii de baza impartasite", iar Morgan (1986, 1997) ca metafore in cadrul organizatiilor, inasa aceste definitii nu au fost de ajuns pentru intelegerea acesteia, introducand alte elemente de confuzie. In general cultura organizatională este privita ca fiind alcatuita din „totalitatea valorilor, normelor, cutumelor, simbolurilor, din limbajul specific/ jargonul, ritualurile, miturile și legendele, sistemul de control, documentele și tehnologia organizației și a membrilor acesteia” (Preda, 2006, p. 35), însă aceste componente devin transparente și ușor de analizat prin examinarea elementelor vizibile, concrete ale culturii: viziunea și misiunea organizației, valorile declarate, simbolurile utilizate în organizație, denumirea și formele de reclamă și prezentare ale organizației, produsele, serviciile și mărcile etc. Organizațiile au propriile culturi ori seturi de valori, inasa fiecare organizatie poate avea propria intelegere a semnificatiilor culturii organizationale. Cultura organizației este de obicei creata intr-un mod inconștient, avand ca baza valorile managementului de top sau pe cele ale fondatorilor organizatiei. Pentru a obține o cultură de succes, managerii nu trebuie să ignore cultura organizationala, deoarece cultura poate fi folosita ca un avantaj competitiv în sensul dezvoltării organizaționale, iar o cultură puternică (una în care credințele și valorile sunt împărtășite pe scară largă și puternic insusite) poate oferi, de asemenea, multe avantaje, cum ar fi imbunatatirea cooperarii, comunicarii sau angajamentului.

SESSION 14: Paula Brăescu și Magdalena Vicovan

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Rolul fricii în cultura organizațională

Abstract. După distrugerea turnurilor de la World Trade Center, cultura fricii a început să fie clar conturată la nivel global în modernitatea reflexivă și lichidă, fiind dimensionată de reguli, de valori, de un limbaj și de credințe specifice. Un caz particular îl reprezintă frica angajaților și a angajatorilor în societatea românească. În contextul actualei crize financiare și economice, atât angajații cât și angajatorii depun eforturi susținute pentru a identifica regulile, modelele și codurile care îi pot scoate din impas și care îi pot înscrie pe traiectoria succesului. În modernitatea lichidă, individul nu se mai poate raporta pe parcursul vieții lui profesionale la un set clar de modele, coduri și reguli deoarece acestea se schimbă mereu iar supraviețuirea individului este condiționată de adaptarea sa constantă la noi modele, coduri și reguli și de activarea într-un ritm mai alert a experiențelor trecute pentru perceperea și aprecierea experiențelor ulterioare. Regulile succesului se schimbă frecvent și câștigă doar cei care înțeleg mai repede noile reguli. Modernitatea actuală impune ca numitor comun angajaților și angajatorilor, fluiditatea și schimbarea constantă. Există exemple care evidențiază că frica este cultivată atât la nivelul angajaților cât și la nivelul angajatorilor în societatea românească. În condițiile în care societatea românească tinde să îmbrățișeze modelul străin al eficacității, eficienței și performanței o întrebare pertinentă ar fi: Care este impactul fricii asupra performanței organizaționale? Lucrarea de față își propune să analizeze studiile calitative și cantitative realizate în țară și străinătate cu privire la rolul fricii în performanța organizațională pentru a evidenția efectele pe termen scurt și pe termen lung ale promovării fricii și a propune abordări constructive pentru atingerea indicatorilor de performanță și pentru promovarea calității și productivității muncii. În plus, lucrarea va analiza impactul fricii asupra procesului decizional indicând rezultatele la care au ajuns cercetătorii americani și va evidenția consecințele cultivării fricii la nivelul angajatorilor și al angajaților. Lucrarea propune o abordare transdisciplinară a acestei emoții, dincolo de valențele pozitive sau negative și evidențiază că o abordare restrictivă de pe poziția sociologului sau a psihologului aduce puține beneficii la înțelegerea acestei emoții care este insuficient studiată la nivel organizațional.

SESSION 14: Bușu Oana Cristina

Universitatea din București

Putere și influență în organizații

Abstract. Fiecare dintre noi trăim cu certitudinea că suntem persoane independente și că stă în puterea noastră să ne hotărâm viitorul. Însă întotdeauna pierdem din vedere influența pe care o exercită socialul asupra noastră. Acesta ne influențează nu numai comportamentul, modul de a gândi, de a ne îmbrăca, de a ne

---

hrăni, de a ne exprima, ci chiar dorințele și aspirațiile. Având în vedere că influența socialului își face simțită prezența în orice moment al vieții, putem spune că autonomia a devenit o iluzie. Deoarece toate relațiile umane variază în funcție de amploarea și tipul puterii exercitate de protagoniști, orice relație prezintă potențialul unui conflict. Conflictul dintre indivizi sau grupuri tinde să fie desfășurat în termenii puterii lor relative. Societatea în care trăim arată așa cum arată organizațiile ce o compun. Bună sau rea, cu cele bune și cu cele rele, societatea noastră reflectă, în mare măsură, ceea ce există, ce se întâmplă, ce se dezvoltă sau ceea ce se schimbă în spațiul său organizațional. Organizațiile ca și oamenii se pot dezvolta sănătos și nesănătos. Urmând aceasta logică, devine evident că, dacă dorim să transformăm ceva la nivelul societății, dacă aspirăm spre construcția unui alt echilibru sau a unei alte realități decât cea în care trăim acum, este necesar, înainte de toate, să chestionăm propriile noastre forme sau structuri de organizare, practicile de conducere asociate acestora și, nu în ultimul rând, legitimitatea proiectului raționalist pe care se fundamentează acestea. Desigur, o astfel de întreprindere nu este deloc simplă, mai ales dacă admitem că însuși integrarea și prezența noastră în organizații ne influențează profund nu numai modul în care ne raportăm la ele, în care înțelegem sau interpretăm ce se întâmplă înăuntrul lor sau în relațiile dintre ele, ci și stilurile noastre de gândire sau cadrul general în care tindem să promovăm soluții sau să încurajăm schimbarea. Totuși, chiar și simpla recunoaștere a capacității de influență și control a organizațiilor asupra vieții sociale sau personale oferă o premisă suficientă pentru provocarea curiozității sau a interesului de a le explora mai atent mecanismele de constituire, funcționare sau schimbare. Trăim într-o lume în care "singura constantă este schimbarea". Totul în jurul nostru se schimbă în timp -corpul nostru, mentalitatea noastră, relațiile noastre, compania în care lucrăm, sistemul social în care trăim. Ceea ce este diferit astăzi este viteza și frecvența foarte mare a schimbărilor. Noii lideri sunt nevoiți să facă progrese, posturile vor fi schimbate, noi deprinderi și capacități trebuie să fie dezvoltate iar angajații vor fi reticenți și nehotărâți. A trata aceste probleme într-un mod reactiv poate crea probleme, putând afecta rezultatul final. Deoarece schimbarea este percepută ca perturbatoare pentru marea majoritate a angajaților de la toate nivelurile organizației, când aceasta apare la orizont, toate privirile sunt îndreptate către manager și echipa de conducere pentru suport, susținere și directive. Liderii însuși trebuie să se confrunte cu schimbările pentru a încuraja și motiva restul personalului. Ușor de zis, greu de făcut! Pentru ca atât indivizii, cât și organizațiile să caute stabilitatea și să încerce să diminueze riscul. Căutăm o relație stabilă, un loc de muncă sigur și prietenii de durată. Companiile caută creștere pe termen lung și dezvoltare durabilă. Putem avea toate aceste lucruri, dar mai degrabă în sensul de proiecte pe termen lung, decât garanția că "nimic nu se va schimba niciodată".

SESSION 14: Carmen Buzea și Luiza Meseșan Schmitz
Universitatea Transilvania, Brașov

Măsurarea prestigiului ocupațiilor în România

Abstract. Prestigiul ocupațiilor este cercetat și măsurat începând cu cea de-a doua jumătate a secolului al-XX-lea, subiectul fiind în mod tradițional subscris studiului stratificării sociale. Prestigiul ocupațiilor este mai puțin abordat în domeniul managementului organizațiilor, deși oferă implicații practice pentru elaborarea strategiilor și politicilor de asigurarea și menținere a resursei umane. Având în vedere contextul crizei financiare, informațiile cu privire la ierarhia ocupațiilor și gradul de dezirabilitate socială a acestora, pot susține companiile în recalibrarea procedurilor de recrutare, selecție, integrare și menținere a angajaților. Deși există o bogată literatură de specialitate în limba engleză, în România nu există studii dedicate exclusiv măsurării prestigiului ocupațiilor. În acest context, se poate afirma că nu avem încă un răspuns mulțumitor la întrebarea „ce înseamnă prestigiul ocupațiilor pentru români”. Implicit, nu știm să răspundem nici la alte întrebări derivate din cea de mai sus: care sunt criteriile pe care subiecții le aplică atunci când sunt solicitați să ierarhizeze ocupațiile și ce măsoară scalele/instrumentele utilizate pentru ierarhizarea ocupațiilor. Studiile care prezintă rezultatele demersurilor de măsurare a prestigiului ocupațiilor evidențiază o varietate de indicatori folosiți în schemele de operaționalizare: venitul și educația (statutul socioeconomic); venitul și puterea de decizie (Barometrul de Opinie Publică, 2003); standardul de viață, puterea și influența, nivelul calificărilor, valoarea pentru societate, inițiativa și autonomia, poziția socială (Goldthorpe și Hope, 1972; Adler și Kraus, 1985); resursele, stilul de muncă și stilul de viață, autoritatea și responsabilitatea (Daniel, 1979); dezirabilitatea generală, poziția materială, satisfacția în muncă, securitatea (Rossi și Inkeles, 1957); nivelul responsabilității, training-ul, educația și abilitățile, autonomia personală (Simpson și Simpson, 1960); cât de serioasă este o eroare profesională tipică, venitul mediu, nivelul de dificultate al training-ului, importanța ocupației pentru societate, nivelul de inteligență solicitat, raritatea personalului calificat, numărul anilor de educație, prestigiul pe care respondenții cred că alte persoane îl atribuie ocupației (Haug și Widdison, 1975). Deoarece unele studii au arătat că există definiții „naționale” ale prestigiului ocupațiilor, precum și faptul că ierarhia este dependentă

de contextul socio-cultural, am considerat oportună realizarea unui studiu prin care să se construiască o schemă de măsurare aplicabilă în România. Astfel, în luna mai 2010 am realizat o cercetare descriptiv-explorativă, utilizând interviul semi-structurat și metoda clasică de ierarhizare a ocupațiilor (cu cartonașe) pentru 40 de ocupații selectate din COR, potrivit criteriile propuse de Adler și Kraus (1985). Au fost intervievate 280 de persoane, selecția acestora realizându-se pe baza unei scheme de eșantionare teoretică. Concluziile studiului vizează limite și dezvoltări metodologice privind măsurarea prestigiului ocupațiilor, în vederea fundamentării unor cercetări reprezentative pentru populația României.

SESSION 14: Camelia Cmeciu și Luminița Miron

Universitatea Danubius, Galați

Cultură și învățare în universitățile private românești. Studiu de caz: Universitatea „Danubius” din Galați

Abstract. Prin cunoaștere, identificată cu un produs invizibil de C. Kerr (1963, *apud* R. K. Lester, 2005), universitățile devin „mecanisme care declanșează o valorizare directă a abilității oamenilor de a crea încredere, afecțiune și semnificații comune” (A. Arvidsson, 2005, 236). Aceste trei efecte sunt obținute prin educație, o contribuție importantă a universităților și sunt, în special, vizibile în situațiile de criză. Considerăm că o cultură adaptată organizației va ajuta respectiva organizație să depășească o situație de criză care are un caracter neașteptat și care este caracterizată printr-o derulare rapidă a evenimentelor, lipsa informațiilor și un control limitat al organizației (C. Coman, 2001; J. Marconi, 2007). Aceste patru trăsături ale unei crize ne determină să subliniem importanța funcției de prevenire pe care o are cultura organizațională în managementul crizei. Dincolo de siguranța publică și pierderile financiare, Timothy Coombs (2007) menționează o altă amenințare importantă pentru universități, și anume pierderea reputației. În cazul universităților românești, se pot identifica, cel puțin, trei probleme ale reputației: diplomele false, lipsa acreditării sau corupția. Universitățile private se confruntă cu o altă amenințare, și anume, lipsa credibilității din cauza unor stereotipii. Mediul universitar românesc privat constituie contextul situațional în care se observă clar o legătură între cultura organizațională și fenomenul de schimbare. Având drept cadru teoretic analiza critică a discursului (van Dijk, 1990, Fairclough, 1989, 2005), vom analiza această dependență pornind de la cele patru aspecte ale discursului organizațional: emergența, hegemonia, recontextualizarea, operaționalizarea. Orice schimbare se bazează pe un proces de învățare. În cazul universităților private, asistăm, în majoritatea cazurilor, la o migrație de la stat la particular. Acest transfer are cauze pecuniare, dar, în același timp, are și o cauză care ține de comunicarea internă, și anume o anumită invidie în mediul universitar public. Acest ultim aspect și faptul că angajații sunt cel mai important public într-o situație de criză ne-au determinat să analizăm (a) profilul cultural al unei universități private din România. Alte două obiective ale studiului nostru sunt: (b) investigarea gradului în care orientarea culturii actuale diferă de orientarea culturii dorite într-o universitate privată românească; (c) stabilirea proeminenței dimensiunilor culturale ale valorilor într-o universitate privată. Aceste obiective vor fi testate prin trei ipoteze: **I1.** O universitate privată (Universitatea „Danubius”) promovează culturi de tip clan, piață și ad-hoc în detrimentul unei culturi ierarhice. **I2.** Angajații dintr-o universitate privată (Universitatea „Danubius”) preferă să lucreze într-o organizație axată pe cultura de tip clan și piață decât într-o organizație axată pe o cultură ierarhică. **I3.** Într-o universitate privată (Universitatea „Danubius”), predomină dimensiuni culturale ale valorilor axate pe distanța mică față de putere, individualism, masculinitate, evitarea scăzută a incertitudinii și orientarea pe termen lung. În cercetarea de față au fost chestionați 70 dintre cei 165 de angajați ai Universității „Danubius” din Galați. Prelucrarea rezultatelor obținute în urma aplicării chestionarelor VSM94 (Values Survey Module 1994 questionnaire) și OCAI (the Organizational Culture Assessment Instrument) a fost realizată cu ajutorul procedurilor statistice incluse în programul computerizat SPSS for Windows, versiunea 17.0. Am folosit, de asemenea, interviul cu reprezentanți din cele două categorii profesionale (personal didactic și personal nedidactic) pentru a stabili motivele pentru care aceștia au optat pentru anumite ierarhii ale tipurilor de culturi organizaționale și dimensiuni culturale ale valorilor.

SESSION 14: Ana-Maria Dima

SNSPA, București

Reconstructing National Qualification Frameworks as Institutions in the Sociology of Curriculum

Abstract. The Sociology of Curriculum evolved in the Great Britain USA and France as a branch of the Sociology of Education (É. Durkheim, R. Tyler, P. Bourdieu & C. Passeron, W. M. Apple, T. Parsons, B. Bernstein). This direction of research, fundamental for the educational sciences stresses the mechanisms of interaction between the cultural and social models and educational organizations curriculum. Since students learn all the time through exposure and modelled behaviours, this means that they learn important social and emotional

---

lessons from everyone who inhabits a university. The definition of curriculum is focused on the amount of learning experiences: anything and everything that teaches a lesson, planned or otherwise (L.O.Wilson, 1990). For P. Bourdieu & C. Passeron, the educational system is responsible for the reproduction and perpetuation of the social classes, fact which is detrimental to meritocracy and to the facilitation of social mobility. The university is hiding the power balance from society. From a sociological perspective are relevant the aspects of structure, functions and processes of the curriculum system with a view to investigating the factors with power of institutionalization. The structure of universities reflects the matrix of connection between three subsystems from institutional theory: symbolic systems, relational systems and action programmes coded under the shape of technologies. The system of coded knowledge leads to the creation of teaching and research departments in universities. The systems of rules and habits are veiled in the academic structure in the differentiation of positions and institutional roles (W.R. Scott, 2004:104). Here, sociology of curriculum joins sociology of organizations in the clarification of institutionalization and change processes. The link between the university curriculum and the National Framework of Qualifications is established through the development of the units of competences on the basis of the academic disciplines. For this reason, the purpose of this article is to determine how the European labor market can become more accessible for the Romanian graduates of higher education using the curriculum development and curriculum planning best practices. The professional competences of the European higher education graduates obtained as a result of the national curriculum are considered international or European competences in the European labor market.

SESSION 14: Petronel Dobrică
Universitatea din București

Romanian penitentiary system. The consequences of the new law of prison organisation. The lack of solidarities

Abstract. In 2006, Romania adopted new legislation which fundamentally transformed the penitentiary system and the prison punishment. The new legislation created four different regimes of prison punishment, in the sense that it created penitentiary specialization (ranging from maximum security to open system). It also introduced new punitive technologies. Both elements should influence prisoner's social career, both inside the penitentiary institutions, as well as after their release. The legal system of penitentiary and prison punishment have been reformed without prior evaluations. This study aims to evaluate the effects of this new legislation. It is based on participant observation and interviews with prisoners and employees of two prisons (one prison of maximum security and the other with all four types of regimes carried out in 2008-2010, in order to evaluate the organisational changes. Communication is the preliminary outcome of the project, i.e. "Deculturation, as an Effect of Detention. Resocialisation in The Progressive and Regressive System Context of Freedom Deprivation Sanctions", project financed by National Council for Scientific Research CNCSIS (IDEAS PCE 2008, project code ID-1977).

SESSION 14: Cristina Durneac
SNSPA, București

Performanța organizațională în perioada de criză

Abstract. Supraviețuirea oricărei economii naționale și, cu atât mai mult, prosperitatea ei și bunăstarea membrilor acesteia, sunt influențate în mod direct și în mare măsură de performanțele organizațiilor din economia respectivă. Acestea depind, la rândul lor, de valoarea managementului, de calitatea gestionării resurselor, între care un loc însemnat revine resurselor umane. Prezentul articol are drept scop analiza performanței organizaționale în cadrul a două organizații cu profil financiar din România. Totodată, se dorește să se răspundă la următoarea întrebare: "Cât de bine realizează membrii celor două organizații sarcinile și în ce condiții performanța acestora poate fi optimizată?". Performanța organizațională reprezintă baza pentru identificarea surselor importante ce conduc la explicarea punctelor forte sau slabe ale organizațiilor și la perfecționarea rezultatelor acestora. Operaționalizarea conceptului de performanță organizațională presupune existența a trei dimensiuni: a) Gradul în care produsul grupului satisface standardele de cantitate, calitate și oportunitate impuse de organizație; b) Măsura în care procesul de îndeplinire a sarcinilor sporește capacitatea membrilor de a lucra împreună, în interdependență, pe viitor; c) Gradul în care experiența grupului contribuie la dezvoltarea profesională și starea de bine a membrilor organizației. **Ipoteza de lucru folosită:** Performanța organizațională este influențată de către manageri/ lideri/ proprietari. **Obiectivele generale** ale cercetării sunt: 1. Evidențierea relației dintre performanța organizațională, leadership și cultură managerială; 2. Identificarea performanței organizaționale reale și a performanței organizaționale ideale în cadrul

---

organizațiilor studiate; 3.Elaborarea concluziilor și recomandărilor cercetării în scopul sporirii performanței organizaționale în cadrul organizațiilor studiate **Metoda de cercetare** folosită va fi sondajul iar instrumentul de cercetare, chestionarul aplicat membrilor celor două organizații. **Inovația științifică** constă în următoarele: 1. Identificarea tendințelor de evoluție a performanței organizaționale în cadrul firmelor studiate. 2. Identificarea unor pârghii care să-i ajute pe manageri să direcționeze potențialul personalului către obiectivele stabilite prin strategiile și politicile organizațiilor. Rezultatele bune și foarte bune din cadrul organizațiilor sunt asociate cu capacitatea proprietarilor, managerilor, liderilor de a crea, menține și dezvolta o coeziune puternică care să orienteze personalul către realizarea obiectivelor propuse. Prin statutul lor, managerii modelează semnificativ atitudinile, deciziile și comportamentele subordonaților, utilizând o gamă diversă de mecanisme, intenționate să dezvolte un spirit de unitate și distinctivitate. Ei își comunică viziunea, valorile pe care doresc să le consolideze în firmă prin misiunea firmei, obiectivele acesteia, modalități de acțiune, sistemul motivațional, proceduri specifice de recrutare, selecție, angajare și integrare a persoanelor.

SESSION 14: Marian-Gabriel Hâncean

Universitatea din București

Încredere și cooperare în structurile intraorganizaționale de schimb social generalizat

Abstract. Articolul se înscrie, atât prin conținut (modelul teoretic și liniile de discuție lansate), cât și prin problematica avansată, în aria definită de prima conferință a Societății Sociologilor din România și în evantaiul de teme propuse de secțiunea științifică *sociologia organizațiilor*, prin sesiunea tematică *Organizațiile, factori cheie în procesul de reconstrucție a stabilității sociale în perioadele de criză*. Articolul abordează problemele legate de dezvoltarea încrederii și a cooperării la nivelul structurilor de schimb social generalizat (de grup și de rețea) și discută posibilele implicații pe care acestea le au din perspectiva funcționării organizațiilor. Articolul raportează și analizează date empirice colectate prin rularea unor sesiuni experimentale de laborator, în cadrul cărora au fost reproduse structuri sociale de schimb generalizat. În acest context, trebuie precizat că cercetarea experimentală, pe care am realizat-o și pe care o prezint, prin intermediul articolului, reprezintă o replicare a studiilor experimentale realizate de Karen S. Cook, în Statele Unite, și de Toshio Yamagishi, în Japonia. Noutatea, prin care se remarcă articolul, este legată de faptul că acesta raportează rezultatele primei cercetări de acest tip în România (i.e. analiza comportamentelor individuale în structurile sociale de schimb generalizat, în condiții de laborator). Și, în plus, că acesta oferă interpretări bazate pe o analiză comparativă a trei seturi de date empirice (colectate în România, Japonia și Statele Unite). Miza articolului este aceea de a discuta mecanismele sociale care fac posibilă cooperarea între actori poziționați într-un context definit de un nivel înalt de incertitudine. Mai mult, în cadrul discuției, fac referire la impactul pe care nivelurile de încredere și reputație îl au asupra comportamentului și preferințelor actorilor, în condițiile în care stimulentele pentru strategii de defectare din relațiile de cooperare sunt foarte puternice. Articolul contribuie la corpul de cunoștințe teoretice ce privește impactul rețelelor sociale intraorganizaționale asupra performanței și supraviețuirii organizaționale. Prin aceasta, este pusă în discuție modalitatea prin care resursele critice organizaționale pot fi utilizate mai eficient, în condiții de asigurare a unui mediu intern centrat pe cooperare și încredere. Dincolo de funcția sa de raportare și analiză de date empirice, articolul își propune, în plan secund, să introducă la nivelul comunității științifice românești o serie de linii de discuție legate de importanța studiului relațiilor sociale de schimb, altele decât cele directe. În acest context, sunt introduse și prezentate, pe scurt, principalele contribuții teoretice internaționale din domeniul studiului rețelelor sociale indirecte / generalizate.

SESSION 14: Mihaela Lambru

Universitatea din București

Sectorul neguvernamental din Romania: evoluție, caracteristici, provocări

Abstract. De douăzeci de ani în România organizațiile neguvernamentale au reintrat în viața fiecăruia dintre noi, sub diverse forme. Mulți dintre noi urmează cursuri de pregătire profesională organizate de către organizații neguvernamentale, se duc la universități care funcționează ca organizații neguvernamentale, utilizează servicii sociale oferite sau gestionate de către astfel de organizații, își petrec timpul liber la evenimentele culturale sau sportive organizate de asociații de profil. Foarte mulți dintre noi fac parte din cel puțin o organizație neguvernamentală, fie că vorbim despre asociații de părinți sau asociații de locatari, asociații profesionale sau religioase. Asociațiile și fundațiile ne permit să ne exprimăm susținerea pentru anumite cauze și proiecte sociale, să ne exprimăm solidaritatea, să ne organizăm în funcție de interese și preocupări comune, să interacționăm prin intermediul structurilor asociative cu alte structuri din societate precum statul sau sectorul de afaceri. În contextul tranziției de la regimul totalitar comunist la cel democratic,

---

sectorul neguvernamental din România s-a reinventat, parcurgând toate etapele pe care întreaga societate românească le-a străbătut în ultimii douazeci de ani, reflectând schimbările, provocările de la nivelul societății. Studiul propus pentru prezentare sumarizează rezultatele unei cercetări ample asupra sectorului neguvernamental realizată în 2010 la inițiativa FDSC, în care am fost implicată în calitate de coordonator și autor. Această cercetare oferă o imagine complexă și de detaliu asupra evoluției sectorului neguvernamental, oferind informații structurate cu privire la profilul și dinamica sectorului, domenii de activitate, relații inter-sectoriale. În studiul propus pentru prezentare se va pune accentul pe analiza dinamicii relației Stat-sector neguvernamental, relație critică pentru dezvoltarea acestuia din urmă. Existența unui cadru politic democratic reprezintă doar o condiție minimă pentru a asigura dezvoltarea sectorului neguvernamental. Pentru a avea un sector neguvernamental puternic este nevoie de o viziune politică asupra importanței, locului și rolului sectorului neguvernamental în societate, urmată de decizii de politică publică consistente cu această viziune. Cercetarea noastră a arătat faptul că această viziune politică asupra sectorului este inexistentă, deciziile de politică publică vizând susținerea sectorului neguvernamental sunt realizate ad-hoc iar consecințele se pot vedea în criza sectorului neguvernamental, în slăbiciunea alternativelor de servicii sociale pentru cetățean, în inconsistența formulelor de parteneriat public-privat.

SESSION 14: Marina Lucian, Ionaș Liliana
Universitatea 1 Decembrie 1918, Alba-Iulia

The organizational efficiency of local administration in Romania within the context of the crisis

Abstract. The organizational sociology may seem to have to answer a series of challenges, within the context of the process of the efficiency of local administrations. What does it have to say in the public debate on anti-crisis measures? Are its answers purely theoretical, taken out of the fundamental science area? Should it descend into the “world” and offer answers on topic? These dilemmas we chose to discuss upon and relate to the results and limits of a recent research which we have undertaken at the level of a local administration. An outcome of the organizational research is an organizational “diagnosis” and an organizational intervention strategy. We shall analyze in the course of our communication the risks as well as the values of our approach which distances itself from the perspective Weber offers us on sociology and the role of bureaucracy.

SESSION 14: Florin Pășătoiu, Radu Petcu, Adrian Otovescu, Gabriel Pricină
Universitatea din Craiova

Administrația Publică Locală – între realități sociale și retorică normativă

Abstract. În elaborarea cercetării s-a plecat de la premiza că în condițiile economiei de piață și mai nou ca urmare a dezideratelor ce derivă din obligațiile României ca stat membru al UE în special din Politica Europeană de Coeziune, emergentă dezvoltării locale ca proces și rezultat, este determinată de capacitatea actorilor în dezvoltarea locală în a genera, proiecta și implementa intervenții care la rândul lor să articuleze noi forme ale dezvoltării locale, aflate la confluența dintre comunitatea locală, administrația publică locală, și factorii interesați. Articolul prezent este construit printr-o abordare sociologică și nu juridică a conceptului APL în încercarea de a face o diagnoză socială a rolului pe care APL îl are în dezvoltarea locală, dincolo de retorică normativă. Prezenta cercetare a vizat *capacitatea administrației publice locale* ca fiind variabila determinanta care poate influența în mod direct dezvoltarea locală. **Direcțiile de cercetare** vizează analiza **performanței organizaționale** definită prin: cultura organizațională; capacitatea de absorbție a fondurilor Europene; calitatea managementului organizațional al APL; aplicarea cadrului național de reglementare a funcționării APL; relația cu comunitatea (cetățeni și structuri asociative); APL- promotor al democrației locale colaborare inter-instituțională și inter-teritorială. Cercetarea a abordat realitatea socioumană prin utilizarea “binoamelor conceptuale” de tipul *teoretic-empiric, cantitativ-calitativ, macro-micro*, datele fiind agregate într-un studiu cu caracter exploratoriu și descriptiv. La nivel *macro* au fost analizate cadrele instituționale la nivel central, în speță relația APL cu guvernul, și elaborarea legislației cu impact asupra administrației publice locale și asupra dezvoltării locale. Cât privește nivelul *micro*, a fost avută în vedere performanța Administrației Publice Locale, în esență primăria, ca organizație publică, exercitându-și funcția de agent al dezvoltării locale, dar și de promotor al valorilor sistemului de guvernare democratic. Cercetarea s-a realizat pe baza unei **eșantionări aleatorii, probabilistic, reprezentative** la nivelul județelor Dolj și Gorj, având următoarele caracteristici: **volumul eșantionului:** 27 din Dolj și Gorj; **tipul eșantionului:** stratificat bistadial, probabilist; criteriile de stratificare au fost județele cu o economie preponderent rurală (Dolj), mediul rezidențial (urban- rural), mărimea localităților (4 tipuri). **reprezentativitatea:** eșantionul este reprezentativ la nivel județean. Studiul a avut la bază

---

următoarele **metode cantitative și calitative**: a fost aplicat **chestionar de date factual, cu întrebări mixte, administrat de către operatori de ancheta** în comunitati; a fost aplicat **CAF- Cadrul Comun de Auevaluare** la toate primăriile implicate ;a fost realizată și o **monitorizare a portalurilor web ale primăriilor** prin care s-a urmărit identificarea gradului de transparență pe care primăriile îl dezvoltă în relația cu cetățenii prin prezența documentelor solicitate prin lege dar și prin comunicarea în timp real a evoluției procesului de luare a deciziilor în comunitate de către consiliul local: prin **observație directă, structurată, neparticipativă** pentru a valida și corecta datele culese prin chestionar, s-a urmărit respectarea legislației în vigoare ce reglementează transparența în APL, prin folosirea metodelor și mijloacelor de promovare a documentelor, funcționarea actuală a primăriilor; a fost făcută **monitorizarea cotidienele județene**, Gazeta de Sud, Ediție Specială, Opinia Olteniei, Cuvântul Libertății, prin folosirea fișelor de monitorizare, în perioada 1 ianuarie 15 august 2009. S-a urmărit **identificarea temelor recurente** și elaborarea unui grafic al frecvenței cu care apar acestea precum **șideclarații** ale primarilor, consilierilor locali care sunt în relație cu temele identificate la punctul anterior; au fost efectuate **interviuri unice, directive, de verificare, structurate, ghidate și standardizate**, cu reprezentanții unor primării și organizații non-guvernamentale, imediat ce au fost descărcate datele culese prin chestionar; interviurile au fost realizate de operatori ai Institutului pentru Politici de Dezvoltare, la locațiile primăriilor, în perioada 14 august 2009- 10 aprilie 2010; **analiza secundară**, pentru validarea și corecția datelor culese prin chestionar, a unor documente sociale și studii efectuate de alte instituții. Schimbările recente de structură și proces în sectorul public au determinat transformări radicale ale vechiului model de guvernare “comandă și control”, centralizat, încurajând inovări la nivel de guvernare de tipul formulelor informale de co-guvernare prin participarea cetățenilor și a grupurilor de interese formale și/sau informale și de tipul “noului management public” care împrumută mult din atributele sistemelor organizationale ale pieței libere. Calitatea în Administratia Publica Locala (APL) continuă să fie o variabilă definită în funcție de satisfacerea așteptărilor și trebuintelor contextual definite, desi standardele de eficienta și eficacitate impun o evaluare rigida neconforma contextului social actual. Clientul APL nu este doar cetățeanul ci și diverse organizații- în acest context, abordarea relației APL-cetățean ca una de tip agent –client este eronată din mai multe puncte de vedere: în primul rând, trebuintele la care trebuie să răspundă APL sunt variate, de la subvenționarea unor nevoi (electricitate, încălzire, etc.), apărarea drepturilor cetățeanului (securitate socială, economică, etc.) până la prestarea de servicii; pe de alta parte, cetățeanul- client este în al doilea rând cel care finantează APL prin taxe și impozite devenind astfel proprietarul serviciilor. Pe de altă parte, transpunerea modelelor de management al calității dinspre organizațiile private către APL este eronată având în vedere faptul că însăși existența și funcționarea APL este determinată de confluența mai multor sisteme: economic, social, politic și nu în ultimul rând cultural, în care existența centrelor multiple de veto, tranziția către economia de piață, criza fiscală, deficitele bugetare, puținătatea resurselor, mixul dintre democrația reprezentativă și participativă, criza legitimității în afirmarea unei culturi proprii a sectorului public, deficitul democratic, toate acestea reclamă o regândire contextuală a definirii calității în APL. În condițiile în care neîncrederea și insatisfacția cetățenilor în APL și serviciile oferite, definirea stadardeleor de calitate ca întreprindere unilaterală a nivelului central, ca atribut al experților fără implicarea cetățenilor, nu face decât să mărească și mai mult criza legitimității și deficitul democratic, având în vedere că cetățenii sunt utilizatorii finali. Pe de alta parte, lipsa de predicibilitate și coerentă în planificarea veniturilor și cheltuielilor la bugetul de stat, atât la nivel central cât și local, prin folosirea ca metodă încă a elaborării bugetului national pe o perioadă de un an de zile, lipsa culturii în proiectarea unor bugete multianuale, conduce la fragmentare în procesul de luare a deciziei publice, și o criză a continuității în proiectarea inițiativelor de dezvoltare locală. Articolul prezent face parte din proiectul de cercetare *Modernizare și Performanța în Administratia Publica Locala* ce a vizat analiza de structura și proces în 27 de primării din Oltenia. Proiectul este finanțat prin Programul Operational Dezvoltarea Capacității Administratiei, administrat de către Ministerul Administratiei și Internelor.

SESSION 14: Monica Pătruț

Universitatea Vasile Alecsandri, Bacău

Satisfacția muncii în mediul universitar public în perioadă de criză. Studiu de caz : Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău

Abstract. Pentru angajații de astăzi satisfacția profesională deține o poziție centrală și cântărește foarte mult în luarea deciziei de a păstra sau părăsi un loc de muncă . Pentru manageri e vitală identificarea nevoilor sau insatisfacțiilor angajaților în încercarea de a implementa soluții la nivelul organizației. Cercetătorii au încercat să coreleze satisfacția profesională cu motivația(Aubert, 2002), performanța profesională (Steers,1988; Burke& Blackburn, 1992) sau comportamentul organizațional cetățenesc (Spector, 1997). Apelând la teoria fațetelor satisfacției profesionale(Lawler, 1973) ne propunem în acest studiu să aflăm nu numai dacă angajații sunt

---

satisfăcuți în munca lor, ci și care sunt componentele muncii legate de (in)satisfacție. Job Satisfaction Survey (Spector, 1994), instrumentul folosit în cercetarea noastră, permite evaluarea din perspectiva a nouă fațete: salariul, promovarea, controlul, beneficiile colaterale, comunicarea, colegii, natura muncii, recompensele întâmplătoare, procedurile de operare. Obiectivul studiului nostru e acela de a identifica diferențele existente la nivelul satisfacției profesionale în funcție de variabile ca vârsta, vechimea în instituție, gradul didactic. Studiul s-a efectuat pe un eșantion format din 40 de cadre didactice (preparatori, asistenți, lectori, conferențieri, profesori) de la Facultatea de Litere din Universitatea „Vasile Alecsandri” Bacău. Considerăm că studiul satisfacției profesionale la categoria socială amintită e important mai ales în actualul context socio-economic. Criza mediului universitar public românesc, criză marcată de acuzații de corupție, nepotism, favoritism, plagiat, clanuri de familie, subfinanțare, lipsa performanței academice, politizare (Miroiu, 2006 ; Vlăsceanu, Hâncean, Voicu, Tufiș, 2010) se suprapune cu criza economică existentă la nivel global. Chiar dacă salariul nu este singurul element care susține satisfacția, e important de aflat care (mai) sunt dimensiunile satisfacției în condițiile în care mediul universitar trebuie să facă față subfinanțării, reducerilor salariale, plecărilor cadrelor didactice în mediul privat, supraîncărcării provocate de decalajul dintre numărul profesorilor și cel al studenților.

SESSION 14: Diana-Mariana Popa

SNSPA, București

Cooperare interculturală în Organizația Virtuală

Abstract. În literatura de specialitate există două perspective de abordare a Internetului: drept cultură în sine, cu propriile valori, modele de comportament, norme etc. sau drept artefact cultural, un produs al culturii: o tehnologie care a fost produsă de anumite persoane cu scopuri și priorități situate contextual în Organizația Virtuală (OV) (văzută ca și colecție de entități distribuite geografic, funcțional și/sau cultural diversificate, care sunt conectate prin forme electronice de comunicare și se bazează pe relații dinamice laterale în vederea coordonării) cooperarea interculturală este des întâlnită, iar diferențele culturale, precum formalitatea, atenția acordată ierarhiei, evitarea conflictelor sau confruntărilor, pot mări diferențele de limbă, și pot cauza disconfort, lipsa de comunicare și atribuiri negative care pot conduce la deteriorarea procesului de cooperare. Internetul poate fi văzut deci ca fiind construit de contextul social. La fel ca alegerea media într-o organizație, percepțiile asupra utilizării și scopului unui mediu și ce simbolizează el, pot să aibă influență în a determina modul în care este folosit. Așteptările cu privire la ceea ce este Internetul și pentru ce poate fi folosit determină modul de construire a acestuia. Pentru a înțelege influența pe care cultura națională o are asupra procesului de cooperare în cadrul Organizației Virtuale, am realizat un studiu comparativ implicând membrii aceleiași OV din două țări: România și Olanda. Pe baza unui chestionar online cu întrebări deschise, am analizat 3 aspecte: modul în care comunicarea virtuală este percepută, modul în care este perceput rolul unui partener în cadrul procesului de cooperare virtuală, și diferențelor culturale percepute de membrii fiecărei țări în cadrul procesului de cooperare. Pentru această analiză comparativă am utilizat drept cadru teoretic dimensiunile culturii dezvoltate de Geert Hofstede, făcând referință directă la trei dintre acestea: distanța față de putere, evitarea incertitudinii și individualism-colectivism. Aceste dimensiuni înregistrează diferențe considerabile în valori între România și Olanda: Indexul distanței față de putere este 90 pentru România și 38 pentru Olanda, indexul evitării incertitudinii este 90 pentru România și 53 pentru Olanda, iar indexul dimensiunii individualism-colectivism este 30 pentru România și 80 pentru Olanda. Prin compararea celor trei aspect menționate anterior având în vedere diferențele între cele două țări în privința acestor dimensiuni, se va testa ipoteza conform căreia dacă Internetul este experimentat ca o cultură în sine, atunci diferențele de perspectivă nu vor fi semnificative între cele două țări, iar dacă Internetul este perceput ca un artefact cultural, perspectivele vor diferi, înțelesul asupra Internetului fiind dezvoltat în contexte specifice.

SESSION 14: Marian Preda și Virgil Brumaru

Universitatea din București

Managementul de criză sau managementul în criză în România?

Abstract. Multe organizații din România și mulți dintre managerii lor poartă încă “amprenta” perioadei comuniste, a valorilor, stilurilor de conducere, relațiilor de muncă, structurilor și formelor de organizare de atunci; Contextul însă, mediul organizational s-a schimbat pe perioada tranziției și se schimbă din nou în această perioadă de criză. Succesul organizațiilor (ceea ce pentru multe în noul context poate însemna “supraviețuirea”) este în mare măsură determinat de managerii acestora. Lucrarea își propune să încerce să răspundă, pornind de la peste 100 de interviuri realizate în 2009 și 2010 cu

---

manageri ai unor organizații românești și de la analiza secundară realizată în special pe întrebările de clasificare într-o bază de date cu 508 manageri selectați pentru un esantion reprezentativ la nivel național de companii românești, la întrebarea: cine și cum sunt managerii din România și cum sunt ei pregătiți pentru a face față crizei economice cu care se confruntă economia globală și propriile lor organizații.

SESSION 14: Maria-Magdalena Richea
SNSPA, București

Strategii de recrutare și selecție a cadrelor didactice în învățământul superior din România

Abstract. În articolul de față, doresc să realizez un studiu privind strategiile de recrutare și selecție a cadrelor didactice în învățământul superior românesc. Rațiunea acestui studiu este aceea că, în procesul de reconstrucție a socialului în perioadele de criză, strategiile de recrutare și selecție a cadrelor didactice din învățământul superior, și implicit calitatea resursei umane recrutate reprezintă elementul cheie în dezvoltarea pe termen lung a unui sistem de învățământ superior competitiv. Abordarea teoretică pe care o propun în cadrul acestei lucrări are ca model teoretic de referință *perspectiva schimbului social în rețea*, deoarece în majoritatea cazurilor empirice analizate *procesul de recrutare și selecție a cadrelor didactice* reprezintă un proces ce *caracterizează și definește o structură de comunicare instituțională*. Structura de comunicare instituțională (specifică fiecărei instituții de învățământ superior) ce modelează strategiile de recrutare și selecție a cadrelor didactice, va fi abordată atât ca (1) proprietate emergentă a procesului de schimb social-*un proces de schimb informațional în acest context*, cât și ca (2) proprietate a factorilor de constrângere, ce aparțin formelor de schimb posibile. Ipotezele propuse spre testare în cadrul acestui studiu au drept scop identificarea modului în care instituțiile de învățământ superior își reprezintă și definesc procesul de recrutare și selecție a cadrelor didactice, în baza structurilor de comunicare instituționale specifice, ce modelează acest proces..

SESSION 14: Oana-Mara Stan
Universitatea din București

Coordonate în construirea brandului de angajator. Impactul acțiunilor de responsabilitate social corporatistă

Abstract. Studiul explorează conexiunea dintre programele de responsabilitate socială și demersurile companiilor de construire a unei imagini de angajator preferat, pornind de la considerente despre performanța socială, sustenabilitatea și cetățenia corporatistă, reputație, etică și încredere. Programele și proiectele specifice pentru branding-ul de angajator și pentru CSR implică investiții consistente, care nu sunt încă evaluate în România după un set de criterii specifice. De altfel, putem vorbi despre o veritabilă „industrie” CSR, cuprinzând rapoarte, comunicate, premii, gale și asocierea cu celebrități. Studiul prezintă în mod echilibrat argumentele pro și contra acestor programe, încercând să afle cât este impact real și cât lobby. Metodologia utilizată este exclusiv calitativă, apelând la studiul de caz pe programele educaționale și de CSR ale METRO Cash & Carry România și analiza exploratorie a mai multor categorii ale comunicării externe de angajator: valori, misiune, viziune, esența brandului de organizație (ca diferențiere și poziționare), profilul candidatului ideal și oamenii din organizație. Am analizat comparativ sloganurile comerciale și cele de angajator, prin prisma convergenței sau disonanței lor, a tendințelor de pe piața românească și a calităților unui slogan reușit: recognoscibil, simplu, credibil, relevant, memorabil, unic / diferențiat, saturat emoțional. Studiul subliniază rolul HR ca ambasador al brandului. Departamentul de resurse umane nu îndeplinește doar o funcție administrativ-procedurală, ci acționează ca lider și formator de opinii, promotor al dezvoltării organizaționale și releu de comunicare cu celelalte departamente (marketing – publicitate, relații publice) și cu top managementul. Analiza vizează 25 de companii multinaționale, de diverse proveniențe, cu număr de angajați între 140 și 27000, participanți constanți la evenimente de branding de angajator (târguri de joburi, seminarii, internship-uri etc.), din nouă sectoare economice principale (energie, bănci și asigurări, FMCG, retail, servicii, industrie, telecomunicații, audit și consultanță HR). Nu am ales sectoarele cel mai puternic afectate de criza economică (auto, construcții-imobiliare), forțate să-și reevalueze strategia de promovare. Din mesaje textuale, completate de cele imagistice, am descoperit că cele mai apreciate valori sunt: creativitatea, spiritul de echipă, integritatea, comunicarea este relativ standardizată, discursul este persuasiv și eminentemente pozitiv, inițiativele locale și globale de CSR se intercorelează cu promovarea imaginii companiei, iar mesajele de recrutare sunt personalizate pentru entry-level (studenți, nou absolvenți), respectiv pentru specialiști și manageri. Demersul este predominant practic-aplicativ, racordat însă la un corpus teoretic recent.

SESSION 14: Rodica Silvia Stănea, Petronela Maria Talpaș
Universitatea 1 Decembrie 1918, Alba-Iulia

Aspecte ale culturii organizaționale la nivelul administrației locale

Abstract. Lucrarea investighează dimensiuni ale culturii organizaționale ale administrației publice locale în care ne propunem să valorificăm interviuri realizate la nivelul Consiliului Județean Alba, Prefecturii Alba și Primăriei Alba Iulia și urmărește evidențierea valorilor, tipul de cultură organizațională dezvoltată în acea instituție, a tentativelor de construire a unui brand instituțional și nivelul de concordanță între intențiile membrilor organizației și așteptările publicului acelei organizații.

SESSION 14: Florica Ștefănescu și Dragoș Dărăbăneanu
Universitatea din Oradea

Human resources management in the context of economic crisis

Abstract. The crisis periods are creating pronounced tensioned situations in the relationships between people, not only in the organizations that are in need to stint their activities, but also in institutions that are not so affected by crisis. This is because in the new context we can find a lot of apprehensions in the minds of citizens, especially regarding the labor force. In these conditions the management of human resources is facing with difficulties regarding the stint decisions of a part of personnel. On the other side the economic crisis has also some positive aspects for the management of human resources because is allowing a adequacy filter, a constancy of employee, reinforcement of discipline in the institution, growing of productivities, increasing the responsibilities of people and even the attenuation of incomes pressure. All of these things can be capitalize in the interest of the institution. In the same time the crisis can be a break moment between old and new, it can stimulate the creativity, it can determine the reorganization and the efficiency of activities, it can allow the orientation on new technologies, methods and products with big request on market. This paper analyzes and estimates the manifest attitudes of Romanian managers in human resources that are facing with this actual social-economic crisis, what can people do for decreasing the effects of the crisis and also the perception of them regarding the manifestation forms of economic crisis, to the changes that are impose for a good administration of human resources, hereby the lost in this field to be minimum and the pass of economic crisis not to be foreclose by an absence of human resources. One of the objectives of this study is related with the transformations that are happening in the relationships between the managers and employees in small and middle enterprises from Oradea city and Bihor County. We started from the hypotheses that, making a study based on interview like method of picking the information, we can find an trnd of professional and communicational relationship in enterprises, that is specific for this new context of economic milieu. The increase of efficiency in institutional activities is accompanied by strict requirements and measurements that are imposed by the managerial level. Even if on short term these rough conditions in institutional activities may be efficient, for a long term are coming up a series of problems on the interhuman relationships that are influence the institutional activities. This paper wants to analyze these effects of human relationships and managerial requirements on the future of small and middle enterprises.

SESSION 14: Petronela Maria Talpaș și Rodica Silvia Stănea
Universitatea 1 Decembrie 1918, Alba Iulia

Percepțiile cetățenilor cu privire la activitatea Primăriei Municipiului Alba Iulia

Abstract. Lucrarea își propune să analizeze percepțiile cetățenilor Municipiului Alba Iulia cu privire la activitatea Primăriei, calitatea serviciilor oferite, modul de relaționare a angajaților instituției cu cetățenii, nivelul de cunoaștere și gradul de implicare a cetățenilor în rezolvarea problemelor comunității și nu în ultimul rând formularea unor tipologii comportamentale a "cetățeanului model".

SESSION 14: Cristina Daniela Timofte
Universitatea din București

Schimbările din structura socială generate de corporații și efectul lor asupra calității vieții

Abstract. Lucrarea de față reprezintă rezultatul tezei de doctorat în curs de elaborare, „Schimbările din structura socială generate de corporații și efectul lor asupra calității vieții.” și analizează din punct de vedere sociologic cerințele instituționale ale economiei de piață din prezent ce determină schimbări în cadrul calității vieții populației din România. Dintre aceste schimbări, identificarea disfuncționalităților provocate de structura pieței muncii constituie o oportunitate de intervenție prin politici sociale de corectare. (Vlăsceanu, 2007[1]). Analiza se axează pe mediul corporatist al pieței muncii, ca element reprezentativ al multiplelor schimbări

---

sociale, al fenomenului de globalizare, de actualitate pentru piața muncii. Obiectivul lucrării prezente îl reprezintă descrierea principalelor caracteristici ale calității vieții din România, condiționate de piața muncii, identificarea disfuncționalităților care apar, realizarea unor comparații între situația României și cea a altor state europene. Metodologia lucrării este predominant de factură cantitativă, metoda folosită o reprezintă analiza secundară a datelor furnizate de *European Union Labour Force Survey*. Universul de cercetare îl constituie populația României, ce corespunde vârstei legale de angajare. Lucrarea cuprinde analize statistice în funcție de ipotezele testate și asocieri cu alte variabile conform modelului teoretic/conceptual avansat în ipoteze. În cadrul lucrării este prezentată inițial partea teoretică de interes pentru tematica studiată, apoi operaționalizarea conceptelor iar, în funcție de această operaționalizare, indicatorii relevanți, identificați în carul studiului *European Union Labour Force*, reprezentativ la nivelul Europei. Apoi este descrisă situația României, prin comparație cu alte state europene. Indicatorii utilizați în analiză sunt predominant indicatori de stare și indicatori obiectivi precum activitățile economice desfășurate de indivizi; numărul de ore de muncă; mobilitatea/deplasările solicitate, funcția deținută, mediul privat/public etc. Aceștia sunt analizați în relație cu domeniile importante ale calității vieții, ca sănătatea, familia etc. ținând cont de variabile demografice relevante precum vârsta, genderul, mediu urban/rural, educația. În ceea ce privește rigorile măsurării în științele sociale este prezentă o analiză logică a operaționalizării, discutând despre modul cum am ales să măsurăm tematica, limitările pe care le are și ar putea afecta analiza. În finalul lucrării voi conchide asupra modului în care calitatea vieții este afectată de schimbările din structura socială condiționate de piața muncii, cu propunerea unor politici sociale de ameliorare a diverselor caracteristici ale calității vieții, ce se află în interacțiune cu piața muncii din România și care au valori scăzute comparativ cu situația altor state europene.

Session 15

(Re)construirea socialului prin prisma documentelor personale

Ozana Cucu-Oancea- Academia Română de Științe

SESSION OUTLINE. Secțiunea urmărește lansarea unei dezbateri științifice, cu accent interdisciplinar, privind virtuțile și limitele metodologiei calitative ce se sprijină pe una dintre sursele de date cele mai complexe, mai fascinante, dar și mai dificil de manipulat în travaliul de (re)construire a socialului, și anume *documentele personale*. Folosite recent mai cu seamă în cercetările calitative ce au la bază metodologia *Ground Theory* (metodologie inductivă de mare impact la nivelul vieții științifice actuale), *documentele personale* ne furnizează informații valoroase despre comportamentul, atitudinile, dar mai cu seamă despre trăirile indivizilor legate de anumite aspecte ale vieții, de interes pentru cercetător la un anumit moment de timp. Astfel, prin intermediul *documentelor personale* se pot realiza studii de profunzime, fenomenele socio-spirituale vizate fiind surprinse în ansamblul lor contextual, lucru irealizabil în cadrul cercetărilor bazate exclusiv pe metodologii cantitative. (Auto)biografii, istorii orale, studii de caz, dar și mai puțin exploatate jurnale intime – solicitate sau spontane, scrise sau online –, scrisori, ori memorii, toate constituie materia primă de mare însemnătate pentru cercetarea calitativă a universului socio-uman. În cadrul acestei secțiuni vor fi binevenite atât prezentări centrate pe implicațiile metodologice și etice specifice utilizării diferitelor tipuri de documente personale, cât și prezentări ale rezultatelor studiilor calitative, care au utilizat ca tehnică de colectare a datelor, documentele personale. Așadar, va fi considerată de interes pentru secțiunea de față orice prezentare care va dezbate una sau mai multe probleme legate de:

- alegerea documentelor personale ca tehnică de colectare a datelor;
- eșantionarea documentelor personale;
- colectarea documentelor personale;
- prelucrarea și analiza documentelor personale (inclusiv a tehnicilor computaționale realizate cu ajutorul programelor software de analiză calitativă);
- modalități de diseminare (publicare) a rezultatelor cercetărilor ce au avut la bază documentele personale – probleme de etică;

- valorificarea ulterioară sau, altfel spus, re-utilizarea documentelor personale de către cercetătorul care a colectat inițial datele sau de către alți cercetători (etica analizei secundare a documentelor personale).

SESSION 15: Zoltan Rostas
Universitatea din București

Documentele sociale și istoria orală. O „revizitare” a unui studiu publicat în urmă cu 25 de ani

Abstract. Sub impactul Congresului Internațional de Istorie care a avut loc la București în 1980, am demarat primul meu proiect de istorie orală, care a vizat dimensiunea multiculturală a Bucureștilor. Apoi m-am concentrat pe o instituție *sui generis*, aceea a Școlii monografiilor sociologice a lui Dimitrie Gusti. După patru ani de cercetări, la solicitarea – pe atunci – conferențiarului Septimiu Chelcea, am elaborat – în conștiința mea – primul studiu de istorie orală din țara noastră. Studiul a apărut în volumul *Semnificația documentelor sociale*, coordonat de Septimiu Chelcea. Prezentul studiu pune în discuție, pentru prima dată, tezele acestei lucrări. Mă voi concentra, în primul rând, asupra chestiunilor de legitimitate științifică a istoriei orale, necolind nici influența directă și indirectă a regimului politic asupra alegerii temei și a actului de cercetare în sine. Voi detalia critic modul de pregătire a cercetătorului pentru o asemenea investigație. De asemenea, voi avea în vedere revizuirea procesului de alegere a subiecților în raport cu tema de cercetare. În cadrul acestui demers, cel mai mult voi detalia tehnica și practica realizării a interviului. În sfârșit, voi discuta evoluția, de la apariția articolului în cauză, a modului de punere în valoare a interviului de istorie orală.

SESSION 15: Codrina Șandru
Universitatea Transilvania, Brașov

De la percepția subiectivă a bolii la serviciile comunitare pentru sănătate. O cercetare exploratorie la Hospice „CASA SPERANȚEI” Brașov

Abstract. Lucrarea propune o abordare bidimensională a unei teme de actualitate în sociologia sănătății și a bolii: tema relației dintre *persoana bolnavă și serviciile socio-medicale* create pentru a veni în sprijinul bolnavului și al familiei acestuia. Abordarea bidimensională se referă la o perspectivă micro-macro: percepția asupra bolii și nevoile subiective resimțite de pacient (*perspectiva micro*) ca punct de plecare în organizarea serviciilor socio-medicale și în conturarea politicilor publice din domeniul sanitar la nivel statal sau regional (*perspectiva macro*). Problema de cercetare privește relația dintre nevoile/așteptările bolnavilor și serviciile oferite de către Hospice Casa Speranței – singura unitate de îngrijire paliativă din județul Brașov și prima de acest fel din România. Problema de cercetare s-a conturat în cadrul unor discuții pe care le-am avut cu staff-ul acestei instituții de îngrijire (director, medic oncolog, psiholog, asistent social) în luna decembrie a anului 2008. Întrebările pe care profesioniștii de la Hospice Casa Speranței le-au ridicat atunci au fost următoarele: putem elabora un instrument de cercetare prin care să evaluăm starea bio-psiho-socială a pacienților noștri și prin care să identificăm nevoile și așteptările lor în raport cu instituția noastră? Mai mult decât atât, ne pot orienta răspunsurile pacienților către proiectarea de noi modalități de dezvoltare a serviciilor socio-medicale paliative în comunitatea locală și în România? Am hotărât împreună să realizăm o cercetare exploratorie, printr-o anchetă pe bază de interviu semistructurat, pentru a obține date de factură calitativă legate de problematica de cercetare, dar și pentru a vedea care este reacția pacienților cu prognostic fatal la un astfel de „interogatoriu” asupra condiției lor biologice, psihice, sociale și spirituale. Le-am cerut subiecților noștri să povestească despre apariția și evoluția bolii, despre relația lor cu sistemul medical, despre lucrurile care s-au schimbat în viața lor o dată cu apariția bolii, despre cine îi sprijină și despre nevoile pe care le au. Le-am cerut, de asemenea, să ne dezvăluie opiniile lor despre cum s-ar putea reduce suferința lor și a celor aflați în situații similare. Premisa teoretică a cercetării noastre a fost următoarea: corpul, sentimentele, nevoile subiective ale pacienților, percepția lor asupra bolii și asupra morții reprezintă elemente centrale pe care se construiește astăzi abordarea paliativă a bolii. Îngrijirea paliativă este, de altfel, prima specialitate medicală ce a pus problema îngrijirii ființei umane ca întreg, acordând atenție egală corpului, minții și sufletului. În perioada decembrie 2008 – februarie 2009, am realizat o cercetare exploratorie prin care ne-am propus să identificăm dimensiunile „percepției subiective” a bolii la pacienții cu boli incurabile înscrși, în acea perioadă, pe listele de programe specifice de tratament la Hospice „Casa Speranței” Brașov. Informațiile obținute ne-au ajutat să identificăm nevoile pacienților, percepția lor asupra bolii și asupra sistemului medical, așteptările lor și rețelele sociale de suport.

SESSION 15: Florentina Scârnci
Universitatea Transilvania, Braşov

Cercetarea calitativă a identităţii managerilor români

Abstract. Lucrarea prezintă procesul de întemeiere a unei teorii despre identitatea managerilor români. Este vorba despre identitatea personală (sau identitatea individuală), cea dată de definiţiile proprii despre sine, de autoidentificare; este identitatea de sine sau identitatea pentru sine sau identitatea subiectivă (în funcţie de autorul care o defineşte). Sunt prezentate etapele cercetării calitative: metodele şi tehnicile specifice de culegere a datelor folosite (realizarea de jurnale, observaţia, interviul de profunzime, interviul biografic), metodele şi tehnicile de analiză a datelor aplicate (analiza globală, codarea teoretică, tehnicile de prezentare vizuală a datelor) şi procesul de întemeiere a teoriei – grounded theory (cu realizarea inducţiei analitice). În prelucrarea datelor a fost folosit soft-ul NVivo 7. Subiecţii cercetării activează în sectorul economic privat (şi au o funcţie de conducere), 20 dintre ei îşi desfăşoară activitatea în Judeţul Braşov (pentru selectarea lor a fost folosită eşantionarea teoretică) iar ceilalţi 25 sunt manageri şi antreprenori recunoscuţi la nivel naţional. Cei din urmă au fost intervievaţi de reporterii ai revistei „Money Express”, iar pe materialele rezultate a fost realizată o analiză secundară. A fost întemeiată o teorie despre trăsăturile identitare proprii managerilor. Acestea se referă la circumstanţele de viaţă în care au trăit aceştia: legate de copilărie şi adolescenţă – mediul fizic, mediul relaţional, cel şcolar, familial, circumstanţele materiale; legate de maturitate – circumstanţele profesionale şi relaţionale. Iată câteva exemple de constatări: viitorii manageri trăiesc într-un mediu familial autoritar, li se atribuie de mici responsabilităţi diverse, au contact de mici cu diverse meserii practicate de părinţi, alte rude sau cunoştinţe pe care le încearcă la rândul-le, câştigă de mici bani şi îi gestionează singuri; de-a lungul vieţii managerii trec prin multe meserii şi încep cu munca de jos promovând treptat, cunosc mulţi oameni dar se pot baza pe foarte puţini, ceilalţi îi persecută, îi invidiază sau îi admiră şi sunt raţionali în relaţia cu ceilalţi. Teoria dezvoltată se referă, de asemenea, la caracteristici ale autoidentificării managerilor: trăsături generale, caracteristici de inter-relaţionare, trăsături specifice calităţii de manager, identificări individuale şi colective. Cuprinde şi idei legate de procesele sinelui la manageri: imagine de sine, stimă de sine, exagerare de sine şi actualizare de sine. Cercetarea descrisă în această lucrare a fost realizată în cadrul unui proiect finanţat de UEFISCSU: PN-II-RU-TD-2008, număr de contract 33 / 4.06.2008 şi a fost parte a tezei de doctorat susţinută în anul 2009.

SESSION 15: Ozana Cucu-Oancea
Institutul de Sociologie al Academiei Române

Utilizarea jurnalului intim în cercetarea socialului

Abstract. Unul dintre factorii care au contribuit la iniţierea unei asemenea teme de studiu a fost încrederea dobândită, de-a lungul ultimilor mei ani de cercetare empirică şi teoretică, în virtuţile jurnalului intim, ca tehnică de mare profunzime şi relevanţă ştiinţifică în analiza comportamentelor, atitudinilor şi trăirilor legate de realitatea socială. „Însemnări zilnice despre ceea ce i se întâmplă cuiva” (Dicţionarul Limbii Române Moderne, 1958, 439), jurnalul intim sau personal se încadrează în clasa documentelor expresive personale ori a documentelor necifrice personale, alături de biografii, biograme, istorii orale, autobiografii, memorii, scrisori, studii de caz, spiţe de neam, foi de zestre, rapoarte privind microgrupurile. Recunoscută în ultima vreme mai ales, ca o sursă de date valoroasă, tehnica jurnalului intim a fost multă vreme neglijată mai cu seamă în investigaţiile sociologice naţionale, unde literatura ştiinţifică pe aceasta temă este practic inexistentă. Pe plan internaţional, deşi pentru multă vreme şi aici neglijată, tehnica jurnalului intim prinde tot mai mult contur în cercetarea socială, literatura de specialitate despre şi bazată pe această tehnică fiind în continuă expansiune (**Don H. Zimmerman** şi **D. Lawrence Wieder**, *The Diary: Diary-Interview Method* (1977); **Norman L. Friedman**, *Autobiographical Sociology*, (1990), **Louise Corti**, *Using diaries in social research* (1993), **Liz Stanley**, *On Auto/Biography in Sociology* (1993), **Irina Paperno**, *What can be done with diaries* (2004), **Andy Alaszewski**, *Using Diaries for Social Research* (2006) – până în acest moment, unicul manual dedicat în exclusivitate utilizării jurnalului intim în cercetarea socială; **Barbara Czarniawska**, *Diary studies, observant participation or things to do when you cannot be all places at the same time* în *Shadowing and other techniques for doing fieldwork in modern societies* (2007). Şcoala franceză de ştiinţe socio-umane acordă şi ea un loc semnificativ jurnalului intim ca tehnică calitativă de cercetare. Literatura franceză centrată pe jurnal se situează în mare parte la graniţa dintre sociologie, psihologie şi literatură, conferind studiilor o tentă umanistă pronunţată. În plus, accentul cade în şcoala franceză mai cu seamă pe mecanismele de producere a autobiografiilor şi jurnalelor nesolicitate, încercând parcă să răspundă cât mai exact unor întrebări de genul: cum? de ce? când? de către cine?. Cele mai însemnate nume legate de tematica „du journal intime ou personnel” sunt **Philippe Lejeune** şi **Remi Hess**. După trecerea în revistă a momentelor semnificative legate de

---

evoluția tehnicii jurnalului intim (de la apariția jurnalului ca gen, până la metodologia de funcționare a jurnalului ca tehnică sociologică), va fi prezentată pentru exemplificare cea mai recentă cercetare pe care am întreprins-o pe baza jurnalelor intime provocate, cu toate etapele sale componente, de la stabilirea temei la recrutarea subiecților și de la analiza datelor extrase la arhivarea jurnalelor.

SESSION 15: Dan Lungu

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Problematika eșantionării calitative

Abstract. În ultimii ani, tot mai mulți autori cad de acord asupra faptului că, odată cu începutul anilor '70 ai secolului trecut, ne aflăm în fața unei schimbări profunde în lumea științelor socio-umane. La modul cel mai general, avem de-a face cu resuscitarea metodelor calitative de cercetare, în care metoda biografică și observația participativă ocupă pri me le locuri, dar care nu se limitează la o simplă renovare a unel te lor de lucru ale cercetătorului ci, încetul cu încetul, continuă prin (re)elaborarea unui nou demers investigativ și a unei epis te mo logii specifice. Fenomenul este semnalat în majoritatea știin țe lor socio-umane: de la sociologie și etnologie la istorie, psi ho lo gie, psihanaliză, pedagogie, filologie și economie, cu intensități di ferite în funcție de disciplină și de țară. Această revenire spec taculoasă (cel puțin în cazul sociologiei care revalorizează experiența sociologică a Școlii de la Chicago din prima jumătate a secolului XX) a calitativismului, care adesea se edifică prin decon struc ția metodologiei cantitative și a logicii ipotetico-deductive, nu tre buie văzută totuși ca o paradigmă nouă ce succede celei vechi, mo nopolizînd lumea științifică, ci ca o pu ter ni că direcție emer gentă în contextul unui pluralism metodologic. Fie că ne referim la efortul de autonomizare a metodologiilor calitative, fie la dezvoltarea unei complemantarității cantitativ-calitativ, totul trebuie privit din perspectiva unei democratizări epistemologice și metodologice care este încă în plină efervescență. În procesul de autonomizare a viziunii calitativiste, deseori discuțiile s-au purtat prin raportare critică la metodologiile cantitative, ceea ce este de înțeles, doar că, în acest mod de abordare sunt exacerbate limitele metodologice de ambele părți și sunt puse în umbră diferențierile interioare și nuanțele. Desigur, « eșantionarea » reprezintă un câmp de confruntare des vizitat de ambele părți, fiind unul din elementele cheie în construcția validității și capacității de generalizare a rezultatelor. În articolul de față, îmi propun mai puțin să investighez binomul „eșantionare cantitativa vs. eșantionare calitativă”, ci, mai degrabă, să pun în evidență diferitele maniere de a gândi eșantionarea în metodologia calitativă. Constatarea de la care pornesc este că, deși în linii mari există un consens în modul de a gândi eșantionarea calitativă, rațiunile teoretico-epistemologice și modurile practice de a o realiza sunt, uneori, destul de diferite. Așadar, doresc să trec în revistă modul în care această chestiune este teoretizată și pusă în practică de diferiți autori.

SESSION 15: Marian Badea

Universitatea din București

Scrisori din(spre) penitenciar

Abstract. Parcurgând câteva colecții de scrisori ale unor personalități care au încercat experiența detenției, având la dispoziție descrieri ale mediului penitenciar, care privesc și latura comunicării scrise, punând în dialog câteva construcții teoretice apropiate sau aparent depărtate de tema cercetării, am pornit la colectarea de date specifice, dintr-un penitenciar de maximă siguranță și din probațiune. Unele dintre scrisorile pe care Vaclav Havel și Milan Simecka le-au scris din detenția lor politică mi-au fost la îndemână, fiind publicate. La ele s-au adăugat scrisori ale deținuților, așa cum le-am găsit în studiile orientate către penitenciar și practicate din diverse perspective. Trei abordări sociologice, ale temei incertitudinii, mi-au atras atenția, prin densitatea conceptuală pe care au dezvoltat-o. Câteva vizite, în Penitenciarul Giurgiu, mi-au prilejuit interviuri cu persoane deținute și „interviuri informale” (Chenitz & Swanson, 1986, p.79) cu patru angajați ai instituției. Am adăugat analiza câtorva petiții transmise de persoane deținute, către diverse instituții publice, și reorientate către probațiune. Articolul este organizat în patru secțiuni care tratează scrisorile, *exivele* și petițiile deținuților, respectiv cadrul normativ al penitenciarelor, privitor la corespondența scrisă a persoanelor care execută pedepse în închisoare. Acest plan se întrepătrunde cu o altă desfășurare a informațiilor, care vizează traiectoria unei persoane condamnate, în penitenciar, de la intrare (perioada de *carantină și observare*), trecând prin executarea propriu-zisă, până la perioada premergătoare liberării (condiționate). Mai mult decât analiza sociologică a scrisorilor transmise unor deținuți ai penitenciarelor canadiene, în perioada 1976-1996, mi-a atras atenția – pe lângă problematizarea, din punct de vedere etic, a publicării corespondenței private – specificitatea corespondenței purtate de Claire Culhane, un activist care pleda pentru abolirea penitenciarelor. Acest ultim aspect, îmi permit să-l privesc prin prisma unui text, al lui Howard Becker, revelator prin chiar titlul

---

lui, *Whose side are we on?* Pe scurt, față de situațiile în care studierea devianței ne conduce la încercarea unei simpatii față de oamenii supuși cercetării, nu ar fi cea mai potrivită reacție, aceea de a încerca o balansare nesfârșită, între punctele de vedere ale instituționalizațiilor și cele ale angajaților (așa cum este cazul, aici). Mai degrabă, pe lângă asumarea angajamentelor personale sau politice, sunt de folosit resursele metodologice care să ne ferească de distorsiuni și de limitat concluziile, nicidecum de extrapolat hazardat. Cercetarea corespondenței scrise a persoanelor deținute nu va fi un scop, în sine, nicidecum. În fapt, va fi orientată către observarea diverselor forme ale ei, în funcțiile lor, atât de diferite, de potențiali purtători de factori integratori în comunitatea penitenciară sau în cea exterioară penitenciarului, aflați la îndemâna persoanelor deținute. Continuarea *comparațiilor teoretice* (v. Corbin & Strauss, 1990/2008) – deja începută –, în încercarea de a *construi noi teoretizări din precedentele teorii* (v. Strauss, 1987), se va desfășura în paralel cu analiza corespondenței scrise a unor persoane deținute în penitenciare de maximă siguranță.

SESSION 15: Popițiu Oana-Marcela **Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca**

Statutul jurnalistului în comunism – contestare sau negare în definirea traiectului individual

Abstract. În re-construcția, re-constituirea trecutului, prin nararea poveștilor de viață, cu precădere atunci când intervievații sunt așa-numiții *povestitori*, referindu-ne aici la jurnaliști, cercetătorul se confruntă cu problema unei analize etice valide. Constructul statutului social implică nararea directă a experiențelor, amintite și trăite de către interviuat, dar care, în mod firesc, se subsumă informațiilor și poveștilor transmise din generație în generație. Studiul de față se bazează pe o cercetare de istorie orală, presupunând atât cercetare de teren cât și cercetare în arhive. Scopul nostru este acela de a re-construi și de a analiza profesia de jurnalist în perioada regimului comunist, pe baza mărturiilor foștilor ziaristi. Analiza va re-constitui biografic și intelectual profilul unui gazetar, utilizând un exemplu empiric, un interviu de istorie orală cu un jurnalist român, care a activat în presa timpului încă din anul 1949, moment identificat, în istoria presei române, cu dispariția presei libere. Analiza urmărește povestea vieții, interpretată prin prisma relației memorie-istorie-uitare, negare-contestare și narațiune individuală-narațiune colectivă. În redarea dimensiunii statutului profesional am urmărit impactul și importanța schimbărilor sociale (libertatea și cenzură în presa timpului), reprezentări ale statutului social și cultural în comunitate, destine post-revoluționare (convertiri, adaptări, competiție), tipologii și încadrări ziaristice (perspectivele ziaristilor de cultură, politic, social, economic) și identificarea tipologiilor profesionale (presa scrisă sau audio-vizual). Cercetarea urmărește o perspectivă novatoare a ceea ce a însemnat condiția gazetarului în perioada comunistă. Studiul va reda dimensiunea psihologică a evenimentelor care au influențat munca ziaristilor în aceea perioadă și va prezenta maniera de adaptare a acestora la noul regim politic. Abordarea nu se pretinde a fi exhaustivă ci reprezintă o încercare de comprehensiune a modului în care jurnaliștii s-au adaptat noului regim, prin crearea unei noi identități și negarea sau contestarea trecutului în prezentarea poveștii de viață, după 20 de ani de la Revoluția Română din Decembrie 1989.

SESSION 15: Ștefan Ungurean **Universitatea Brașov**

Un exercițiu de „genealogie”- o formă de reactivare a cunoașterii minore

Abstract. Ce este sociologia astăzi? O știință riguroasă, cu granițe bine delimitate sau o formă de cunoaștere mai generală? Ce este sociologul astăzi? Un intelectual în căutarea realității care să-i ofere oportunitatea aplicării cunoștințelor deținute sau un antreprenor prins în mecanismul producerii și reproducerii socialului. Primul tip de sociolog aparține mediului academic. Cel de-al doilea este cel pe care-l găsim unde nici nu bănuim. Sociologul-universitar este fiul legitim al marilor narațiuni și al procedurilor de validare adevăr-fals. Cel de-al doilea este prizonierul cunoașterii locale și al adevărului vieții cotidiene, așa cum apare ea în tranzacțiile comerciale, în jurnalele de călătorie, în povestirile din organizații, în memoria orală, în sfaturile pe care le dă în funcția sa de consultant al managerului. Această cunoaștere locală, această „anti-știință” ar putea fi „colonizată” prin intermediul conceptelor ce aparțin marilor narațiuni. Ajungem astfel la conceptul foucaultian de „genealogie”. Lucrarea de față reprezintă o aplicație a acestui concept pe un fapt ilustrat într-un jurnal de călătorie- un francez și un turc, aflați în Moldova secolului al XVIII-lea-, și o încercare de a salva câte ceva din funcția eliberatoare a conceptelor ce aparțin istoriei sociologiei. În fapt, nu ne propunem să intentăm vreun demers de descalificare a vreunei forme de cunoaștere. Nu vrem să repetăm discursul autosuficienței, -critic cu ceilalți-, adică clamând că doar acest mod de a gândi cunoașterea este cel valid. Intenția noastră constă în a atrage atenția asupra faptului singular, asupra contingenței radicale, cea cu care ne întâlnim mereu, în viața

---

cotidiană. Prin consecință, ne propunem să sugerăm asupra nevoii de formare a sociologului ca fiind acea persoană capabilă să vadă o problemă într-un fapt singular, cu alte cuvinte, solicităm luarea aminte despre cunoașterea minoră. În marea lor majoritate, absolvenții de sociologie lucrează cu acest tip de realitate. În al doilea rând, vrem să arătăm că orice fel de cunoaștere, inclusiv această cunoaștere minoră, face parte dintr-un război și nu se ridică deasupra acestuia. Cu alte cuvinte, că adevărul ține de putere și de relațiile de putere. Nimeni nu poate susține că individul este salvat dacă îl considerăm un atom, adică număr statistic. De regulă, sociologii competenți în probleme de proceduri de validare evită cu obstinație să definească semnificația pe care o are individualul într-un eșantion. În cunoașterea minoră nu există această posibilitate, aceea de a ascunde faptul că puterea își propune să producă individul de care are nevoie. În cazul pe care-l prezentăm, această cunoaștere minoră aflată în jurnalele de călătorie a generat unele din reprezentările sociale care au stat la baza unor decizii politice și istorice majore.

SESSION 15: Emil Țircomnicu **Academia Română**

Românii din Bulgaria – între statistică și etnologie

Abstract. Cercetătorul care analizează statistic datele privind minoritățile naționale din țările din jurul României va vedea că etnicii români nu sunt evidențiați în recensămintele oficiale decât în proporții infime. În Republica Moldova românii apar în proporție de aproximativ 2%, în Bulgaria, în zona Timocului, sub 1 %, asemănător în Serbia, lipsind în Albania, Grecia ș.a. Apar și alte categorii ca moldoveni, vlași, armeni. Consultând hărțile etnice realizate în urmă cu un secol de specialiștii străini, vom vedea că alta ar trebui să fie astăzi realitatea. De la biroul de lucru se pune întrebarea: românii au fost asimilați sau situația din teren nu permite afirmarea identității românești. Atunci când există, se pot consulta datele celor care declară limba maternă ca fiind limba română sau un dialect al limbii române, în paralel cu cele ale originii etnice. Se poate face, de asemenea, apel la recensămintele de la începutul secolului al XX-lea și perioada interbelică. Relevant, însă, rămâne radiografierea realității sociale, prin depalarea „pe teren”. În intervenția noastră vom prezenta, sub aspectul datelor cantitative, dar și al celor calitative, cazul românilor din Bulgaria (în special din zona de nord, Valea Dunării, cu localitățile cuprinse între Siliștra și Lom, ca și arealul dintre Vidin, Dunăre și Timoc, cunoscut sub numele de Valea Timocului). În aceste zone am realizat cercetări etnografice prin coordonarea proiectului CNCSIS-IDEI, nr. 868/2008, în perioada 2009-2010, prin care am încercat extinderea cercetărilor referitoare la Atlasul Etnografic Român și în afara spațiului statal românesc, în cadrul comunităților istorice românești din jurul granițelor. Fenomenul etnografic, precum cel lingvistic, nu se oprește la granița statului, el regăsindu-se acolo unde există o populație de aceeași origine etnică. De asemenea, încercăm să stabilim dacă ipoteza lansată de M. Eminescu la 1878, în momentul desfășurării Congresului de la Berlin, se adevărește, cel puțin pentru cazul bulgăresc: „Sute de ani românii au fost, cel puțin indirect, stăpâniți de turci; niciodată însă, în curgerea veacurilor, turcii nu au pus în discuțiune limba și naționalitatea română. Oriunde însă românii au căzut sub stăpânirea directă ori indirectă a slavilor, dezvoltarea lor firească s-a curmat prin mijloace silnice” (*O parte a cestiunii orientale*, 4 august 1878). Analiza se dovedește interesantă și prin faptul că, în anul 2011 vor avea loc recensăminte ale populației în România și Bulgaria.

Session 16

Re-Localization of the Global. The Post-Nation-State Society

Alenka Verbole - Ljubljana University
Silviu Totelecan – Academia Română de Științe

SESSION OUTLINE. In the European societies, we are used to consider that the power is in the hands of the governments and is exerted by institutions such as local governments, the police, the Army, which transmit and apply the orders. Presently, in a globalized world that is in the middle of various crises, it became evident that a "non-nation-state centered modernity" in which societies are functioning mainly separately from their governmental bodies and institutions and where the gap between citizens and their representatives is getting broader and more and more distant, is remaking the worldwide socio-spatial landscapes.

The political power is also exerted by a few other institutions/stakeholders „external” to its proper structures. The ex-Yugoslavia's states since the beginning of split in June 1991, and Romanian post-enlargement are good examples of that. Both cases, though different regarding their evolutions within the last two decades of socio-economic and politico-cultural transformations that reshaped and continue reshaping them, bring into the light a common problem, that should be questioned and researched by the academic world, namely the tensions between state and society. The Balkans have faced the wars of "states-to-be" against society due to the explosive mixture between too much authority of the power-holders and disbelief, confusion and distrust on the part of those who were powerless. The key-issue being too many "states-to-be" and only one society “to be” ripped apart. From the opposite angle, and this is increasingly present in countries such as Romania, the needs of multiple society fractures, different layers, networks are “in the hands” of a weaker, ineffective state. Is the state in danger in this case? Does it need "to be" ripped apart? Could such tendencies, i.e. ongoing “wars” be detected? We welcome the papers that approach and analyze the macro-societal level of our daily lives in the light of local-global dialectics, through socio-anthropological lens, focusing on the future of the nation-state. The real, constructed and re-constructed, visible and invisible, imagined and similar tensions between state and society (no longer a national ones) will be of special interest.

SESSION 16: Alenka Verbole
Ljubljana University, Slovenia

State & Society, globalization versus re-localization: A Case of Slovenia

Abstract. For Slovenian and its people, the 1990s were a period of important structural changes. These were marked by several major socio-economic and politico-cultural transformations, namely the establishment of an independent state following the disintegration of Yugoslavia, and evolvement of democracy and market economy. While the first is strongly related to the establishment of institutions of statehood, the latter seem to be more complex including the institutional changes (i.e., development of democratic political institutions, privatisation and market liberalisation) and the changes of values, attitudes and ways of thinking. Civil society in Slovenia developed rapidly in the 1980s, however has had since then its ups and downs. What happened to the *society after its* remarkable appearance on the political stage in 1980s and early 1990s? The paper will look how Slovenian society functions at present in relation to the governmental bodies and institutions and if there is a gap between citizens and its representatives. The constructed and re-constructed, visible and invisible relations, and its nature, between state and society will be addressed.

SESSION 16: Silviu G. Totelecan
Academia Română

Postlocalities' Flavors and Spices: The post-communist Romania in the post-Lisbon frame

Abstract. It is crucial to acknowledge that globalization, alongside with the shift in the extensity or scale of social relations and activity, involves the spatial re-organization and re-articulation of the economic, political, military and cultural power. The expanding jurisdiction of institutions of international governance and the constraints of, as well as the obligations derived from, international law redesign the power of national governments which are reconstituted and restructured in response to the growing complexity of processes of governance in a more interconnected world. Since the global financial crisis became visible and severe in the EU, the citizens of an important number of its members acknowledge the fact that their states can no longer effectively manage or regulate their own national economies. At the best they are transitional modes of economic organization and regulation which allow the intensification of international interdependence in the name of supra-territorial capitalism. Unfortunately, this turbo- or casino-capitalism is not the capitalism as we know it – founded on real production or provision of services – but just pure speculation with the sites of power literally, as well as metaphorically, oceans apart from the subjects of power. In these circumstances, the notion of the nation-state as a self-governing, autonomous unit appears to be more a normative claim than a descriptive statement. Are Romanians aware of the limits of their national state power within the EU family? What kind of power the citizens have post-Lisbon Treaty? How they live and act within a runaway world redesigned and restructured by globalism and/or Europeanization? These and other related questions will be addressed here, and some of the answers will get shape by using the statistics produced by the Public Opinion Analysis sector of the European Commission.

SESSION 16: Mihai Pascaru
Universitatea 1 Decembrie 1918, Alba Iulia

Lucia Ispas-Pascaru
Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Global and local in the evolution of Roşia Montană Gold Corporation'project (2000-2010)

Abstract. The paper aims to analyse the evolution of Roşia Montană Gold Corporation investment project on three main axis: territorial, structural and managerial. Considering the territorial dimension, the area initially dedicated to industrial activities was restricted and on this zone were delimited heritage conservation areas. From a structural perspective, RMGC developed new objectives for historic and environmental preservation and also new financial expenses were incurred for this causes. From a managerial point of view, the team working on the project was adjusted and completed according to the local civil society reaction. An interesting paradox appears: for each investment made by RMGC for the preservation of the local patrimony, new investment requests were drawn by the civil society. Also, the local was strongly sustained in its demandes by the media and civic organizations with interests that exceeded the local sphere of action as a reaction to RMGC project as a globalization agent.

SESSION 16: Enikő Veress
Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Re-localisation in the Transylvanian countryside. Endogenous development factors in the rural space from Bistrita-Nasaud County

Abstract. In the last decade and especially after the admission to the EU the Romanian society, so also the countryside had re-evaluated its place in this new institutional bonding. In the new frame due to the new joint policies locality has been re-valorised and smaller administrative units have gained a new importance in carrying out the regional development strategies. Even if Romania has remained a rather centralised country the appearance of sub-state administrative units (regions- an intermediate unit between county- and state-level) have led to the re-thinking of the potentials of the more local grounds. Even if not all the local and regional stakeholders are happy with the way these regions were designed (some of them considering them as being too big, others that political rather than economical and social-cultural factors were primarily considered when they were shaped out) it is obvious that the rural space and its endogenous factors: strengths and weaknesses have gained new importance. This paper intends to present a case-study in one of the regions from Transylvania, where due to these new framework local stakeholders have re-thinked the way their settlements can handle this new situation were they can do more in defining their development path. The North-West region from Romania is one of those regions which has a rather heterogeneous structure, including counties which can be considered more developed as well as remote areas. Bistrita-Nasaud county is one of these more remote counties, situated in the North of the region with a significant potential. The paper will focus on the interpretation of the results of a research made in some villages of the county during 2009 and 2010, based on interviews with local and county stakeholders. Besides "local pride" it is interesting to see how well (and rationally) these people can appreciate the place their settlements can play in the region and in the country. It is important to state that these people consider that the too centralised state should re-design, and even revalue the place they play in the socio-economic life of the countryside, as till now the state has not been helpful in the upbringing of their local capital. In perspective we should see the way the local stakeholders from the rural society see the institution of the state and its functionality in the postmodern society.

SESSION 16: Zodieriu Elena
Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iaşi

Relocation-a consequence of globalization

Abstract. The relocation of the large companies is one of the phenomena that concern the countries with cheap labor practice, with low wages, a tax to encourage multinational and poor social protection. Wizard capital is accompanied by unemployment and bankruptcies in the importing countries. The worldwide dissemination of the large companies is a nightmare for the local employees because the appearance of new jobs generates the disappearance of a greater number of jobs. The relocations involve redundancies and layoffs, thus unpopular among employees. However, the products obtained and the new locations are cheaper and may return home at lower prices, which is to benefit the consumers. Globalization made relocations increase, the countries entered into a global competition, trying to offer more attractive conditions for the

---

investors. Relocations can fill the economic “void” from a certain area by attracting investors who will initiate new economic goals, employing local people, even if labor is used at a lower level than home, and contributing to the loss of jobs in the countries where they come from. Globalization challenges, in a first phase at least, the widening of social inequality and the fear, but there is no turning back. It requires that the states, through social policies they take, to counter the negative consequences of this process and to support this transition to a global world. Acclaimed by some and criticized by others, globalization is a reality of contemporary society, in which events unfold with lightning speed, causing mostly economic insecurity and social insecurity default. It is an objective process that takes place at the supranational level resulting in both positive and negative aspects. According to some authors, globalization suffocates civilizations, interstate relations being of domination and submission, where the industrialized states dispute their priorities. There are a lot of anti-globalization events with incidents among protesters in confrontations with security forces. It cannot be neglected the extremists forms of expression such as terrorists attacks or nuclear threats, which are the result of poor countries’ hate over the rich ones, that are trying to impose their supremacy. For developing countries like Romania, the authorities of the other states along with the international community must make a report as varied from economic adjustment and economic development between the costs and the benefits of globalization.

SESSION 16: Andrei Elvădeanu

SNSPA, Bucuresti

E-governance in Romania – measuring the performance in Bucharest town-halls

Abstract. In acest articol, care a aparut deja in volumul *Reconstructie institutionala si birocratie publica in Romania* (Editura Fundatiei Societatea Reala, Bucuresti, 2009, vol. coordonat de Alfred Bulai) analizez guvernarea electronica (e-guvernarea) si modul in care este realizata in Romania. Ca parte a unui proces mai larg de reforma institutionala, implementarea guvernarii electronice se inscrie in sirul masurilor top-down adoptate de catre Guvern pe calea democratizarii unui stat cu o cultura politica putin participativa, cu scopul declarat de a eficientiza serviciile oferite de institutiile publice cetateanului. E-guvernarea presupune utilizarea tehnologiilor informationale (in special a Internetului) in sectorul public, pentru a imbunatati activitatea institutiilor birocratice si pentru a incuraja participarea cetatenilor. In lucrarea pe care am realizat-o analizez conceptul de guvernare electronica, si sunt interesat mai ales de diferentele dintre modelul ideal al guvernarii electronice si modul in care aceste politici sunt implementate in Romania. Analiza a fost efectuata la nivelul primariilor de sector din municipiul Bucuresti, rezultatele avand un rol mai degraba ilustrativ, dar care isi pot gasi cu usurinta corespondent in alte institutii publice romanesti. In urma analizei paginilor web ale primariilor de setor am alcatuit un indice al performantei guvernarii electronice pe care il descriu pe larg in corpul articolului. M-au interesat serviciile publice oferite de catre institutii, gradul lor de utilizare de catre cetateni si mai ales dimensiunea participarii civice, in sensul unei relatii de comunicare bidirectionale intre institutii si cetateni. Partea finala a lucrarii este consacrata prezentarii si explicarii rezultatelor, insotita de recomandari pentru institutiile publice romanesti. Cercetarea are limitele ei, dar rezultatele se constituie intr-un corp suficient de coerent de informatii pentru a atrage atentia asupra unui proces institutional care daca s-ar realiza complet ar insemna un pas urias spre democratizarea Romaniei.

Session 17

Researching current capitalist urban spaces

Dan Rabinowitz - University of Tel-Aviv, Israel and the Central European University, Budapest

Florin Faje - Central European University, Budapest

Spatializing capitalism: the transformations of contemporary urban spaces

Dan Rabinowitz - University of Tel-Aviv, Israel and the Central European University, Budapest

Norbert Petrovici - Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj- Napoca

OUTLINE FOR RESEARCHING CURRENT CAPITALIST URBAN SPACES. This session raises the problem of defining “the urban” for ethnographic practice in the context of contemporary epistemological debates over multi-sited ethnography and the challenges of studying up the urban as a multi-locality produced in and through wider global flows. From a methodological point of view, the city presents itself most of the times as a fragmentary and composite space shaped by multiple unfolding processes; that is, as the uneven materialization of economic, social, political and cultural pluralities, trajectories or configurations which coexist in superposed and independent spaces. However, these processes may intersect, compose and amplify, giving a clear contour to the city, producing a relatively stable entity.

Traditional anthropology with its emphasis on participant observation in a single bounded location was strongly challenged with the discovery of the ‘world-system’ in the 1970s and the ‘globalization’ debates of the 1990s. Thus, the city became the critical site to uncover the operation of global forces. The present session invites contributions that take up the challenge of theoretically defining and methodologically devising ways of researching contemporary urban spaces.

OUTLINE FOR SPATIALIZING CAPITALISM: THE TRANSFORMATIONS OF CONTEMPORARY URBAN SPACES. In the neoliberal accumulation regimes, class and marginality tend to be constituted in the language of cultural identity, as counter-movements are often encoded in the language of ethno- or religious-nationalism and localism. The current debate focuses, among others, on the sharp opposition between the particular brands of elite cosmopolitan languages, praxis and projects and the autochthonous, primordial and indigenous idioms of the segregated groups of the dispossessed. Urban spaces have become the tranches in which the logic of the neoliberal inequalities is made visible and spatialized in new types of morphologies. This session invites papers that discuss the contradictory spatial logic of the contemporary city, the glitzy capitalism of the mall, boutiques, cafés, clubs, beauty shops, flagship developments and refurbished central areas, art centers in former industrial areas, and on the other hand, pubs and taverns, informal popular markets, shanty towns, derelict housing areas, decaying factories and former working class neighborhoods, gangs and football supporters in pauperized districts. Papers reflexive about the wider global processes in local urban contexts are especially welcomed.

Session 17, section 1. Researching the urban through ethnography

SESSION 17: Gruia Bădescu
University of Cambridge

Reading Post-War Sarajevo as Text

Abstract. The city, according to Walter Benjamin, is a “linguistic cosmos” of signs and symbols; urban experience can be seen through this lens a reading of cities as text. My paper aims define and employ a methodology that takes its roots in Benjamin’s city reading but deals with the particular case of cities affected by trauma. The paper therefore contains a reading of the city of Sarajevo, where war and reconstruction dramatically reshaped the urban experience. Between 1992 and 1996, Sarajevo has been under siege, which affected more than 60% of its building stock and traumatized its residents. The paper distinguishes between syntactic transformations of the post-war city (ie. architectural reconstruction) and the semantic changes (ie.

---

meanings of places, practices of everyday life) I first examined the syntax of postwar Sarajevo, by exploring how destruction and reconstruction modified the urban text through erasing and rewriting. Second, I used the perspective of the outsider *flâneur*-observer for the reading of the signs and symbols of contemporary Sarajevo. In a third part, the paper concentrates on the lived experiences of the local residents, examining the city and its ethnographies through a phenomenological lens, and exploring readings of the city by the residents as well as the practices of everyday life. Several processes come to the foreground, including the segregation of experiences, the establishment of new borders and boundaries, as well as a blurring of these boundaries, based on economic needs of individuals. The paper argues that while the city's built landscape still expresses multiculturalism, experiences and readings of the city by particular groups have generally become segregated after the war of the 1990s. This reflects that the processes of architectural and political reconstruction were not accompanied by attempts to „come to terms with the past” and heal the scarred multicultural tissue of the city.

SESSION 17: Ian M. Cook

Central European University, Budapest

A Day and a Night in the People's Theatre. A Rhythmanalysis of a Gentrifying Street in Budapest

ABSTRACT: Népszínház utca is a street that begs to be the subject of study. Its name, People's Theatre Street, produces expectations that are fully met. Its surroundings are a mix of shops, pubs, hotels, homeless shelters, churches, trams, a building site and a market; it is a heavily utilised public space with a character, colour and attitude that animates the area. It cuts right through Budapest's VIII. district, Józsefváros, a part of town that is as notorious as it is diverse; the same state agencies demarcate one part a ghetto, whilst celebrate another for its rich history. Close to the city centre and with cheaper house prices than its neighbours, Józsefváros is currently undergoing divergent forms of gentrification. Driven by the market, spurred on by middle-class resident's demands, mediated by the state and administered by all of the above and more, Népszínház utca is being transformed. More precisely, the street is undergoing a process of attempted purification as part of the wider gentrification of the district. The global connections of this process are multiple and diverse; from the investment of capital by a Jordanian hotelier to the stipulations attached to grants from Brussels. Moreover, this is a transformation that can be felt through the collisions of the linear undulations of gentrification with the everyday repetitions of those who live, work and play in and around the street. This calls for an approach that takes into consideration both spatial and temporal aspects of gentrification at micro and macro levels. An approach that utilises the insights of the 'spatial turn' to escape the teleological underpinnings of linear historical time, whilst recognising the importance of the intertwined temporalities of repetition and change. With this in mind, I turn in this paper to Lefebvre's wonderfully original and poetic, yet frustrating incomplete and vague, theory of rhythms – 'rhythmanalysis' (2004). Analysed through the triadic dialectic of time, space and energy, it is a method which, when fleshed out with ethnographic material, creates a sophisticated micro history of the everydayness of gentrification. The paper is divided into three main parts. The first is an argument for rhythmanalysis as a way of furthering our understanding of gentrification. The second is an introduction to selected aspects of Józsefváros, including the various strategies of the state to change the area, from urban rejuvenation projects to the installation of street level CCTV. The final section is a rhythmanalysis, presented in a very different style from the first two. I have attempted to construct the field in a way that admits the coevalence of my informants and I (see: Fabian, 1983). Moreover, by following my informants through time (from the beginning of the analysis forwards) and space (in the various locations they move) I have attempted at producing a 'prospective perspective' (moving forwards not backwards) that is free from linearity and thus resplendent with the surprises created by life's intersecting rhythms (cf. Handleman, 2004).

SESSION 17: Sergiu Novac

Central European University, Budapest

A Cathedral's Walk Through the City

Abstract. The paper will take a closer look at the recent debate regarding the construction of an orthodox patriarchal cathedral for Bucharest. I will provide a short historical background on the various failed attempts from the past of the Romanian Orthodox Church to build what was from very early on coined as "The Cathedral for the Salvation of the People" ("Catedrala Mantuirii Neamului") and I will try to connect them with the resurgence of the debate after the fall of socialism. The focus of the analysis will be on two key sites in Bucharest that have been taken into consideration for the construction of the cathedral: Carol Park and the "Civic" Center. Through the example of Carol Park I will try to show how during post-socialism different

---

political actors – the Orthodox Church included – are becoming aggressively interested in the social memory of a place. But the issue is not only related to memory when it comes to a project of this size. The “Civic” Center example will show that the political economy of the city could be seriously affected if the Cathedral will finally be built. My suggestion will be that the “Cathedral of the Salvation of the People” is a useful key of reading the “fuzzy” transformations that Bucharest went through in the last twenty years, both on a symbolic and urban level.

SESSION 17: Adriana Mica

University of Gdańsk

Urban Dogs and Cats. The Emotional Dynamics of Animal Population Management in Bucharest and Warsaw

Abstract. The presentation paraphrases Thorstein Veblen’s analysis regarding the “subsidiary basis of merit” of “those domestic animals which are honorific and are reputed beautiful” – i.e. cats, dogs and fast horses. It puts forward an inquiry into the range of emotions that are experienced /displayed by local authorities and animal welfare organizations which are engaged in cat and dog population management in Bucharest and Warsaw respectively. As far as Romania is concerned, the empirical material indicates that the agglomeration of urban dogs on the streets of the Romanian capital is a source of discomfort and embarrassment before the western public opinion. The reality of different methods of cohabitation with stray dogs as hybrids (i.e. between nature and culture – Bruno Latour, Mary Douglas) comes best into light when – before major international events – the authorities launch intense campaigns of gathering free-ranging dogs from the streets. This practice is usually described in the international media in terms of scandal and raises concern and dissatisfaction of animal welfare organizations. The 2008 NATO summit in Bucharest – the same as the 2004 Summer Olympics in Athens, the 2008 Summer Olympics in China and the 2009 Eurovision song contest in Moscow – is such an illustrative event. For Bucharest, the legitimate emotional spectrum regarding the stray dogs scatters between the norms of preserving the public space on the one hand, and the imperatives of animal welfare on the other. From a sociological point of view, it is interesting to look at the western genealogy of both of these norms and principles. In this regard, the emotional dynamics of cat population management is less prone to induce the cognitive dissonance, and the institutionalization of population’s support for the cats is perceived as much less problematic. Such is the case of Warsaw where the support of the local authorities towards the urban cats is institutionalized in view of their role in pest control. The comparison of the two capitals also takes into consideration the fact that, in spite of the increase in number of the domestic animal population, Warsaw does not face the problem of stray dogs and abandonment of pets – at least not to the extent that Bucharest does. The paper deals with the emotional dynamics involved in animal control in these two cities and analyses the ‘environmental conditions’ that encourage or inhibit the unfolding of the phenomena of transmutation and misrepresentation of one’s motivation (Jon Elster) to pursuit policies of supporting certain animal populations at the expense of others.

SESSION 17: Ioana Florea

Universitatea din București

Imagining the Public Spaces. Notes from a Case Study in Bucharest

Abstract. In the complex urban environment, the public spaces are, by excellence, the place of negotiations, and the meeting place for different social actors with different interests, the interaction arena where most of the city’s social life takes place. The outdoor public spaces are vital for the exercises of sociability and social learning among individuals, especially for the young generations. In post-socialist Bucharest, the public spaces are mostly affected by two contradictory phenomena, differently spread across different districts and neighbourhoods: the privatization and the abandon. We find this duality in the local public spaces, as they stand at the crossroad between global phenomena of privatization/ abandon and micro-social behaviours of reclaiming/ ignoring property rights and obligations. The proposed paper focuses on the micro-social level of this duality; it illustrates the privatization and abandon of Bucharest’s public spaces through the perceptions, impressions, desires and behaviours of two different groups of young people: architecture students and teenagers from one of the most disadvantaged neighbourhoods of Bucharest – “Aleea Livezilor” area of social housing blocks of flats. The choice for the two different groups of research subjects is far from a random one: the architecture students are the future builders and designers of the city, while the teenagers from “Aleea Livezilor” ghetto-like neighbourhood are the dwellers with the scarcest access to the city’s resources; the future architects should learn to improve the city to include all dwellers’ needs, while the disadvantaged should be explained and given their right to the city. For these to happen, the communication between the

---

two groups is vital. Unfortunately, in Bucharest, the architecture students learn how to design “nice” and “clean” buildings and spaces, for the economic elites (the “clients” and sponsors) and for the bourgeois aestheticians (the “theoreticians” and public discourse promoters); as the Romanian school of architecture mostly embraces the neo-liberal doctrine. In the same time, the dwellers of disadvantaged neighbourhoods remain outside the economics and aesthetics of these “nice” and “clean” visions of the city, in segregated stigmatized enclaves; the teenagers, as the most intense users of the public spaces, are the most affected when their right to the city’s welfare and beauty is limited, as in the case of teenagers from disadvantaged areas. In order to illustrate in parallel the different perspectives, desires and behaviours of architecture students / ghetto teenagers towards the public spaces, but also in order to show how they can be brought together, the present paper will conclude upon qualitative data collected throughout the year 2009, during an action-research social project in Bucharest, which brought together 25 architecture students and 25 ghetto teenagers, working on common tasks related to city planning and participative planning. The data were collected through group interviews and participative observation, during the project activities. The paper will also frame the data in the wider social contexts of both involved groups.

SESSION 17: Petronela Antip

SNSPA, București

Ethnographic Observation of a Group in a Public Space in Bucharest. Putting a Magnifying Glass on Private Needs in Public Spaces

Abstract. In its nature as a space determined and constricted by inner structure towards diversity, the research upon the urban space implied a paradigmatic change from that upon society to one upon a group, from one upon local behaviour to one towards global changes, but also from one short handed essentialist/continuity/tradition based towards one with the prevalence and significance of the particular, quotidian activities/acts of people. To these semantic links of study of the urban space I would add the historic character and the historicism of social phenomena, which expresses identification traits for groups, in their potential as a first and main category of a (contemporary) society, in its whole. This is one direction used, in the anthropological study of the urban space, to appreciate the nature of the phenomenons of interests and of groups in their interactions in public/private spaces. Through this perspective as well I am interested in improving, on the basis of preliminary results from a practice study done by the method of participant observation in a public open space in Bucharest, the research upon the manufacturing of groups in public spaces and the intentions/effects that they have in those spaces of reference as for the punctuation between public and private and the separate needs that they serve today, in Bucharest. Through this example I also wish to bring into discussion the relationship of a group with its own history and the authorities’ governing public space. I plead that in such situations the ethnographic research in the urban space can become a decoder of the message on an ascendant hierarchy from the groups to the authorities and for the *meaningful spaciliating* of public spaces. This can also prove an important tool in the light of public debates between these involved beneficiaries concerning public spaces – important symbols of representation and identity in the urban community. Thus ethnographic research not only is it still a relevant means of research in urban spaces, through classic methods of analysis such as participant observation, but it can prove to be an instrument to highlight the complexities of these spaces and the relationships between its (should be) beneficiaries.

Session 17, section 2. Spatializing Capitalism

SESSION 17: Liviu Chelcea

Universitatea din București

The Social Life of Industrial Ruins: Deindustrialization and Culture in Bucharest

Abstract. As many other cities in many parts of the world, Bucharest underwent substantial deindustrialization in the last two decades. The former industrial places have acquired new, diverging meanings for various groups. Industry has been evacuated as an economic practice from the urban core, but the ex-industrial places gained new material and symbolic value for a variety of groups. Based on interviews and observations, this paper describes the meanings of these places for different groups such as real estate investors, marginal groups, heritage groups, artistic groups and urban *flanneurs*.

SESSION 17: Irina Zinca**Central European University, Budapest**

Globalizing Power-Plays, States, Transnational Capital and Territorialization. The study Case of a Transnational Corporation

Abstract. Following a brief historical trajectory of Nokia and the case of this relocation from Germany to Romania, I will point out the main characteristics of a transnational company and show what exactly makes it so tightly connected with the logic of the globalizing capitalism. Beside the fact that this type of corporations can be considered in themselves forms of embodied neoliberalism and its agents, the way they function in relation to different economical and political institutions at various levels facilitates a better understanding of contemporary capitalism in relation to space and to territoriality. Also, drawing upon the writings of Neil Brenner and David Harvey, I will use this case to illustrate, explain and raise question regarding the questions of territorialization and its conceptual corollaries. I argue that a more empirical approach has the advantage to clarify a number of theoretical debates which have continued in a somehow sterile way, and also to address a number of issues which otherwise may be overlooked when lacking a concrete case.

SESSION 17: Ștefan Guga**Central European University, Budapest**

The Political Economy of Traffic Congestion in Bucharest

Abstract. The research puts forward a historically-informed political-economic analysis of urban transportation in Bucharest. Traffic congestion is understood as emerging from the unfolding of the inherent contradictions of the urbanization of capital and is traced out to shifting tendencies in capital accumulation and the logic of space production. Starting from a structuralist account of spatial circulation, I show how congestion emerged as a symptom of a broader transformation in the political economy of the city and of the fact that space became a barrier to capital accumulation; from a historical point of view, I hypothesize that we can interpret this as a shift from an abstract space whose production was dominated by the state, to an abstract space dominated by the logic of capital. This political-economic understanding of traffic congestion is aimed at supplementing and critiquing the more common understandings of urban transportation problems in general, and congestion in particular, while arguing for the importance of accounting for the underlying systemic determinations of these phenomena.

SESSION 17: Csaba Jelinek**Central European University, Budapest**

The Phenomena of Displacement and Relocation during the Process of Gentrification in Budapest

Abstract. The concept of gentrification was coined in the 1960s referring to the formerly working class neighborhoods invaded by higher status social groups in London, while today it can be seen as a global phenomenon appearing in most of the cities all around the world. Budapest is not an exception either: since the transition, several neighborhoods started to be gentrified, especially the inner parts of the Pest side. In the recent years, overcoming the former theoretical debates about the explanation of gentrification, gentrification research has been centered on the observation of the effects of the process. A crucial phenomenon taken into consideration when analyzing the effects of gentrification is the question of displacement, or in other words the involuntary move of a household. While the protagonists of gentrification – both in the international and in the Hungarian literature – state that displacement is either a marginal phenomenon or a process through which the living conditions of the displaced families are improved, the critical gentrification researchers argue that displacement destroys communities and social networks; causes invaluable psychological harms and usually results that the originally less affluent people have to live in a neighbourhood outside the inner areas, where they have even less chance for a better life. In their view this leads to spatial segregation and the shaping of socially homogenous areas, which undermines the stability of the society and increases inequalities. My aim is to bring empirical evidences about the process of displacement by following-up families facing a situation in which they are forced to leave their former homes, in order to contribute to the more precise evaluation and analysis of the phenomenon of gentrification. For this reason I focus on Ferencváros (the 9th District of Budapest), where a slow municipality-led gentrification process has been going on since the early 1990s.

SESSION 17: Ionut Bageac**Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca**

Mapping Crime: An Analysis of Criminality in Cluj-Napoca

Abstract. Lucrarea prezintă o analiză de tipul *crime mapping* adaptată oraşului Cluj-Napoca. Cercetarea a presupus o dispunere vizuală a fenomenului de infracţionalitate prezent în zonă şi explicarea variaţiilor înregistrate prin apel la caracteristici ale mediului social şi fizic. Realizarea hărţilor criminogene nu a reprezentat nicidecum finalitatea acestei analize, ci ele au constituit puncte de plecare pentru elaborarea unor strategii de prevenire atât a acestui fenomen, cât şi a sentimentului care îl însoţeşte – frica de crimă. Datele analizate (un număr total de 2163 de cazuri) au constituit o serie de evenimente criminale raportate la poliţie în anul 2009. Calităţile geografice inerente oricărei crime au permis repartizarea acestor date pe cartiere sau zone ale oraşului, cu ajutorul softului de analiza GIS (*Geographical Information System*), *MapInfo Professional*. Rezultatele au arătat câteva modele ecologice clare de infracţionalitate, cu o distribuţie a crimelor concentrată în principal în câteva aglomerări (*hot spots*), formând o axă care traversează oraşul de la sud-vest la nord-est: Mănăştur – Centru – Mărăşti.

SESSION 17: Roxana-Andreea Marin

Universitatea din Bucureşti

Urban Social Polarization. A Disorder of Postmodern Societies

Abstract. In a capital of continuous economic growth, structural and organizational, we see every day social inequality. Although development occurs at all levels and structures, industrial, banking, administrative, including the social assistance system we observe every day homeless people, children begging in the subway, poorly dressed people, next to other members of society. Bucharest, since 1989, has become an attractive area for people from other parts of the country, considering the possibility of immediate and highly gain, which made the capital, the city with the highest degree of social risk, but also with more opportunities. The overall level of income tends to be higher in Bucharest than in the rest of the country, earning opportunities greater than in other communities, both for the poor and for the rich people, so that Bucharest attracts like a magnet the poorest citizens from deprived areas of the country. Given that the number of jobs offered by provincial cities remained over the recent years, relatively constant, Bucharest, through its economic development attracts new social outsiders, fascinated by the possibility of higher winning. Such a phenomenon can lead to robust growth in inequality and social polarization. Bucharest today gets more of the look of the large cities of Western countries where social polarization is obvious, where the poor, which may be even less poor than in other parts of the country, become a much richer segment of the population. Such groups (communities) are located to the periphery of the large Bucharest metropolis, such as Zăbrăuţi, Livezilor, Drumul Cretestilor. These are just some of the deprived areas of the city, where near by residential quarter where people live under the rules of XXI century, are several communities that adopt a lifestyle similar to coloured people in the American ghettos. What has happened, such that in the space of a few decades the big cities of the world have instead become the paradigmatic site of decline and crisis? In France throughout the 20th century, the concepts of city and modernity were for all effects and purposes synonymous. At the same time, the growth of industrialization fostered the idea of potentially limitless social progress. Within the economic crisis of the 1970s, marked by chronic high unemployment, the country also witnessed to a profound transformation of the world of labour and by extension, of social relations. Along with this crisis at the beginning of 1980's, France confronted a great number of immigrants. From the 1970's on, however, regression became just as likely as progression. But this crisis was not merely economic in nature. It also extended to issues of society and, especially, of identity, giving form to urban social polarization, where luxury districts are opposed to poor neighbourhoods, the so called banlieus. State inability to adequately finance social services has led to exclusion due to the fact that poorer people, not finding the resources to pay the additional costs of education or health services partly or wholly abandoned them.

SESSION 17: Cristian Ioan Pop

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Firma de arhitectură în Transilvania. Poziţii obiective şi luări de poziţii în context clujean

Abstract: The private property is essential for the development of capitalism and the market, and also for the business relations which are based on mutual trust, interest and on identifying those of the same socio-economic values. The business groups, based on property networks represent, in most cases, a successful model concerning the problem of capital accumulation; these groups have raised the interest of many authors from the field of economic sociology. I will discuss in this article about the dynamic of business groups, using as a model the case of the architects from three Transylvanian cities: Cluj-Napoca, Timisoara and Brasov, with emphasis on Cluj. The architecture company successfully represents the century's trends regarding the

---

organization of work in a dynamic context generated by the market changes where services become the most important product of the big city. The double implication of the architecture company on the global and local market transforms it into a good example of organization embedded in existing social relations, but in the same time, it is also an agent of change resulted from the complex way of using the various forms of available capital. My argument is that the large number of actors in the architectural networks from Cluj is explained by the different forms of educational, economic, social and politic capital with the purpose to create competitive companies on the market and to survive to an instable post-socialist economic environment. Moreover, the internal structure of network organization from Cluj is based on the use of different types of available capital which could create a proper niche for its services.

Session 17, section 3. The transformations of contemporary urban spaces

SESSION 17: Emanuela Grama
University of Michigan

Historical Preservation, Ethnic Belonging, and Symbolic Geographies in Sibiu/Hermannstadt

Abstract. The rehabilitation of Sibiu's "old city" was approached and promoted as one of the major means of legitimizing Sibiu as a European cultural capital. The historical downtown of Sibiu represents an architectural symbol of the Saxons, being one of the first cities to be built by this ethnic group that came to Transylvania in the 13th century. The Saxons had played a major role in the economic and cultural development of the region of Transylvania. If at the beginning of the 20th century, the Saxons represented almost 60% of Sibiu's population, most of them left for West Germany between the late 1960s and the early 1990s, together with other Romanian Germans. Now, the Saxons in Sibiu make up only 1.6% of the inhabitants. However, their presence on the political, cultural, and symbolic map of the city is far greater, as various institutions opened in Sibiu, ranging from tourist offices to the headquarters of the Forum, have systematically tried to highlight the intimate relation between the Saxon community and the city. The project of reviving Sibiu's Europeaness and thereby its economic potential through the historical preservation of the city's old center revealed many political fantasies on which different groups fed. This paper will focus first on how various actors searched for "heritage" in Sibiu as well as the arguments they deployed to justify their quests and methods of identification. I will also analyze the strategies whereby, under the GTZ's enthusiastic supervision, houses of Sibiu's old center have been simultaneously transformed into representations of Saxon heritage for international tourists and into means of civic education for their residents, whereas some of the Saxons currently living in Sibiu have not wholeheartedly shared this enthusiasm. I will argue that this project of civic rehabilitation must be understood within broader institutional strategies and diverging political agendas, including the changes occurring within Romania's structures of power, triggered by the election of a liberal government in 1997, that met other interests of political actors in the EU. More specifically, those interests included Luxembourg's project of consolidating a national identity and its position among other European countries, Germany's concern with the historical and current position of the German minorities in the Eastern bloc, as well as the interest of EU organizations, such as the Council of Europe, in creating new frameworks for producing novel forms of identifications of various states and regions with a shared "European culture and identity." The GTZ project developed in Sibiu between 2000 and 2006 represented a political project, as it illustrated the shift from political recognition-as-inclusion to economic redistribution that the German state adopted towards the presence and history of the ethnic Germans in the countries that once belonged to the former socialist bloc. At the same time, it also represented a form of place-marking as place-making, since, by investing in the rehabilitation of the historical houses of Sibiu's historical center, many of which had been confiscated by the socialist state from the Lutheran church during nationalization, the German state made a visible political statement. It marked Germany's clear insistence that the postsocialist Romanian state grant full recognition to the ethnic minorities by restituting their former possessions (especially land and buildings). As such, it illustrated a process of postsocialist decentralization occurring at the simultaneous pressure of external and internal actors, who converged in their attempts to push for the restitution of the cultural and economic capital that once was used by the socialist state to make its own body politic.

SESSION 17: Alexandra Oanca
Central European University, Budapest

Governing the European Capital of Culture. Urban Regimes in Sibiu

Abstract. Narratives of success regarding entrepreneurial strategies of urban governance tend to veil the power structures at the urban level and to obscure the origins and consequences of these stories. This paper

---

has as a starting point the success stories built around the European Capital of Capital 2007 programme in Sibiu (Romania) and traces how and why these stories emerged and through what processes such discourses have been established. By bringing together urban regime theory and a multiscalar perspective on urban governance, this paper presents how the bidding, preparation and implementation of the ECC programme was possible due to the overlapping and fusing of interests and agendas of actors and institutions from different scales and how this interscalar overlapping made possible not just the ECC programme but also urban governance in general. Thus, the capacity to govern a city and to pursue certain entrepreneurial strategies is socially produced by interscalar interactions and is made possible not just because of the favorable internal logics of the local structure of governance, but also as a consequence of policies and actions of actors and institutions across geographical lines and across institutional lines with complementing and sometimes competing agendas. This overlapping and fusing of interests gave rise to narratives of success which were used to legitimize the material and electoral benefits obtained by the actors and institutions involved and also the correctness and effectiveness of past measures undertaken by the local structure of urban governance and also to legitimize future decisions regarding the governing of the city. Furthermore, having the success story of an entrepreneurial strategy as a starting point does not imply that this paper is just an account of how different interests were harmonized and how the agendas of different actors and institutions nicely conjoined with each other, but it also offers an account of struggle, conflict and suppressed alternatives in the process of implementing the strategy, especially for actors and institutions with insufficient or inappropriate resources from the perspective of the local structure of urban governance.

SESSION 17: Monica Stroe

SNSPA, București

Cultural Production and Consumption in the Tarnava Mare Region. Reconciling Authenticity with Global Flows

Abstract. The proposed research focuses on the processes of identity building supporting the emergence of a regional tourism brand, Târnava Mare, a non-administrative region in Transylvania, circumscribing a range of Saxon villages including Saschiz, Biertan, Viscri, Mălâncrav, Apold. The thesis of this paper reflects on the Tarnava Mare rural brand as constructed in relation to typically urban and consumerist trends. I argue that this is a special case of multi-sited fieldwork, based in a rural setting, but arguably configured as an urban ethnography due to the global nature of the 'identity entrepreneurs' and knowledge fluxes involved in shaping the market – the production and consumption of locality, authenticity, landscape. The branding and consumption processes are based on global trends in local development, tourism, gastronomy (e.g. the Slow Food Movement, UNESCO, the Adept Foundation) and are put forward by global actors: in 1997, Prince Charles of Great Britain first came to Transylvania in search of his own heritage in the Saxon region. His further advocacy and entrepreneurial initiatives of organic agriculture and rural tourism inaugurated and legitimized this model of local development. A widely invoked example of intercultural region, affected demographically by the wave of Saxon emigration, especially in the 1990s, the region is now home to several of Romania's UNESCO World Heritage Sites – the Saxon fortified rural churches (*Kirchenburgen*) – and it is appreciated as a cultural landscape (comparable through its practices with the more consecrated vineyard landscapes). The local branding process aggregates a network of stakeholders around the Saxon region, triggered in a national context of public agenda debates on local development, decentralization, but also national identity, country branding (the post EU accession years). It also activates a rhetoric engaging a couple of hot themes: sustainable development, food-related policies and practices (local products/*produits de terroir*, organic/homemade/traditional/typical products, agro-tourism; the marketing of landscape, Saxon (and multicultural) past, experiences and products several types of tourism in the region (experience/cultural/ethnic/eco-tourism). As part of the process to produce and consume locality, the "patrimonialisation of taste" (Mihăilescu&Iancu 2009) under the shape of "produits du terroir" provides a strong argument for authenticity. At the same time, the products need to be communicated in a universally comprehensible manner, hence correlated to wider patterns of consumption. The presence of strangers, tourists in particular (but also expats), creates and maintains a local need to identify the local specificities and offer them for consumption on a global market, in accordance with John Urry's role of "the tourist gaze" (1990).

SESSION 17: Mircea Troc

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Workers, from Communist to Post-communist Neighbourhoods

Abstract. The years between 2006 and 2008 brought to Cluj-Napoca the greatest wave of constructions since the fall of the communist regime in 1989. Stimulated by a period of strong economic growth, new neighborhoods appeared at the outskirts of the city. One of these neighborhoods is Florești, built on the lands of a rural settlement at the edge of Cluj-Napoca. The neighborhood of Florești is one of the few new neighborhoods in Cluj-Napoca built in its entirety the conditions of a new form of property and un-constricted by the old communist urban regulations. The new post-communist neighborhood however, seems to show the same problems that the old communist neighborhoods have been accused of: overcrowding, low access to basic urban facilities and lack of public spaces. The paper will focus on a specific category of Florești dwellers. First observations show a high concentration of young middle class professionals, but also a well-represented category of working-class families originating from the communist neighborhoods of Cluj-Napoca. By focusing on the latter category, I try to discover the changes and pressures suffered by the “original” inhabitants of the communist neighborhood after 1989. The neighborhoods built during communism starting with the 1970’s were projected to house the workers from the city’s industrial platforms. The great majority of these workers were coming from rural areas of the country. This aspect led to the birth of a special type of urban living, combining rural and urban practices, which lead to speculations of a “failed urbanization” by the communist authorities. After 1989, a series of factors led to the fragmentation of the communist neighborhood’s social homogeneity and the moving of the workers in other areas of the town. Florești illustrates one of the possible trajectories followed by the proletarian families after 1989. Even more important, gives insight into the changes suffered by the communist neighborhoods, by exploring the social and economic conditions that made workers families move from the communist neighborhoods like Mănăștur and Mărăști to the post-communist neighborhood of Florești.

SESSION 17: Gergő Pulay

Central European University, Budapest

Stigma and the place of ‘community’ in the study of urban marginality

Abstract. Due to their focus on the shared understandings of everyday life, urban ethnographies often deal with the problem of *community* – as it is encoded in space, as it is talked about and constructed by residents, as it can be turned into an analytic concept of inquiry and an object of intervention. In conditions of urban marginality inhabitants struggle to pull themselves out of their unfavorable circumstances. One of the few available resources for this is to show the proof of value, worth or the quality of immediate spaces – such as the household – they inhabit and strive to control. These strategies are crucial in situations where structural problems accumulated by the wider society are turning into personal problems faced on a daily basis. According to some major studies, the notion of community in such areas can be grasped through the distinctions made by inhabitants between ‘decent’ and ‘street’ as opposing categories of status and value orientation. The relevance of these codes depends on the frames of interaction in which they are deployed. Accounts focusing on territorial stigmatization – as a commonly shared form of negative symbolic capital – suggest that residents of marginal areas interiorize mutual avoidance and mistrust, hence they can be considered as ‘impossible communities’ with members perpetually divided against each other. Studies of social exclusion and urban marginality are often criticized because of their poor level of theorization. This is largely due to the politicized nature of the debates into which they are embedded – in other words the ‘cult of urgency’ known from the discourses on policy-making and intervention. Based on a long-term fieldwork in a Bucharest slum, this paper aims to draw some conclusions from these debates in order to give suggestions for the study of urban marginality in contemporary Eastern-Europe.

SESSION 17: Alexandra Sipetan

Universitatea din București

Transformarea zonei Lipscani

Abstract. Am dorit, pornind de la perspectiva consumului, dar și de la cea a geografiei urbane, a orașelor culturale și a caracteristicilor consumului nocturn în alte orașe din Europa și America, să realizez un recensământ a întregii zone a centrului vechi al Bucureștiului. Astfel, am monitorizat întreaga zonă denumită generic ca zona Lipscani și am identificat 580 de spații. Am folosit atât observația participativă, vizitele misterioase în cafenele, baruri, restaurante și terase cât și fotografierea întregii zone. În urma acestui recensământ și a monitorizării tuturor străzilor din zona veche a Bucureștiului am evidențiat un număr de 110 (19%) localuri de gen baruri, cafenele, restaurante. Am constatat tendințe în ceea ce privește localurile – apariția barurilor irish, a barurilor sport, expansiunea berii nefiltrate, răspândirea localurilor ce oferă produse

---

culinare dar si de desert. Am observat în urma recensământului zonei tendințele actuale de orientare către magazine alternative atât de vinuri, ceaiuri, ciocolaterii, cât și a spațiilor gen ateliere fotografice și ateliere de creații vestimentare unice. Am mai observat un număr foarte ridicat de spații abandonate sau în paragină, și anume 170 (29%) și 27 (5%) spații în amenajare în momentul efectuării cercetării. Am concluzionat că spațiul definit ca zona Lipsșani este un spațiu în reabilitare, renaștere și dezvoltare. Trecerea sa de la poziția de spațiu dezindustrializat la acela de spațiu al serviciilor se continuă, ceea ce este necesar acum centrului vechi pentru a fi în tendințele occidentale fiind expansiunea culturii în zonă și exploatarea instituțiilor culturale existente. Datele au evidențiat zona Lipsșani ca zonă a contrastelor între străzi datorită gradului diferit de reabilitare al unora dintre ele, a discrepanțelor între turiștii, consumatorii zonei și localnici, între spații ca funcționalitate, fiind un amestec de instituții, baruri, cafenele, restaurante și magazine. Am fotografiat atât siglele vechi ce încă stau ca marturie a vechilor întrebuințări a spațiului în zonă și aduc dovezi ce atestă Lipsșaniul ca fosta zonă producătoare, cât și diferite categorii de baruri, cafenele, spații în amenajare sau abandonate și fluxul de trecători și străzile în ansamblu.

Session 18

Schimbări în reprezentarea și practica muncii în România după 1989

Gabriel Troc - Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

SESSION OUTLINE. Opinia comună cu privire la muncă și la forța muncă în România imediat după 1989 a fost că se muncește puțin, că munca este de slabă calitate, că nu avem o etică a muncii și că transformările din acest plan vor fi de lungă durată. Reprezentările despre muncă și muncitor ale vremii erau în fapt parte dintr-un discurs mai general care viza scoaterea la lumină, la "adevăr", a situației reale a României, în contrast cu cea construită propagandistic a epocii anterioare. Pe parcursul anilor '90 figura muncitorului s-a degradat continuu, acesta fiind văzut ca principală piedică în restructurarea economiei (opозиția muncitorilor la privatizare), ca primejdie la adresa democrației (minerii), ori ca purtător al unei imagini deformate a României (emigranții/"căpșunarii"). Dacă în anii '90 figura muncitorului încă ocupa scena publică, după 2000 el este tratat evacuat din ea. Munca în sine – condiții de muncă, relații de muncă, valoarea muncii etc. – nu mai face obiectul unei reflecții publice, reflecție care anterior era produsă de mass-media, de sindicate și de administrație - decăzând în situația de constrângere de la sine înțeleasă și rămânând să fie interpretată subiectiv de fiecare muncitor în parte. Pe măsură însă ce această reflecție a dispărut, practica efectivă a muncii s-a intensificat, astfel încât azi în România se muncește peste media europeană (45 față de 42 ore/săptămână), pentru un venit mult mai redus și cel mai adesea în condiții de muncă mai grele. Cu toate că precaritatea locului de muncă a crescut constant și că stresul perceput la locul de muncă este la niveluri foarte înalte, insatisfacția față de locul de muncă este redusă (Comșa: 2008), iar tendințele de organizare sindicală în vederea unor revendicări legate de muncă sunt de minimă amploare. Aparent contradictorie, această situație trebuie legată de noua organizare a muncii impusă de managementul propriu mediului privat de afaceri, de extracție liberală anglo-saxonă – a cărei formulă este azi standardizată la nivel global - care a transformat radical așteptările oamenilor legate de muncă. Acesta a impus un nou limbaj legat de muncă, noi ierarhii și noi forme de recompensare, repositionând indivizii și instituțiile în interiorul unei structuri în care sunt evaluați prin adaptarea sau inadaptarea la acest nou cadru, și care, cel mai important de evidențiat, au condus la dispariția imaginii unei "clase muncitoare".

Obiectivul pe care îl avem în vedere în cadrul acestei sesiuni tematice este de a da seama de *transformările reprezentărilor și percepțiilor legate de muncă* precum și de *transformările din practica muncii care au produs efecte asupra atitudinii față de muncă* din România în ultimele două decenii.

În acest sens sunt așteptate comunicări ale unor cercetări, orientate calitativ sau cantitativ, care – având în vedere cadrul schițat și obiectivul amintit - explorează tematica muncii sub următoarele aspecte: dinamica forței de muncă; transformări la nivelul calificării forței de muncă; legislație a muncii; sindicalism; reflecții în

mass-media legate de muncă; efecte ale transformării managementului asupra organizării și percepției muncii; altele care se pot înscrie în linia obiectivului menționat.

SESSION 18: Anca Simionca

Central European University, Budapest

Despre (im)posibilitățile de reprezentare a muncii: cazul tinerilor manageri din Clujul post-socialist

Abstract. Diferitele modele de organizare a muncii operează cu definiții corespunzătoare a ceea ce este o acțiune economică legitimă și un actor economic de valoare, adecvat. Principiile neoliberale ghidează în mare măsură modelele economice globale contemporane și exercită o presiune puternică asupra instituțiilor și indivizilor, în vederea conformării la logica acumulării flexibile de capital. În centrul acestora se află imaginea individului autonom, adaptabil și flexibil, care își reglează singur comportamentul și are așteptări minime de protecție din partea angajatorilor sau a statului. Paradoxul lipsei de protest și rezistență explicită la măsurile neoliberale a fost semnalat în diverse instanțe empirice. La nivel teoretic, una dintre explicații atrage atenția asupra puterii pe care o are această logică economică de a se prezenta ca fiind nu doar cea mai eficientă formă de organizare, dar chiar confundându-se cu cea naturală. În acest fel, capacitatea indivizilor și instituțiilor de a imagina alternative este paralizată. Mai mult, în spațiul românesc, aceste presiuni vin pe fondul unui consens asupra lipsei de legitimitate a practicilor economice socialiste și a inadecvării „eticii muncii” actorului socialist, fapt care le face cu atât mai eficiente. În contextul mai larg al acestor problematizări ale legăturii dintre rezistență și imaginarea de alternative, doresc să explorez empiric felul în care se structurează spațiul în care indivizii se pot gândi și descrie pe sine ca actori economici viabili. Aceasta lucrare se bazează pe un studiu de caz al carierelor timpurii ale managerilor din Cluj. Poveștile de viață focalizate pe dimensiunea profesională ale 40 de persoane care ocupă în prezent o funcție de conducere într-o organizație din Cluj și au absolvit facultatea după 1990 surprind atât perioada de destrămare accentuată a practicilor și regulilor anterioare, cât și procesul treptat și inegal prin care noi poziții legitime pe piața muncii și noi reguli de funcționare sunt gradual instituționalizate. Discuțiile din jurul punctelor de cotitură în carierele lor profesionale dezvăluie pe de o parte mecanismele prin care capacitatea indivizilor de a imagina alternative este structurată fundamental de aderența neproblematizată la ideea necesității de a dezvolta atitudini și comportamente economice (și nu numai) în opoziție cu cele atribuite trecutului socialist. Pe de altă parte, sugerează felurile în care indivizii își negociază spațiile de imaginare și practică pentru forme alternative de acțiune economică. Argumentul meu dă un rol central (și o natură intrinsec politică) atitudinilor și reprezentărilor individuale ale muncii în înțelegerea funcționării proiectelor macro-economice.

SESSION 18: Alina Petrovici

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Neoliberal Managerial Styles in a Postsocialist Environment

Abstract. Based on a three years' ethnographic investigation in a sizeable Romanian owned company, offering telecom infrastructure services to multinationals, I follow the organizational discourses and practices used to sustain an active employee enrolment and the subsequent role assigned to leaders. Using insights from the managerial literature, which described the self-developing, inspiring neoliberal managers that should develop the right 'virtues' within themselves and also among their subordinates, I counter the assertion that capitalist enterprise needs positive justifications sustained by a new mobilizing generation of managers meant to ensure productive enrolment (i.e. Boltanski and Chiapello, 2005). Instead, I found that duress can still offer compliance, anti-socialist pervasive discourse can still offer a basis to normalize pressure or extra-hours, and managers translate neoliberal discourse into local adaptations to force submission. Compliance is obtained through informal sanctioning, repressing resistance or stifling discontent. A neoliberal interpretation of freedom, i.e. to move to another firm if discontent, contributes to a perpetuation of a threatening work environment. Coupled with a powerful imprint of socialist inefficiencies, it helps produce conformity for managers, as well as employees. I show that, in the case of the Romanian postsocialist context and its particular discursive constellation, the neoliberal parlance in the emerging local firms opposes capitalist virtues to socialist downfalls; there are two types of employees, those adapted to the new conditions and those still bearing the socialist imprint. Management reconstructs the capitalist 'adequate' employee as one who does not leave when program ends as if he/she waited impatiently the hour of departure, as it happened in communist factories. The model of manager resulting from this mixture is an authoritarian, self-made person, autonomy impaired and readily relaying superior's imperatives.

SESSION 18: Andrada Tobias

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Intrarea studentilor pe piața muncii: Motivații, oportunității și dificultăți

Abstract. Lucrarea de față are ca scop prezentarea unui fenomen relativ nou în România, și anume munca remunerată prestată de către studenți, analizând situația studenților înscriși la două universități de stat din Cluj-Napoca: Universitatea Tehnică și Universitatea Babeş-Bolyai. Un prim obiectiv al studiului a fost acela de a observa ce anume determină o parte din studenți să muncească și care sunt factorii care favorizează intrarea studenților pe piața muncii. În al doilea rând, am considerat necesar să identific și să explic motivațiile studenților de a muncii. De asemenea, am fost interesată să aflu cum se poziționează studenții în raport cu locurile de muncă pe care le ocupă, cât de departe se situează în viziunea lor față de locul de muncă "ideal" și care sunt așteptările acestora legate de locul de muncă. Studiul se fundamentează pe date empirice obținute atât prin tehnici cantitative – chestionare aplicate unui număr de 400 de studenți de la Universitatea Babeş-Bolyai și Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca – cât și prin tehnici calitative – realizarea a 27 de interviuri semi-structurate cu studenți care muncesc de la cele două universități. Rezultatele cercetării au arătat existența a trei factori motivanți în căutarea unui loc de muncă, și anume: economici, sociali și/sau idealistici. De asemenea, satisfacția în muncă crește odată cu vechimea în muncă, dar depinde foarte mult de pretențiile individuale. O ultimă concluzie este aceea că mediul de proveniență al indivizilor contează semnificativ în poziționarea studenților în raport cu munca.

SESSION 18: Chidovat Andra Elena și Popovici Irina Elena

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Egalitate de șanse între femei și bărbați pe piața muncii

Abstract. În țara noastră, femeile participă aproape în aceeași proporție cu bărbații la activitatea productivă și de servicii. Datorită politicii de dinainte de anul 1989, femeile au fost angajate în toate sectoarele activității sociale și economice, uneori făcându-se abuzuri, neținându-se seama de posibilitățile reale ale femeii de a ocupa anumite locuri de muncă. Această masivă implicare a femeilor în câmpul muncii nu a fost însoțită de măsuri sociale adecvate de absolvire a femeilor de muncile suplimentare din propria gospodărie lui prin apariția capitalismului industrial, s-a practicat o nouă și dramatică dihotomie în și din îngrijirea copiilor. Acest fenomen fiind caracteristic celui de al-doilea val al feminismului în care dependența economică, și independența economică sunt opuse una celeilaltei. Un culoar esențial al acestei dihotomii, și al muncii salarizate în general, au fost ignorarea și supraaprecierea muncii salarizate, diviziunea sexuală a muncii, și imposibilitatea femeii de a se remarca profesional. În afirmarea inegalităților între sexe acționează intens stereotipurile sexuale, care accentuează pe rolul privilegiat al bărbatului. Asistăm la o mentalitate în care bărbatul trebuie să aibă un venit mai mare pentru a întreține familia. Apoi, edificatoare rămâne tendința femeilor de a ocupa funcții subalterne. Majoritatea profesorilor universitari, a inginerilor, politicienilor, polițiștilor, cadrelor ofițerești sunt bărbați, iar alte ocupații sunt puternic feminizate, cum sunt cele din învățământul preuniversitar, activitatea de secretariat, etc. Cu toate drepturile pe care le au femeile în societatea românească, ele sunt obligate să îndeplinească 2/3 din timpul total de muncă socială, dar veniturile lor sunt cu 10,9% mai mici decât media lucrătorilor. Din cauza dezvoltării reduse a serviciilor și datorită mentalității despre rolul femeii în gospodăria casnică, femeile prestează o muncă în virtutea unui stereotip despre rostul ei în familie. Statutul femeii derivă și din contexte economice dificile în care funcționează societatea românească. Câștigurile salariale în ramurile în care femeile sunt majoritare sunt sub media pe economie, o premisă importantă în manifestarea inegalității dintre sexe. Procentul de șomeri este mai ridicat în rândul femeilor, și trebuie spus că riscul pierderii locului de muncă este mai mare la femei. Deși există prevederi legale clare nu se asigură, cu deosebire în sectorul privat, protecția socială a femeii pentru perioada de naștere și pentru îngrijirea copiilor. În domeniul egalității de tratament, legislația națională, este armonizată în totalitate prevederilor internaționale și comunitare în domeniu. Putem face unele referiri la legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse între femei și bărbați. Această lege urmează unui șir de reglementări, unele dinainte de 1989, cum a fost ratificarea de către România prin Decretul nr. 284/1973 a Convenției Organizației Internaționale a Muncii nr.111 privind discriminarea în domeniul forței de muncă și exercitării profesiei, care prevedea aplicarea principiului egalității de remunerare între lucrători indiferent de apartenența la sex. Conform art.6 alin.(1), legea stabilește reglementări privind egalitatea de șanse și tratament între bărbați și femei în relațiile de muncă. Trebuie subliniat progresul înregistrat de România în ultimii ani prin adoptarea legislației specifice antidiscriminatorii (Ordonanța de urgență nr.137/200), egalității de tratament între barbati și femei (Legea nr.202/2002) și prin adoptarea Codului Muncii care a inclus ca

---

principiu fundamental al relațiilor de muncă egalitatea de tratament față de toți salariații și angajatorii, interzicând orice fel de discriminare, directă sau indirectă.

SESSION 18: Flavius Mihalache
Academia Română, București

Structura ocupațională a populației rurale din România: caracteristici și constrângeri

Abstract. În contextul restructurării economiei, agricultura a devenit, după 1990, principala sursă de venit pentru un segment important al populației rurale, jucând rolul de *plasă de siguranță* pentru persoanele disponibilizate sau aflate în imposibilitatea de a-și găsi un loc de muncă. Astfel, practicarea agriculturii de subzistență sau de semisubzistență (Alexandri și Luca, 2008; Guica, 2008) a devenit o caracteristică definitorie pentru ruralul românesc. Ponderea populației rurale ocupate în agricultură a înregistrat valori maxime (de peste 75% din totalul populației rurale ocupate) în perioada 1998-2000, pentru ca în ultimii ani să se reducă până la 60% (INS, *Anuarul statistic 2008*). În condițiile în care producția agricolă a înregistrat după 1990 un declin evident, *supra-ocuparea agricolă* (3,5 milioane persoane ocupate în agricultură în 1992 – 2,5 milioane în 2008) și fărâmițarea exploatațiilor reprezintă principalele impedimente în relansarea agriculturii. Din punct de vedere al statutului profesional al populației rurale ocupate, evoluția de după 1990 a ruralului este marcată de reducerea semnificativă a numărului salariaților cauzată de tranziția economică post-decembristă ce a avut ca efect major reducerea dramatică a activității din industrie. Astfel, din totalul celor 4 milioane de persoane ocupate înregistrate în mediul rural la începutul anului 2008, doar 1,56 milioane reprezentau salariați, comparativ cu 4,6 milioane în urban. În același timp, numărul persoanelor din mediul rural ocupate în agricultură, este cu peste 80% mai mare decât cel al salariaților din toate celelalte sectoare economice. Cu toate că efectivul populației ocupată în agricultură a scăzut în ultimii ani cu aproape 1 milion, de la 3,44 milioane persoane în anul 1992, la 2,5 milioane persoane în anul 2008 valorile sale se păstrează la niveluri foarte înalte comparativ cu cifrele înregistrate în Uniunea Europeană. Cercetări anterioare au evidențiat faptul că, în valori absolute, populația din mediul rural ocupată în activități neagricole la începutul secolului XXI se situa la valori apropiate celor înregistrate în anii '30 și la aproximativ jumătate de valorile înregistrate în anii '70 (Bleahu, 2004). În România trăiesc mai mult de o treime din fermierii din U.E, în schimb valoarea producției agricole reprezintă doar a zecea parte din producția înregistrată în statele Uniunii (WB, 2005). Productivitatea scăzută a activităților agricole este dată de numărul foarte mare de exploatații cu suprafețe reduse, de utilizare la scară restrânsă a tehnologiilor moderne și, nu în ultimul rând, de supra-ocuparea în agricultură a populației rurale.

SESSION 18: Maria Ramona Pavel
Universitatea din București

România după 20 de ani: de la clasa muncitoare spre o clasă creativă

Abstract. Piața muncii reprezintă principala sursă de bunăstare a indivizilor, asigurând funcționarea oricărei economii și implicit a oricărei societăți. Deși, prin definiție aceasta este o piață imperfectă, caracterizată prin disfuncții structurale, participarea puternic distorsionată, dintr-o cauza sau alta, la piața muncii poate fi considerată o sursă majoră de excludere socială și un canal de propagare a sărăciei. România a fost puternic afectată de diferite șocuri pe piața muncii, după 1989, de la apariția șomajului, munca la negru, apariția diverselor forme de angajare cu program redus, până la ultimele tendințe mondiale de comprimare ce au creat o așa-numită *non-clasa, de non-muncitori* în paralel cu cei care au slujbe stabile. Procentul din populație care are slujbe stabile la un moment dat este relativ redus, astfel ca majoritatea oamenilor fac parte din aceasta non-clasa, ceea ce impune o regândire a strategiilor și politicilor din domeniu. Era globalizării și a vitezei a impus transformări esențiale în viața majorității oamenilor mai ales din perspectiva muncii. Relația dintre muncă și nemuncă a devenit tot mai complexă, fapt ce impune ca politicile de pe piața muncii să se centreze pe creșterea "angajabilității" și pe minimizarea angajării precare. (Giddens, 2007). Principalul semnal de alarmă îl reprezintă faptul ca majoritatea statelor aparținând UE-15 se confruntă cu dificultăți economice și sociale ce necesită adoptarea de măsuri rapide și eficiente pentru redresarea societăților aflate în declin. Nu este marginal faptul că Uniunea Europeană, are ca scop crearea uni anume sens economic și social statelor membre, scop ce transcende interesul competitivității internaționale. Date fiind presiunile pe care globalizarea le exercită, piețele muncii suferă transformări ce conduc la situații discontinue de viață cu efecte negative dar și pozitive, de la probleme de sănătate sau schimbarea relațiilor sociale, la joburi mai bine plătite sau aducătoare de noi satisfacții. Schimbările sociale și tehnologice asociate economiei bazate pe cunoaștere au

---

determinat apariția a noi diviziuni ocupaționale: cel puțin 50% din locurile de muncă din economia bazată pe cunoaștere, sunt ocupate de "muncitorii conectați" cei care folosesc computerul în cea mai mare parte a zilei fără a fi specialiști IT. Richard Florida, sociolog și economist american, autor al lucrării *The Rise of the Creative Class*, 2002, a introdus conceptul de "clasa creativă" alcătuită din persoane ce provin din medii diverse, de toate vârstele, de diferite orientări sexuale, din grupuri etnice diferite, și care fac parte în principal din categoria profesională a managerilor și profesioniștilor înalt calificați și a specialiștilor IT/high-tech. Florida a conceput și un indice de măsurare a distribuției acestei noi clase sociale – *indicele de creativitate*, bazat pe patru factori: procentul clasei creative din totalul forței de muncă, procentul reprezentat de industria high-tech, inovația (măsurată prin numărul de brevete per capita) și diversitatea așa cum este evaluată prin "indicele Gay" (procentul de homosexuali ce își declară deschis orientarea). Astfel, s-a observat că economiile locale cele mai cosmopolite și pline de viață se caracterizează prin "cei trei T": talent, tehnologie și toleranță. Unde se plasează România în ceea ce privește capitalul creativ și mai ales care este potențialul de dezvoltare al acestei noi clase sunt tipuri interogări ale căror răspunsuri se pot constitui în strategii și politici "creative" de ocupare.

SESSION 18: Gramaticu Octavia

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Destandardizarea muncii educatoarelor din grădinițele publice cu orar prelungit

Abstract. A analiza munca unei educatoare înseamnă a determina relația existentă între trei elemente primare: obiectul muncii, sarcini și obiectivul muncii, componente care relaționează puternic și care se pot influența reciproc pozitiv sau negativ (deviant scopului grădiniței). Toată această relaționare, orientată și direcționată de scop, este puternic influențată și de condițiile în care se desfășoară, respectiv *condițiile interne* (particularitățile individuale înnăscute) și *condițiile externe* (anumite condiții determinate fizic-zgomotul, tehnic-metodele specifice de lucru, organizațional-grădinițele, socio-economic – salarizare, legislație specifică). Sarcinile din munca educatoarelor grădinițelor cu program prelungit privesc și se aplică diferit: pe un corp propriu-zis (copiii, părinții, partenerii), asupra unor obiecte materiale (documentele școlare, resursele educaționale, spațiul educațional) sau unei reprezentări (pregătire și dezvoltare profesională, spectacole, concursuri). Ca urmare activitatea educatoarelor este: una *fizică sau manuală*, care poate fi observată și este vizibilă și definește comportamentul ei current; și una *intelectuală/cognitivă* care nu mai este vizibilă, deci nu poate fi observată. Munca educatoarelor este pe mai multe direcții, pe lângă activitatea educațională are în responsabilitatea sa și alte sarcini, parte din ele prinse în fișa postului, altele nu sau parțial. Toate acestea se supun unor termene de timp și de conținut, generând presiune. Criza socio-economică prin care trecem amplifică această presiune, prin condițiile materiale reduse, creșterea efectivelor de copii în grupe, munca de educație inclusivă, fără sprijinul specialiștilor și poziția ultimă în lista de salarizare. Criza a lansat o nouă filosofie în selectarea persoanelor care să corespundă funcției de educatoare: indivizi flexibili, rezistenți la stres, capabili să atingă un scop, în limita resurselor avute la îndemână și care să accepte o salarizare redusă. Chestiunea flexibilizării muncii aduce educatoarea la o asumare unilaterală a responsabilităților și a condițiilor de atingere a obiectivului grădiniței, deoarece nicio persoană nu îi acordă sprijin. Practic dispar standardele și normele muncii. și, așa cum apa tinde să ocupe toate colțurile vasului în care este pusă, și educatoarea este nevoită să suplinească toate nevoile colectivului de copii, ca întreg și fiecărui copil în parte, ca individualitate. În aceste condiții munca educatoarei ia aspectul unei *munci lichide* care nu mai poate fi practic încadrată în standarde profesionale, ceea ce duce la ceea ce Ulrich Beck denumea „destandardizarea muncii”, un risc al societății de azi, în care individul este sub presiunea unei munci flexibile, cu o multitudine de sarcini, care nu mai intră într-un normativ profesional strict.

Session 19

Social Surveys and Opinion Polls

Cătălin Stoica – Center for Urban and Regional Sociology (CURS), București

SESSION OUTLINE. This session is dedicated to social surveys and public opinion polls. In Romania (among other countries) public opinion polls are the most visible part of sociologists' work. For reasons that will be discussed in this session, public opinion polls are widely criticized by media analysts and politicians (especially

those that are doing poorly in opinion polls). This session invites papers on social surveys and opinion polls on topics such as: 1) recent developments in sampling methodology; 2) advantages and disadvantages of CATI and PAPI (in Romania but not only); 3) non-responses in social surveys; 4) survey questions methodology; 5) exit polls; 6) the presentation of opinion polls in the media; 7) research ethics. This list of possible topics is by no means exhaustive. Ideally, most papers should have a strong empirical component; case studies from other Central and East European countries are welcome.

An additional goal of this session is to gather ideas, synthesize, and translate them into a set of best practices in public opinion polling in Romania. We intend to present this set of best practices and recommendations to the Scientific Council of SSR with the hope that they will be adopted by SSR and its members.

SESSION 19: Mircea Comșa

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj- Napoca

Reducerea supra-raportării votului în anchetele de opinie. Rezultatele unui experiment metodologic.

Abstract. Supra-raportarea votului în cadrul anchetelor de opinie este un fenomen care nu ține cont de granițe, timp și metodologie. Pentru a se măsura cât mai corect prezența la vot s-au încercat diverse variante de întrebări care să reducă supra-raportarea prin formule care reduc dezirabilitatea unui răspuns pozitiv și / sau cresc capacitatea respondenților de a-și reaminti corect comportamentul (Duff et al. 2007). Cel mai adesea variantele de întrebări sunt testate în cadrul unor experimente de tip split-ballot. Cu ocazia ultimelor alegeri pentru Parlamentul European din România realizat un astfel de experiment folosind patru variante ale întrebării care măsoară prezența la vot. Cele patru au o structură ierarhică în sensul că fiecare variantă este inclusă în celelalte, conținând formule tot mai restrictive. Astfel, se pornește de la o variantă simplă (totuși mai complicată comparativ cu întrebarea simplă „Ați votat sau nu la alegerile pentru PE din 7 iunie 2009”) care oferă o justificare cu scopul de a reduce presiunea socială pentru oferirea unui răspuns afirmativ, definind absența de la vot ca o stare de normalitate socială: „Mulți oameni au lipsit de la vot la alegerile pentru Parlamentul European din 7 iunie 2009, în timp ce alții au votat. Dumneavoastră ați votat la aceste alegeri? (Da / Nu)” (varianta A). Celelalte trei variante de întrebări, includ treptat formule care urmăresc reducerea supra-raportării. Astfel, în varianta B se oferă motive posibile acceptate social pentru care unii alegători nu au votat (lipsa timpului, boală, altceva), variantele de răspuns modificându-se în același sens (în loc de variantele da/nu apar variantele: nu am votat la alegerile pentru Parlamentul European din 7 iunie 2009; m-am gândit să votez de această dată, dar nu am votat; de obicei votez, dar de această dată nu am votat; sunt sigur că am votat). În varianta C se oferă în plus o ancoră care să le permită respondenților să-și amintească mai ușor realizarea sau nu a comportamentul de vot, iar varianta D aduce și o informație factuală cu privire la rata de prezență la nivel național („mai puțin de o treime dintre alegători au votat la aceste alegeri”). Toate aceste formule urmăresc reducerea dezirabilității sociale și a erorilor memoriei, scopul final reducerea supra-raportării și, implicit, identificarea cât mai exactă a celor care au votat, respectiv nu au votat. Rezultatele obținute, deși nu spectaculoase, sunt în sensul așteptat: supra-raportarea scade pe măsură ce trecem de la prima variantă a întrebării la ultima.

SESSION 19: Mircea Comșa și Camil Postelnicu

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Măsurarea efectului de dezirabilitate socială în cazul prezenței declarate la vot prin tehnica “list experiment design”

Abstract. Raportarea prezenței la vot reprezintă unul din comportamentele în cazul cărora se constată sistematic fenomenul de supra-raportare (ponderea celor care declară că au votat este mai mare comparativ cu rata prezenței la vot). La rândul ei, supra-raportarea este efectul combinat al dezirabilității sociale și al limitelor memoriei umane (Duff et al. 2007). Alături de acestea, probabilitatea mai mare a votanților de a intra în eșantioane acționează în același sens. Dacă datele de anchetă sunt culese imediat după alegeri, fenomenul dezirabilității devine principalul responsabil pentru supra-raportare. Pentru a reduce influența acestuia au fost propuse o serie de tehnici precum întrebările indirect (Fisher, 1993), auto-administrarea chestionarelor (Aquilino, 1994; Aquilino & LoSciuto, 1990), tehnica răspunsului aleator (Warner, 1965), “ascunderea” întrebării sensibile printre unele inofensive (Sudman & Bradburn, 1974), definirea comportamentului indezirabil drept “normal” (counterbiasing) (Sudman & Bradburn, 1974) sau ponderarea datelor obținute folosind o scorul unei scale de dezirabilitate social (Smith, 1967). O tehnică poate mai puțin cunoscută, dar utilă din anumite puncte de vedere,

---

este "list experiment design". Tehnica permite estimarea distorsiunii cauzate de dezirabilitatea sociale doar pentru grupuri de respondenți, nu pentru fiecare respondent în parte. În studiul nostru am ilustrat această tehnică (într-o variantă puțin modificată) în cadrul unei anchete naționale pe tema alegerilor prezidențiale din România, 2009. Datele obținute susțin eficiența tehnicii, argumentând totodată în favoarea unei variabilități a impactului dezirabilității sociale, cel puțin în ceea ce privește prezența declarată la vot.

SESSION 19: Septimiu Suci

Metro Media Transilvania

Metode moderne de culegere a datelor în anchetele sociale, schimbări metodologice și practici aparute odată cu implementarea metodei CAPI

Abstract. Computer- Assisted Personal Interviewing (CAPI) este un domeniu nou încă în plină dezvoltare și o alternativă tot mai viabilă în culegerea de date în cercetarea socială. În Europa, CAPI a fost testată pentru prima dată în Suedia, în 1982. Prima cercetare națională pe gospodării care a folosit integral metoda CAPI a fost „Studiu Asupra Forței de Muncă din Olanda” realizat în 1987. În același an, primul studiu național pe gospodării din SUA, „Studiu național privind consumul de alimente”, a fost realizat parțial prin metoda CAPI. De atunci utilizarea CAPI a crescut rapid, evoluția și dezvoltarea implementării CAPI în lume fiind descrisă în detaliu de Couper și Nicholls în „Computer Assisted Survey Information Collection”(1998). Trecerea de la PAPI la CAPI pe parcursul unui studiu aflat în desfășurare este o adevărată provocare. Acest pas a fost făcut prima dată în studiul „British Household Panel Study” (BHPS), dar cercetătorii britanici nu au avut mijloacele necesare să verifice potențialele influențe ale noii metode asupra rezultatelor, după cum declară cercetătorul britanic Laurie H („From CAPI to PAPI: ...”, 2003). Totuși, cercetătorii britanici au fost extrem de incantați de noua metoda de culegere a datelor: „PAPI, as far as the BHPS is concerned, is a thing of the past.” (From PAPI to CAPI *The Case of the British Household Panel Survey*, RANDY BANKS, HEATHER LAURIE, *University of Essex*). Chiar dacă CAPI poate produce date de calitate mai bună decât PAPI nu ar fi de dorit o influențare a datelor din cauza schimbării metodei, mai ales că această influențare ar putea crea rezultate artificiale. De Leeuw și Nicholls (1996) arată că „nu mai este o problemă folosirea pentru culegerea datelor în cercetarea socială a metodelor CADAC (computer assisted data collection). Majoritatea institutelor de cercetare ... adoptă cu entuziasm aceste metode noi.” Principalele avantaje și dezavantaje ale metodei CAPI, precum și efectele tranziției de la PAPI la CAPI sunt analizate de Weeks (1992), de Martin și Manners (1995) și de Nicholls (1997). Cele mai des anticipate beneficii în tranziția de la PAPI la CAPI sunt reducerea costurilor și scurtarea duratei de timp dintre momentul aplicării chestionarelor pe teren și momentul când acestea ajung în baza de date. Dar un alt aspect la fel de important este și potențiala îmbunătățirea a calității datelor. Acest aspect a fost urmărit în principal într-un studiu realizat de institutul de cercetare Metro Media Transilvania la cererea Biroului Roman de Audit al Tirajelor, în cadrul Studiului National de Audienta a Presei Scrise din Romania (SNA - www.sna.ro). Metro Media Transilvania realizeaza studiul SNA incepand cu anul 2005, pe un esantion anual de peste 20.000 de subiecti. Obiectivele testarii metodei CAPI in SNA au fost modul in care activitatea de colectare a datelor va fi influentata de aplicarea noii metode, daca nivelul actual al audientei presei scrise, masurat cu metoda PAPI va fi influentat de introducerea noii metode, in ce sens, si daca aceasta modificare va fi in sensul unei masurari cu o acuratete mai mare sau mai mica fata de metoda PAPI. Pentru testarea metodei s-au comparat datele obtinute pe doua esantioane similare de cate 1000 de subiecti. Pe ambele esantioane s-au aplicat chestionare cu metodele PAPI și CAPI, chestionare identice din punct de vedere al continutului, in aceasi perioada de timp. Rezultatele acestui studiu releva diferente semnificative intre datele culese cu cele doua metode, majoritatea argumentelor fiind in favoarea metodei CAPI. Pe langa avantajele de ordin organizatoric, aceste rezultate argumenteaza necesitatea introducerii noii metode de culegere a datelor de pe teren, mai ales in cadrul anchetelor sociologice care folosesc chestionare cu durata de aplicare mare.

Session 20

Social Values 2008. Longitudinal and Comparative Perspectives

Mălina Voicu, Bogdan Voicu- ICCV, București

SESSION OUTLINE. The longitudinal changes in values and attitudes are usually attributed to three processes: individual aging, socialization effects and contextual effects. According to the aging approach, people may change their values and beliefs as they become older. The second theory attributes the transformations to cohort changes, i.e. the changes occurring due to the modification in the population's structure. The third perspective assigns the transformation to historical changes in context and considers changes in opinions and values to be reactions to changing circumstances. In stable societies, which do not experienced significant contextual changes, transformation in attitudes and values occurs mainly based on cohort replacement mechanisms. Therefore, values change is the result of a 'silent revolution' (Inglehart, 1990, 1997) produced by the population turnover.

Post-communist countries have experienced significant social, economic and, political transformations during the last two decades. In the political life free elections and multi-party democracy were introduced, while a great number of countries from Central and Eastern Europe member of NATO and the European Union. Planned economy was replaced by the market one. In the social sphere new phenomenon, like the emergence of civil society, poverty or external migration occurred. All these change have had an imprint on the population's values and attitudes, producing rapid transformation of cultural patterns due to contextual changes. This raises some significant questions: how values changed in post-communist countries and in which direction? Which is the main mechanism of values change in post-communist countries? Are contextual effects more important than cohort replacement or we face a 'silent revolution' similar to that identified in stable democracies from Western Europe and North America?

The session addresses these research questions and tries to identify the main mechanism of values change in Central and Eastern Europe. We welcome empirical contributions which deal with both longitudinal and cross-sectional comparisons of transformation of values patterns in post-communist countries and which analyze the most recent data of European Values Study, collected in 2008. Papers approaching generational effects on transformation of values and attitudes related to family life, religion, tolerance, environment protection, and democratization are especially welcome.

SESSION 20: Cosima Rughiniș

Universitatea din București

Crossroads of Science and Religion. Acceptance of Evolution in Ten Post-Communist European Societies

Abstract. Public acceptance of evolution, divine creation and creationism has received relatively little attention in European survey research. The topic comes at the intersection of religion studies and science studies, in particular the Public Understanding of Science paradigm, and it occupies a marginal position in both. It has attracted considerable more attention in the United States of America, especially in education studies – probably as a result of intense public debates on teaching evolution and creationism in US schools. In this paper I use the 2002 Eurobarometer 55.2 data in order to explore the factors that influence public acceptance of evolution. Starting from a review of previous research, I propose and test a structural equation model that investigates the influence of scientific literacy, education, religious denomination and church attendance on acceptance of evolution, in ten post-communist European countries: Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Hungary, Latvia, Lithuania, Poland, Romania, Slovakia and Slovenia. Results indicate that scientific literacy is the most powerful predictor for acceptance of evolution, significant in seven out of ten countries, but its influence is weaker for religious people. Church attendance is only significant in four countries, while men and younger people have higher acceptance of evolution in three out of the ten countries. It is interesting that three out of the seven countries which have a significant Romano-Catholic population display a significant effect of church attendance

---

on acceptance of evolution (Hungary, Poland and Slovakia); while only one (Estonia) of the four countries with a sizeable Orthodox population have this influence (Lithuania is counted for both categories). This may indicate a stronger relevance of the creationism issue for the Romano-Catholic church and societies with a Catholic influence. Religiosity seems to have a moderating effect on the influence of scientific literacy: the association is stronger for the non-religious people. It is possible that a key variable in understanding acceptance of evolution is people's understanding of the relationship between religion and science, including evolutionary theories, or the related variable of biblical literalism. Further research should investigate the hypothesis that scientific literacy is associated with acceptance of evolution for non-literalist religious respondents. Education has a mediated effect on acceptance of evolution, via scientific literacy, but it does not have a direct effect. The influence of age is also largely mediated by scientific literacy, and religiosity.

SESSION 20: Zoltan Lakatos

Eotvos Lorand University of Sciences, Budapest

Zoltan Pogatsa

University of West Hungary, Sopron

Post-Modern Value Shift Under Post-Communism: Artifact or Reality?

Abstract: The purpose of this paper is to critically engage with one of the most impressive endeavors based on a continuous social survey program (the World Values Survey), namely Ronald Inglehart's latter postmaterialism thesis. Major tenets of this line of thought have gained widespread attention, and results of Inglehart's work are regularly used in fields as diverse as political science, sociology, psychology and economics. Inglehart posits a general shift toward postmaterialist values in advanced societies and finds a causal relationship between affluence and (post)materialism. He argues that this shift has far-reaching consequences impacting lifestyles, employment, electoral behavior and the economy. Its sophistication and indisputable empirical contribution notwithstanding, the substantiation of the postmaterialism thesis suffers from a number of shortcomings that extend beyond methodological issues — the revision of which might lead to a refutation of the core thesis itself. These concerns have long been exposed in academic journals, yet no attempt has been undertaken to reformulate the core problems of (post)materialism. At the same time, it is recognized that recent developments such as the global economic crisis call for a deeper understanding of the complex relationship between values and the economic condition. Based on an empirical criticism of the postmaterialism thesis, our paper is made up of two parts. In the first part, we present general conclusions on the process of value change and its relationship with the economic condition based on an empirical criticism of Inglehart's line of thought. At the global level, a series of robust results indicate that what is termed "postmaterialist shift" is indeed an artifact of operationalization, rather than an actual process. While authoritarianism decreases, religiosity and materialism remain constant or even increase in developing countries and advanced societies alike. Using diverse data sources, most importantly surveys (WVS, ISSP, EuroBarometer) and macro-economic data from 84 countries we also demonstrate that in contemporary societies, individual affluence has no significant impact on values, which in turn are more influenced by historical factors than previously thought. In the second part, we discuss in detail findings specific to post-communist societies, evaluating the relationship between the quasi inherent authoritarianism and materialism of most post-communist societies and government policies during the two decades following the political transition. Based on values specific to post-communism, we again demonstrate the high degree of freedom (or disconnect) between religiosity and authoritarianism, a fact overlooked by Inglehart et al. Also emphasized is the importance of understanding value change as a corollary of functional constraints: while a superficial reading of Weber might suggest a micro to macro effect, empirical evidence points to the predominance of macro to micro effects. As the case of Slovenia, the Czech Republic (and, to some extent, Eastern Germany) clearly demonstrates, in post-communist societies where governing elites opted for economic policies emphasizing endogenous development, people's dominant values are closer to the Western median than in countries that underwent rapid privatization and shock therapies.

SESSION 20: Horațiu Rusu

Universitatea Lucian Blaga, Sibiu

Mircea Comsa

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

How values change in Eastern Europe: a longitudinal and cross-national analysis on youths

Abstract. Large-scale studies that developed the last three decades, offered the opportunity for more and

---

more longitudinal and cross-national analyses. European Values Study Series (among other like WVS, ISSP, ESS, and EES) is one of them. Many comparative studies using EVS data were published, a lot of them, mainly dedicated to Western European countries, searching for value change and value similarities / dissimilarities (Arts, Hagenaars & Halman, 2003; Arts & Halman, 2004; Ester, Braun & Vinken, 2006; etc). Although starting with the beginning of 90's EVS extended to East, there are not as many comparative studies dedicated to the Eastern European countries. In our paper, we employ both a longitudinal and cross national analysis, dedicated to value change at youths (people between 18 to 35 years in our samples) in Eastern Europe. "What are the trends in youth's values orientations?" and "How do they vary between countries and generations?" are the main research questions in our study. We move beyond a "particularist view" of values, that is focused on a specific value domain (i.e. religious values, family values, work values, political values, etc.), and employ a "dimensionalist perspective", focusing on a value system. We will use EVS / WVS 1990-2006 data sets from Belarus, Bulgaria, Czech Republic, Estonia, Germany East, Hungary, Latvia, Lithuania, Moldova, Poland, Russian Federation, Serbia, Slovakia, Slovenia, Ukraine, Romania. A special attention is given to Romania, where 2008 data will be also included in the analyses. The main method employed is multi-group confirmatory factor analysis (MGCFAs); we are testing for measurement invariance (configural, metric and scalar) and then compare the means of the latent variables (values).

SESSION 20: Mălina Voicu
ICCV, Bucuresti

Eduarne Bartolomé
University of Deusto Bilbao

Socialization or Context? Patterns of support for democracy in Spain and Romania

Abstract. Europe experienced few waves of democratization after World War II, transition to democracy occurring in different social, economic and political contexts. The present paper focuses on the way in which pre-democratic situation and the socio-economic context during democratization influence learning of support for democracy and compares the dynamic of support for democracy in Spain and Romania, during the post-totalitarian period. The two countries belong to different waves of democratization and having a different totalitarian past (fascist for Spain and communist for Romania). Is the social change in support for democracy the result of population turnover or of intracohort change? How successful are the two societies to build a reservoir of support for democracy? Using data provided by Eurobarometer for Spain (1985 -2008) and by Central and Eastern Eurobarometer, Candidate Countries Eurobarometer and Standard Eurobarometer for Romania (1990-2008) we decompose the social change in changes due to cohort replacements and transformation produced by intracohort changes.

SESSION 20: Nicolae Perpelea

ISAR Bucuresti

Impactul mediilor de comunicare asupra pozitionarii actorilor sociali in campul vizibilitatii etice

Abstract. Apariția pe scena atenției publice depinde de o multitudine de mediații tehnice și discursive. Dispozitivele mediatică participă la construirea socială a unei ordini a vizibilului care face să apară anumite realități sau, dimpotrivă, condamnă pe unii actori la „inexistența mediatică” – fapt care generează subclasarea de către atenția publică a problemelor lor sociale. Această „invizibilitate mediatică” naște în anumite condiții o luptă simbolică pentru recunoașterea socială și recăștigarea stimei sociale. Pentru analiza acestui mecanism discursiv numeroși sociologi construiesc modele ale efectelor perverse ale funcționalității *media*. Deși studiul nostru încearcă să evite în mod explicit lamentația acestora, se inspiră totuși din câteva modele bazate pe astfel de ipoteze cinice. Astfel, pentru analiza utilizării strategice a indignării morale plecăm de la un model al sociologului J.B.Thomson care construiește un soi de „teorie generală a scandalului politic” (J.B.Thomson, *Political Scandal: Power and Visibility in the Media Age* (Cambridge: Polity, 2000). De asemenea, ideea analizei experimentale a acestui soi de teatru moral ne-a fost sugerată de ipoteza lui J. Elster asupra la „forței civilizatoare a ipocriziei” – proces psiho-politic în urma căruia se acordă poziții deliberative egale, dar artificiale, fiecărui participant (J. Elster, *Argumenter et négociier dans deux Assemblées constituantes*”, *Revue française de science politique*, vol. 44/2004). Studiul prezintă câteva ipoteze provizorii ale unei analize de discurs (analiza socio-semiotică a unor sit-uri și forumuri de dezbateră a unor probleme controversate moral) și „datele” unei cercetări empirice printr-un

---

chestionar de opinie (eșantion *ad libitum*, 533 subiecți, București, 2008) în care s-a formulat o suită de întrebări vizând acest soi de vizibilitate etică a diferiților actori sociali.

Session 21

Sociology of youth. The culture and identity of young people

Sebastian Năstuță - Universitatea Petre Andrei, Iași

Valér Veres - Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

SESSION OUTLINE. The sociological approach of groups of young people imposes some methodological, epistemological and theoretical restrictions. The difficulty of studying youth and adolescents, the permanent changes undergone by the cohorts of adolescents, the interdisciplinarity and theoretical opportunities that the area of youth studies offers to social scientists represent an opportunity but also a threat.

The increasing role of youth in postmodern societies draws the attention of sociologists on youth issues. This stage of life does not represent anymore a transition period from childhood to adulthood; young people lead the fashion, open new areas in arts and culture, and the young specialists from ITC and HiTech transform the traditional forms of professional development.

The section "Sociology of youth" encourages people to submit empirical papers focused on youth topics or youth specificity, highlighting the interdisciplinary approach and broad theoretical openings allowed by the study of youth. Subjects like youth communities and (sub)culture, life style, youth and education, communication and interpersonal relations, social values and aspirations, civic, political and religious behaviour, misconception and/ or identity crisis, and juvenile delinquency are just a few aspects that we propose for papers and debates within this session.

Session 21, section 1.

SESSION 21: Sorin Mitulescu and Marius Lazăr

Institutul pentru Științele Educației, București

Participarea tinerilor la un Program European: pași către noi solidarități și identități

Abstract. Lucrarea se bazează pe urmărirea participării tinerilor din România la Programul de tineret și educație non-formală Tineret în Acțiune cu ocazia realizării unei evaluări intermediare a desfășurării Programului european în România, în lunile mai și iunie 2010. Am abordat cu acel prilej mai ales aspecte ce țin de relevanța social-politică, eficacitatea și eficiența funcționării Programului. Dar ne-am pus și problema efectelor, a impactului funcționării acestui Program asupra tinerilor participanți. Cine sunt de fapt acești tineri care participă, care sunt caracteristicile comune vârstei și prin ce se disting ei de masa tineretului din societatea românească? Dar în raport cu tineri din alte țări europene? La ce sprijin și surse de informație apelează tinerii pentru a avea acces la unele facilități europene? Ipotezele noastre privesc noile solidarități și identități care caracterizează tineretul la câțiva ani de la momentul aderării României la spațiul european. Cum se adaptează tinerii la noile oportunități, cum reușesc să le folosească în beneficiul lor și al comunităților din care fac parte? Ce regiuni geografice din țară sunt mai avantajate și au rezultate mai bune în această modalitate practică de integrare europeană? Pentru a răspunde la aceste întrebări ne bazăm pe propriile noastre investigații – un sondaj pe Internet adresat participanților la program și la care au răspuns aproape 300 de persoane, interviuri cu tineri și cu lucrători de tineret implicați în Program. De asemenea vom folosi analiza secundară a unor sondaje anterioare (inclusiv unul pe o temă similară realizat în 2002) și a unor euro-barometre ca și alte date disponibile despre subiectul abordat. Principala concluzie a studiului este aceea că participarea la rețelele europene și la sursele de educație non-formală creează tinerilor oportunități de care ar putea să beneficieze mai mult. Obstacolele și dificultățile țin mai ales de relațiile tradiționale în care se complac unii tineri care nu sunt suficient de activi, creativi, bine informați și în consecință pierd anumite ocazii. Noile solidarități apar în societatea civilă în curs de coagulare și tinerii sunt cei mai interesați să le acceseze.

SESSION 21: Gabriela Dinu-Teodorescu

Universitatea din București

Inteligența emoțională și stilul de viață la studenți

Abstract. Cercetarea urmărește corelația între nivelul de inteligență emoțională și stilul de viață la studenții din România. Inteligența emoțională este un construct care se referă la un set de abilități. A fi inteligent din punct de vedere emoțional este echivalent cu a fi competent emoțional, adică a avea abilitatea de a recunoaște și înțelege emoțiile și de a exprima sentimentele într-un mod non-distructiv; abilitatea de a înțelege ce simt ceilalți și de a relaționa cu ei într-un mod cooperant; abilitatea de a gestiona și controla emoțiile în mod eficient; abilitatea de a gestiona schimbarea și emoțiile generate de schimbare și de a se adapta și de a rezolva probleme de natură personală și interpersonală; abilitatea de a genera afecte pozitive și de a fi automotivat (Bar-On, Maree și Elias, Education people to be emotionally intelligent, 2007). Stilul de viață este, de asemenea, un concept umbrelă care reunește o serie de alte noțiuni, cum ar fi: atitudine, valori, identitate, comportament. Robert Stebbins definește stilul de viață ca „set distinctiv de paternuri de comportament împărtășite, care este organizat în jurul unui set coerent de interese sau condiții sociale, sau amândouă, care este justificat și explicat printr-un set de valori, atitudini și orientări și care, în anumite condiții, devine baza pentru o identitate socială comună a celor care îl împărtășesc” (www.iccv.ro). Există un stil de viață al celor care sunt competenți din punct de vedere emoțional? Există o legătură între un anumit nivel al inteligenței emoționale și adoptarea anumitor comportamente de consum cultural, modul de petrecere a timpului liber sau utilizarea anumitor bunuri și servicii? Acestea sunt câteva întrebări la care am dorit să găsim răspuns în cadrul cercetării, prin aplicarea a două chestionare, unul pentru stabilirea nivelului de competență emoțională și altul pentru identificarea componentelor stilului de viață mai sus menționate.

SESSION 21: Petre Anghel

Universitatea din București

Sex, Gender and Culture Differences of Youth Communication

Abstract. Communication is a complex process and, in order to be effective, it is required that all its steps and components function accordingly. Though, in the way of a good communication there are several series of barriers. This article analyses the causes influencing the communication process, emphasizing the elimination of certain traditional views regarding gender and sex. Different examples out of different approaches are given emphasizing its effects over style, as well as methods to avoid confusions.

SESSION 21: Sebastian Năstuță (Universitatea „Petre Andrei” din Iași)

Universitatea Petre Andrei, Iași

Andrea Sólyom

Universitatea Sapientia, Cluj-Napoca

Impactul etnicității asupra valorilor elevilor de liceu

Abstract. Valorile sociale diferă în funcție de țări, regiuni, arii culturale, religie, etnie dar mai ales în funcție de vârsta indivizilor. Asupra acestor diferențe își pun amprenta atât procesele de socializare primară dar și, ulterior, mass media sau diferiți factorii sociali, politici sau culturali. Măsurarea valorilor elevilor din clasele a XI a și a XII din municipiile Iași și Ororheiul Secuiesc ne va permite să observăm care sunt elementele care contribuie în cea mai mare măsură la conturarea valorilor elevilor de liceu (măsurate conform inventarului axiologic Rokeach)? Acest demers face parte dintr-o cercetare derulată anterior asupra liceenilor din diferite orașe ale regiunii Nord Est – Barometrul valorilor și aspirațiilor elevilor de liceu[1]. În 2010 această cercetare a fost extinsă asupra liceelor din municipiul Odorheiul Secuiesc asupra elevilor maghiari și români. Prezentul articol măsoară gradul în care familia și grupul etnic al individului dar și clasa socială și instituția școlară de care aparțin elevii reprezintă predictorii ai valorilor sociale ale acestora. Ipoteza pe care o vom testa în cadrul articolului este aceea că apartenența etnică (și implicit cea religioasă dacă avem în vedere că elevii maghiari sunt fie catolici, fie protestanți) are un mai mare impact asupra construirii valorilor elevilor decât apartenența la un anumit liceu. Dacă într-o serie de studii anterioare (Pitulac, Năstuță, 2007) demonstrăm impactul major al liceului în uniformizarea valorilor elevilor și rolul acestuia în eliminarea diferențelor dintre elevii proveniți din medii sociale diferite, în acest articol vom compara acest efect uniformizator cu efectul apartenenței la un grup etnic. Vom încerca punerea în balanță a două tipuri de predictorii sociali ai valorilor individului, pe de o parte backgroundul familial și grupul etnic (factorii ce vizează mai ales socializarea primară a individului), iar pe de altă parte liceul individului, instituție care are un rol esențial în conturarea aspirațiilor și a valorilor sociale și care uniformizează indivizii sub aspectele menționate. Compararea celor două eșantioane de elevi din municipiile Iași și Odorheiul Secuiesc au tocmai rolul de a identifica factorii dominanți în construirea valorilor

---

sociale, conform inventarului axiologic Rokeach, și de a vedea cum funcționează fiecare set de factori sau care sunt valorile pe care aceștia le influențează. Dincolo de analiza celorlalți predictorii vom acorda o atenție extinsă felului în care apartenența etnică își pune amprenta asupra valorilor tinerilor. Cuvinte cheie: valorile tinerilor, socializarea primară și construirea valorilor, inventarul axiologic Rokeach, Barometrul Valorilor și Aspirațiilor Sociale ale Elevilor de Liceu.

SESSION 21: Cristina Teodorescu

Universitatea Petre Andrei, Iași

Motivațiile angajamentului social al tinerilor din România: între interese profesionale și satisfacții personale

ABSTRACT: Comparativ cu membrii celorlalte state europene, românii sunt mai puțin implicați în acțiuni sociale, factorii care influențează negativ acest fenomen fiind diverși: nivelul de trai, gradul de instruire, mentalitățile, valorile și scopurile individuale etc. În acest context, la momentul actual asistăm la un discurs mai curând negativ referitor la angajamentul civic al tinerilor în societatea românească, evidențiindu-se o stare de apatie și de individualism pentru a descrie lipsa motivației lor de a se implica în acțiuni la nivel social. Pornind de la principalele cercetări cantitative realizate în spațiul românesc în ultimii ani, studiul de față își propune o analiză aprofundată, de tip calitativ, asupra motivațiilor tinerilor de a se implica în viața asociativă. Utilizând un eșantion format din studenți voluntari sau membri din diferite organizații non-guvernamentale din Iași, datele au fost obținute prin interviuri semi-directive. Principalele direcții de investigare au constat în evidențierea motivelor care determină tinerii să se implice în activitatea asociativă și să desfășoare activități de voluntariat, modul de alegere a organizațiilor, gradul de satisfacție față de activitățile desfășurate, percepțiile asupra societății civile, a valorilor tinerilor de aceeași vârstă, precum și a avantajelor resimțite în urma voluntariatului. Analiza de conținut a discursurilor persoanelor intervievate a infirmat în mare măsură ipoteza motivației extrinseci (corespunzător modelului investiției) pe care s-ar fonda activitățile în cadrul asociațiilor și fundațiilor. Astfel, am remarcat că tinerii sunt voluntari datorită dorinței de ajutor pentru persoanele defavorizate, pentru a da curs nevoilor de exprimare personală și realizare de sine sau pentru a contribui la binele societății. Deși decizia de a se implica în activitățile organizațiilor a fost, într-un număr relativ mare de cazuri, fondată pe motivații extrinseci, în sensul obținerii avantajelor imediate, continuarea voluntariatului reflectă modificarea percepțiilor și avantajelor asupra vieții asociative. În general, analiza calitativă a permis evidențierea profilului tânărului voluntar din România: persoană cu studii superioare, cu valori de tip post-materialist, dispusă la numeroase eforturi pentru a-și exprima propriile idei și a apăra cauzele în care crede, preocupată de viața culturală, cu rezultate foarte bune la examene în timpul facultății, interesată de reușita profesională, dar și a obținerii satisfacțiilor sufletești. De remarcat faptul că voluntariatul devine, pentru o proporție semnificativă de tineri, un mod de viață, un cadru al exprimării și realizării de sine, în condițiile în care societatea românească se confruntă în continuare cu multiple probleme economice, oferind puține oportunități de dezvoltare personală și valorificare a indivizilor competenți.

SESSION 21: Vlad Zeno Millea

Universitatea 1 Decembrie 1918, Alba Iulia

Gestionarea bugetului de timp în funcție de apartenența de sex și de generație

ABSTRACT: În acest studiu ne-am propus să surprindem, dintr-o perspectivă comparativă, modul în care generația adolescenților și cea a părinților lor gestionează timpul în funcție de rolurile de gen asumate și să identificăm unele relații între structura bugetului de timp propriu tinerilor și performanța lor școlară. Am ales această temă deoarece ni s-a părut important de stabilit dacă actualmente mai există diferențe importante între mame și tați dar, mai ales, între băieți și fete din perspectiva modului în care își organizează timpul pentru a face față așteptărilor de rol masculin / feminin (Continuă să existe o supra-încărcare de rol a femeinelor? Dacă da, care sunt domeniile în care se manifestă cu precădere?). Ni s-a părut important, de asemenea, să surprindem modalitățile în care membrii familiei împărtășesc o parte din timpul de care dispun și efectele acestor habititudini asupra reușitei școlare a copiilor. Am apelat la ancheta sociologică ca metodă de cercetare iar datele au fost culese cu ajutorul chestionarelor. În cazul elevilor am folosit tehnica auto-completării iar în cazul părinților am apelat la ancheta directă, la domiciliu (la domiciliu datele au fost culese în echipe de câte doi operatori care au chestionat simultan mamele și tații, astfel încât să se reducă pe cât posibil influențele mutuale). Populația a fost constituită din elevii de gimnaziu (clasele VII – VIII) ai școlilor Municipiului Aiud (județul Alba) și din ambii părinți ai acelor elevi (nu s-a apelat la eșantionare, numărul total de grupuri domestice vizate în cercetare fiind de doar 439). Mamele elevilor se implică mult mai mult în sarcinile domestice decât tații acestora, beneficiază de mai

---

puțin timp liber și stau împreună mai mult atât cu băieții cât și cu fetele. Diferențele dintre tineri și tinere privitor la alocarea timpului sunt de mai mică anvergură dar sunt în același sens ca și cele dintre părinții lor. Timpul petrecut de mame în interacțiune directă cu copiii corelează pozitiv cu performanța școlară a acestora, fapt care nu este valabil în ceea ce-i privește pe tați. Pe de altă parte, munca adolescenților în cadrul gospodăriei sau în afara acesteia duce la rezultate mai modeste ale acestora. Timpul pare să fie segmentat diferit pentru bărbați și femei mai ales în cazul generației adulților, unde supraîncărcarea feminină de rol se manifestă cu pregnanță. Chestiunea importantă este dacă adolescenții din prezent se pregătesc / sunt pregătiți pentru o aceeași puternică segregare a rolurilor de gen sau societatea românească va deveni, treptat, mai egalitară în tratamentul aplicat bărbaților și femeilor.

SESSION 21: Eugen Glăvan

Universitatea din București

Conformity in Bologna: visual representation of youth Italian culture

Abstract. The city of Bologna (Italy) is known for the left wing political options of inhabitants and for the one of the lowest child birth rates in a Europe city. Those aspects, combined with the fact that the city has the largest university in Europe in terms of numbers of students, shapes the local youth Italian's culture in a particular way. The paper investigates the visual manner in which young inhabitants of Bologna express themselves in an attempt to identify the characteristics of their public voice. Using the methods of visual sociology, I analyse the graffiti in terms of locations and content trying to explain the process of socialization in a society until recently stable and prosperous.

SESSION 21: Irina-Elena Popovici

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Internetul – spațiul unei noi identități a tinerilor

Abstract. Lucrarea își propune să aducă în prim plan o temă de mare actualitate și anume construirea unei noi identități – virtuale – de către adolescenți, percepuți astăzi ca „generația digitală”, într-un spațiu pe cât de neconvențional, pe atât de purtător al unor riscuri greu gestionabile: Internetul. Dezvoltarea informațională și tehnologică a determinat schimbări esențiale ale stilului de viață, îndeosebi la nivelul adolescenților care au ajuns să utilizeze în mod excesiv calculatorul și să-și petreacă cea mai mare parte a timpului liber conectați la „realitățile” spațiului virtual, într-un univers în care s-au construit și se dezvoltă adevărate „comunități virtuale”. Prin intermediul rețelelor de socializare online (de tipul Facebook, Twitter, MySpace, Netlog, Dailymotion, Bebo ș.a.) sunt vehiculate mari cantități de date personale postate de tineri, potențial a fi utilizate și de persoane rău intenționate, care urmăresc specularea vulnerabilităților din acest punct de vedere și identificarea victimelor perfecte pentru satisfacerea unor interese reprobabile (de exemplu, în scopul exploatarei sexuale ulterioare a acestora). Practici *online* precum *grooming* și *stalking* sunt favorizate de faptul că, nu întotdeauna, noua identitate construită virtual de către adolescenți are la bază și date de identificare false, ci tendința preponderentă este cea de prezentare a reperelor reale din acest punct de vedere și „fabricarea” unor caracteristici personale noi, a unei personalități diferite de cea reală. Lucrarea va conține o evaluare a unor studii și cercetări anterioare pe tema identității și relațiilor dezvoltate în mediul Internet de către adolescenți, precum și a legăturii între nivelul de socializare din viața reală și cel din spațiul virtual. De asemenea, în elaborarea lucrării vor fi folosite date statistice cu evidența celor mai uzitate rețele de socializare online în țara noastră.

SESSION 21: Cătălina Glăvan

Institutul pentru Științele Educației

Fotografia virtuală- o analiza comparativa pe rețeaua de socializare Facebook

Abstract. Lucrarea „Fotografia virtuală- o analiza comparativa pe rețeaua de socializare Facebook” porneste de la identificarea unui trend ascendent de consum la nivel global, regional, local al artei fotografice. Contextul favorizant al acesteia se refera atât la factori extrinseci ce tin de conditiile economice, sociale si politice actuale, precum si la factori intrinseci, de ordin subiectiv. Motivatia alegerii acestui subiect de dezbatere se explica prin: extinderea masei de utilizatori ai aparatelor de fotografiat concomitent cu intensificarea activitatii pe rețelele de socializare. Tema este de interes sociologic din punct de vedere al modului de stabilire al interaciunilor sociale,

---

precum și a metodologiei utilizate. Astfel, în principal, se urmărește evidențierea ocaziilor de consum ale artei fotografice în România. Acestui obiectiv principal se adaugă următoarele: identificarea beneficiilor emotionale și a celor funcționale, a modului de reprezentare a sinelui în spațiul virtual; realizarea unei diferențieri între utilizatori ocazionali și fideli; influența vârstei asupra preferinței pentru publicarea anumitor cadre; interesele sau pasiunile tinerilor prin raportare la spațiul intim, cotidian și cel care oferă prilej de încântare, de relaxare. Fundamentul științific este reprezentat de lucrarea lui Pierre Bourdieu (1965) „Photography: A Middle Brow Art”, teoria lui Patrick Vauday despre fotografia contemporană „The Self and the Others”. Lucrarea se constituie sub forma unei analize secundare de date, metoda de cercetare agreeată este de tip cantitativ, iar instrumentul de analiză este fișa de observație. Populația de referință include utilizatorii rețelei de socializare, ce dețin conturi personale și care și-au publicat diverse tipuri de fotografii pe Facebook până în mai 2010. În ceea ce privește populația investigată, trebuie menționat faptul că unitatea de analiză este fotografia. Culegerea datelor este realizată cu ajutorul tehnicii „bulgarele de zapada”, iar cazurile sunt selectate aleator, având în vedere cele două variabile demografice independente: vârsta și sexul utilizatorului. Aceste informații ajută la identificarea cadrelor publicate, atenția față de imaginea de sine, măsura în care utilizează filtrele pentru protecția datelor personale față de potențiali vizitatori necunoscuți. Conturile de pe rețelele de socializare pot fi considerate o alternativă la paginile personale, preferința pentru aceasta fiind explicată de ușurința în utilizare, rapiditatea, existența unei matrice unde fiecare utilizator poate adăuga punctele de interes ale sale, își poate extinde sfera de prieteni, cunoscuți, poate deveni membrul unor cercuri de unde se poate informa imediat despre evoluția anumitor lucruri ș.a. Acestea fiind spuse, conchid menționând faptul că „Fotografia virtuală” este o lucrare pe o tematică nouă, modernă, care poate reprezenta un punct de plecare spre analize viitoare mult mai profunde despre evoluția modului de raportare la această practică, precum și la această rețea de socializare, în plan secundar..

Session 21, section 2.

SESSION 21: Valér Veres

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Class Specific Social Vulnerability of Romanian Youth

SESSION 21: Daniela Bălățescu and Sergiu Bălățescu

Universitatea din Oradea

Youth employment status and attitudes and lifelong learning in Romania

Abstract. Unemployment is among the most important social problems of the youth, with long-term negative impact on their development and well-being. Low unemployment status of the young also shapes youth work values and attitudes. Although Romania, at least before the beginning of the economic crisis, was among the states with the lowest general unemployment in EU, the EUROSTAT data show that youth unemployment in Romania is among the highest in European Union, and it is continuously growing. Moreover, there are strong educational and urban-rural disparities in youth employment. Using official statistics and the Diagnosis of Youth 2007 data, a survey within a sample of 3071 young people, we analyze levels and socio-demographic correlates of employment status in Romanian youth, attempting to construct a profile of the young unemployed/underemployed. We also analyze the relationships with the attitudes towards education and work, as well as participation at the lifelong learning for this category. Contrary to what official statistics imply, but in correlation with social development disparities, we find that youth of the rural areas report higher unemployment, and lower work status. Also they evaluate more negatively the possibilities of finding an appropriate job. The levels of participation in lifelong learning courses in Romanian youth are higher for the category 20-24 years but decrease dramatically after this age, reducing the possibilities of the young to find a job, a phenomena aggravated by rural areas. Based on these results, we call for active measures in youth educational and employment policies, which should also reduce the urban-rural disparities.

SESSION 21: Csaba Jancsák

University of Szeged, Ungaria

Value crisis and the change of values in the world of teacher training students in Hungary

Abstract. In the past few years a wide range of system related processes have escalated in Hungarian higher education. These changes strongly relate to the world of youth: the life frame, school carrier, lifestyle, the way of

---

life and the value system of students in higher education have changed. Due to the escalation of the economic crisis in 2009 in Hungary and also to the social crisis caused by the malfunctions of the transition to democracy and market economy 20 years ago, the role of the teacher society and teacher training institutions has become substantial. As a result, our focus of attention has been laid on the group of teacher trainees among students in higher education. The aim of our research was to analyse the sociodemographic characteristics, family relations, school carrier, life events and value orientation of students in teacher training. The data record of our questionnaire took place in 2009 at the University of Debrecen and the University of Szeged (N=497). The issues to be answered in our research were: whether social reproduction also apply to the world of mass teacher training? What are the initial motivations of teacher training students entering higher education? What capital resources do students possess from the aspect of the functioning of cultural and social capital? What value orientation and attitudes characterise students? The outcome of our research show that the main function of teacher training in Hungary is to educate first generation intellectuals. Among the motivations of entering higher education the most significant are: the opportunity to build up an intellectual carrier, interest in specialty and profession, affection towards student life, and avoiding unemployment. A further piece of motivation is the will to fulfil the extended role of a caring and providing teacher, and the eagerness to gain new knowledge- as a form of value-rational pattern- also appears in the list of motivations. The draw back of students into primary groups (family, friendship) is accompanied by the descending opinion-shaper effect of the mass media. We can witness the rise of social values and social capital, emphasizing that this phenomenon appears together with the growing importance of a peaceful world and security. All the above is connected to the crisis, the appearance of the symptoms of a society of „scarcity” after the society of „abundance” (a way of turning inside). In the value preferences of teacher trainees the post-materialist value system appears in a complex way side by side with the new materialist value system, which is mostly shaped by info-communicative techniques. Thus from the respect of value system, the currently shaping future teacher generation is tied by a dual chain; on one hand the expectations hiding in the profession, on the other hand social reality, namely the contradiction between the world ideals and the disorder in the functioning of society: the opposition of reality and the mental representation of a teacher’s profession may not only lead to new teacher roles, but also result in role conflicts and may have profession-socializing consequences, which means that higher education institution may have to face new challenges that affect the subject of the training to a great extent.

SESSION 21: Sándor Csibi and Csanád Albert-Lőrincz

Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca

Psycho sociological and legal aspects of school aggression among adolescents

Abstract. Concepte-cheie: agresivitate exprimată, agresivitate orientată spre exterior/interior, rezolvare a conflictelor, stres psihologic, autoapreciere, legislația internă și internațională. Studiul este conceput ca un posibil răspuns la nevoile și problemele cu care școlile se confruntă în practică. Am pornit de la un fenomen care în ultimul timp are o evoluție progresivă, fiind vorba de comportamentul agresiv în mediul școlar, evidențiate atât de profesioniștii din sistemul de învățământ (cadre didactice, asistenți sociali, psihologi), cât și de către părinți, și mass-media. De asemenea observăm alocarea unei atenții deosebite temei psihosociologiei agresivității din partea comunității științifice interne și internaționale reprezentate prin numeroase studii și cercetări recente. Scopul nostru este abordarea agresivității din mediul școlar din perspectivă psihologică, sociologică și juridică. Am dorit să analizăm posibilele surse ale agresivității, cum ar fi de exemplu nivelul de tensiune psihică (stresul psihic), stima de sine, modalitățile de rezolvarea a conflictelor percepute de elevi. Abordarea sociologică a agresivității în mediul școlar surprinde în analiza noastră diferențele de gen, culturale, sociale și familiale ale adolescenților chestionați. Aspectele juridice abordate au scopul de a analiza legislația actuală din domeniu, care prezintă unele diferențe față de legislația internațională și necesită încă adaptări pentru a constitui un suport real în combaterea eficientă al acestui fenomen. Aspectele analizate pot constitui factori de risc în nivelul calității vieții adolescenților, dar și în calitatea procesului educațional derulat în mediul școlar. Instrumentele utilizate au fost: Scala de exprimare a agresivității (Anger Expression Scale, după Spielberger), Chestionarul de rezolvare a conflictelor (Ways of coping, elaborat de Lazarus și Folkman), Scala stresului perceput (PSS-10, după Cohen și Williamson), Scala de măsurare a stimei de sine (RSES, de Rosenberg), legislația internă și internațională, reglementări în vigoare. Participanții la studiu au fost 110 elevi din clasele a X-a, având vârsta medie de 16 ani. Rezultatele obținute permit o imagine în ansamblu a structurii psihosociologice și juridice despre agresivitatea din mediul școlar. Conform datelor obținute din analizele noastre există relații semnificative între nivelul stimei de sine, stresul psihic perceput, modalitățile de rezolvare a conflictelor și exprimarea agresivității. Orientarea spre interior sau exterior a agresivității prezintă diferențe în funcție de genul

---

subiecților. Stresul psihic resimțit de către adolescenți este mai mare la fete și este în strânsă legătură cu exprimarea și orientarea agresivității. Nivelul stimei de sine global este mai ridicat în cazul băieților și prezintă corelații cu exprimarea și orientarea agresivității și cu modalitățile de rezolvare a conflictelor adoptate. Pe lângă aspectele care pot fi de folos la o prevenție eficientă studiul contribuie și la procesul de sporire a eficienței legislației din domeniu și la adaptarea ei la nevoile mediului școlar actual prin analiza conținutului specific și prin surprinderea eventualelor neconcordanțe.

SESSION 21: Ramona Caramalau

Universitatea din București

Cultural consumption models of young people

Abstract. What drives people list to the music they choose or go to the theatre one evening while some others just stay in for a pirated copy of the latest productions in cinematography? I have met different kind of people with different styles and tastes in terms of consumption of what I will further call as “cultural goods” and it made me wonder how we end up choosing one or the other. And most importantly, how much it is a matter of social background, social status and cultural heritage and how much it is just each individual’s own choice for other purposes than the replication of their already defined status. Looking further into the subject, the sociologists who have been conducted studies related to this matter have adopted three main theoretical explanations: homology between the social status and the cultural consumption type, individualization through cultural consumption and the omnivore consumer found depending on the social status again. The study I am proposing is looking at the Romanian context and is searching for a legitimate justification of one of the above theoretical approaches for explaining cultural consumption models or types in our present country. How much can we talk about high culture and low culture or mass culture as typologies for cultural consumption versus typologies of cultural goods? Does the real consumption include goods from different categories and if so, which is the main driver of this choice? I am working with secondary data collected in the past five years through different research studies more or less dedicated to the cultural consumption subject, using also the typologies that are already defined in previous local researches. The young people target is the one I am looking at as the Romanian society is in permanent change and I feel relevant to look at the young segment of population, the one that surprises the most of the changes by their own development (growing up) and the change of the society they live in. Moreover, their pattern is the one that could help anticipate the image of the future structure of consumption looking at the general target. This analysis however can not stand alone without having a background of social context in terms of general and specific matters as for example official data for cultural goods, but also the modernization degree in our society.

SESSION 21: Kálmán Ercsei

Institutul de Cercetare Max Weber, Cluj- Napoca

Zita Kiss

Institutul de Cercetare Max Weber, Cluj- Napoca

Réka Plugor

Centre for Labour Market Studies, University of Leicester

Júlia Szabó

Corvinus University, Budapest

Valér Veres

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj- Napoca

Youth Culture and Leisure Time Habits at Peninsula Festival

Abstract. The paper presents the main characteristics of youth attending to festivals at the Peninsula Festival organized in Târgu Mureș, Romania based on data collected yearly at these two events. The empirical research and the data analysis taking into account the change in the life course of youth, the transition of youth period, which offers a plausible framework for analyzing key questions regarding young people from Eastern Europe facing global and local challenges after two decades of post-socialistic social change. After the East-European regime change in 1989 the youth experienced a turning point created within the new economic system: with the expansion of education a growing number of young people had the possibility to live and spend longer time in education, gaining economic and civil status, more autonomy and becoming actors on the economic scene. In our view the change in the life course of youth could be basically defined as a change from the *transitional youth period* to the *educational youth period*. The *transitional youth period* could be characterised

---

as a short, less autonomous period of life, in which young people get ready for the adult life having a ready-made pattern from the previous generation. In this stage young people are closely bound to the previous generation, the world of the adults has great influence on their lifestyle. In contrast to the *transitional youth period* the *educational youth period* is characterised by the growing importance of schools, which prolongs the time spent with studies (especially at tertiary level). As a consequence of this, a change in life-style and order of life-events can be observed: some life events (obtaining full-time employment, marrying, having children) are delayed, while other events (going out for the first time, travelling on his own without parents, first sexual experience) occur earlier than in the past. The autonomy of private-life emerges at an early age (14-15 year old) although they reach the fully adult status much later (at the age of 29-30). Youngsters have economic and civil status, they appear as individual consumers and at the same time as an individual social group. It's important to notice that the *educational life period* is not typical for all young people. Zinnecker (1993) notes that this phenomenon is related to class position: the educational life period is mainly characteristic for the middle and upper class youth. As we mentioned above, our presentation focuses on youngsters at festivals. In our view this segment can experience the leisure time scenario of the educational youth period in a more intensive way. Data shows that these youngsters experience the leisure time scenario of the educational youth period more intensive, what involves going out with friends several times a week, consuming intensively in their leisure time, taking part in several festivals, programmes and events. Taking into account the above our paper concentrates on presenting the life-strategies, values and future plans of youngsters attending the Peninsula festival.

SESSION 21: Mirela Boteanu (Anghel)

Universitatea din București

Communication and Social Environment

Abstract. Social environment has a great impact on human being and by communicating one can feel accepted and understood. In discussing the impact communication has on different levels, we understand the importance communication has in everyday life, especially social workers dealing with people coming from a different educational, cultural and social environment. Social group and social environment influence the pattern of our thoughts, behaviour, feelings and ideas. In order to understand others we need to take into consideration the social environment one comes from and doing that we can offer viable solution in problem solving.

SESSION 21: Alexandra Zontea

Universitatea din București

Advertising Identities: Virtual Art Galleries as Places of Identity

Abstract. In this paper I focused on the problem of art in the digital era and its exposure on the Internet, through virtual art galleries, but I took into consideration only the field of photography. In spite of the existing institutions, such as academies or universities, which recognize photography as art, its status has always been disputed as being part of the highbrow arts, because of its popular character. Moreover, everyone who has the possibility to achieve a photo camera can experience photography as art, without a rigorous training, and is able to expose it freely to a large number of people, on the Internet. Another purpose of focusing on the sphere of photography is related to the transformations and the new functions which photography is acquiring in the digital era, together with the development of technologies of art. José van Dijck (2008) intuits the new functions of photography in the digital era: taking photos is not anymore a primary act of memory with the social function of portraying the family moments, but it had become an instrument of forming and communicating individual identity. Consequently, the Internet opens for photo artists and amateurs a virtual space in which they are able to promote their works and exhibit them in a personal online gallery, which represents their place in the virtual vastness. Artists can exhibit and can make public more works of art than in a physical gallery, as they can make themselves seen and heard more rapidly and simply than in a real gallery. As a result, virtual art galleries become a "vehicle of publicity" on the Internet. In this study I also take into consideration the new meanings acquired by the virtual art gallery as a consequence of its online existence. The gallery becomes a vehicle of advertising identities, through which individuals can perceive themselves as artists. I am also interested in how the online gallery allows the construction of an online artistic identity through the exhibition of photographs and the personalization of the profile page. In addition, the personal gallery becomes an "identity card" in the virtual world and a place where individuals can construct their desired self through what they post, how they describe

---

themselves and their photographs, how many friends they have and through their activity inside the virtual gallery. This constructed identity is an extension of the offline self, with feelings, states of mind, aspirations, interests that cannot be expressed in real life, only through artistic creations – photographs – and then exposed in personal galleries. To conclude, the online identity is a product of the virtual relationships with others inside the gallery, of their feedback and critics, is a product of this virtual existence as artist.

Session 22

The last wave migrants in the European Union and their social worlds

Dumitru Sandu- Universitatea București

Discussants

Gabriel Bădescu - Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj- Napoca

Monica Șerban - ICCV București

SESSION OUTLINE. The last significant wave of immigrants in European Union is coming from Central and Eastern Europe (CEE). The phenomenon is new and the approaches on the topic are still far from mapping out the key ideas in understanding these emerging social worlds of European migration. The session debate is intended to contribute to reaching such a mapping by comparative and comprehensive approaches. Comparisons could have as terms of reference competing immigrants in different destination societies, last versus previous waves of immigrants, returned migrants vs current or intended migrants, immigrants from different CEE countries, immigrants from CEE versus non-European societies, host societies perceptions on last vs previous waves migrants etc. Qualitative and quantitative approaches are welcomed to the degree they contribute to understanding the social worlds of the migrants from that part of Europe referring to their identities, states of minds, life strategies, patterns of remittances, communication, mobility and other types of behaviors.

SESSION 22: Gloria Macri

Irish Research Council for the Humanities and Social Sciences

---

Competing identity narratives: Romanians in Ireland and their multiple 'Others'

Abstract. Focusing on identity as a dynamic process, this paper looks at the way members of the Romanian community in Ireland narrate and perform their diasporic identities. While the concept of 'identity' has been strongly criticised for being marked by essentialist connotations, this paper embarks on a study of identification, as an on-going process of understanding themselves and being defined by 'others', a study of the continuously flowing boundaries between 'Us' and 'Them'. It is at the boundaries that symbolic space is negotiated and identities are fiercely debated, constructed and re-constructed. Media are often attributed key roles in shaping, maintaining, reflecting and performing identities. This study places an emphasis on the role of media (as an integral part of the public sphere) in the process of identity construction. According to Habermas, the public sphere needs to be understood as a realm of our social life (Habermas, 1974) and as a 'space' where cultural meanings are circulated and negotiated and identities are shaped and re-shaped. Building on Habermas' argument, Dayan (1998) views that diasporic media and communication (i.e. media produced and consumed by diasporas) are of key importance when we refer to the emerging 'micro public sphere' in which diasporic identities are constructed and re-constructed. Thus, I have focused my attention on the Online Discussion Forum of the Romanian Community (Ireland): www.romaniancommunity.net. The forum was chosen mainly because it is produced by the diaspora itself and moreover it constitutes a lively debate arena: it is the pulsating heart that keeps the community alive. This ethnographic study highlights the emergence of multiple and competing identity discourses online and traces the shifts over time in these narratives of identification. The study presents an analysis of data collected over a six-year period (2004-2010) in the forum archives. Having access to such a valuable resource allowed a visualisation of the shifts in diaspora's feelings of belonging and identification patterns over time, thus illustrating the dynamic character of diasporic identity. Interesting findings emerge in relation to the many aspects of the 'Us' vs. 'Them' dichotomy, as Romanians in Ireland build their identification narratives in relation to being European, or Irish, diasporic etc. The exploration of such a wide spectrum of identification possibilities has certainly been an interesting and equally challenging task. *The research is funded*

SESSION 22: Emilia Dragomir

SNSPA, București

Arabic Community in Bucharest: Community Concept Analysis

Abstract. The public image of Arabs as outsiders threatening to the cultural and existential security of European states is supported by the assumption that they deliberately fail to integrate, choosing instead to live in parallel societies within the host nations. Thus, a considerable number of researches focused on Arabs and Muslims migration to Europe, especially to developed countries (AlSayyad & Castels, 2002; Fargues, 2004). Nowadays, taking into consideration the increasing number of Arab immigrants, a specific attention should be given also to those countries that are not very visible. This paper focuses on the Arabs living in Romania and explores the first generation of Arab young people's perceptions of themselves, their self-identity and their community belonging. The research analysis some migrant experiences in the context of their relationship and interaction with host societies, the accompanying forms of alienation, resistance and the recovery of a sense of self. Considering community as networks of personal relationships rather than as a place (Wellman, 1999; Bruhn, 2005), this research intends to cover several related areas of interest like: Arabs' community belonging feeling, adaptation and cultural identity. The paper presents the results of the research based on in-depth interviews with a sample of 25 Arab young people (between 20 and 30 years of age living in Bucharest for a period of no more than 2-5 years). At the same time, the paper aims to identify possible relations between the research itself and previous researches in order to understand the concept of community concerting mainly the Arabic people living in Romania.

SESSION 22: Andra Letitia Jacob Larionescu

Universitatea din București

Evolving patterns in migrants' housing. A case study in Marginea village, Romania

Abstract. Several scholars have shown the central place of homes within migrant's life strategies, the house (and especially newly built ones) becoming a symbol of ascension to a new social status, that mobilizes a significant proportion of their efforts and remittances. According to World Bank surveys, in 2007, Romania was in the top 10 remittance recipients, the majority of migrants' incomes being invested in cars, electronic goods, for building / buying a home or for house extension / modernization. Considering the fact that ca. 60% of Romanians define their belonging to the middle class based on their earnings and possessions – especially the car and the home -, we may understand why the car and the house are the main objects of status display and image consolidation. In my study I will analyze the influence of international migration on housing in the countryside, focusing mostly on architecture and interior design, construction techniques and space practices, with respect to traditional models crystallized during the past century. The research is based on the hypothesis of an intimate link between house architecture (including here housing practices and construction techniques), migration period, household profile, family migration experiences and local patterns. The paper also assumes the strong connection between women employment abroad as house keepers and house interior design, as well between men occupation in the building sector and the use of new building materials and techniques. In order to better comprehend the ways in which the mixed, personalized housing configurations relate to different migration experiences and families profiles, the paper will use a comparative analyze between last and previous waves of migrants, using data collected in a case study (actually a part of an ongoing doctoral research) in Marginea village, based on direct observation method and semi-structured interviews techniques. Marginea, a village from north Romania (Suceava department) is one of the champion villages of Romania concerning international migration, about half of its population has emigrated since the fall of the communist regime. Also, an estimated number of 1000 migrants were located in 2009 in Torino and its proximity. Even though migrants' houses are related to innovation, departing from local traditional dwellings, yet the migrant "hybrid culture" – a mixture of both home community and destination society values and lifestyles – leads to a reinterpretation of the tradition in the new emigrational context.

SESSION 22: Raluca Nagy

Université Libre de Bruxelles

Migrants and healthcare within the EU

Abstract. Migration and health are interconnected in many surprising ways. Investigation of migration and health often forces us to acknowledge that the types of migration (international, internal, residential, etc.) interact with each other as well as other population parameters. The adoption of a health perspective in the design of migration research represents a substantial improvement over traditional approaches. In other words, health issues help migration to be regarded as a human process rather than a discrete event, and accordingly, it becomes less important to categorize the event and more important to describe the individual's involvement with human networks and the institutions sustaining them. Migrants pose special challenges to the healthcare system, in their origin as well as destination country. All EU Member States have recognised the right of everyone to the "highest attainable standard of physical and mental health" and to receive medical care in the event of sickness or pregnancy. In theory, legally-residing third country nationals have the same healthcare access as EU nationals, whilst the illegally / irregularly – residing ones are entitled to emergency and / or basic health care only. However, the lack of implementation of standards and the variety of national types of healthcare systems coupled with explicit disinterest from professionals result in a broader general resistance to recognition or application of these standards. There is a lack of information about the availability of such healthcare, both for migrants and those responsible for its provision, due to a mix of legal, administrative, linguistic and cultural factors. Language barriers and the lack of culturally sensitive information and translation services obstruct effective communication about diagnosis, treatment and adherence. There is a lack of comprehensive information on migration and related health issues in most EU countries. The poor conditions in which many migrants live (and work) unbalance their health status and increase their risk of diseases, from infectious to mental. Many migrants have limited access to healthcare services. All this has large implications for public health in Europe. Although health is in large part defined by social and economic determinants, and for many migrants these tend to be adverse, little research has been conducted to identify the specific determinants of health in different subpopulations of migrants.

SESSION 22: Dumitru Sandu

Universitatea din București

Remittances and home orientation in transnational spaces of migration

Abstract. The paper is focused to understanding the role of identification and agency in structuring transnational migration spaces for the case of Romanians working abroad , returning home or intending to work abroad. The purpose is followed by constructing and testing different typologies in the attribute space (Lazarsfeld, 1937) of economic emigration. The specific concepts of the proposed approach are "home orientation of immigrants" and "return migrants transnationalism". The concept of transnational migration was delineated initially to cover a particular action of immigrants as builders of multiple and durable links between host and origin societies (Basch, Schiller, Blanc, 1994). In that view, the agency for building transnational spaces is located in host societies. The concept of „transnational space" (Pries, 2003) or its close relative „social field" (Levitt, Schiller, 2004) that are used in transnational approaches have multiple poles reference. Such spaces or fields are plurilocal frameworks defining current life connection practices. How could it be that in migration theory transnational spaces are multipolar but their builders are only immigrants, people living and working in host societies? The paper supports three basic hypothesis trying to correct the above mentioned theoretical inconsistency: a) transnational spaces in migration are plurilocal not only by ties and connections but also built by multilocation agents: immigrants, return migrants, potential immigrants and non-migrants interact in such a building process (**multilocation agency hypothesis**); b) transnational spaces are structured and restructured not only by individual migrants but also by households, communities and **regions (multilevel hypothesis)**; c) immigrants are behaviourally connected to sending country not only by remittances but , more exactly by composite set of home orientaion aggregating behaviors of sending remittances , communication and return plans (home orientation hypothesis). The paper propose an extended typology space in order to capture the diversity in the agency of building transnational spaces by migration . The three basic dimensions for that typology are identity orientation, migration experience and linkage behaviors of people function of cumulative resources (including those associated with space identity and migration experience). Each of them are made operational by specific typologies as to allow measurements in empirical research to test different theoretical approaches involving transnational approaches: a) identity orientation is divided among belonging feelings mainly towards host society, sending society or of rather equal loyalty to both of them. Its adaptation for the case of return migrants refers to identity orientation mainly towards former host society (or as proxy, European identity) versus **national society where s(he) lives**; b) migration experience could be specified by reference to the status of immigrant, return

---

migrant, first time intended migrant, non-migrant in a household with migration experience or non-migrant in a household without any **international migration experience**; c) transnational linkages behaviors that could be specified for immigrants (sending remittances, media communication, temporary returns, transnational entrepreneurship, intentions to return etc.), return migrants (intentions or plans to go back in the former immigration society, doing business with partners in former immigrant society etc.). The empirical support of the paper is given by integrating results of previous analyses I did on migration surveys (Living Temporary Abroad, 2006, Romanian Communities in Spain – Madrid area 2008, Enquesta Nacional de Inmigrantes – 2007-2008) or on census data (Census on Population and Housing NIS, 2002, IPUMS data 2002). Some other more recent data are also involved.

SESSION 22: Diana Cheianu

Chişinău University

Labour migration and the society development: processes that compete or cooperate? The case of the Republic of Moldova

Abstract. The political, economic and social changes the Republic of Moldova underwent together with its entering the period of transition lead to multiple negative consequences: poverty, unemployment, lack of jobs and employment opportunities for young specialists. These and many other reasons increased the migration process of population. There is no exact figure on the number of Moldovan citizens left to work abroad. The real number of Moldovan migrants differs from about 200-350 thousand according to the official statistic data to 500-600 thousand of people according to some sociological surveys conducted by international organizations. Remittances sent by Moldovan migrants from abroad represent one of the fundamental elements that directly influence the economic development of the Republic of Moldova. According to the data of the World Bank, Moldova is among the first countries in the world according to the volume of remittances compared to the Gross Domestic Product (over 38% in 2006-2007 and about 30% in 2008-2009). As many other countries of the region, the economic situation of the Republic of Moldova improved due to the explosion of consumption although not by low-rate credits/loans but through remittances. Within 2000-2008, the development rate increased with 6% and the poverty was impressively reduced. The remittances meet mainly the expenses for basic needs, buying/repairing the place, covering the debts, buying goods for long-term use and only 3,3% of migrants used the money gathered as a result of migration to set up a business. The demographic consequences of labour migration are still more drastic: the decrease of population number (50 000 of people or 1,4% of the total number of population annually leave the country to settle abroad); the decrease of the marriage rate and the delay of setting up a family; the increase of divorces; the aggravation of the process of demographic ageing including the ageing of the labour power because most of the migrants are people fit to work. Parents' migration to work abroad negatively influences children's psycho-emotional development. According to the official data 20% of children have one or both parents left to work abroad. This paper has the aim to analyze the migration consequences that threaten the Moldovan society: population exodus, ageing of the labour, family instability, children left without parental care as a result of migration, the small number of business affairs set up by Moldovan migrants after their return home vs the migration consequences that support the economic development, the improvement of life quality, acquiring working experience in order to find ways of reducing the negative impact on the development of the Moldovan society.

SESSION 22: Anca Mihaela Popescu

National School for Political Studies and Public Administration (SNSPA), Bucureşti

---

Gender and mobility in the EU: the migration of Romanian women toward Spain and Italy

Abstract. This article treats the feminization of the migration phenomenon in Europe and concentrates on the migration mode that characterizes Romanian women's migration today. Using the segmented labor market theory stating that "migration responds to demand driven forces within structural imbalances of advanced economies", we characterize the women's mobility and migration, towards Italy and Spain. In order to sketch the image of immigrant women, we will apply certain issues connected to the theme of migration, given some items related to gender studies, such as breaking stereotypes on gender roles that a man is more efficient and more competitive than a woman. Using interviews drawn from Rostas' collection and from Carlos Iglesias' documentary, it is necessary to analyze the way gender influence the desire and decision to emigrate and to sketch the work and the image of immigrant women (we will designate all of them with the expression "immigrant women" either they are settled in mobility either they migrated). Each woman has her own story. But as we will see, migration motivations are always pragmatic. And perceptions about work-salary correlation

---

are based for Romanian women settled abroad as for temporary migrants, on the lack of proportionality. Gender is deeply anchored in determining who leaves, how to develop the departure and the mobility, and family relationships..

SESSION 22: Bogdan Voicu

ICCV, București

International migration, changing context, and the socialization hypothesis

Session 23

Sociologia comunicării, cunoașterii și tehnologiei informației

Vasile Dâncu - Universitatea din București și Institutul Român pentru Evaluare și Strategie (IRES)

Conceptul de tranziție socială desemnează procesele de trecere de la o societate la alta, de la un sistem social la altul. În această accepțiune, stadiile de tranziție socială apar ca o punte între două tipuri de societate. Societatea capitalistă se caracterizează printr-o constantă schimbare asimetrică a componentelor, a structurilor, instituțiilor și a diverselor sale operații de reproducere. Dinamismul ei interior a generat trepte succesive ale modernizării sale, care reprezintă multe dintre ele tot atatea stadii de tranziții parțiale în cadrul sistemului global. Fiecare dintre ele a introdus modificări de un fel sau altul în articulațiile și procesele sistemului chiar dacă mecanismul principal al reproducerii acestuia nu s-a schimbat.

Tranziția a devenit astfel o dimensiune permanentă a societății capitaliste și a civilizației moderne, implicată în dezvoltarea lor. De aceea, la accepția cunoscută a conceptului de tranziție socială, ca fiind trecerea de la un sistem la altul, trebuie adăugată una nouă, aceea proprie procesului modernizării, dezvoltării modernității. Așa cum va fi reflectat și în lucrările care vor susține secțiunea noastră, tranziția proprie modernizării cunoaște o mare diversitate, dar în același timp presupune fenomene de mare conflictualitate, ea asigură continuitatea dezvoltării, dar poate să provoace fenomene sociale și politice distructive.

Vom aduce, așadar, în discuție perspective diferite de abordare a tranziției, ca fenomen social și ne vom axa pe factorii care generează mutații în mentalitățile și comportamentele individuale și colective odată ce se produce o ruptură în modelele de manifestare și funcționare pe care societatea le cunoaște la un anumit moment. Abordarea mediologiei, introdusă ca și metodă de analiză de Régis Debray, ne va fi un punct de plecare în determinarea modului în care formele superioare ale vieții sociale – religia, arta, politica etc. – se manifestă atunci când sunt mediate de comunicare. În acest context, lucrările secțiunii tratează specificitățile comunicării în tranziție, analizând relația dintre actorii sociali și instanțele de mediere. Lucrările urmaresc modul în care se desfășoară comunicarea și, mai ales, care sunt factorii care modelează această relație. Prezentările vor analiza principalii mediatori specifici unei societăți moderne și democratice, dar care se află încă într-o perioadă de tranziție. Având în vedere că, adeseori, apariția unor crize politice, sociale și culturale se datorează și unei crize a comunicării, secțiunea noastră își propune să pună sub lupă diverse momente în care eșecul comunicării a generat momente de criză la nivel societal. Drept urmare, recunoscând puternica influență a mediatorilor asupra societății ca ansamblu dorim să abordăm această temă printr-o optică holistică, pentru a putea analiza concret efectele medierii asupra individului și a societății.

Prin generozitatea ei, tema secțiunii noastre deschide perspective tuturor celor care doresc să aprofundeze fenomenele comunicaționale dintr-o societate aflată în tranziție. Lansăm totodată, mai jos, câteva direcții de abordare, fără însă ca acestea să aibă rolul de a limita în vreun fel perspectivele proprii fiecărui contributor asupra temei noastre: *Spațiul public. Reconfigurare și redimensionare a spațiului public; Opinia publică. Agenda publică versus agenda populației; Noi actori sociali în contextul dinamicii comunicării; Cultura media. Limbaj, mesaj și forme de comunicare; Starea mass-media. Transformări, excese, legitimitate.*

SESSION 23: Mădălina Bălășescu

Universitatea din București

Medierea în context democratic: MediaEră, MediaSferă

Abstract. Întrebarea principală la care încearcă să răspundă analiza este legată de caracteristicile generale ale informării prin mass-media în contextul mai larg al înțelegerii conceptului de „mediere socială”. În acest sens, am identificat trei dimensiuni principale ale analizei a căror descriere poate da o imagine semnificativă asupra trăsăturilor majore ale informării publice prin mass-media: a) rolul structuralist-funcționalist al presei ca agent de informare socială; b) natura și modul de funcționare a producției mediatică ca spațiu de reprezentare socială; c) conținutul mediatic ca oglindă de spațiu public, cu accent pe reprezentarea politică și rolul comunicării contemporane în viața indivizilor. În context democratic, rolul social predominant al mass-media se structurează în jurul funcțiilor de informare, de legătură socială, de dezbateră publică și reprezentare politică. În realitate, sub imperiul paradigmei consumatoriste și al competiției de tip marketing, din dezideratul pozitiv al misiunii informării publice în scop progresist, organizațiile media îndeplinesc în foarte mică măsură aceste idealuri sociale. Analiza lanțului de producție mediatic, indiferent de tipul de canal pe care se distribuie mesajele, arată o activitate complexă, aflată la confluența a cel puțin trei categorii de factori majori: organizaționali, profesionali, externi. Din analiza relației permanent tensionate dintre organizație-ideologie profesională-mediul extern, se desprinde clar ideea că producția mediatică nu este un produs al unui efort de creație raportat la cerințele pozitive ale societății, ci un efort constant de supraviețuire, adaptare și competiție pe o piață suprasaturată de informații către un public din ce în ce mai puțin preocupat de aspecte filosofice ale vieții de zi cu zi. Analiza mass-media ca spațiu public semnaleză paradoxul, aproape natural, al organizațiilor media, de a fi liberale și autoritarist-hegemonice în același timp. De unde și permanentul discurs critic, constructivist, din spațiul academic atrăgând atenția asupra fenomenele „devianței” mediatică și, în egală măsură, discursurile ideologice ale practicienilor menite să legitimizeze un exercițiu profesional îndoielnic din perspectiva idealurilor pozitive ale societății, cu atât mai important cu cât stă în centrul procesului mai general al medierii sociale.

SESSION 23: Alina Bîrsan

Metro Media Transilvania, Cluj-Napoca

Tipuri de culturi politice

Abstract. Studiul reprezintă o trecere în revistă a principalelor tipologii de cultură politică propuse de autori clasici ai perspectivei culturaliste și politologice. Este astfel prezentată tipologia propusă de Almond și Verba în urma cercetării realizate între 1958-1963 în cele cinci națiuni investigate (S.U.A., Anglia, Italia, Germania și Mexic). Urmează cronologic tipologia avansată de Daniel Elazar în urma celui mai ambițios efort de a teoretiza o clasificare a culturii politice în Statele Unite ale Americii care utilizează etnicitatea și religia ca principale variabile ce generează orientări distincte față de politic. O abordare inedită este cea a lui Aaron Wildavsky care propune un model cultural bazat pe patru „moduri de viață”, fiecare corespunzând unei structuri sociale specifice și unui mod particular de raportare la risc. Perspectiva lui Ronald Inglehart aduce noutate prin accentul pus asupra transformărilor culturale, asupra *revoluției tăcute* (silent revolution) care este experimentată de către cetățenii din națiunile avansate industrial în trecerea spre valorile post materialiste, orientare care devine agent de schimbare politică.

SESSION 23: Dan Chiribucă

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Campaniile comunicaționale: elemente definitorii și factori configuratori

Abstract. Termenul de comunicare acoperă dimensiuni foarte diverse, fiind utilizat pentru a desemna în egală măsură aspecte ce privesc participanții și relațiile dintre aceștia, cadrul social în care se desfășoară sau care determină interacțiunile comunicaționale, mijloacele ce intermediază schimbul de semnificații-informații, codurile și limbajele utilizate sau finalitatea interacțiunilor comunicaționale. Această diversitate face practic imposibilă nu doar tentativa realizării unei tipologii univoce și exhaustive a comunicării, dar și mult mai important, posibilitatea de a generaliza sfera de validitate a conceptelor și teoriilor utilizate în analiza fenomenelor comunicaționale. Acestea sunt obligatorii fragmentare și contextuale, utilitatea și aplicabilitatea lor fiind circumscrisă la situații specifice, precis definite. Cerința contextualizării nu înseamnă însă nici pe departe că domeniul comunicării sociale este lipsit de invarianți. Chiar dacă generalizările rămân limitate, iar eventuala tentație de a promova modele teoretice la rangul de paradigme unice și exclusive este din start supusă eșecului, demersul realizării unor decupaje conceptuale operaționale este relevant și important în

---

raport cu mizele practice și instrumentale asociate comunicării. Iar campaniile de comunicare sunt subiectul central al unor astfel de mize, cel puțin prin caracterul planificat și finalitatea asumată a influențării comportamentelor sociale. În textul prezent ne propunem să trecem în revistă principalele elemente ce diferențiază campaniile de comunicare de alte instanțe comunicaționale, precum și dimensiunile necesare a fi luate în considerare de către comunicatori pentru a maximiza șansele de succes a acestui tip particular de comunicare.

SESSION 23: Vasile Dâncu
Universitatea din București

Mediere și mediocrație. Șase luni de persuasiune sub acoperirea informației

Abstract. Despre campaniile electorale vorbim cel mai adesea prin intermediul analizelor legate de persuasiunea evenimentelor electorale ale strategiilor sau ale discursurilor specifice. Dar comunicarea politică este astăzi un fenomen de continuitate, campaniile nu se termină niciodată, iar perioada dintre alegeri este folosită din plin de actorii politici. Consultanții politici au găsit și un termen tehnic care intră deja pe notele de plată și facturi: managementul unui ciclu electoral. Despre cei care se opresc să-și tragă sufletul după o campanie dură se spune că manifestă o insuficiență strategică a pregătirii mesajelor directe care să premeagă penetrarea unei viziuni asupra societății în amonte, adică un fond pragmatic care să asigure unitatea mesajului electoral între candidați, partid, militanți și simpatizanți, ci se amăgesc cu participarea la un concert de replici politicianiste. E adevărat, cei mai mulți politicieni români se mulțumesc cu participarea la concertul de replici, dar în an electoral campania se face cu toate mijloacele posibile. Puterea nu este singura care guvernează doar în perspectiva viitoarelor alegeri. Opoziția nu uită niciun moment acest scop și reacțiile ei urmăresc o anumită logică de campanie. Sigur, în cazul actorilor politici aflați în opoziție este mai ușor de înțeles acest tip de strategie, cu atât mai mult cu cât sistemul politic din România este unul autist, colaborarea dintre putere și opoziție fiind foarte rară, poate doar accidentală. În perioada electorală funcția de informare a știrilor de televiziune devine mai puțin importantă, se pierde în scopul participării la competiția electorală. Actualitatea televizată este folosită pentru efecte de amorsare sau de cadrare discriminantă. Ultima campanie prezidențială a condus și în România la o demitizare, o decădere a puternicei utopii pentru presă, utopie care a ținut media în topul încrederii populației timp de aproape două decenii. Proiectele de televiziune publică la care visau românii cuprindeau funcții de informare, distracție și educație. Astăzi avem un amestec de genuri și analizele arată că sunt discutabile efectele existente în proiectul inițial. Televiziunile au devenit uriașe fabrici de producție și difuziune masivă care participă la legitimarea sau delegitimarea unor actori politici. Studiul nostru demonstrează încă o dată că mai ales televiziunea modifică esențial echilibrul de putere atât în campanie, dar mai ales în afara perioadei recunoscute ca atare, dar care se conturează tot mai mult ca fiind campania electorală permanentă de azi.

SESSION 23: Indricău Mihaela
Universitatea din București

Identitatea politică. Perspectiva politico-lingvistică a lui Dominique Mayaffre

Abstract. Un discurs politic, pentru lingviști, este un **limbaj emis de către o persoană în direcția unei altei persoane cu scopul de a o convinge**. (Etienne Benveniste "Problemes delinguistique generale", Gallimard, 1966, t.1, p. 242). Mărcile lingvistice ale locutorului într-un text, ca și acelea ale auditorului, sunt esențiale pentru a delimita spațial identitar al discursului. Cine vorbește? Cui se adresează? Sunt două întrebări, având un specific identitar, direct abordabile pentru studiul pronumelor personale din discursurile politice.

SESSION 23: Călin Teselios Moldovan
Metro Media Transilvania

Ioana Susan

Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca

Elemente descriptive privind impactul și consumul noilor medii în rândul copiilor din România

Abstract. Internetul, privit din toate cele trei ipostaze ale sale, de tehnologie, mediu și spațiu social, s-a dezvoltat în ultima decadă într-un ritm căruia răspunsul academic i-a putut cu greu face față. Ca atare există un decalaj semnificativ între fenomen și planul epistemic asociat lui, reprezentat fie de studiile empirice derulate, fie de fundamentul teoretic emergent. Expansiunea Internet-ului, de la dimensiunea restrânsă de utilizare, militară sau academic la una de masă a făcut ca impactul lui, asemeni altor noi tehnologii, să fie unul plener, identificabil în toate aspectele vieții cotidiene. Mass media reprezintă una din ariile în care acest impact are o dimensiune specifică. Noile medii au noi audiențe, formate preponderant din populații tinere. Studiu de față și-

---

a propus să ofere câteva dimensiuni de natură descriptivă în ceea ce privește impactul noilor medii în rândul acestei populații (mai exact în rândul copiilor) din România, să identifice elemente calitative și cantitative privind dinamica inserției noilor medii în universul copilăriei. Derulate în anii 2004 și 2007 la nivel național pe populații cu vârsta cuprinsă între 6-14 ani, cele două sondaje de opinie ale căror date au fost analizate au surprins schimbări structurale privind accesul tinerelor generații la noile medii, gradul de posesie și utilizare al noilor tehnologii de comunicare, mutațiile în plan axiologic în rândul acestor generații și noile valori după care acestea se ghidează. Datele au fost completate ulterior printr-un studiu derulat în Cluj-Napoca în 2010, în rândul adolescenților de 15-18 ani, în fapt o parte din cohortele intervievate anterior. Concluziile desprinse confirmă viteza uluitoare cu care noile medii pătrund în viața de zi cu zi a tinerilor, iar, prin diversificarea accesului la informație și comunicare, noua generație dezvoltă o atitudine specială față de mass-media, atitudine care trebuie să fie identificată și înțeleasă în primul rând de către mass-media însăși, copiii de azi reprezentând publicul de mâine și implicit target-ul majorității instituțiilor de comunicare în masă.

SESSION 23: Mihaela Sofrone

Universitatea din București

Violența mediatică și agresivitatea la adolescenți

Abstract. Continua contra-balansare între funcțiile și disfuncțiile comunicării de masă, efectele și rolurile acesteia, determinate de capacitatea de satisfacere a nevoilor indivizilor sau grupurilor în societate, reprezintă o dispută permanentă între teoreticienii specialiști în comunicare. Analiza privind conținutul specific mediilor de comunicare tinde să primească explicații și justificări ce susțin modalitățile și mijloacele folosite în prezent pentru transmiterea informațiilor către consumatori. Impactul și influența asupra individului în special și a societății în general rămâne o discuție deschisă cu numeroase argumente și contra-argumente. Astfel, violența și diferitele elemente de agresivitate prezente în produsele media, deși tind să devină o condiție *sine qua non* și să emane o notă de redundanță, reprezintă o problemă pentru care se mai caută încă soluții. Influența și efectele comunicării de masă asupra grupurilor vulnerabile ocupă încă preocupările psihologilor și sociologilor în încercările de a motiva necesitatea reducerii efectelor, din nefericire printr-o slabă colaborare multidisciplinară. Comunicarea de masă promovează atât civilizația modernă în permanentă dezvoltare și transformare – „noi tipuri de familie, alte stiluri de muncă, de iubire și de viață, o nouă economie, noi conflicte politice și dincolo de toate acestea, o conștiință modificată” (Alvin Toffler, 1983), cât și implicațiile acestor modificări frecvente în viața indivizilor și a relațiilor sociale pe care le au în grupurile din care fac parte. Pe de altă parte, tradiționalismul, considerat de către adepți, singura modalitate de păstrare a valorilor sociale și morale, de menținere a verticalității și acompaniat de accesul limitat (voluntar sau involuntar) la mijloacele de propagare și promovare a altor valori *noi, deformate*, păstrează elemente împământenite și susținute de concepții de genul „crede și nu cerceta” sau mai pragmatic „așa am apucat, așa au făcut (crezut) părinții, bunicii, moșii și strămoșii...”. La intersecția modernismului cu tradiționalismul se remarcă, *violența* – ca formă de comunicare cu impact puternic mai ales asupra categoriilor vulnerabile. Unii dintre reprezentanții acestor categorii, adolescenții, își construiesc o imagine despre ceea ce vor și ar trebui să-i reprezinte din experiența cu sine și cu ceilalți, din feedback-ul primit și din mesajele transmise de tot ceea ce comunică în jurul lui. Procesul de autoidentificare se modifică și se ajustează continuu, iar impactul pe care îl au mediile comunicaționale cu care se intersectează, poate influența sistemului de valori și conduita viitorilor adulți. Impactul pe care îl are comunicarea de masă prin mesajul transmis asupra „receptorului” reprezintă elementul esențial al relației cu acesta, în raport cu multiplele funcții pe care le îndeplinește. Astfel, pe lângă *ambalajul* în care este *împachetat* mesajul transmis prin orice mediu al comunicării de masă, efectele subtile și limitate determină atât domeniile de preocupare cât și gradul de valorizare a acestora (*agenda setting* -Shaw și McCombs): *mass-media nu ne determină să gândim într-un fel anume, dar ne determină să ne gândim la ceva anume*. Dacă violența în media, influențează sau determină comportamentul adolescenților, dacă politicile actuale susțin, într-un fel sau altul, acest fenomen, se poate constata din rezultatele cercetărilor făcute pe această temă până în prezent. Întrebarea care conturează ideea studiului este: În ce măsură și prin ce mijloace comunicarea de masă și conținutul mesajelor transmise pot avea un impact pozitiv asupra adolescenților?

SESSION 23: Gheorghe Teodorescu

Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași

Reclama comercială în vremuri critice

Abstract. O logică a bunului simț tinde să acrediteze o concluzie aparent inatacabilă în planul acțiunii publicitare. Astfel, dacă există o cerere ridicată de bunuri și servicii pe piață, demersul pierde proporțional din relevanță. Cu alte cuvinte devine inutil să mai convingi asupra utilității produselor atunci când utilitatea însăși e

---

definită socialmente ca necesară. În replică, dacă cererea de bunuri și servicii este redusă, cu atât mai necesară se dovedește a fi acțiunea promoțională. Ce se întâmplă, deci, atunci când economia intră într-o criză profundă, suportând contracții succesive până la a deveni un mediu neospitalier proceselor de schimb? Realitatea din România ultimilor doi ani tinde să invalideze logica bunului simț, în sensul că diminuarea cererii nu este compensată de o intensificare a discursului promoțional. Bugetele companiilor publicitare s-au redus, odată cu diminuarea la fel de spectaculoasă a alocărilor orientate spre reclamă și publicitate din bugetele firmelor comerciale. Și tot în situația consecințelor imediate, mass media resimt presiunea deficitului înregistrat de industriile publicitare, fapt care le expune nu doar riscurilor de natură economică, dar mai ales celor asociate unui jurnalism ne-obedient sub multiple aspecte. Televiziunile, radioul și presa scrisă traversează, din acest punct de vedere, un veritabil deșert al veniturilor provenind din contractele publicitare, iar aceasta ridică o problemă de fond pentru o industrie care s-a obișnuit să învingă în mod spectaculos orice capriciu sau obstacol generate de fluctuațiile pieței. Din acest motiv, o întrebare se impune de la sine privitor la modul cum trebuie acționat pentru a ieși din zodia nefericită a pasivității și resemnării în fața unei realități ce pare implacabilă la nivel global, încât să justifice ca de la sine înțeleasă letargia acțiunii în plan local. Iar dacă unei întrebări cu aparența unei retorici gratuite i se poate reproșa pedanteria sofisticată a cercetătorului gata oricând să ofere soluții miraculoase pentru conjuncturi de o complexitate evidentă, nu mai puțin adevărat este și faptul că remediul trebuie căutat în orizontul fundamentelor morfo-funcționale ale discursului publicitar. Aici se cer identificate noi scheme ale acțiunii practice, aici pot fi aflate soluții de natură să substituie inerții și rutine instalate rezistent la nivelul dealerilor și anunțătorilor și, tot aici, se vor găsi resursele neexploatate ale reclamei comerciale în stare să deblocheze consumul și, pe cale de consecință, producția. Pare să se fi uitat legătura organică dintre cele două segmente ale economiei de piață, iar dacă acest fapt mai subzistă ca preocupare în mintea celor implicați în macrodecizia proceselor de schimb, cu atât mai mult se impun măsuri de reformulare a viziunii asupra modului de întrebuițare a tehnicilor și practicilor promoționale. Dar pentru a ști ce trebuie sau merită schimbat în bine, e necesar ca mai întâi să existe un inventar actualizat al mijloacelor pe care le pune la dispoziție discursul promoțional. În acest sens, există nenumărate variabile, obiective și subiective, ce pot fi gestionate din perspectiva creșterii semnificative a eficienței reclamei în spațiul public.

SESSION 23: Ancuța Abrudan Universitatea din București

Ritul politic în campania electorală. Liturgia politică

Abstract. Orice rit, atât profan cât și religios, poate fi înțeles ca un sistem de structuri de acțiuni secvențiale, de roluri teatralizate, de valori și finalități, de mijloace reale și simbolice, de comunicări printr-un sistem codificat. Vom folosi această abordare pentru a analiza liturgia politică ca ritual profan. Ca desfășurare în timp, ritualul poate fi decupat în etape și subetape corespunzătoare organizării specifice a activităților sau obiectelor simbolice; vom analiza riturile legate de campania electorală urmărind modul în care acestea se segmentează în rituri elementare (manifestarea intenției de a candida, îndeplinirea formalităților de depunere a candidaturii și validare); acestea, la rândul lor, în ritme (discursul de lansare), iar ritmele în motive (temele și mesajul de campanie). Acest tip de analiză permite urmărirea respectării elementelor prescrise unui episod, atât de către organizatori și actori, dar și de către public, care deține instrumente de decodificare și de urmărire a respectării scripturii ritualice. În contexte diferite, în cadrul unor ceremonii (întâlniri publice, dezbateri televizate), politicienii pot performa ritme diferite. Lipsa de consecvență în respectarea structurii ritului creează percepții negative în rândul publicului, pe de o parte, în egală măsură candidatul sau liderul politic își pierde încrederea colegilor săi că poate să performeze în rolul care i s-a atribuit.

SESSION 23: Adriana Dâncu Institutul Român pentru Evaluare și Strategie – IRES

Mitul votului rațional. Detonatori emoționali în comportamentul electoral din România contemporană

Abstract. O ipoteză regăsită în lecturile pe tema comportamentului politic este cea conform căreia, în urma creșterii nivelului de educație a indivizilor, a diversificării mijloacelor de informare și a dezvoltării unor noi, precum internetul, dar și pe fondul apariției unor valori postmaterialiste, a avut loc o individualizare pronunțată a cetățenilor, cu impact asupra implicării politice și a comportamentului de vot. Aceștia, fiind mai bine instruiți și informați, ar avea exigențe crescute de la guvernanți, fiind tentați să abandoneze partidele și organizațiile politice tradiționale pentru forme alternative de participare politică (Boy și Mayer:12-13). Transformarea valorilor ar duce la o schimbare a comportamentului de vot și a atitudinii față de politică, iar votul fondat pe clivaje de tip religios sau social (cleavage vote) ar fi înlocuit, în mod gradual, de votul orientat

---

pe anumite probleme (issue vote). Noul alegător „afirmă o autonomie crescândă în luarea unei decizii electorale și își modulează alegerea pornind de la o adaptare strategică la variațiile ofertei electorale și a problemelor scrutinului.” (Habert, L., 1996). Această reorientare a alegătorilor poate avea o contribuție în ponderea pe care o au emoțiile acestora în luarea unor decizii privind implicarea politică, lucru care urmează a fi explorat pe parcursul lucrării. O creștere a individualizării alegătorilor poate însemna o mai mare încredere în reacțiile emoționale și instinctuale în luarea deciziilor politice. În ce măsură se aplică argumentele prezentate mai sus alegătorilor români și care sunt mecanismele emoționale care stau la baza procesului decizional politic? Care sunt factorii care determină răspunsuri emoționale suficient de puternice încât să determine un comportament electoral sau o implicare politică în consecință? Care sunt resorturile care stau la baza deciziilor politice într-un context social marcat de criză economică, instabilitate socială și neîncredere în instituții? Determină acești factori o raționalitate a alegătorului în scopul rezolvării problemelor sau, dimpotrivă, o vulnerabilitate crescută la manipulare emoțională? Pentru găsirea unui răspuns la aceste întrebări a fost construit acest demers de cercetare.

SESSION 23: Irena Dumitru

Academia de Informații Mihai Viteazul, București

Ego și alter în reprezentarea mediatică. Analiza discursului jurnalistic cu privire la expulzarea romilor

Abstract. Capitalul simbolic al mass media, capacitatea de a da nume lucrurilor și de a oferi o listă variabilă de sensuri, puterea celei de-a “patra putere în stat” au reprezentat teme predilecte ale studiilor media din ultimul secol. Conform acestor interpretări, mass media dispun de facultatea de a ierarhiza, a alege, a ordona și a prezenta informația, prin urmare de a organiza mental lumea în locul publicului, iar jurnalistului îi revine puterea de a defini, eticheta și construi realitatea. Fără să impună un mod de gândi, media propun (prin selecție și ierarhizare) subiecte de reflecție și comentariu, influențând nu prin campanii, manipulare sau persuasiune deliberată, ci prin reprezentări recurente și rutinate asupra realității. Reprezentările se dovedesc a fi mai “funcționale” decât realitatea, facilitează cunoașterea și, implicit, raportarea la ego și la alter. Acestea presupun interpretare, comunicare, vizualizare, traducere, dar și părtinire, toate procese firești și inerente oricărei analize intercultural Considerând că percepția este exterioară și construită, în mod semnificativ marcată de transferul de cunoștințe, de imagini și discursuri, prezentul demers analizează resorturile reprezentării media despre Celălalt: cum pot fi definite alteritatea și, corelativ, identitatea, cum se construiesc imaginile/reprezentările despre Celălalt și cum reprezintă mass media diada ego-alter. În plan aplicat, articolul analizează discursul media cu privire la un subiect depotrivă actual și relevant pentru studiul Celuilalt: “repatrierea rromilor”. Utilizând metoda analizei de conținut, am studiat cât și cum se raportează mass media la rromi ca ego sau alter: cât și cum publică presa din România despre rromi în contextul determinat de “repatrierea rromilor” din Franța? cum se articulează „rromii” ca subiect mediatic? prin ce trăsături recurente se cristalizează portretul rromilor? în ce măsură sunt priviți ca ego (prin includere, parte a ingrup) sau ca alter (prin excludere, parte a outgrup)? cum se modelează autoimaginea prin raport cu heteroimaginea/în ce măsură situația creată de “repatrierea rromilor” a determinat afirmarea unor poziții din partea media sau a creionat atitudini de adeziune sau opoziție?

SESSION 23: Mădălina Zamfiroiu

Universitatea din București

Diversitate-Conflict-Performanță în partidele politice din România

Abstract. Cercetarea de față își propune să afle în ce măsură diversitatea, prin natura interacțiunilor specifice pe care le determină, duce la atingerea performanței într-o organizație cu profil politic, conflictul jucând un rol de mediere. Este validat deja modelul existenței unei relații de determinare între diversitate, conflict și performanță în cadrul unei organizații economice. Deși, în opinia generală, diversitatea creează non-eficiență prin scăderea coeziunii grupului, prin antrenarea unor conflicte care nu pot fi în mod satisfăcător mediate și soluționate, totuși diversitatea determină performanța tocmai prin intermediul conflictului: dacă se dezvoltă un conflict de sarcină și nu unul de relaționare, dacă există comunicare sau dacă respectivele conflicte duc la cooperare între diversele grupuri. În locul paradigmei diversitate-performanță se propune o nouă paradigmă, cu trei puncte extreme: diversitatea, conflictul și performanța. Dorindu-se reliefa particularităților acestei noi paradigme în cazul organizațiilor cu profil politic, studiul s-a dezvoltat pe două paliere: s-a urmărit particularizarea înțelesului celor trei concepte în contextul politic și apoi interacțiunile specifice pe care le dezvoltă. S-a ajuns la concluzia că oricare ar fi modul de emergență a diversității, aceasta determină automat apariția unor forme ale conflictului. În cazul în care conflictul apare ca urmare a existenței variabilelor diversității cu vizibilitate mică, atunci este posibil să se ajungă mai repede la performanță. Intervenția liderului

---

poate diminua efectele negative ale diversității și să le potențeze pe cele pozitive. Prin urmare, în partidele politice, între diversitate, conflict și performanță există o legătură de determinare directă.

SESSION 23: Ruxandra Popa

Institutul Român de Evaluare și Strategie – IRES

Reconfigurarea identității masculine

Abstract. Ultimul deceniu a consemnat o nouă reprezentare a bărbatului și a imaginii sale. Imaginea noului bărbat se distinge prin atenția la detalii considerate până nu demult deținute aproape în exclusivitate de femei. Noul bărbat se abordează pe sine din perspectiva unei atenții sporite la îngrijirea corporală, la vestimentație sau la modul general în care arată pentru a se poziționa în societate. Acestea sunt câteva dintre caracteristicile care definesc noul tip de bărbat, specific modernității târzii – metrosexualul. Metrosexualitatea nu se poate delimita, conceptual, în afara cadrului mai larg al identității sinelui pus în lumină de Giddens și trebuie avut în vedere că, practic, metrosexualitatea despre care vorbim acum, în mileniul III, are la origini o criză a masculinității din perspectiva construcției și dezvoltării sinelui. Această criză a masculinității a fost legată de unii cercetători tocmai de fenomenul emancipării femeilor și apariția din ce în ce mai pregnant în spațiul public a femeilor în roluri care depășesc sfera feminității și se translatează către roluri specifice bărbaților. Premisa de la care a fost construit studiul de față a fost aceea că noua masculinitate trebuie relaționată cu construcția sinelui prin intermediul bunurilor și al corpului, având în vedere însă reconfigurarea impusă de cadrul temporal al modernității târzii.

SESSION 23: Claudia Roșu

Institutul Român de Evaluare și Strategie – IRES

Timp și temporalitate pe un șantier din Cluj-Napoca

Abstract. Trecerea organizațiilor din România de la un sistem de economic centralizat la o economie de piață a condus, atât pe plan local, cât și național la modificări substanțiale în procesul de producție. Aceste modificări sunt în primul rând de natură temporală și sunt datorate apariției pe piață a întreprinderilor privatizate și a companiilor multinaționale care imprimă procesului muncii un ritm de funcționare asimetric. În literatura de specialitate, timpul este tratat din diferite perspective. Thomson (1975) definește timpul în contextul muncii ca durată standardizată necesară realizării unei operații. Pentru optimizarea acestei durate atât operația, cât și succesiunea temporală este segmentată și administrată distinct. Teoreticienii aduc în prim plan și capitalul financiar, iar banii, ca și capital în mișcare, dețin valoare în sine și deci puterea socială asupra timpului. În jurul anilor 2000 apare o modificare fundamentală în definirea fenomenului temporal. Prin abordarea cognitivă, care prinde amploare în această perioadă, unghiul de analiză se mută dinspre exterior în interior, în conștiința individului, în valorile și particularitățile acestuia. Este un timp subiectiv care se manifestă sub forma unei succesiuni de momente nesegmentate care se includ în permanență. Timpul social sau temporalitatea emerge în interacțiune, în cadrul relațiilor dintre diferite obiecte și evenimente. În cadrul demersului de cercetare, timpul, subiectiv, interior este analizat în procesul de producție al unei întreprinderi care își desfășoară activitatea pe șantierul aeroportului din Cluj-Napoca. În contextul specific al șantierului, timpul individual înscris în corp, aflat la nivelul axiologic și cutumiar al muncitorilor și inginerilor, este exteriorizat în interacțiunile dintre aceștia și în activitatea de producție, în înșuruirea etapelor de muncă. La fel ca și în cazul subiectivității indivizilor, și această succesiune a fazelor se desfășoară într-un câmp de putere care are ca și principal obiectiv administrarea temporală a subiecților în vederea obținerii unei productivități maxime.

SESSION 23: Sergiu Rusu

Institutul Român de Evaluare și Strategie – IRES

Războiul peluzelor: evoluția unei galerii

Abstract. Studiul de față își propune urmărirea evoluției galeriei lui CFR Cluj începând cu momentul 2000/2001, când clubul a fost preluat de finanțatorul Arpad Paskany. Pe parcursul identificării perioadelor de evoluție, atenția cade pe identificarea forțelor care stau în spatele structurării relațiilor de grup dintre diferitele facțiuni. Factori precum etnia sau clasa socială sunt puși în balanță pentru a construi o imagine coerentă cu privire la modul în care peluza clujeană se configurează în prezent. Apelarea la modelul bourdieusian și adaptarea acestuia prin intermediul conceptelor de disponibilitate tipică și habitus tipizat au ajutat la construirea unui cadru conceptual suficient de solid pentru a oferi stabilitate concluziilor, dar suficient de fluid pentru a putea încadra un demers inductiv. În final, analiza se focalizează pe identificarea practicilor discursive de internalizare a discursului etnicizat de către suporterii clubului.

SESSION 23: Andrada Tobias**Universitatea Babeş-Bolyai, Cluj-Napoca**

Religia în Spațiul virtual: Bisericile din Second Life

Abstract. Apariția fenomenului religios în spațiul virtual, sau mai precis apariția bisericilor din spațiul virtual a fost posibilă atât prin dezvoltarea tehnologiilor comunicaționale cât și prin procesul de secularizare suferit de majoritatea cultelor religioase. Spre deosebire de orice comunitate religioasă reală, în care prezența indivizilor poate fi influențată de familie, rude, cerc de prieteni sau cunoștințe, prezența oamenilor la slujbele din spațiul virtual nu depinde de acești factori externi. Un mare avantaj pe care îl aduc comunitățile religioase virtuale este acela că facilitează accesul anumitor persoane la slujbele religioase, fie că acestea nu se pot deplasa, fie că în comunitatea reală în care trăiesc nu există o comunitate religioasă la care să își dorească să adere. Majoritatea indivizilor care sunt prezenți la slujbele religioase din spațiul virtual „sunt religioși, dar în felul lor”, altfel spus aveam de-a face cu o privatizare a experienței religioase deoarece religiozitatea nu se mai manifestă public neapărat, ține mai degrabă de invizibil și individual, de opțiunea fiecăruia. În același timp putem vorbi de experiențe religioase colective, de comunități sau grupuri religioase care nu sunt nici pe de parte invizibile. Studiul religiilor în spațiul virtual poate reprezenta un domeniu foarte vast, interesant și de actualitate al științelor sociale, în timpul căruia pot fi surprinse modurile de organizare ale comunităților ce se bazează pe comunicarea mediată tehnologic.

Session 24

Open Session**SESSION 24: Dorin Popa****Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași**

Unifying or Disuniting? Media interferences in Shaping Identities

Abstract. This session fosters cultural, political and social stereotypes in terms of narrative techniques, redeemed speech in modified contexts and participant in shaping a collective imaginary. The proposed set of premises, ideas and challenges constituting the discussions framework invite participants and papers to argue that There is a historical rivalry between neighbor countries whose richness was exploited in formulating state politics, literature, popular culture etc; A less partisan media can offer a more balanced presentation of collective experiences without resorting to hierarchies, thus providing the public with a broader and more insightful picture when approaching the past or the present phenomena; Media can become an interface between voices that are alike and can be, as well, a communication forum for identity discourses and accounts of traumatic events (such as communism); Media should act more as an interpretative agent, providing patterns of integration instead of deconstructing the *habitus* of the out-group; The global society imposes a coordination effort in defining a collective imaginary – favoring reevaluation of metaphoric structures, psychological archetypes, narrative processes. Yet, this effort seems to be lacking in SE Europe.

SESSION 24: Delia Bădoi**Universitatea din București**

Studiu asupra sociologiei publice in România

Abstract. Încă de la originile sale, sociologia s-a confruntat cu problema definirii sale ca știință, iar cu timpul sociologia a acumulat și mai multe lacune datorită schimbărilor politice și economice dar mai ales datoritei lipsei de promovare publică. Studiul pleacă de la premisa că există astăzi o opoziție, mai mult sau mai puțin pronunțată, legată de sociologia publică și sociologia din sfera academicului. Sociologia „care stă la adăpostul institutelor de cercetare” sau în universități are prea puține voci în sfera publică. Din aceste considerente, în S.U.A, apare pentru prima dată conceptul de „sociologie publică”, inițiatorul este președintele ASA, M. Burawoy (2004) care constrastează sociologia publică cu sociologia profesională, formă a sociologiei academice. Sociologia publică este astfel menită să faciliteze comunicarea între sociologi și restul indivizilor care nu un contact direct cu disciplina sociologică și mai mult, ca orice individ să beneficieze de „produsele sociologiei”. Obiectivul cercetării de față este mobilizarea comunitatea sociologilor la cercetare și acțiune asupra viitorului sociologiei și a meseriei de sociolog din România. Studiul pleacă de la întrebarea: Este necesară o sociologie publică în România? Pentru a putea demonstra utilitatea unei sociologii publice, am adunat teorii și

---

date din studii deja realizate în America dar și din România. La baza proiectului se află o cercetare calitativă, realizată cu subiecți care lucrează în domeniile științelor sociale: domeniul politicilor sociale, politicilor publice, sociologi care lucrează în universități și în domeniul marketing-ului. Ca și instrument de cercetare a fost folosit ghidul de interviu semistrukturat pe șase dimensiuni (subiecte principale): cunoașterea sociologică la nivelul simțului comun, utilitatea sociologiei în societatea actuală, sociologia ca știință publică, producătorii de sociologie, executorii sociologiei și beneficiarii de sociologie.

SESSION 24: Lucia Căpățână

Tiraspol State University, Chișinău

Psychosocial changes in risk perception as a result of environmental global changes

Abstract: The perception study of the risk phenomena is an essential and constant concern in risk analysis because the perception of hazardous event it's a main indicator in management of crisis situation and in adopting some policy and harm mitigation strategies. Bibliographical studies acknowledge that psychosocial changes in risk perception are often the result of environmental global changes: increased frequency and intensity of heat or cold waves, floods, storms, fog, drought. There are indirect influences of the environmental global changes on the psychosocial changes; the most visible are damage of social and economic living conditions. The most vulnerable are poor societies, for them any threat is perceived as a disaster.

SESSION 24: Marian Zulean, Delia Badoi, Adrian Badescu

Universitatea din București

Opțiunile politice ale militarilor

Abstract. Normele controlului democratic civil presupun ca militarul trebuie sa fie neutru din punct de vedere politic si sa asculte ordinele decidentilor civili care au legitimitatea data de puterea votului popular, Cu toate acestea studiile clasice de sociologie militara au demonstrat, spre expemplu, ca militarii americani au o gandire conservatoare (Huntington, 1957). Cercetari ulterioare au demonstrat ca militarii americani voteaza preponderent dreapta. Un studiu realizat de Marian Zulean despre diferentele culturale dintre studentii civili si cei militari nu a dovedit o diferenta relevanta statistic dar o inclinare a militarilor de a vota stanga. Pornind de la aceste presupozitii, proiectul de față propune o cercetare exploratorie care urmărește investigațiile opțiunilor politice ale militarilor români la alegerile prezidențiale din 2004 și 2009 și la ultimele alegeri parlamentare.

SESSION 24: Ella Magdalena Ciupercă

Academica de Națională Informații Mihai Viteazul, București

Responsabilitatea socială corporatistă în România

Abstract. Abordarea problematicii responsabilității, deși poate părea un demers mai degrabă filosofic sau desuet, are o importanță crucială într-o societate care conștientizează caracterul limitat al resurselor și necesitatea ca fiecare să aleagă comportamentul cooperant într-o situație specifică dilemei comunității (Hardin, 1968). Înțelegerea responsabilității sociale presupune o abordare interdisciplinară având în vedere multidimensionalitatea conceptului și planurile de reverberație ale acestuia (responsabilitatea este în egală măsură prezentă la nivel individual, familial, grupal și societal). În lucrarea propusă vor fi expuse principalele asemănări și diferențieri dintre termeni oarecum înrudiți precum responsabilitatea individuală, responsabilitatea colectivă, responsabilitatea socială. Ca și termen specific științelor sociale, responsabilitatea socială are o istorie relativ recentă, dar cu o ascensiune radicală. Deoarece literatura de specialitate evidențiază poziții, uneori disonante ale specialiștilor, în prezenta lucrare vor fi abordate cele mai importante dimensiuni ale conceptului. În ultima perioadă, mediul economic a impus un concept tot mai frecvent invocat ca fiind prioritar: responsabilitatea socială corporatistă, respectiv necesitatea asumării responsabilității sociale de către corporații. Totuși, abia în 2000, în Strategia de la Lisabona a fost menționată pentru prima dată Responsabilitatea Socială a Întreprinderilor (Corporate Social Responsibility), secondată în anul următor de Cartea verde "Promovarea unui cadru european pentru Responsabilitatea Socială a Întreprinderilor" (iulie 2001). De asemenea, vor fi prezentate cele mai importante studii și cercetări referitoare la etica mediului economic și voi încerca să avansez un model explicativ pentru modul în care asumarea responsabilității sociale la nivelul corporației influențează productivitatea și performanțele acesteia, pornind de la constatarea că, în general, acestea reușesc să obțină venituri mai mari decât valoarea medie. Având ca premisă constatarea că responsabilitatea socială corporatistă

---

este considerată a fi reprezentată prin gradul de potrivire dintre expectațiile sociale referitoare la comunitatea de afaceri și etica mediului economic și de similaritatea dintre ideologia societății și dimensiunea ideologică și operațională a eticii afacerilor, voi analiza comparativ principalele caracteristici ale mediului economic și ale societății românești pentru a propune, în continuare, o delimitare a sferei responsabilității sociale în țara noastră și pentru a putea aproxima în ce măsură situația reală din România favorizează implementarea acțiunilor specifice responsabilității sociale.

SESSION 24: Dumitru Batâr

Universitatea Lucian Blaga, Sibiu

Schimbarea instituțiilor, între o nouă ordine și pierdere de semnificații

Abstract. Evoluția instituțiilor, înțelese de la fapte sociale (Em. Durkheim) la aranjamente sociale fundamentale (M. Maus și Fauconnet) și mai ales ca seturi de modele culturale și relații sociale (J. V. Zanden și J. Farley) este condiționată de aceiași factori care le-au favorizat nașterea, formarea și la fel de consistent le provoacă schimbări. Înțelegând schimbarea instituțiilor ca succesiuni de situații, evenimente, care conduc la modificări ale structurilor, cât și ale modelelor de funcționare, credem că un obiectiv al acestei schimbări vizează dobândirea unor noi locuri și roluri, dar și a unor funcții aparte în structura instituțională a societății. Înțelegerea acestui prim obiectiv presupune însă și un nou sistem de relații inter-instituționale și/sau cu alte componente ale mediului social fapt ce produce nu doar o imagine nouă ci și o nouă aranjare, o nouă ordine a respectivului mediu social. Cum nu orice "nou" se construiește doar acumulând multe elemente, unele structuri și/sau funcții ale unor instituții își pierd din roluri, se transformă în altele sau chiar sunt eliminate. În acest context putem admite pierderi ale semnificațiilor nu doar ale ale "conținuturilor" instituțiilor ci ale unora în totalitate, care rămân doar în istoria instituțiilor unei societăți.

We thank the support of:

Mulțumim pentru sprijinul oferit de:

ISPMN
Institutul pentru Studiul Problemelor Minorităților Naționale

Institutul Român pentru Evaluare și Strategie

Iris HR Services
Dezvoltăm Potențial Uman

Fabrica de Pensule
Spațiu de artă contemporană
Cluj-Napoca

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
CLUJ-NAPOCA

